

ئۇشبۇ كتاب ئېلكتاب توری تەرىپىدىن تارقىتىلدى

ئەزىز ئوقۇرمەن، ئۇشبۇ كتاب ئېلكتاب توری تەرىپىدىن
سكاننىرلىنىپ تارقىتىلدى.

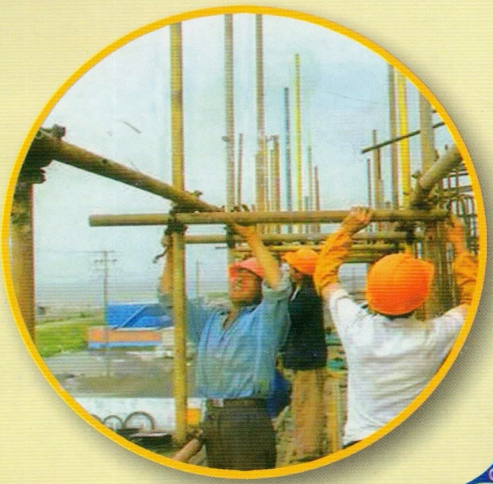
ئېلكتاب توری ئادرېسى:
www.elkitab.org

ئېلكتاب

ئېلكتاب توری ئادرېسى:
www.elkitap.org

«شەرق شامىلى قۇرۇلۇشى» كىتاب نەشر قىلىش تۈرى (827)
“东风工程”图书出版项目之827

تاختىپە رچى

شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى

TU731.2
U-1

تاختىپەرچى

تەرجىمە قىلغۇچىلار: ئالىمجان مەخسۇت
نەبىجان قادىر

كىتاپ ھەدىيە قىلىش
贈阅

新疆大学图书馆
民文图书 755MWZS0003594

شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى

新疆大学图书馆藏书

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئۆمەر نىياز
مەسئۇل كوررېكتورى: ئادالەت ياقۇپ
مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: مياۋلى

تاختىپەرچى

تەرجىمە قىلغۇچىلار: ئالىمجان مەخسۇت
نەبىجان قادىر

شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى نەشر قىلىپ تارقاتتى
(ئۈرۈمچى شەھىرى غالىبىيەت يولى 14 ـ نومۇر، پوچتا نومۇرى:830046)
شىنخۇا كىتابخانىسى تەرىپىدىن سېتىلىدۇ
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1168 × 850 م م 1/32 باسما تاۋىقى: 5.5
2010 ـ يىلى 2 ـ ئاي 1 ـ نەشرى 2010 ـ يىلى 2 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى: 18420 ~ 00001

ISBN 978 – 7 – 5631 – 2180 – 9
باھاسى: 9:00 يۈەن

كىرىش سۆز

«شەرق شامىلى قۇرۇلۇشى» دۆلەت ۋە ئاپتونوم رايون بىر تۈتاش پىلانلىغان، ئاپتونوم رايونلۇق ئاخبارات ـ نەشرىيات ئىدارىسى كونكرېت تەشكىللەپ يولغا قويغان خەلققە پايدا يەتكۈزىدىغان قۇرۇلۇش. بۇ قۇرۇلۇشنىڭ ئاساسىي ۋەزىپىسى ئاخبارات ـ نەشرىياتچىلىقنىڭ تارقىتىش ئۇسۇلى ئارقىلىق، پۈتۈن شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت دېھقان ـ چارۋىچىلىرى ئارىسىدا پەن ـ تېخنىكا بىلىملىرىنى ئومۇملاشتۇرۇپ، ئىلغار مەدەنىيەتنى تارقىتىپ، ئۇلارغا پەن ـ تېخنىكا بىلىملىرىنى ئۆگىتىدىغان، ساپاسىنى ئۆستۈرىدىغان، نامراتلىقتىن قۇتۇلۇپ ھاللىق سەۋىيەگە يېتىش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىدىغان ئاخبارات ـ نەشرىيات ئاممىۋى مۇلازىمەت سىستېمىسى بەرپا قىلىپ بېرىشتىن ئىبارەت.

شىنجاڭدىكى ھەممە يېزا ـ كەنتلەرگە كىتاب، ئۇن ـ سىن نەشر بۇيۇملىرىنى تەقدىم قىلىش ـــ «شەرق شامىلى قۇرۇلۇشى» دىكى مۇھىم تۈرلەرنىڭ بىرى. بۇ تۈردە سوتسىيالىستىك يېڭى يېزا قۇرۇلۇشى مۇساپىسى ۋە مەركەزنىڭ «يېزا، يېزا ئىگىلىكى، دېھقانلار» خىزمىتى توغرىسىدىكى ئورۇنلاشتۇرۇشى مۇھىم نۇقتا قىلىنىپ، پارتىيەنى سۆيۈش، ۋەتەننى سۆيۈش، سوتسىيالىزمنى سۆيۈشكە ئائىت ئوقۇشلۇقلار، «يېزا، يېزا ئىگىلىكى، دېھقانلار» خىزمىتىگە ئائىت پەننىي ئومۇملاشتۇرۇش ئوقۇشلۇقلىرى، سەھىيە ـ ساقلىقنى ساقلاش بىلىملىرىگە ئائىت ئوقۇشلۇقلار، قانۇن ساۋاتلىرىنى ئومۇملاشتۇرۇشقا ئائىت ئوقۇشلۇقلار، قۇرامىغا يەتمىگەنلەرنىڭ ئىدىيە ۋە ئەخلاق تەربىيەسىگە ئائىت ئوقۇشلۇقلار، قوش تىل ماۋارىپى ئوقۇشلۇقلىرى، جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ ئەنئەنىۋى مەدەنىيىتىنى ئەۋج ئالدۇرۇشقا ئائىت ئوقۇشلۇقلار، كۆڭۈل ئېچىشقا ئائىت ئوقۇشلۇقلار، سوتسىيالىستىك يېڭى يېزا قۇرۇلۇشىغا ئائىت ئوقۇشلۇقلار، ماركسىزملىق دىن قارىشى، پارتىيەنىڭ مىللەتلەر سىياسىتى ۋە دىن سىياسىتىگە دائىر بىلىملەرنى ئومۇملاشتۇرۇشقا ئائىت ئوقۇشلۇقلار قاتارلىق ئون چوڭ تۈر بويىچە نەشر بۇيۇملىرى نەشر قىلىش ئورۇنلاشتۇ-

رۇلدى. مەزمۇن جەھەتتە، سوتسىيالىستىك ئىناق جەمئىيەت بەرپا قىلىش ۋە سوتسىيالىستىك يېڭى يېزا قۇرۇش ئاساسىي لىنىيە قىلىنىدى؛ دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق رايونلىرىنىڭ «ئىشلەپچىقىرىشى تەرەققىي تاپقان، تۇرمۇشى بايلاشقان، يېزا ئىستىلى مەدەنىي، كەنت مۇھىتى رەتلىك ۋە پاكىز، باشقۇرۇشى دېموكراتىك بولۇش» قا يېتىشنى ئىلگىرى سۈرۈش نىشان قىلىنىدى؛ نەشر قىلىشتا «دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق كەسىپلىرىگە يېقىنلاشتۇرۇش، دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق رايونلىرىغا يېقىنلاشتۇرۇش، دېھقان - چارۋىچىلارغا يېقىنلاشتۇرۇش» مەقسەت قىلىنىدى؛ ھەر مىللەت دېھقان - چارۋىچىلىرى ئوقۇپ چۈشىنەلەيدىغان، ئۆگىنەلەيدىغان، ئىشلىتەلەيدىغان بولۇش پىرىنسىپ قىلىنىدى. بىز نەشر بۇيۇملىرىنى ئاممىباب، چۈشىنىشلىك قىلىپ تۇزۇشكە، تېكىستىمۇ، رەسىمىمۇ، ئاۋازىمۇ بار قىلىپ چىقىرىشقا تىرىشتۇق، شۇنداقلا ئىلمىي ۋە ئەمەلىي بولۇشىغا، مەزمۇنلۇق ۋە قىزىقارلىق بولۇشىغا كۆچىدۇق، يېڭى تېخنىكا، يېڭى ئىدىيە ۋە يېڭى بىلىملەر ئارقىلىق، ھەر مىللەت دېھقان - چارۋىچىلىرىنى يېڭى ئىدىيە، يېڭى يۇكسەكلىك ۋە يېڭى نەزەرگە ئىگە قىلىشقا تىرىشتۇق.

بىز يەنە «شەرق شامىلى قۇرۇلۇشى» ئارقىلىق، ھەر مىللەت دېھقان - چارۋىچىلىرىنىڭ كىتاب سېتىۋېلىشى، كىتاب ئوقۇشى تەس بولۇش مەسىلىسىنىڭ دەسلەپكى قەدەمدە ھەل بولۇشىنى، پۈتۈن شىنجاڭدىكى دېھقانچىلىق - چارۋىچىلىق رايونلىرىنى كىتاب ۋە ئۇن - سىن بۇيۇملىرى بىلەن تەمىنلەش يېتەرلىك بولماسلىق مەسىلىسىنىڭ ئونۇملۇك ياخشىلىنىشىنى، ئاز سانلىق مىللەت يېزىقىدىكى مۇنەۋۋەر نەشر بۇيۇملىرىنىڭ قاپلاش دائىرىسى ۋە تەسىر دائىرىسىنىڭ تېخىمۇ كېڭىيىشىنى، ھەر مىللەت دېھقان - چارۋىچىلىرىنىڭ مەھسۇلاتنى ئاشۇرۇپ، كىرىمنى كۆپەيتىپ، ئىلمىي بېيىشىنى ئەقلىي مەدەت ۋە مەنىۋى كۈچ بىلەن تەمىن ئېتىشنى ئۈمىد قىلىمىز.

شىنجاڭ ئاخبارات - نەشرىياتچىلىقىنىڭ
«شەرق شامىلى قۇرۇلۇشى» رەھبەرلىك
گۇرۇپپىسى ئىشخانىسى

مۇندەرىجە

1 ـ باب بىناكارلىق تاختىپەرلىرى توغرىسىدا ئاساسىي بىلىم 1

§1. تاختىپەرنىڭ ئۇقۇمى 1

§2. تاختىپەرنىڭ تۈرى 1

§3. تاختىپەرنىڭ رولى ۋە ئۇنىڭغا بولغان تەلەپ 2

§4. تاختىپەرنىڭ ئىشلىتىلىش ئەھۋالى 3

§5. تاختىپەر بىخەتەرلىكىنى باشقۇرۇش 4

2 ـ باب مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەر 8

§1. مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنىڭ ئاساسىي تۈزۈلۈش قۇرۇلمىسى ۋە سەپلىمە دېتاللىرى 8

§2. مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش ۋە چۈڭۈش 22

3 ـ باب يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۈرۈبلىق تاختىپەر 43

§1. يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنىڭ تۈزۈلۈشى ۋە ئۇنىڭغا كېرەكلىك دېتال سەپلەنمىلەر 43

§2. يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش ۋە چۈڭۈش 52

4 ـ باب ئىشكسمان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەر ... 63

§1. ئىشكسمان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنىڭ تۈزۈلۈشى ۋە دېتال ـ زاپچاسلىرى 64

§2. ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنى قۇراشتۇ-
رۇش ۋە چۇڭۇش 77
5 - باب ئاسما، چۇغۇندەك، كىران ۋە قىستۇرما تاختىپەر 91
§1. ئاسما تاختىپەر 91
§2. چۇغۇندەك تاختىپەر 99
§3. كىران تاختىپەر 109
§4. قىستۇرما تاختىپەر 126
6 - باب قېلىپ تىرەك جازىسى 133
§1. ئىزمىلىك پولات تۇرۇبىلىق قېلىپ تىرەك جازىسى
..... 133
§2. ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبىلىق قېلىپنىڭ تىرەك جا-
زىسى 139
7 - باب تاختىپەرنىڭ بىخەتەر مەشغۇلات قىلىش تېخنىكىسى 152
§1. بىخەتەرلىك تېخنىكا مەشغۇلات قائىدىسى 152
§2. تاختىپەرنىڭ بىخەتەرلىك تېخنىكىسى ۋە مەشغۇلات
مۇھىم نۇقتىلىرى 158

1 - باب بىناكارلىق تاختىپەرلىرى توغرىسىدا ئاساسىي بىلىم

§1. تاختىپەرنىڭ ئۇقۇمى

بىناكارلىقتا ئىشلىتىلىدىغان تاختىپەر، بىناكارلىق قۇرۇلۇشىنى ئىشلەشتە قۇرۇلۇش قىلىش مەشغۇلات ئېھتىياجىغا ئاساسەن ئورۇنلاشتۇرۇلىدىغان مەشغۇلات جازىلىرىنىڭ ئومۇمىي ئاتىلىشىدۇر. تاختىپەرنى تىكلەش (قۇراشتۇرۇش) تە لازىم بولىدىغان مەسۇلات ۋە ماتېرىياللار تاختىپەر قۇراشتۇرۇشتىكى ماتېرىيال ياكى قوراللىرى بولۇپ، بىناكارلىق قۇرۇلۇشىنى ئىشلەش كارخانىلىرىنىڭ دائىم ھازىرلىشى زۆرۈر بولغان قۇرۇلۇش قىلىش قوراللىرىدۇر.

§2. تاختىپەرنىڭ تۈرى

تاختىپەر تىكلىنىدىغان ئورنىغا قاراپ تاشقى تاختىپەر (بىناسىرتىغا تىكلىنىدىغان تاختىپەر) ۋە ئىچكى تاختىپەر (ئۆيئىچىگە تىكلىنىدىغان تاختىپەر) دەپ ئىككى چوڭ تۈرگە بۆلۈنىدۇ. تاشقى تاختىپەر بىنانىڭ سىرتىنى ئايلاندۇرۇلۇپ تىكلەنسە، ئىچكى تاختىپەر بىنانىڭ ئىچكى قىسمىغا تىكلىنىدۇ.

تاختىپەر ئىشلىتىلگەن ماتېرىيالغا قاراپ، مېتالدىن ياسالغان تاختىپەر (مېتال تاختىپەر)، ياغاچتىن ياسالغان تاختىپەر (ياغاچ تاختىپەر)، بامبۇك ياغىچىدا ياسالغان تاختىپەر (بامبۇك تاختىپەر) دەپ ئايرىلىدۇ. مېتال تاختىپەر يەنە مۆرۈۋەتتە چېتىلغان

پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەر ۋە بۇلۇڭلۇق پولات تاختىپەر دەپ ئاي-رىلىدۇ؛ ئىشلىتىلىش ئورنىغا قاراپ قۇرۇلمىنى ئىشلەش تاخت-ىپىرى، بېزەكچىلىكتە ئىشلىتىلىدىغان تاختىپەر، قۇراشتۇرۇشتا ئىشلىتىلىدىغان تاختىپەر ۋە رېمونت قىلىشتا ئىشلىتىلىدىغان تاختىپەر قاتارلىق تۈرلەرگە ئايرىلىدۇ. تۇزۇلۇش شەكلىگە قاراپ تىك بالداقلىق تاختىپەر، رامسمان تاختىپەر، ئىشكسمان تاخ-تىپەر، كۆۋرۈكسمان تاختىپەر قاتارلىقلارغا ئايرىلغاندىن باشقا، يەنە قەۋەت ئارىلىقلىرىغا ئىشلىتىلىدىغان قورالسمان تاختىپەر قاتارلىقلارغا ئايرىلىدۇ.

§3. تاختىپەرنىڭ رولى ۋە ئونىڭغا بولغان تەلەپ

بىناكارلىق تاختىپىرى بىناكارلىق قۇرۇلۇشىغا نىسبەتەن ئىنتايىن مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە. ئۇ پەقەت قۇرۇلۇش قىلىش مەشغۇلاتىدا كەم بولسا بولمايدىغان ئۇسكۇنە بولۇپلا قالماستىن، قۇرۇلۇش قىلىش مەشغۇلاتى ۋە قۇرۇلۇش قىلىش بىخەتەرلىكى، قۇرۇلۇش سۈپىتى ھەمدە قۇرۇلۇش قىلىش سۈرئىتىگە كاپالەتلىك قىلىدۇ، شۇنداقلا يەنە قۇرۇلۇش قىلىش كارخانىلىرىنىڭ زور مىقداردىكى تۇراقسىز مەبلىغىنى ئىگىلىگەنلىكى ئۈچۈن، كارخانا ئىقتىسادىي باشقۇرۇش خىزمىتىدىكى ئەڭ مۇھىم ھالقىلارنىڭ بىرى ھېسابلىنىدۇ. نۆۋەتتە، بىناكارلىقتا ئىشلىتىلىدىغان تاخ-تىپەرلەر بىناكارلىق قۇرۇلۇش تېخنىكىسىنىڭ تەرەققىياتىنى ئۆلچەيدىغان مۇھىم بەلگە ھېسابلىنىدۇ.

بىخەتەر، پۇختا، ئىشلىتىشچان ۋە ئىقتىسادچان بولۇش مەق-سىتىگە يېتىش ئۈچۈن، قۇرۇلۇشنىڭ ئالاھىدىلىكى، ماتېرىيال-نىڭ سەپلىنىشى ھەمدە قۇرۇلۇش قىلىش ئۇسۇلى قاتارلىق ئا-مىللارغا ئاساسەن تاختىپەرنىڭ تۈرى تاللىنىدۇ. لېكىن، ھەر-قانداق تاختىپەر تۆۋەندىكى بىرقانچە تەلەپنى چوقۇم قانائەتلەندۈ-

رۇشى كېرەك:

1. پۇختىلىقى ۋە مۇقىملىقىغا كاپالەتلىك قىلىش. قۇرۇلۇش قىلىش جەريانىدا شەكىل ئۆزگىرىشى، قىيسىيىپ قېلىش ياكى تەۋرىنىش ھادىسىلىرى كۆرۈلمەسلىكى، قۇرۇلۇش قىلغۇچى خادىملارنىڭ بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلىشى كېرەك.

2. ئىشچىلارنىڭ مەشغۇلات ئېلىپ بېرىشى، ماتېرىيال قويۇشى ھەمدە قول ھارۋىلىرىنىڭ مېڭىش ئېھتىياجىنى قانائەتلەندۈرۈشى كېرەك.

3. ئۆز يېرىگە قاراپ ئىش كۆرۈش، ئەتراپتىكى ماتېرىياللارنى ئىشلىتىشنى ئالدىن ئويلىشىپ، تاختىپەرگە ئىشلىتىدىغان ماتېرىيالنى تېجەش كېرەك.

4. تۇزۇلمىسى ئاددىي، قۇراشتۇرۇش ۋە سۆكۈش ئاسان، بىر قانچە قېتىم تەكرار ئىشلىتىشكە بولىدىغانلىرىنى تاللاپ ئىشلىتىش كېرەك.

§4. تاختىپەرنىڭ ئىشلىتىلىش ئەھۋالى

نۆۋەتتە، تاختىپەرنىڭ ئىشلىتىلىشىدە دۆلىتىمىزنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى بىناكارلىق كارخانىلىرىنىڭ تەرەققىيات سەۋىيىسىدە مەلۇم پەرقلەر بولغاچقا، ئۇنىڭ تەرەققىيات سەۋىيىسى تەكشى ئەمەس. نۆۋەتتە تاختىپەر قۇرۇلۇشنىڭ ھازىرقى ھالىتى ۋە تەرەققىيات يۆنىلىشىنى تۆۋەندىكىدەك بىرقانچە تەرەپتىن بايان قىلىشقا بولىدۇ:

1. ھازىر چوڭ، ئوتتۇرا شەھەرلەردە، مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ ئېگىلگەن سالمىقى ئەڭ يۇقىرى، كېسەك ئوستىگە مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر ئاساسلىقتا ئىشلىتىلىش جەھەتتىن يېتەكچى ئورۇندا تۇرىدۇ. ئىشخانىلىق بىنالىرى، ياغاچ تاختىپەر چوڭ، ئوتتۇرا شەھەرلەردە نا-

هايىتى ئاز ئىشلىتىلىدۇ. لېكىن بەزى بىناكارلىقنىڭ تەرەققىيا-
تى بىرقەدەر ئاستا بولغان ئوتتۇرا، كىچىك شەھەرلەر ۋە يېزا -
بازارلاردا ئۇنىڭ ئىگىلىگەن سالمىقى يەنىلا يۇقىرى.

2. 20 - ئەسىرنىڭ 80 - يىللىرىدىن بۇيان، كۆپ ئىقتىدار-
لىق تاختىپەرنىڭ تەرەققىياتى چوڭ، ئوتتۇرا شەھەرلەردىكى ئېھ-
گىز قەۋەتلىك ۋە پەۋقۇلئاددە ئېگىز قەۋەتلىك قۇرۇلۇشلاردا ناھا-
يىتى زور ئىلگىرىلەشلەرگە ئېرىشتى. كۆپ ئىقتىدارلىق تاختى-
پەر، مەسىلەن، ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر، يۇمىلاق
ئىزمىلىك پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر، ئاسما شەكىللىك تاختى-
پەر رېلىسلىق تاختىپەر قاتارلىقلار ئارقا - ئارقىدىن قۇرۇلۇش
ساھەسىدە ئىشلىتىلىشكە كىرىشتۇرۇلۇپ، قۇرۇلۇش قىلىش ئو-
رۇنلىرىنىڭ ياخشى باھاسىغا ئېرىشتى.

3. تاختىپەرنىڭ تەرەققىيات يۇزلىنىشى ئاساسلىقى تۆۋەندىكى
جەھەتلەردە ئىپادىلىنىدۇ: مېتال تاختىپەر مۇقەررەر ھالدا بام-
بۇك، ياغاچ تاختىپەرنىڭ ئورنىنى ئىگىلەيدۇ؛ ئىشلىتىلىش ئىق-
تىدارى كۆچلۈك بولغان كۆپ ئىقتىدارلىق تاختىپەر ئەنئەنىۋى
شەكىلدىكى تاختىپەرلەرنىڭ ئورنىنى ئىگىلەيدۇ؛ ئېگىز قەۋەتلىك
ۋە پەۋقۇلئاددە ئېگىز قەۋەتلىك ئىمارەتلەرنى ئىشلەشتە ئىشلە-
تىلىدىغان تاختىپەرلەرنىڭ لايىھەسى، تىكلىنىشى، قۇراشتۇرۇ-
لۇشى قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى ئۆلچەملىك بولۇشنى تەلەپ قىلە-
دۇ، ۋاھالەنكى، تاختىپەرنىڭ بالداق (دېتال) زاپچاسلىرى كەسىپ-
لەشكەن زاۋۇتلار تەرىپىدىن تەمىنلىنىدۇ.

§5. تاختىپەر بىخەتەرلىكىنى باشقۇرۇش

تاختىپەر تىكلەش ۋە ئىشلىتىش جەريانىدا، چوقۇم مۇناسى-
ۋەتلىك بىخەتەرلىك تېخنىكا بەلگىلىمىلىرىدە بەلگىلەنگەن بىخە-
تەرلىكنى باشقۇرۇش تەلىپىنى قاتتىق ئىجرا قىلىشى كېرەك.

1. تاختىپەرنى تىكلەش ۋە چۈۋۈشنى چوقۇم كەسپىي تاختىپەرچى ئۇستىگە ئېلىشى ھەمدە ھازىر يۇرگۈزۈلۈۋاتقان دۆلەت ئۇلچىمى «ئالاھىدە مەشغۇلات بىلەن شۇغۇللانغۇچىلارنىڭ بىخەتەرلىك تەكشۈرۈشىنى باشقۇرۇش بەلگىلىمىسى» بويىچە سىناقتا لاياقەتلىك بولغانلار شۇ گۇۋاھنامىگە ئاساسەن ئىشلىشى تەلەپ قىلىنىدۇ. ئىشلىگۈچىلەر يەنە قەرەللىك سالامەتلىك تەكشۈرتۈشى ۋاقتىدا، ئېگىزلىكتە مەشغۇلات ئېلىپ بېرىشقا سالاھىيىتى توشۇمايدىغانلارنىڭ تاختىپەر ئۇستىگە چىقىپ مەشغۇلات ئېلىپ بېرىشى مەنئى قىلىنىدۇ.

2. تاختىپەرنى تىكلەشتىن بۇرۇن، تاختىپەرنى تىكلەش لايىھەسىنى تۈزۈش ھەمدە بىخەتەرلىكنى تېخنىكىلىق ئۆتكۈزۈپ بېرىش كېرەك. ئېگىز غەيرىي شەكىلدىكى تاختىپەرلەرنى يۇقىرىدىكى تەستىقنى ئالغاندىن كېيىن تىكلەشكە بولىدۇ.

3. تاختىپەرنى تىكلىگۈچى ۋە چۈۋۈغۇچى خادىملارغا قاتتىق تەلەپ قويۇلۇشى، ئىشقا چىققاندا چوقۇم بىخەتەرلىك قالپىقىنى كىيىشى، بىخەتەرلىك تاسمىسىنى تاقىشى، تېيىلماس ئاياغ كىيىشى كېرەك.

4. تاختىپەر سەپلىمە دېتاللىرىنىڭ سۈپىتى ۋە تىكلەش سۈپىتى، دۆلەتنىڭ مۇناسىۋەتلىك تېخنىكا بەلگىلىمىسىدىكى مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىلەر بويىچە تەكشۈرۈلۈشى ۋە تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىنىشى، تەكشۈرۈشتە لاياقەتلىك بولغاندىن كېيىن ئىشلىتىشكە تاپشۇرۇلۇشى كېرەك.

5. مەشغۇلات سۈپىسىدىكى قۇرۇلۇش قىلىش يۇكى لايىھەدىكى تەلەپكە ئۇيغۇن كېلىشى كېرەك، يۇكنىڭ ئارتىپ كېتىشىنى چەكلەش كېرەك. قېلىپ تىرەكلىرى، شامال ئارقانلىرى، بېتون يەتكۈزۈش ناسوسلىرى ۋە سېمونت لاي توشۇش تۇرۇبىلىرى قاتارلىقلارنى تاختىپەرگە مۇقىملاپ قويۇش ۋە تاختىپەر ئاستىغا ئېغىرلىق كۆتۈرىدىغان ئۇسكۇنىلەرنى ئېسىپ قويۇش مەنئى قىلىنىدۇ.

لىنىدۇ.

6. ئالتە بال ۋە ئالتە بالدىن يۇقىرى شامال چىققان ۋە يامغۇر، قار، تۇمانلىق ھاۋارايى كۆرۈلگەن چاغدا، تاختىپەرنى تىكلەش ۋە سۆكۈش مەشغۇلاتىنى دەرھال توختىتىپ، ھاۋا رايى ياخشىلانغاندىن كېيىن مەشغۇلات ئېلىپ بېرىلىشى كېرەك.

7. تاختىپەر ئۇلى ياكى تاختىپەر ئەتراپىدا كولاش (قېزىش) ئېلىپ بېرىش مەنئى قىلىنىدۇ. كولاشقا توغرا كەلسە بىخەتەرلىك تەدبىرلىرىنى قوللىنىش ھەمدە دوكلات يېزىپ، ئاساسلىق باش-قۇرغۇچى ئورگانغا تەستىقلىتىشى كېرەك.

8. كوچىغا يانداپ تىكلەنگەن تاختىپەرنىڭ سىرتقى يېنىغا نەرسە - كېرەكلەر چۈشۈپ كېتىپ، كىشىلەرنى زەخمىلەندۈرۈپ قويۇشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، قوغدىنىش تەدبىرلىرىنى قوللىنىش كېرەك.

9. تاختىپەر ئۈستىدە، توك ۋە گاز سۈزۈركىلاش مەشغۇلاتى ئېلىپ بارغاندا، چوقۇم ئوتتىن مۇداپىئەلىنىش تەدبىرلىرى ۋە مەخسۇس قارايدىغان ئادەم بولۇشى كېرەك.

10. تاختىپەر بىلەن ئاسما توك يوللاش لىنىيەسىنىڭ بىخەتەر ئارىلىقى، ئىش مەيدانىدىكى ۋاقىتلىق توك ئىشلىتىش سىم يولى ۋە تاختىپەرنىڭ يەرگە چېتىلغان چاقماقتىن ساقلىنىش تەدبىر-لىرى قاتارلىقلار، ھازىر يۈرگۈزۈلۈۋاتقان كەسپىي ئۆلچەم «قۇرۇ-لۇش قىلىش مەيدانىدا ۋاقىتلىق توك ئىشلىتىشتىكى بىخەتەرلىك تېخنىكا بەلگىلىمىسى» دىكى مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىلەر بويىچە ئىجرا قىلىنىشى كېرەك.

11. تاختىپەر سىرتىغا خالىغانچە يامىشىپ چىقىش مەنئى قى-لىنىدۇ.

12. تاختىپەرنى چۈۋۈغاندا، تاختىپەر ئەتراپىدىكى يەر يۈزىگە توساق ۋە چەكلەش لىنىيە بەلگىسى ئورنىتىش كېرەك، يەنە قارايدىغان مەخسۇس ئادەم قويۇپ، مۇناسىۋەتسىز كىشىلەرنىڭ

كىرىشنى مەنئى قىلىش كېرەك.

13. تاختىپەرنى تىكلەش جەريانىدا، ئادەتتە تۆۋەندىكى باسقۇچلاردا، تاختىپەر ۋە ئۇنىڭ ئولىغا نىسبەتەن تەكشۈرۈش ۋە ئاسراش ئېلىپ بېرىش كېرەك:

(1) تاختىپەر ئۇلى پوتوپ تاختىپەرنى تىكلەشتىن ئاۋۋال؛

(2) تاختىپەر مەشغۇلات سۇپىسىغا يوك (ماتېريال) قويۇشتىن ئاۋۋال؛

(3) تاختىپەر ئېگىزلىكى لايىھەدىكى ئېگىزلىككە يەتكەندىن كېيىن؛

(4) ئالتە بالدىن يۇقىرى شامال ۋە قاتتىق يامغۇرغا ئۇچرىغاندىن كېيىن، سوغۇق رايونلاردا توك ئېرىگەندىن كېيىن؛

(5) ئىشلىتىلمىگەن ۋاقتى بىر ئايدىن ئېشىپ كەتكەندە.

14. تىكلىنىپ بولمىغان تاختىپەرنىڭ ئۇستىگە تاختىپەر چىدىن باشقا ئادەمنىڭ چىقىشىغا يول قويۇلمايدۇ. تاختىپەر تىكلىنىپ بولغاندىن كېيىن، قۇرۇلۇش قىلىشقا مەسئۇل خادىم ھەمدە تېخنىكا ۋە بىخەتەرلىككە مەسئۇل مۇناسىۋەتلىك خادىملار بىرلىكتە تەكشۈرۈپ، تاختىپەرنى لايىقەتلىك دەپ ئۆتكۈزۈۋالغاندىن كېيىن ئىشلىتىشكە بولىدۇ.

2 - باب مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەر

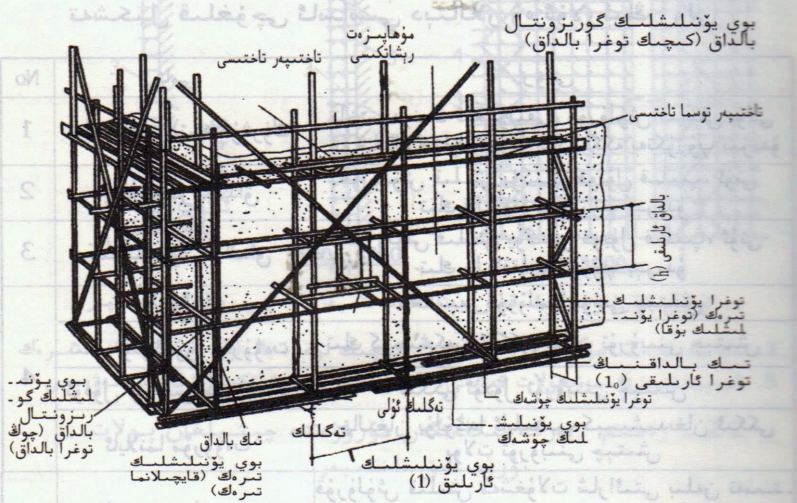
§1. مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەر-نىڭ ئاساسىي تۈزۈلۈش قۇرۇلمىسى ۋە سەپلىمە دېتاللىرى

1. مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنىڭ ئاساسىي تۈزۈلۈش قۇرۇلمىسى

مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەر ئۆي سىرتىدا ئىشلىتىلىدىغان تاختىپەر بولۇپ، ئاساسلىقى قوش رەتلىك تاختىپەر ۋە بىر رەتلىك تاختىپەردىن ئىبارەت ئىككى خىل قۇراشتۇرۇش شەكلىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئۇنى تەشكىل قىلغۇچى دېتاللار تىك بالداق، بوي يۆنىلىشتىكى گورىزونتال بالداق (چوڭ توغرا بالداق)، توغرا يۆنىلىشتىكى بالداق (كىچىك توغرا بالداق)، قايچىلانما تىرەك، توغرا يۆنىلىشلىك يانتۇ تىرەك، توساق، تامغا چېتىش بالدىقىدىن ئىبارەت بىرقانچە دېتاللارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

قوش رەتلىك مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەر-نىڭ سىرتقى كۆرۈنۈشى 1.2 - رەسىمدىكىدەك بولىدۇ.

ھەرقايسى مۇھىم دېتاللارنىڭ مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇ-رۇبىلىق تاختىپەردىكى رولىنى 1.2 - جەدۋەلدىن كۆرۈڭ.

1.2 ـ رەسىم قوش رەتلىك مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنىڭ سىرتقى كۆرۈنۈشى

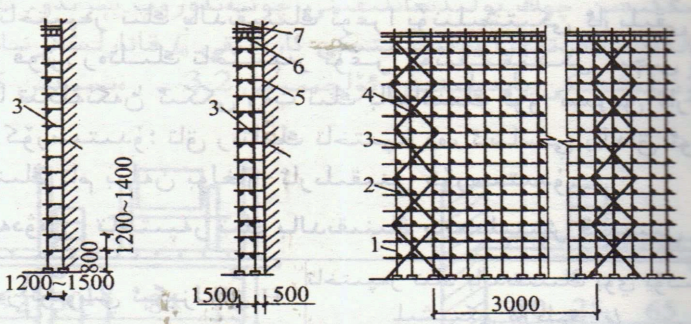
2. مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنىڭ ئاساسىي ئۆلچەملىرى

يەرگە تىكلەنگەن مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش شەكلى قوش رەتلىك ۋە بىر رەتلىكتىن ئىبارەت ئىككى خىلغا بۆلۈنىدۇ، 2.2 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك بولىدۇ.

قوش رەتلىك تاختىپەرنىڭ ئىچكى تىك بالداق ۋە سىرتقى تىك بالداقتىن ئىبارەت ئىككى رەت تىك بالداقلىق شەكلى بار. تاق رەتلىك تاختىپەرنىڭ بىرلا رەت تىك بالدىقى بولۇپ، توغرا يۆنەلمىشلىك بالدىقىنىڭ بىر ئۇچى تامغا دەسسىتىلىدۇ.

1.2 ـ جەدۋەل مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۈرۈبىلىق تاختىپەرنى تەشكىل قىلغۇچى ئاساسىي دېتاللار ۋە ئۇلارنىڭ رولى

No	نامى	رولى
1	تىك بالداق (تىك تۈرۈك)	تاختىپەرنىڭ ئېغىرلىقى، قۇرۇلۇش قىلىش يۈكى ۋە شامال قاتارلىقلارنى تەگلىككە يەتكۈزۈپ بېرىدۇ
2	چوڭ توغرا بالداق	قۇرۇلۇش قىلىش يۈكىنى قوبۇل قىلىپ، ئۇنى تىك بالداققا يەتكۈزۈپ بېرىدۇ
3	كىچىك توغرا بالداق	قۇرۇلۇش قىلىش يۈكىنى قوبۇل قىلىپ، ئۇنى تىك بالداققا يەتكۈزۈپ بېرىدۇ
4	مۆرۈۋەت	تاختىپەر قۇرۇلمىلىرىنى چېتىش
	تىك بۇلۇڭلۇق مۆرۈۋەت	تىك كېسىشكەن ئىككى پولات تۈرۈبىنى چېتىش
	ئۇدۇل چېتىش مۆرۈۋەتى	ئىككى ئۇدۇل تۈرۈبىنى چېتىش
	ئايلانما مۆرۈۋەت	خالىغان بۇلۇڭدا ئايلىنىپ كېسىشىدىغان ئىككى پولات تۈرۈبىنى چېتىش
5	تاختىپەر تاختىسى	قۇرۇلۇش قىلىش مەشغۇلات شارائىتى بىلەن تەمىنلىيدۇ، قۇرۇلۇش قىلىش يۈكىنى كىچىك توغرا بالداققا يەتكۈزۈپ بېرىدۇ، مەشغۇلات سۇپىسى قىلىنمىغاندا بىخەتەر قوغداش رولىنى ئۆتەيدۇ
6	قايچىلانما تىرەك	تاختىپەرنىڭ بوي يۆنىلىشىدىكى مەزمۇتلۇقىنى ئاشۇرۇپ، تاختىپەرنىڭ يۈك كۆتۈرۈش ئىقتىدارىغا كاپالەتلىك قىلىدۇ
7	توغرا يۆنىلىشلىك تىرەك	تاختىپەرنىڭ توغرا يۆنىلىشتىكى مەزمۇتلۇقىنى ئاشۇرۇپ، تاختىپەرنىڭ يۈك كۆتۈرۈش ئىقتىدارىغا كاپالەتلىك قىلىدۇ
8	تامغا چېتىش بالدىقى	شامال يۈكىنى قوبۇل قىلىپ، تاختىپەرنىڭ توغرا يۆنىلىشتە تۇراقلىقىنى يوقىتىشى ياكى قىيسىيىشىنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ
9	بوي يۆنىلىشلىك چوشەك	تاختىپەر تىك بالدىقىنىڭ ئاستى قىسمىنىڭ بوي يۆنىلىشتە يۆتكىلىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ
10	توغرا يۆنىلىشلىك چوشەك	تاختىپەر تىك بالدىقىنىڭ ئاستى قىسمىنىڭ توغرا يۆنىلىشتە يۆتكىلىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ
11	تەگلىك	تىك بالداقتىن چوشكەن يۈكنى قوبۇل قىلىپ، ئۇنى يەرگە ئۆتكۈزۈپ بېرىدۇ

a. ئۈدۈل كۆرۈنۈشى؛ b. قوش رەتلىك تاختىپەر؛ c. بىر رەتلىك تاختىپەر.

1. تىك بالداق؛ 2. چوڭ توغرا بالداق؛ 3. كىچىك توغرا بالداق؛ 4. قايچىلانما تىرەك 5. تام چېتىقى؛ 6. مەشغۇلات قەۋىتى؛ 7. مۇھاپىزەت رېشاتكىسى؛ 8. تام گەۋدىسى.

2.2 ـ رەسىم يەرگە تىكلەنگەن مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەر

يەرگە تىكلەنگەن مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنىڭ ئاساسىي ئۆلچەملىرىگە بولغان تەلەپ تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت:

(1) تاختىپەر بالداقلىرىنىڭ ئۆزئارا ئارىلىقى l بولۇپ، بۇ تاختىپەرنىڭ بوي يۆنىلىشتىكى ئىككى يانداش بالدىقىنىڭ ئوق سىزىق ئارىلىقىدىكى ئۆلچەمنى كۆرسىتىدۇ.

تاق رەتلىك تاختىپەر بولسۇن ياكى قوش رەتلىك تاختىپەر بولسۇن، قۇرۇلما ياكى بېزەك تاختىپەرنىڭ تىك يۆنىلىشتىكى بالداقلىرىنىڭ ئارىلىقلىرى ئادەتتە $1.0\,m$ دىن $2.0\,m$ غىچە بولىدۇ. ئەڭ چوڭ بولغاندا $2.0\,m$ دىن ئاشماسلىقى كېرەك.

دائىم ئىشلىتىلىدىغان تاختىپەرنىڭ تىك بالداقلىرىنىڭ قۇر ئارىلىقىنى ئېلىشتا پايدىلىنىدىغان سانلىق مەلۇماتلارنى 2.2-جەدۋەلدىن كۆرۈشكە بولىدۇ. كونكرېت سانلىق قىممەتلەرنى ھېسابلاش ئارقىلىق بېكىتىش كېرەك.

(2) تاختىپەر تىك بالدىقىنىڭ توغرا يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى l_0 بولۇپ، قوش رەتلىك تاختىپەر توغرا يۆنىلىشتىكى ئىچى ۋە سىرتىغا تىكلەنگەن ئىككى رەت تىك بالداقنىڭ ئوق سىزىق ئارىلىقىنى كۆرسىتىدۇ؛ تاق رەتلىك تاختىپەردە، ئاساسىي بالداق ئوق سىزىقنىڭ تام بىلەن بولغان ئارىلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

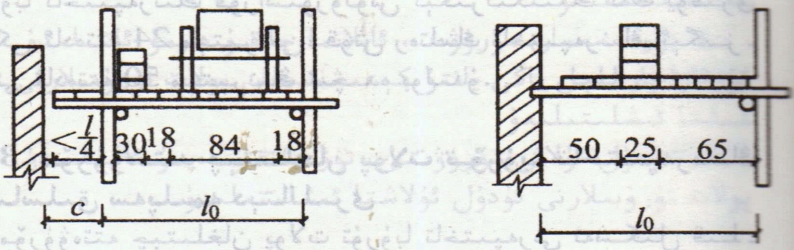
2.2 ـ جەدۋەل تاختىپەر تىك بالدىقنىڭ پايدىلىنىش قىممىتى

تاختىپەر ئومۇمىي ئېگىزلىكى H	تاختىپەر تىك بالدىقنىڭ بوي يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى l_0
<30	2.0 ~ 1.8
40 ~ 30	1.8 ~ 1.4
50 ~ 40	1.6 ~ 1.2

تاختىپەر غول بالدىقنىڭ توغرا يۆنىلىشلىك ئارىلىقىنى تالالىغاندا، تاختىپەر ئۈستىدىكى مەشغۇلات سۇپىسىنىڭ توغرا يۆنىلىشلىك ئۆلچىمىنى ئويلاشقان ئاساستا، قۇرۇلۇش قىلغۇچى خادىملارنىڭ مەشغۇلات ئېلىپ بېرىشى ھەمدە قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرىنى قويۇش ۋە توشۇشتىن ئىبارەت تەلىپىنى قانائەتلەندۈرۈش كېرەك. 3.2 ـ رەسىمدە تاختىپەر تىك بالداقلىرىنىڭ توغرا يۆنىلىشتىكى ئارىلىقىنىڭ بەزى پايدىلىنىش ئۆلچەملىرى بېرىلدى.

تاختىپەر قۇرۇلما قۇرۇلۇشى قىلىش تاختىپىرى ياكى بېزەك قۇرۇلۇشى قىلىش تاختىپىرى دەپ ئايرىلىدۇ. قۇرۇلما قۇرۇلۇشى قىلغاندا، تاختىپەر ئۈستىگە قويۇلىدىغان ماتېرىيال ۋە توشۇش مىقدارى زور بولغانلىقى ئۈچۈن، تاختىپەر تىك بالدىقنىڭ توغرا يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى بېزەك قۇرۇلۇش قىلىش تاختىپىرىنىڭكىدىن چوڭ بولىدۇ. بېزەك قۇرۇلۇشى قىلغاندا، تېخنىكا چوڭ بولغان مەشغۇلات بوشلۇقىنىڭ بولۇشى تەلەپ قىلىنىدۇ. بۇ، بېزەك قۇرۇلۇش تاختىپىرىنىڭ توغرا يۆنىلىشلىك بالدىقىدىن تام يۈزىگىچە بولغان ئارىلىق a نىڭ قۇرۇلما قۇرۇلۇشى تاختىپەر

نىڭكىدىن چوڭ بولمىغانلىقىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ. تاختىپەر بالدىقىنىڭ توغرا يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى l_0 قاتارلىقلارنىڭ توغرا يۆنىلىشتىكى پايدىلىنىش ئۆلچىمىنى 3.2 ـ رەسىمدىن كۆرۈڭ.

a. تاق رەتلىك تاختىپەر؛ b. قوش رەتلىك تاختىپەر

3.2 ـ رەسىم تاختىپەر تىك بالداقلىرىنىڭ توغرا يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى

(3) تاختىپەر قۇر ئېگىزلىكى h. بۇ ئاستى ـ ئۈستى قوشنا گورىزونتال بالداق ئوق سىزىقلار ئوتتۇرىسىدىكى ئارىلىقنى كۆرسىتىدۇ. يەر يۈزىدىن ھېسابلىغاندىكى بىرىنچى گورىزونتال توغرا بالداقنىڭ يەر يۈزىدىن بولغان ئېگىزلىك ئۆلچىمى 1.2 مېتىردىن 1.8 مېتىرغىچە بولغان ئۆلچەم بىرقەدەر كۆپ ئىشلىتىلىدۇ. ئەگەر چوڭ بولغاندىمۇ 2 مېتىردىن ئېشىپ كەتمەيدۇ. باشقا قۇرلىرىنىڭ قۇر ئارىلىقى 1.2 مېتىردىن 1.6 مېتىرغىچە بولىدۇ. تاختىپەرنىڭ ئەگەر چوڭ قۇر ئارىلىقى 1.6 مېتىر، يېزەك قۇرۇلۇشى قىلىش تاختىپەرنىڭ ئەگەر چوڭ قۇر ئارىلىقى 1.8 مېتىر بولىدۇ.

(4) تاختىپەرنىڭ ئومۇمىي ئېگىزلىكى H. بۇ تاختىپەر تىك بالدىقىنىڭ يەر يۈزىدىكى تەگلىك قىسمىدىن تاختىپەرنىڭ ئەگەر

ئۇستىدىكى توساق بالداقچە بولغان تىك ئارىلىقنى كۆرسىتىدۇ.

تاختىپەر تۇرى ۋە ئۇنى قۇراشتۇرۇش ئۇسۇلى ئوخشاش بولمىغاچقا، ئۇنىڭ ئېگىزلىكىمۇ ئوخشاش بولمايدۇ.

يەرگە تىكلىنىدىغان تاق رەتلىك مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبا تاختىپەرنىڭ قۇراشتۇرۇلۇش ئېگىزلىكىنىڭ ئەڭ يۇقىرى چېكى ئادەتتە 24 مېتىردىن، قوش رەتلىك تاختىپەرنىڭ ئېگىزلىكى ئادەتتە 50 مېتىرنىڭ ئىچىدە بولىدۇ.

3. مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبا تاختىپەرنىڭ ئاساسلىق سەپلىمە دېتاللىرى

مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبا تاختىپەرنى تەشكىل قىلغۇچى ماتېرىياللار ئاساسلىقى تىك بالداق، توغرا بالداق قاتارلىق پولات تۇرۇبا بالداقلار ۋە مۆرۈۋەت، تەگلىك، تاختىپەر تاختىسى قاتارلىق سەپلىمە دېتاللارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. سەپلىمە دېتاللارنىڭ رولىنى يۇقىرىدا بايان قىلىپ ئۆتتۇق. ئەمدى ئاساسلىقى سەپلىمە دېتاللارنىڭ ئۆلچىمى ۋە تېخنىكىلىق تەلىپى قاتارلىق مەزمۇنلارنى تونۇشتۇرۇپ ئۆتىمىز.

(1) پولات تۇرۇبا بالداقلار

پولات تۇرۇبىلارغا نىسبەتەن دەز بولماسلىقى، سىرتقى يۈزى ۋە ئىككى بېشىنىڭ توز بولۇشى تەلەپ قىلىنىدۇ. شۇنداقلا پولات تۇرۇبىدىن تۆشۈك ئېچىش مەنئى قىلىنىدۇ. ھەربىر تال پولات تۇرۇبىنىڭ ئېغىرلىقى 25 كىلوگرام ئىچىدە بولۇشى تەلەپ قىلىنىدۇ.

(2) مۆرۈۋەت

پولات تۇرۇبىنى پولات تۇرۇبىغا چېتىشتا ئىشلىتىدىغان مۆرۈۋەت قۇيما ھالەتتە ياسىلىدىغان ھالقا بولۇپ، ئۇنىڭغا يەنە پولات تۇرۇبىلارنى قىسىشتا ئىشلىتىلىدىغان بولتا (3 ـ نومۇرلۇق پولاتتا ياسىلىدۇ) سەپلەنگەن بولىدۇ.

① مۆرۈۋەتنىڭ تۈرى

مۆرۈۋەت چېتىلىش شەكلىنىڭ ئوخشاش بولماسلىقىغا ئاساسەن تۆۋەندىكىدەك ئۈچ خىلغا بۆلۈنىدۇ، 4.2 ـ رەسىمگە قارالسۇن.

a. تىك بۇلۇڭلۇق مۆرۈۋەت، كىرىس چاتقۇ دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئۇ، ئۆزئارا تىك يۆنىلىشتە كېسىشىدىغان پولات تۈرۈبىلارنى چېتىشتا ئىشلىتىلىدۇ.

b. بۇرمىسىمان مۆرۈۋەت، ئايلانما چاتقۇ دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئۇ، ئۆزئارا پارالىل ياكى يانتۇ كېسىشىدىغان پولات تۈرۈبىلارنى چېتىشتا ئىشلىتىلىدۇ.

c. ئۇدۇل ئۇلاش مۆرۈۋىتى، تۈز چاتقۇ دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئۇ، پولات تۈرۈبىلارنى ئۇدۇل ئۇلاشتا ئىشلىتىلىدۇ.

a. تىك بۇلۇڭلۇق مۆرۈۋەت؛ b. بۇرمىسىمان مۆرۈۋەت ؛ c. ئۇدۇل ئۇلاش مۆرۈۋىتى

4.2 ـ رەسىم مۆرۈۋەتنىڭ شەكلى

② مۆرۈۋەتكە بولغان تېخنىكىلىق تەلەپ

a. مۆرۈۋەت مېخانىكىلىق ئىقتىدارى KTH330-08 دىن يۇقىرى بولغان پىششىق چويۇندىن ئىشلىنىشى كېرەك.

b. مۆرۈۋەت ياسىلىدىغان پىششىق چويۇندا دەز، گاز تۆشۈكچىلىرى بولماسلىقى؛ تارىيىپ كېڭەيمەسلىكى، قۇم تۆشۈكچىسى يا-كى ئىشلىتىشكە تەسىر يەتكۈزىدىغان باشقا نۇقسانلىرى بولماسلىقى كېرەك، ھەمدە سىرتقى يۈزىگە چاپلىشىپ قالغان قۇم، قېلىپ تۆشۈكى، ئوكسىدلانغان قاسراقچە قاتارلىق سىرتقى كۆرۈنۈش سۈپىتىگە تەسىر كۆرسىتىدىغان ئامىللارنى تازىلاپ پا-

شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى كۇتۇپخانىسى
新疆大学图书馆藏书

كىزلاش كېرەك.

c. مۆرۈۋەت بىلەن پولات تۇرۇبىنىڭ جىپسىلىنىش يۈزىگە نىسبەتەن چوقۇم شەكىل تۇزەش ئېلىپ بېرىش، ھەمدە مۆرۈۋەتنىڭ پولات تۇرۇبا بىلەن مەھكەم چېتىلىش ھالىتىگە كاپالەتلىك قىلىش كېرەك.

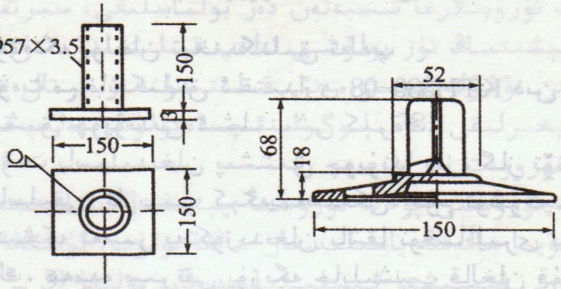
d. مۆرۈۋەتنىڭ ھەربىكەتچان قىسمى مەلۇم ھەربىكەتچانلىققا ئىگە بولۇشى، بۇربىسمان مۆرۈۋەتنىڭ ئىككى ئايلىنىش يۈزىدىكى يوچۇق 1mm دىن چوڭ بولماسلىقى كېرەك.

e. مۆرۈۋەت پولات تۇرۇبىنى قىسقاندا، ئېچىش ئېغىزىنىڭ ئەڭ كىچىك ئارىلىقى 5mm دىن چوڭ بولۇشى كېرەك.

f. مۆرۈۋەتنىڭ سىرتقى يۈزىگە داتلىنىشتىن ساقلىنىش تەدبىرى قوللىنىش كېرەك.

(3) تاختىپەر ئۇلى (تەگلىكى)

مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنىڭ ئۇلى پىششىق چويۇندا ياسالغان ئۆلچەملىك تەگلىك بىلەن كەپشەرلەپ چېتىلىدىغان تەگلىكتىن ئىبارەت ئىككى خىلغا بۆلۈنىدۇ. كونكرېت شارائىتقا قاراپ تالاپ ئىشلىتىشكە بولىدۇ، 5.2 ـ رەسىمگە قارالسۇن.

a. پىششىق چويۇندا ياسالغان ئۆلچەملىك تەگلىك؛ b. كەپشەرلەپ چېتىلىدىغان تەگلىك

5.2 ـ رەسىم تەگلىك

(4) تاختىپەر تاختىسى

تاختىپەر تاختىسى مەشغۇلات جازىسىنىڭ ئۇستىگە قويۇلىدۇ. ئۇ ئاساسلىقى ئىشچىلارنىڭ مەشغۇلات ئېلىپ بېرىشى ۋە ماتېرىيال قويۇشى قاتارلىقلارغا ئىشلىتىلىدۇ. تاختىپەر تاختىسىنىڭ يۇزى تەكشى ھەمدە يېتەرلىك چىداملىققا ئىگە بولۇشى تەلەپ قىلىنىدۇ. تاختىپەر تاختىسى ئىشلىتىلگەن ماتېرىيالنىڭ ئوخشاشماسلىقىغا ئاساسەن ياغاچ تاختىپەر تاختىسى، بامبۇك تاختىپەر تاختىسى، پولات تاختىپەر تاختىسى، پولات ـ ياغاچ تاختىپەر تاختىسى، بۇلۇڭلۇق پولات رامكىلىق پولات چۆنقىلىق تاختىپەر تاختىسى قاتارلىقلارغا ئايرىلىدۇ. تاختىپەر تاختىسىنىڭ ھەربىر رىنىڭ ئېغىرلىقى 30 كىلوگرامدىن تۆۋەن بولۇشى كېرەك.

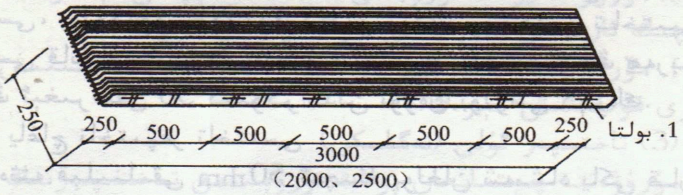
① ياغاچ تاختىپەر تاختىسى

ئادەتتە قېلىنلىقى 50mm ئىچىدە بولغان شەمشاد ياكى قارىغاي تاختايلىرى ئىشلىتىلىدۇ. ئۇنىڭ كەڭلىكى 200mm دىن 250mm غىچە، ئۇزۇنلۇقى 3 مېتىردىن 6 مېتىرغىچە بولىدۇ. تاختىپەر تاختىسىنىڭ چىرىپ كېتىشى ۋە ئىشلىتىش، توشۇش جەريانىدا باش قىسمىنىڭ يېرىلىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، قېيىۋالغان، يېرىلىپ كەتكەن ياكى چوڭ چوماقلىق تاختايلارنىڭ ئىشلىتىلىشى مەنئى قىلىنىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا، تاختىپەر باش قىسمىنى مولاش (ئاسفالت سۇركەش) ئارقىلىق چىرىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش تەدبىرى قوللىنىش، تاختاي بېشىدىن 80mm بولغان ئورۇنغا 10~12 نومۇرلۇق سىمدا 2~3 قېتىم ئوراپ باغلىغاندىن كېيىن قاماق مىخىتا مىخلاپ پۇختىلاش كېرەك.

② بامبۇك تاختىپەر تاختىسى

بامبۇك تاختىپەر تاختىسى ئىشلىتىلگەن ماتېرىيالى ۋە ئۆلچىمىگە ئاساسەن، تۆۋەندىكى ئىككى خىلى بىرقەدەر كۆپ ئىشلىتىلىدۇ:

a. بامبۇك شاللىرىنى جىپسىلاش ئارقىلىق ياسىلىدىغان تاختىپەر تاختىسى. كەڭلىكى 50mm بولغان بامبۇك شاللىرىنى يانمۇيان قاتلاش ئارقىلىق شەكىللەندۇرۇلىدىغان تاختىنىڭ بوي يۇنىلىشىدە ھەر 500mm ~ 600mm ئارىلىقتا دىئامېتىرى 10mm بولغان بولتىنى ئۆتكۈزۈپ چىڭىتىلىدۇ. باش قىسمىدىكى بولتىنىڭ تاختاي بېشىدىن بولغان ئارىلىقى 200mm ~ 250mm غىچە بولىدۇ، 6.2 ـ رەسىمگە قارالسۇن.

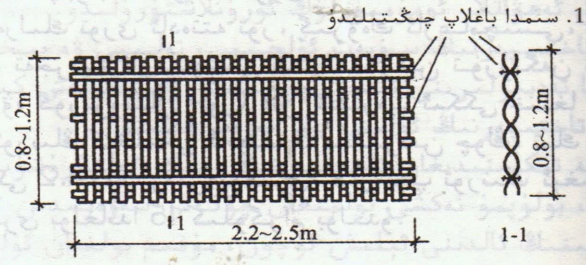

6.2 ـ رەسىم جىپسىلەنمە بامبۇك تاختىپەر تاختىسى

b. توقۇلما بامبۇك تاختىپەر تاختىسى. كەڭلىكى تەخمىنەن 30mm، قېلىنلىقى 8mm بولغان بامبۇك شاللىرىنى توقۇش ئارقىلىق شەكىللەندۇرۇلىدىغان ئۇزۇنلۇقى 2 مېتىر، كەڭلىكى 1 مېتىرلىق تاختىپەر تاختىسى. ئۇنى توقۇغاندا، ھەر بويىغا قوش رەت، ھەمدە 5 رەتتىن يۇقىرى؛ توغرا يۇنىلىشتە بامبۇك شاللىرى ئوك ـ تەتۇر قىلىپ ھەم تىزىپ ياسىلىدۇ. تۆت ئەتراپىنىڭ ئالدى ـ كەينى مەھكەم قىسىلىدۇ، ھەمدە تۆشۈك تېشىپ سىم بىلەن مەھكەم باغلىنىدۇ، 7.2 ـ رەسىمگە قارالسۇن.

③ پولات تاختىپەر تاختىسى

پولات تاختىپەر تاختىسىنىڭ يۇز قىسمىغا نۇرغۇن تۆشۈكچىلەر ئېچىلغان بولۇپ، پولات تاختىنىڭ بىر بېشىدا 2mm لىق پولات تاختىنى قىسىش ئارقىلىق شەكىلگە كەلتۈرۈلگەن چېتىش

7.2 ـ رەسىم توقۇلما بامبۇك تاختىپەر تاختىسى

تاختىسى بولىدۇ. چېتىش تاختىسىنىڭ ئۈستىدە ھالقا ۋە ھالقا تۈشۈكى (ئەكەك، چىشى تۈرم شەكلىدە) بولۇپ، ئىككى تاختىنى باشمۇباش ئۇلاپ ئۇزارتقاندا، ھالقا تۈشۈكىگە كىرگۈزۈلىدۇ. بۇنداق تاختىپەر تاختىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى ئادەتتە 1.5 مېتىردىن 3.6 مېتىرغىچە، كەڭلىكى 230mm دىن 250mm غىچە بولىدۇ،

④ پولات ـ ياغاچ تاختىپەر تاختىسى

پولات ـ ياغاچ تاختىپەر تاختىسىنىڭ كىشىكى بۇلۇڭلۇق پولاتتىن تۈزۈلىدۇ، پولات چۈنقىتا بوي بالداق ۋە توغرا بالداق قىلىنىپ، ئوتتۇرا قىسمىغا ياغاچ تاياقچىلىرىنى زىچ تىزىش ئارقىلىق ياسىلىدىغان بىرىكمە تاختىپەر تاختىسىدىن ئىبارەت بولىدۇ.

⑤ بۇلۇڭلۇق پولات رامكىلىق پولات چۈنقىتا توقۇلغان تاختىپەر تاختىسى

بۇلۇڭلۇق پولات رامكىلىق پولات چۈنقىتا توقۇلغان تاختىپەر تاختىسىنىڭ رامكىسى بۇلۇڭلۇق پولاتتىن تۈزۈلىدۇ، رامكا ئۇسۇتىگە پولات چۈنقىنى كەپشەرلەش ئارقىلىق شەكىللەندۈرۈلىدىغان بىر خىل تاختىپەر تاختىسىدىن ئىبارەت بولۇپ، كەپشەرلەنگەن پولات چۈنقىلارنىڭ ئارلىقى 40mm دىن كىچىك بولىدۇ.

(5) تاختىپەر بىخەتەرلىك توري

بىخەتەرلىك توري ئادەتتە تور، گىرۇەك ئارغامچىسى، سىگنىر ئارغامچا، تەجرىبە ئارغامچىسى قاتارلىقلاردىن تۇزۇلگەن بولۇپ، تىك تور ۋە گورىزونتال (توز) دىن ئىبارەت ئىككى خىلغا بۆلۈنىدۇ. توز تورنىڭ كەڭلىكى ئادەتتە 3 مېتىردىن چوڭ، تىك تورنىڭ ئېگىزلىكى 1.2 مېتىردىن يۇقىرى، ھەر توپ تورنىڭ ئېغىرلىقى ئەڭ يۇقىرى بولغاندا 15 كىلوگرام بولىدۇ.

4. مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنى تىكلەش تەييارلىقى

(1) قۇرۇلۇش قىلىشتىكى تېخنىكىلىق تەلەپلەرنى تاپشۇرۇش

قۇرۇلۇش قىلىشقا مەسئۇل خادىم قۇرۇلۇشنىڭ قۇرۇلۇش قىلىشنى تەشكىللەش لايىھەسى ۋە تاختىپەر قۇرۇش لايىھەسىدىكى مۇناسىۋەتلىك ئەھۋاللارغا ئاساسەن، قۇرۇلۇش قىلغۇچى خادىم ۋە ئىشلەتكۈچى خادىملارغا تېخنىكىلىق تەلەپلەرنى ئېنىق تاپشۇرۇش كېرەك. تېخنىكىلىق تەلەپلەرنى تاپشۇرۇش ئارقىلىق تۆۋەندىكى مۇھىم مەزمۇنلارنى ئايدىڭلاشتۇرۇش كېرەك.

① قۇرۇلۇشنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى، بۇ ئاساسلىقى قىلىنىدىغان قۇرۇلۇشنىڭ كۆلىمى، قەۋەت سانى، ئىمارەتنىڭ ئومۇمىي ئېگىزلىكى، قۇرۇلۇشنىڭ قۇرۇلما شەكلىدىن ئىبارەت بىر قانچە ئەھۋالنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

② تاللىغان تاختىپەرنىڭ تۈرى، شەكلى، تاختىپەرنىڭ تىكلىنىش ئېگىزلىكى، كەڭلىكى، قەۋەت سانى، تىك تۇرۇبىلىرىنىڭ ئارىلىقى ۋە تامغا چېتىش بالدىقىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى قاتارلىقلارنى ئايدىڭلاشتۇرۇش كېرەك.

③ باشقا ئۇل يەرنى بىر تەرەپ قىلىش نەق مەيدان ئەھۋالى.

④ قۇرۇلۇشنىڭ ئۇنىۋېرسال سۇرئەت پىلانىغا ئاساسەن تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش ئۇسۇلى ۋە ئورۇنلاشتۇرۇشى، ئىش تەرتى-

چىنىڭ بىر - بىرىگە چېتىلىشى، ئىش تۇرلىرىنىڭ ماسلىشىشى قاتارلىق ئەھۋاللار ئومۇمىيۈزلۈك ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ.

⑤ تاختىپەرنىڭ سۈپەت ئۆلچىمى، تەلىپى ۋە بىخەتەرلىك تېخنىكا تەدبىرلىرىنى ئېنىق چۈشىنىش ۋە ئىگىلەش كېرەك.

(2) تاختىپەرنىڭ ئۇلىنىش بىر تەرەپ قىلىش

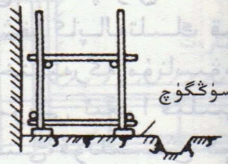
يەرگە تىكلىنىدىغان تاختىپەرنىڭ زىيادە ئولتۇرۇشۇپ كېتىشىنىڭ، بولۇپمۇ تەكشى بولمىغان چۆكۈش سەۋەبىدىن ئۆرۈلۈپ چۈشۈشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، مۇقىم بولغان ئۇلى بولۇشى كېرەك. تاختىپەرنىڭ ئۇلىغا بولغان تەلەپلەر:

① ئۇل يەرنى تەكشى قاتداش؛

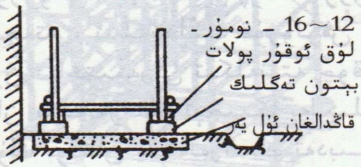
② يىغىلىپ قالغان سۇنىڭ ئۇل يەرگە سىڭىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، ئىشەنچلىك بولغان سۇ چىقىرىۋېتىش تەدبىرى بولۇش؛

(3) تانا تارتىپ تاختىپەر ئورنىنى بېكىتىش ۋە تەگلىكنى ئورۇنلاشتۇرۇش

تانا تارتقاندا تاختىپەرنىڭ تىك تۇرۇبىسىنى ئاساس قىلىش كېرەك. تاختىپەر تىك تۇرۇبىسىنى بىۋاستە يەرگىلا ئورناتماسىتىن، ئاستىغا تاپان ياكى تەگلىك ئورۇنلاشتۇرۇش كېرەك. كونكرېت ئىشلەش ئۈسۈلىنى 8.2 - رەسىم ۋە 9.2 - رەسىملەردىن كۆرۈڭ.

8.2 - رەسىم ئېگىز قەۋەتلىك تاختىپەر ئۇلى

9.2 - رەسىم ئېگىز قەۋەتلىك تاختىپەر ئۇلى

① ئادەتتىكى تاختىپەر: بۇ خىلدىكى تاختىپەرگە ئۇزۇنلۇقى 2.0~2.5 مېتىر، كەڭلىكى 200mm دىن چوڭ، قېلىنلىقى 50mm ~60mmغىچە بولغان ياغاچ تەگلىك قىلىنىشى، ئۈنى تامغا تىك ياكى پارالىل ھالەتتە ئورۇنلاشتۇرۇپ، سىرتقى يېنىغا تېيىزراق بولغان سۇ چىقىرىۋېتىش ئېرىقى ئېلىش كېرەك.

② ئېگىز ئىمارەت تاختىپەرى: قاتمالغان تۇپراقنىڭ ئۈستىگە بېتون قەۋىتى قۇرۇپ، ئاندىن بېتون ئۇل يەرنىڭ ئۈستىگە بوي يۆنىلىشتە ئوقۇر پولاتنى قويۇپ، ئەڭ ئاخىرىدا، تاختىپەرنىڭ تىك تۇرۇبىسىنى قويۇش كېرەك.

2 § . مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش ۋە چۈۋۈش

ئېگىزلىكىنىڭ ئوخشاش بولماسلىقىغا ئاساسەن تاختىپەر ئا
دەتتىكى تاختىپەر ۋە ئېگىز تاختىپەر دەپ ئىككى خىلغا بۆلۈنە
دۇ. ئادەتتە ئېگىزلىكى 24m دىن تۆۋەن بولغانلىرى ئادەتتىكى
تاختىپەر دەپ، ئېگىزلىكى 24m دىن ئېشىپ كەتكەنلىرى ئېگىز
تاختىپەر دەپ ئاتىلىدۇ. بۇ بابتا ئېگىزلىكى 24m دىن تۆۋەن
بولغان يەرگە تىكلىنىدىغان تاختىپەرنى تىكلەش ۋە سۆكۈش
مەشغۇلاتى نۇقتىلىق تونۇشتۇرۇلىدۇ.

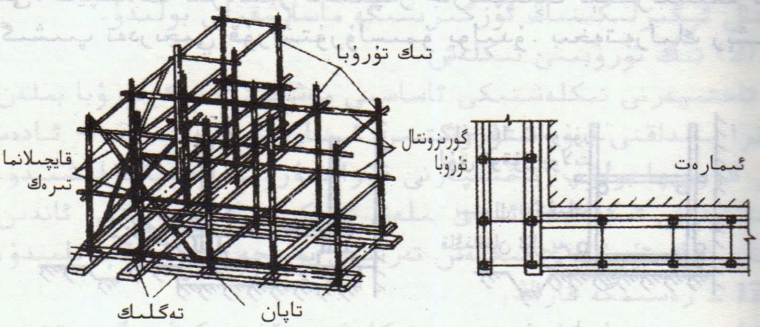
مۆرۈۋەتتە چېتىلغان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنى تىكلەش

بىخەتەر، ئىشەنچلىك قۇرۇلۇش قىلىشقا كاپالەتلىك قىلىش
ئۈچۈن، تاختىپەرنى تىكلەشتە چوقۇم تاختىپەرگە مۇناسىۋەتلى
بولغان بىخەتەرلىك تېخنىكا بەلگىلىمىلىرىنى ئىجرا قىلىپ، ئۇ
نۇمۇلۇك بولغان بىخەتەرلىك تەدبىرلىرىنى قوللىنىش كېرەك
تاختىپەر چوقۇم قۇرۇلۇشنىڭ ئىشلىنىش سۈرئىتىگە ماسلاشقا
ھالدا تىكلىنىشى، بىر قېتىمدا تىكلىنىدىغان ئېگىزلىكى ياندا

كى تامغا چېتىش بالدىقىدىن ئېشىپ كەتمەسلىكى كېرەك. تاختىپەرنىڭ ھەر قېتىملىق تىكلىنىش ئېگىزلىكىگە چەك قويغاندىلا تاختىپەرنىڭ تىكلىنىش جەريانىدىكى مۇقىملىقىغا كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ.

تاختىپەرنىڭ ئاساسىي شەكلىنى بەرپا قىلىش تەلىپىگە ئاساسەن، تاختىپەرنى رەتمۇرەت، قەدەممۇقەدەم، قەۋەتمۇقەۋەت بولۇش تەلىپى بويىچە تىكلەش كېرەك.

تىك تۆت بۇلۇڭلۇق ئىمارەت سىرتىغا تىكلەنگەن تاختىپەر ئىچىدىكى بىر بۇلۇڭنىڭ ئىككى يېنىغا بىرىدىن 1～2 تال تۈرۈبا ئۈزۈنلۇقىدىكى ۋە بىر تال تۈرۈبا ئېگىزلىكىدىكى جازىنى تىكلەۋېلىش، ھەمدە يەنە بەلگىلىمە بويىچە قايچىلانما تىرەك ياكى توغرا يۆنىلىشلىك يانتۇ تىرەك ئورۇنلاشتۇرۇپ، مۇقىم بولغان باغلىنىش جازىسىنى شەكىللەندۈرۈش كېرەك. 10.2 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك ئىككى تەرەپكە داۋاملاشتۇرۇش ئارقىلىق ھەممە تەرەپكە ئۇلاپ، ئاندىن كېيىن يەنە باسقۇچلارغا بۆلۈپ، ئۇستىگە قاراپ تىكلەشنى داۋاملاشتۇرۇش كېرەك.

10.2 ـ رەسىم تاختىپەر تىكلەشتىكى دەسلەپكى جازا

1. تاختىپەرنى تىكلەش تەرتىپى

مۆرۈۋەتتە چېتىلىدىغان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنى تىكلەش تەرتىپى تۆۋەندىكىدەك بولىدۇ:

(1) تەگلىكنىڭ ئۈستىگە تاپاننى قويۇپ، ئاندىن كېيىن چۇشەك بالداقنى ئورۇنلاشتۇرۇش.

(2) تىك تۈرۈبنى تىكلەش.

(3) توغرا بالدىقنى قۇراشتۇرۇش.

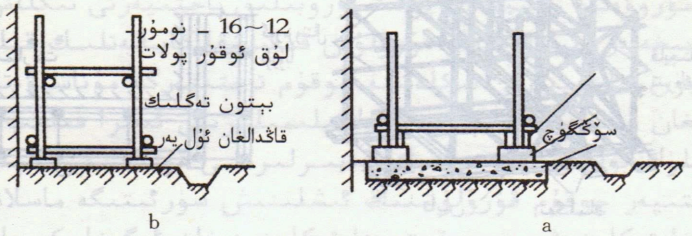
(4) تانىغا چېتىش بالدىقنى ئورنىتىش.

(5) قايچىلانما تىرەكنى ئورنىتىش.

(6) تاختىپەر تاختىسىنى ۋە تاختىپەر توسقىنى ئورنىتىش.

(7) بىخەتەرلىك تورىنى ۋە بىخەتەرلىك رېشاتكىسىنى ئورنىتىش.

يۇقىرىدىكى ھەرقايسى باسقۇچلار بىر - بىرى بىلەن زىچ مۇناسىۋەتلىك بولۇپ، ئالدىنقى تۆت باسقۇچتا مۇستەقىل «بالداق تىن «جازا» شەكىللەندۈرۈلىدۇ. تىك تۈرۈبا بىلەن توغرا بالداقنى بىر ۋاقىتتا ئورنىتىشقا بولىدۇ. كېيىنكى باسقۇچلار ئىلگىرى - كېيىن ئېلىپ بېرىلسىمۇ بولىدۇ. مەسىلەن، تامغا چېتىش بالدىقى، قايچىلانما تىرەكلەر تاختىپەر جازىسىنىڭ ئېگىزلىشىگە ئەگىشىپ تەدرىجىي قۇراشتۇرۇلسىمۇ بولىدۇ. بىخەتەرلىك رېشاتكا

11.2 - رەسىم تاختىپەرنىڭ ئورۇن بېكىتىش تانىسى

كىسىنى بولسا، مەشغۇلات سۇپىسىغا تاختاي قويۇش بىلەن بىرگە ئىشلەشكە بولىدۇ.

2. تاختىپەرنى تىكلەش مەشغۇلاتى

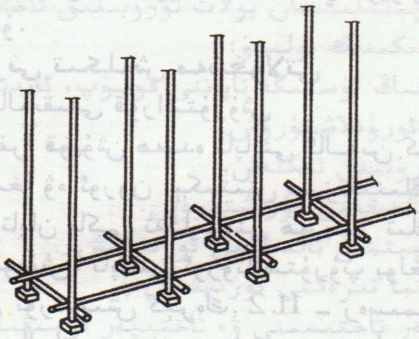
(1) چۈشەك بالدىقىنى قۇراشتۇرۇش

تەگلىكنى توغرا قويۇش ھەمدە تاپاننى ئالدىن كۆرسىتىلگەن تىك تۇرۇبا ئورنىغا ۋە ئورۇن بېكىتىش سىزىقىنىڭ ئوستىگە ئورۇلاشتۇرۇش، تاپان ياكى تەگلىكنى ھەربىر تىك تۇرۇبىنىڭ ئاستىغا تولۇق قويۇش، تاپاننى ئورۇنلاشتۇرۇپ بولغاندىن كېيىن چۈشەك بالداقنى ئورنىتىش كېرەك. 11.2 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك. چۈشەك بالداق يەر يۈزىدە تاختىپەر تىك تۇرۇبىسىنىڭ ئاستىنقى قىسمىدىكى بالداقلار بىلەن تۇتاشتۇرۇلۇپ، تىك تۇرۇبىنىڭ تېگىنى مۇقىملايدۇ. چۈشەك بالداق بوي يۆنىلىشلىك ۋە توغرا يۆنىلىشلىك دەپ ئىككى قىسىمغا بۆلۈنىدۇ. قوش رەتلىك تاختىپەرنىڭ ئىچى ـ تېشىدىكى تىك تۇرۇبىلارنىڭ تېگىگە چۈشەك بالداق ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى كېرەك. ئېگىزلىككە ئورۇنلاشتۇرۇلغان چۈشەك بالداقنى تۆۋەنگە قارىتىپ ئىككى قەدەم ئۇزارتىپ، تىك تۇرۇبا بىلەن مۇقىملاشتۇرۇلسا، تاختىپەر ئاستى نومىنال ئېگىزلىكىنىڭ ئۆزگىرىشىگە ماسلاشقىلى بولىدۇ.

(2) تىك تۇرۇبىنى تىكلەش

تاختىپەرنى تىكلەشتىكى ئاساسىي مەشغۇلات تىك تۇرۇبا بىلەن توغرا بالداقنى قۇراشتۇرۇشتىن ئىبارەت. ئادەتتە 3～4 ئادەم بىر گۇرۇپپا بولۇپ، تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇشقا ھەمكارلىشىدۇ. تاختىپەرنى تىكلەشتە ئالدى بىلەن ئىچكى تىك تۇرۇبىنى، ئاندىن تاشقى تىك تۇرۇبىنى تىكلەش تەرتىپى بويىچە ئېلىپ بېرىلىدۇ، 12.2 ـ رەسىمگە قارالسۇن.

تاختىپەر تىك تۇرۇبىسىنى تىكلەشتە تۆۋەندىكىلەرگە دىققەت قىلىش كېرەك:

12.2 ـ رەسىم چوشەك بالداق قويۇلۇپ، ئاندىن تىك تۇ-
رۇبا تىكلىنىدۇ

① تاختىپەرنىڭ ئىچكى بالدىقى ئالدىن تىكلىنىدۇ، شۇنداقلا
ئىچكى بالداق تامدىن 500mm ئەتراپىدا يىراق قىلىپ تىكلىنىدۇ
② ئىچكى تىك تۇرۇبىنى تىكلەپ بولغاندىن كېيىن تاشقى تىك
تۇرۇبا تىكلىنىدۇ. ئىچكى ـ تاشقى تىك تۇرۇبىنىڭ توغرا ئارىلى-
قى تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇشقا ئىشلەتكەن قاپلىما تۇرۇبىنى تاپان
قىلغان بولىدۇ، شۇڭا، پولات تۇرۇبا تاپان قىلىنغان قاپلىما تۇرۇ
بىنىڭ ئاستىغچە كىرگۈزۈلۈشى كېرەك. تىك تۇرۇبىلارنى تىك
لىگەندە ئالدى بىلەن ئىككى بېشىدىكىسى بىلەن ئوتتۇرىدىكى
بىرىنى تىكلەپ، «ئۈچ نۇقتا بىر سىزىققا كەلتۈرۈلگەندىن كې-
يىن» قالغانلىرىنى تىكلەش كېرەك. تىك تۇرۇبا چوقۇم تىك بو-
لۇشى، تىكلىك پەرقى تۇرۇبا ئېگىزلىكىنىڭ 1/200 دىن ئېشىپ
كەتمەسلىكى كېرەك. قوش رەت تاختىپەرنىڭ ئىچ ۋە سىرتىغا
تىكلىنىدىغان تىك تۇرۇبىنىڭ تۇتاشتۇرغۇچى بالداقلىرى تام يۈ
زىگە تىك بولۇشى كېرەك.
③ ئۈدۈل ئۇلاق مۆرۈۋىتىدە تىك تۇرۇبىنى ئۇلاپ ئۇزارتىش

دائىم قوللىنىلىدىغان ئۇسۇلدۇر. ئىككى تال يانداش تىك تۇرۇبـ-
نىڭ ئۇلاق ئېگىزلىكى بىر تەكشىلىكتە بولماسلىقى كېرەك.
ئوخشاش قەۋەتلىك تۇرۇبا ئېگىزلىكىدە ئىككى يانداش تۇرۇبىنىڭ
چېتىلىشى بىردىن تىك تۇرۇبىنى ئاتلاپ، ئېگىز - پەس چېتـ-
لىشى، ئېگىز - پەسلىك پەرقى 500mm دىن چوڭ بولۇشى كېـ-
رەك. تاختىپەرنىڭ ئەڭ ئۈستۈنكى قەۋىتىدىكى تىك تۇرۇبىنى
چېتىشتا، ئۆتۈشمە ئۇلاق ئۇسۇلى ئىشلىتىلىدۇ. ئۆتۈشمە ئۇلاق-
نىڭ ئۇزۇنلۇقى 1m دىن چوڭ بولغاندا، ئىككىدىن ئارتۇق ئايلانما
مۇرۇچەت ئىشلىتىش كېرەك. تىك تۇرۇبىنى چېتىپ ئۇزارتقاندا
ئالدىن تاشقى رەتتىكىسىنى ئاندىن ئىچكى رەتتىكىسىنى ئۇلاش
تەرتىپىگە ئەمەل قىلىش كېرەك.

④ مەيلى تاق رەتلىك ياكى قوش رەتلىك تاختىپەر بولسۇن،
تىك تۇرۇبىنىڭ ئېگىزلىكى ئۆگزە تام تاجىدىن كەم بولغاندىمۇ 1
مېتىر ئېگىز بولۇشى كېرەك. ناۋادا ئۆگزە تام تاجىسى بولمىسا،
تاختىپەر تىك تۇرۇبىسىنىڭ ئۆگزە لەمپىسىدىن ئارتىپ چىقىدە-
غان ئېگىزلىكى 1.5 مېتىردىن كەم بولماسلىقى كېرەك.

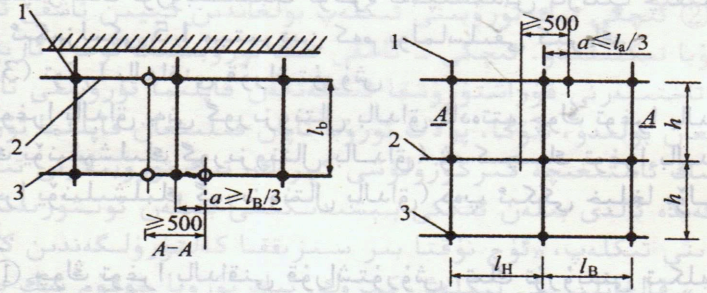
(3) توغرا بالداقنى قۇراشتۇرۇش

توغرا بالداق يەنى گورىزونتال بالداق ئادەتتە چوڭ توغرا بالداق
(تىك يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداق) ۋە كىچىك توغرا بالداق
(توغرا يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداق) دەپ ئىككى خىلغا بۆلـ-
ىنىدۇ.

① چوڭ توغرا بالداقنى قۇراشتۇرۇش. تىك تۇرۇبىنى تىكلەش
بىلەن بىرگە چوڭ توغرا بالداق قۇراشتۇرۇلىدۇ. چوڭ توغرا
بالداقنىڭ گورىزونتاللىقىنى ساقلاش كېرەك. ئەگەر تۇرۇبا تىك-
لىنىدىغان يەر ئېگىز - پەس بولسا، تاختىپەر تىكلەشنى ئەڭ تۆ-
ۋەنكى قىسمىدىن باشلاپ ئىشلەش كېرەك.

چوڭ توغرا بالداق ئەڭ ياخشىسى تىك تۇرۇبىنىڭ ئىچكى تەرە-

پىگە قۇراشتۇرۇلۇشى ھەمدە ئۇنىڭ ئۇزۇنلۇقى ئوچ رەت تىك تۇ-
رۇبا ئارىلىقىدىن چوڭ بولۇشى كېرەك. چوڭ توغرا بالداق تۇرۇ-
بىسىنى ئۇزارتىشتا ئەڭ ياخشىسى ئۇدۇل ئۇلاش ئۇسۇلىنى قوللا-
نىش كېرەك، شۇنىڭ بىلەن بىرگە يەنە ئوتتۇشتۇرۇپ ئۇلاش
ئۇسۇلىنى قوللىنىشقىمۇ بولىدۇ. ئىككى تال يانداش تىك تۇرۇبە-
نىڭ ئۇلاق ئورنى ئوخشاش قەدەم، ئوخشاش قۇردا بولماسلىقى
كېرەك. ئىككى يانداش تۇرۇبىنىڭ ئۇلاق ئورنى ئوخشاش قەدەم،
ئوخشاش قۇردا بولمىغان تەقدىردىمۇ، 500mm دىن ئارتۇق ئو-
تۇشتۇرۇلۇشى كېرەك، 13.2 ـ رەسىمگە قارالسۇن. ئۇدۇل ئۇلاق مۇ-
رۇۋىتىنىڭ ئېچىلىش ئېغىزى ئوچ تەرەپ قارىتىلىدۇ، ئايلانما
مۇرۇۋەتتە ئۇلاشقىمۇ بولىدۇ، ئۇلاقنىڭ ئۇزۇنلۇقى 1m دىن چوڭ
بولغاندا، ئوچ تالدىن ئارتۇق ئايلانما مۇرۇۋەتنى تەكشى ئارىلىق
بويىچە چېتىپ مۇقىملاش كېرەك.

a. ئۇلاق ئوخشاش قۇردا ئەمەس (ئۇدۇل كۆرۈنۈشى)

b. ئوخشاش قەدەمدە ئەمەس (تەكشى كۆرۈنۈشى)

1. تىك تۇرۇبا؛ 2. تىك يۇنىلىشلىك گورىزونتال بالداق؛ 3. توغرا يۇنىلىشلىك گورىزونتال بالداق

13.2 ـ رەسىم چوڭ توغرا بالداق ئۇلىنىشىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى

(2) كىچىك توغرا بالداقنى قۇراشتۇرۇش. كىچىك توغرا بالداقنى قۇراشتۇرغاندا، چوڭ توغرا بالداق بىلەن ئۆزئارا تاك قىلىپ ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ. ئادەتتە كىچىك توغرا بالداق چوڭ توغرا بالداقنىڭ ئوستىگە، تاك تۇرۇبىغا يېقىن قىلىپ ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ. كىچىك توغرا بالداق كۆچكە ئۇچرىغاندىن كېيىن ئېگىلىپ كېتىپ مۆرۈۋەت ئىچىدىن سىيرىلىپ چىقىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، تاك بۇلۇڭلۇق مۆرۈۋەتتە چېتىلغاندا كىچىك توغرا بالداقنىڭ ئىككى بېشى چوڭ توغرا بالداقتىن 150 mm ئېشىپ چىقىشى كېرەك. تاختىپەر توغرا بالداقنىڭ قۇراشتۇرۇلۇشىنى 14.2 - رەسىمدىن كۆرۈڭ.

(4) تامغا چېتىلىدىغان بالداقنى ئورنىتىش

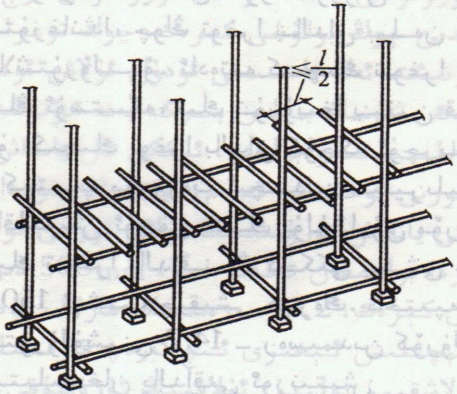
تامغا چېتىلىدىغان بالداق تاختىپەرنىڭ سىرت ياكى ئىچى تەرىپىگە قىيىسىيىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش بىلەن بىرگە، تاختىپەرنىڭ تاك يۆنىلىشىلىك مەزمۇتلۇقىنى ۋە بىر پۈتۈنلۈكىنى ئاشۇرىدۇ. تاختىپەرنىڭ ئېگىزلىكى ئىككى قۇردىن ئاشقاندىن كېيىن تامغا چېتىلىدىغان بالداق قويۇلىدۇ.

① ئادەتتىكى تاختىپەرنىڭ تامغا چېتىلىدىغان بالدىقىنى قوبۇش ئۈسۈلى ئاساسلىقى تۆۋەندىكىدەك بىر قانچە خىل بولىدۇ:

a. كىچىك توغرا بالداقنى تامغا كىرگۈزۈش بىلەن بىرگە، ئىككى دانە مۆرۈۋەت ئارقىلىق تامنىڭ ئىچى ۋە سىرتىدىن كىچىك توغرا بالداقنى قىسىش.

b. پولات چۈنقىتىن ياسالغان ھالقىنى تام ئىچىگە ئالدىن ئورنىلاشتۇرۇپ، پولات چۈنقىتىن ياسالغان ھالقىدىن ئۆتكۈزۈلگەن سىم بىلەن تاك تۇرۇبىنى چىڭ باغلاپ، كىچىك توغرا بالداقنى تامغا يېقىن يۆلەش، ياكى چاسا ياغاچنى كىچىك توغرا بالداقنىڭ ئۈچىغا باغلاپ تامغا تىرەپ قويۇش.

c. تام ئىچىدىكى كاۋاكقا قىسقا تۇرۇبىنى قويۇپ، ئاندىن مۆ-

14.2 ـ رەسىم تاختىپەرنىڭ بوي ۋە توغرا يۆنىلىشتىكى بالداقلىرىنىڭ قۇراشتۇرۇلۇشى

رۇۋەت ئارقىلىق كىچىك توغرا بالداقنى تامغا بېكىتىش.

d. بېتون لىم ـ تۇۋرۇك ئىچىگە ئالدىن قويۇلغان دېتالغا پولات چىۋىقنى باغلاپ، تاختىپەرنىڭ تىك تۇرۇبىسىنى باغلاش بىلەن بىرگە تىرەك ئارقىلىق تامغا تىرەش.

② تامغا چېتىلىدىغان بالداقنى قۇراشتۇرۇشتىكى مۇھىم نۇقتىلار:

a. «ئۇچ قەدەم، ئۇچ قۇر» نى تامغا چېتىلىدىغان بالداقنىڭ ئەڭ چوڭ ئارىلىقى قىلىنىشى، ھەربىر تامغا چېتىلىدىغان بالداقنىڭ تام يۈزىدە ئىگىلگەن كۆلىمى 40% تىن كىچىك بولۇشى كېرەك. ھەرقايسى تامغا چېتىلىدىغان بالداقلارنىڭ چېتىلىش نۇقتىلىرى تىك ۋە توغرا يۆنىلىشتە رومبا، چاسا ياكى تىك تۆت بۇلۇڭ شەكىلدە ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى كېرەك.

b. تامغا چېتىلىش نۇقتىسى «ئاساسىي ئۇلاق» قا يېقىن بولۇ

شى، «ئاساسىي ئۇلاق»تىن چەتنەش ئارىلىقى 300mm دىن كەم بولۇشى كېرەك.

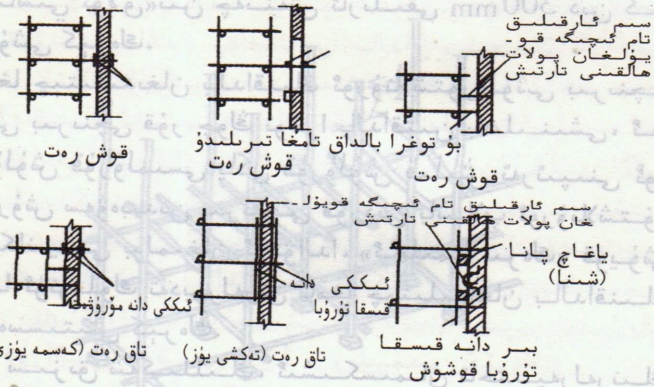
c. تامغا چېتىلىدىغان بالداقنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى بىرىنچى قەۋەتتىكى بىرىنچى قۇر چوڭ توغرا بالداقتىن باشلىنىشى، ئەگەر قۇرۇلۇش قۇرۇلمىسى ياكى قۇرۇلۇش قىلىش تەرتىپىنى ئورۇنلاشتۇرۇش سەۋەبىدىن بىرىنچى قۇردىن باشلاپ ئورۇنلاشتۇرۇش ئىمكانىيىتى بولمىغان ئەھۋالدا، «ئاتلىما تىرەك» قويۇش ياكى باشقا ئونۇملۇك تەدبىرلەرنى تامغا چېتىلىدىغان بالداقنىڭ ئورنىغا دەسسىتىش كېرەك.

d. تۇز سىزىق شەكىللىك، ئىشكىسمان تاختىپەرلەرنىڭ ئىككى بېشىغا چوقۇم تامغا چېتىلىدىغان بالداق ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى، تامغا چېتىلىدىغان بالداقنىڭ تىك يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى قەۋەت ئېگىزلىكىدىن ئېشىپ كەتمەسلىكى شۇنداقلا يەنە 4m دىن ئېشىپ كەتمەسلىكى كېرەك.

e. ئېگىزلىكى 24 مېتىردىن تۆۋەن بولغان تاختىپەرگە تامغا چېتىلىدىغان قاتتىق بالداق ئىشلىتىشكە ماس كېلىدۇ؛ ئېگىزلىكى 24m دىن يۇقىرى بولغان تاختىپەرگە بولسا، تامغا چېتىلىدىغان قاتتىق بالداق ئىشلىتىش كېرەك. مەيلى قايسى خىلدىكى تامغا چاتقۇچى بالداق بولسۇن، ھەر ئىككىسىدە تارتقۇچى بالداقنى تامغا چاتقۇچى بالداق قىلىپ ئىشلىتىشكە بولمايدۇ. دائىم كۆرۈلىدىغان تامغا چېتىلىدىغان بالداقنىڭ ئىشلىنىشى 15.2 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك بولىدۇ.

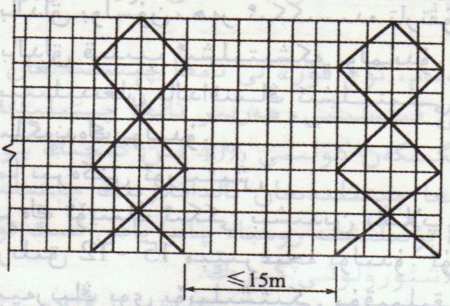
(5) قايچىلانما تىرەكنى ئورنىتىش

قايچىلانما تىرەك ئۆينىڭ ئىككى بېشىدىن باشلاپ تىكلىنىدۇ. ئوتتۇرىدىكى ئارىلىق 12~15 مېتىرغىچە بولىدۇ. ئۇنىڭ ئاساسلىق رولى تاختىپەرنىڭ بوي يۆنىلىشتىكى مۇقىملىقى بىلەن بىر پۈتۈن مەزمۇتلۇقىنى ئاشۇرۇشتىن ئىبارەت. قايچىلانما تىرەك

15.2 ـ رەسىم تام چېتىنقىنى ئىشلەش ئۇسۇلى

ئىككى دانە قايچىلانما شەكىلدىكى تۇرۇبىنى، تاختىپەرنىڭ بوشـ
لۇققا قارىتىلغان تەرىپىدىكى تىك تۇرۇبىنىڭ سىرتىغا ئايرىم ـ
ئايرىم 4 تالدىن كۆپ 7 تالدىن ئاز تىك تۇرۇبىنى ھالقىپ ئۆتـ
دىغان قىلىپ باغلاشنى كۆرسىتىدۇ، 16.2 ـ رەسىمگە قارالسۇن.
قايچىلانما تىرەكنى ئورنىتىشتىكى مۇھىم نۇقتىلار:
① تاختىپەرنىڭ ئىككى بېشىدىن باشلاپ ئورۇنلاشتۇرۇلۇش

16.2 ـ رەسىم قايچىلانما تىرەكنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى

تاختىپەر بىرقەدەر ئۇزۇن بولغاندا، ئۇنىڭ ئوتتۇرىسىغا ئارىلىقنى 12~15 مېتىر ئەتراپىدا تەڭشەپ يەنە قايچىلانما تىرەك قوشۇش كېرەك.

② قايچىلانما تىرەكنىڭ يانتۇ بالدىقى تۆت تال تىك تۇرۇبىدىن ھالقىپ ئۆتكەن بولۇپ، يەر يۈزى بىلەن بولغان ئارا بۇلۇڭى 45° ~ 60° لۇق ھالەتتىنى ساقلىشى كېرەك، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، قايچىلانما تىرەك تاختىپەرنىڭ ئېگىزلىك يۆنىلىشى بو - يىچە داۋاملىق ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى كېرەك.

③ قايچىلانما تىرەكنىڭ ئىككى بېشى ئايلانما مۆرۈۋەت ئارقا - لىق تاختىپەرنىڭ كېچىك توغرا بالدىقىنىڭ ئېشىپ چىققان بې - شى ياكى تىك تۇرۇبا بىلەن چېتىلىشى، ئايلانما مۆرۈۋەتنىڭ مە - ركىزى بىلەن «ئاساسىي ئۇلاق» نۇقتىسىنىڭ ئارىلىقى mm 150 دىن كېچىك بولۇشى كېرەك. ئوتتۇرا قىسمىغا ئىككى دانە - دىن تۆت دانگىچە مۆرۈۋەت چېتىقنى ئايرىم قوشۇپ، كېسىشىش نۇقتىسىدىكى تىك تۇرۇبا ياكى بوي يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداق بىلەن مەھكەم چېتىلىشى كېرەك.

④ پولات تۇرۇبىنىڭ ئۇزۇنلۇقى يەتمىگەندە ئايلانما مۆرۈۋەت ئارقىلىق چېتىپ ئۇزارتىشقا بولىدۇ. يانداش ئۇلىنىش ئۇزۇنلۇقى mm 600 دىن كېچىك بولماسلىقى كېرەك، شۇنداقلا يەنە ئىككى يانتۇ تۇرۇبىنى ئىككى ياكى ئىككىدىن ئارتۇق ئايلانما مۆرۈۋەت ئارقىلىق ئۇلاشقا بولىدۇ.

⑤ قايچىلانما تىرەكنىڭ ئۆزئارا كېسىشىش ئورنىدا ئېگىلىپ سۇنۇشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، قايچىلانما تىرەكتىكى بىر تال يانتۇ تىرەك تاختىپەرنىڭ تىك تۇرۇبىسى بىلەن ئۆزئارا چېتىلە - شىغا، يەنە بىر يانتۇ بالداقنىڭ تاختىپەردىكى كېچىك توغرا بالداق بىلەن چېتىلىشىغا كاپالەتلىك قىلىنىشى كېرەك.

(6) تاختىپەر تاختىسى بىلەن توساق تاختىسىنى ياتقۇزۇش ھەربىر مەشغۇلات قەۋىتىگە تاختىپەر تاختىسى ياتقۇزۇلغان

بولىدۇ. تاختىپەر تاختىسى تىرەك بالداقلىرىنىڭ ئارىلىقى بەلگىلىمە بويىچە ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى كېرەك. بۇ تىرەك بالداقلار ماتېرىيالنى تېجەپ ئىشلىتىش ئۈچۈن تاختىپەر تاختىسى ياتقۇزۇش قەۋىتىنىڭ يۇقىرىغا ئۆرلىشىگە ئەگىشىپ سۆكۈۋېتىلسە بولىدۇ.

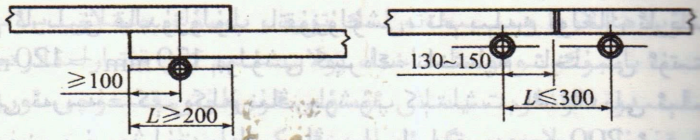
تاختىپەر تاختىسىنى ياتقۇزۇشتا تۆۋەندىكىلەرگە دىققەت قىلىش كېرەك:

① تاختىپەر تاختىسى يوچۇق قالدۇرۇلمايۋ تولۇق ياتقۇزۇلۇشى كېرەك. پىرېسلانغان پولات تاختىپەر تاختىسى، ياغاچ ۋە بامبۇك تاختىپەر تاختىسى قاتارلىقلارنى ئىشلەتكەندە، توغرا يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداق تاختىپەر تاختىسىنىڭ تىرەك بالدىقى قىلىنىسا، تاختىپەر تاختىسىنىڭ ئۈچ تال توغرا يۆنىلىشتىكى گورىزونتال بالدىقىنىڭ ئوستىگە قويۇلۇشى ئۈچۈن، ئۇنىڭ ئوتتۇرا قىسمىغا بىر يول توغرا يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداق قوشۇلۇشى كېرەك. ئەگەر تاختىپەر تاختىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 2 مېتىردىن ئاشمىسا، ئىككى تال توغرا يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداقنى ئۇنىڭ تىرەك بالدىقى قىلىشقا بولىدۇ، لېكىن تاختىپەر تاختىسىنىڭ موللاق ئېتىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئۇنىڭ ئىككى بېشىنى پوختا بېكىتىش كېرەك. تاختىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 5 مېتىردىن ئېشىپ كەتكەندە، ئۇنىڭ تىرەك بالدىقى 4 تالدىن كەم بولماسلىقى كېرەك.

② تاختىپەر تاختىسىنىڭ ئودۇل ئولاپ ياتقۇزۇش ۋە ئوتتۇرۇپ ئولاپ ياتقۇزۇشتىن ئىبارەت ئىككى خىل شەكلى بار. ئودۇل ئولاپ ياتقۇزغاندا، ئولىنىش بېشىغا چوقۇم ئىككى تال توغرا يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداق قويۇلۇشى، تاختىنىڭ بالداقتىن ئېشىپ چىقىش ئۇزۇنلۇقى 130mm ~150mm بولۇشى كېرەك؛ تاختىپەر تاختىسىنى ئويۇشتۇرۇپ ئولاپ ياتقۇزغاندا، چېتىلىش بېشى چوقۇم توغرا يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداقنىڭ ئوستىگە كېلىشى، ئوتتۇشۇش ئۇزۇنلۇقى 200mm دىن ئېشىپ كەتمەسلىكى

كى، توغرا يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداقتىن ئېشىپ چىقىش ئۇزۇنلۇقى 100mm دىن چوڭ بولماسلىقى كېرەك، 17.2 ـ رەسىمگە قارالسۇن.

③ تاختىپەرنىڭ ئايلانما بۇلۇڭ قىسمىدىكى تاختىپەر تاختىسى

a. تاختىنى ئۈدۈل ئۇلاپ يانقۇزۇش

b. تاختىنى ئۆتۈشتۇرۇپ ئۇلاپ يانقۇزۇش

17.2 ـ رەسىم تاختىپەرنىڭ ئورۇن بېكىتىش تانىسى

ئۈستىمۇئۈست يانقۇزۇلۇشى لازىم. مەشغۇلات قەۋىتىنىڭ باش قىسمىدىكى تاختىپەر تاختىسىنىڭ توغرا بالداقتىن ئېشىپ چىقىش ئۇزۇنلۇقى 150mm دىن ئاشماسلىقى، ھەمدە تىرەك بالداق بىلەن باغلاپ چېتىلىشى كېرەك.

④ تاختىپەر تاختىسى تەكشى، مۇقىم قىلىپ يانقۇزۇلۇشى، ئەگەر تىرەك بالدىقىنىڭ ئېگىزلىكىدە ئۆزگىرىش بولسا، تىرەك بالداقنىڭ ئۈستىگە چاسا ياغاچ، تۇرۇبا باغلاپ، تاختىپەر تاختىسىنىڭ بىر خىل تەكشىلىكتە بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش كېرەك. لېكىن كېسەك، ياغاچ پارچىلىرىنى قىستۇرۇپ قويۇشقا بولمايدۇ.

⑤ بامبۇك تاختىنى ئىشلەتكەندە، توغرا يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداقنىڭ ئۈستىگە بوي يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداققا پاراللېل يۆنىلىشتە تىرەك بالداق قوشۇش، تىرەك بالداقلارنىڭ ئارىلىقى 400mm ~ 500mm بولۇشى، ئۇنىڭ ئىچىدىكى غول بامبۇك تاللىرى بوي يۆنىلىشتىكى گورىزونتال بالداققا تىك بو-

لۇشى كېرەك. ئۇدۇل ئۇلاپ ياتقۇزۇش ئۇسۇلىنى قوللانغاندا، ئۇ-
نىڭ تۆت بۇلۇڭى بوي يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداقنىڭ ئۈس-
تىگە سىم بىلەن باغلاپ مۇقىملىنىشى كېرەك.

⑥ سۇۋاش مەشغۇلاتىنى ئېلىپ بېرىشقا قولايلىق بولۇشى ئۈ-
چۈن، تاختىپەر تاختىسى تامغا تىرەپ ياتقۇزۇلماي، تام بىلەن مە-
لۇم ئارىلىق قالدۇرۇلۇپ ياتقۇزۇلۇشى، تام بىلەن بولغان ئارىلىقى
150mm ~120mm بولۇشى كېرەك. تاختىپەر تاختىسى ئۈستە-
دىكى نەرسە ـ كېرەكلەرنىڭ چۈشۈپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش
ئۈچۈن، بۇ بوشلۇق بەك چوڭ بولماسلىقى، 200mm ئىچىدە
كونترول قىلىنىشى كېرەك.

ھەربىر مەشغۇلات قەۋىتىدە تاختىپەر جازىسىنىڭ سىرتقى
قىسمىغا تاختىپەر توسقى ئورنىتىلىدۇ. تاختىپەر توسۇقنىڭ
ئېگىزلىكى 180mm دىن چوڭ بولۇشى، تاختىپەر توسقى سىرت-
قى تەك تۇرۇبىنىڭ ئېچكى قىسمىغا ئورنىتىلىپ، سىم ئارقىلىق
تەك تۇرۇبا بىلەن بوي يۆنىلىشلىك گورىزونتال بالداقنىڭ ئۈس-
تىگە باغلىنىشى كېرەك.

(7) بىخەتەرلىك تورى ۋە بىخەتەرلىك رېشاتكىسىنى ئورنىتىش

تام قوپۇرۇشتا ئىشلىتىلىدىغان تاختىپەرنىڭ ئېگىزلىكى قو-
پۇرۇلغان تامنىڭ ئېگىزلىشىگە ئەگىشىپ تەدرىجي ئېگىزلەپ
بارىدۇ. تامنىڭ ئېگىزلىكى 3.2 مېتىرغا يەتكەندە بىخەتەرلىك
تورى تارتىلىدۇ. بىخەتەرلىك تورى تاختىپەرنىڭ سىرتىغا تارتە-
لىدۇ. ئۇنىڭ كەڭلىكى 3 مېتىردىن چوڭ بولۇپ، پولات تۇرۇبا
بامبۇك ياكى شەمشاد ياغىچىدا تىرەپ قويۇلىدۇ. بىخەتەرلىك تورى
تاختىپەردىن 50mm ~60mm ئېگىز بولىدۇ. تاختىپەر ئۈستە-
دىكى ماتېرىياللارنىڭ چۈشۈپ كېتىپ كىشىلەرنى زەخمىلەندۈرۈپ
قويۇشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، تاختىپەرنىڭ ئاستىنقى قە-
ۋىتىدىكى مەشغۇلات سۇپىسىنىڭ ئاستىغا بىخەتەرلىك تورى تار

تىلىشى ياكى بىخەتەرلىك لاپىسى ياسىلىشى كېرەك (بامبۇكتا تو-
قۇپ ياسىغان تاختىپەر تاختىسىنى تولۇق ياتقۇزۇپ قويسىمۇ بو-
لىدۇ.) شەھەر رايونلىرىدا قۇرۇلۇش قىلغاندا، ئادەتتە «بېكىنمە
ھالەتتە قۇرۇلۇش قىلىش» قا توغرا كېلىدۇ. يەنى تاختىپەرنىڭ
سىرتىغا پۈتۈنلەي بىخەتەرلىك لاپىسى ياسىلىدۇ، ئۇنىڭ ماتېرىيا-
لى كۆپ ھاللاردا ھەم بىخەتەرلىك تورى، بامبۇك چىتلاق، سۇلياۋ
رەخت، بامبۇك توقۇلما تاختا، پولات سىم تور قاتارلىقلاردىن
تەشىلىندۇ. كونكرېت ياساش ئۇسۇلى قۇرۇلۇش قىلغۇچى ئورۇن-
لىك قۇرۇلۇش لايىھەسىگە ئاساسەن بېكىتىلىدۇ.

3. تاختىپەرنى تىكلەشتە دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

(1) تاختىپەر جازا بالداقلىرىنى تىكلەش بىلەن بىر ۋاقىتتا
مۇرۇۋەتنى ئورنىتىپ چىڭ بېكىتىش كېرەك. بالداقنى قۇراش-
تۇرغاندا تىك تۈرۈبا ئۇستىدىكى بەلگىلەنگەن ئورۇنغا مۇرۇۋەت
ئورنىتىپ قويۇلۇشى، توغرا بالداقلار مۇرۇۋەت ئارقىلىق ئۆز ئور-
نىغا ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى كېرەك. مۇرۇۋەتنى ئورناتقاندا ئالدى بە-
لەن بولتىنى سېلىپ تەڭشەپ ۋە توغرىلاپ، ئاندىن چىڭىتىش
كېرەك. مۇرۇۋەت ئورننىنى يۆتكىگەندە مۇرۇۋەت بولتىسىغا قاتتىق
تۇرماسلىق كېرەك. مۇرۇۋەتنىڭ چىڭىتىلىش دەرىجىسى تاختە-
پەرنىڭ يۈك كۆتۈرۈش ئىقتىدارىغا، مۇقىملىقىغا ۋە قۇرۇلۇش
قىلىش بىخەتەرلىكىگە ناھايىتى زور تەسىر كۆرسىتىدۇ، شۇنىڭ
ئۈچۈن، مۇرۇۋەت بولتىسىنى چىڭىتقاندا، چىڭ - بوشلۇقى مۇۋا-
پىق بولۇشى كېرەك. بولۇپمۇ تىك تۈرۈبا بىلەن چوڭ توغرا
بالداقنىڭ چېتىلىش قىسمىدىكى مۇرۇۋەت توغرا بالداق كۈچكە
ئۈچرىغاندىن كېيىن سىيرىلىپ چۈشۈپ كەتمەسلىكىگە كاپالەت-
لىك قىلىشى كېرەك.

مۇرۇۋەتنىڭ بالداق ئۇستىدىكى يۆنىلىشىنى بېكىتكەندە تۆ-

ۆەندىكى ئىككى خىل ئەھۋالغا دىققەت قىلىش كېرەك: بىرىنچى-
دىن، مۆرۈۋەتنىڭ كۆچ قوبۇل قىلىشىغا پايدىلىق بولۇشى؛ ئىك-
كىنچىدىن، يامغۇر سۈيىنىڭ تۇرۇبا ئىچىگە كىرىپ كېتىشىنى
توسۇپ قالىدىغان بولۇشى كېرەك. شۇنىڭ ئۈچۈن، چوڭ توغرا
بالداقنى چېتىشتا ئىشلىتىلىدىغان ئۇدۇل چېتىش مۆرۈۋىتىنىڭ
ئېچىلىش ئېغىزى ئاستىغا قاراپ قالماسلىقى كېرەك، ئېچىلىش
ئېغىزى ئىچىگە قارىتىلىپ، بولتا ئۈستىگە قارىتىلسا ئەڭ ياخ-
شى. بىخەتەرلىككە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، بۇلۇڭلۇق مۆرۈ-
ۋەتنىڭ ئېغىزى يەرگە قاراپ قالماسلىقى كېرەك.

(2) ئىمارەتنىڭ ئاستىنقى قەۋىتىنىڭ ئېگىزلىكى بىرقەدەر
يۇقىرى بولۇش ياكى باشقا سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن تاختىپەرنىڭ
ئاستىنقى قىسمىغا تامغا چېتىش بالدىقى ئورنىتىشقا ئىمكانىيەت
بولمىغان ئەھۋالدا، ئاتلىتىپ تىرەش ئۇسۇلى ئارقىلىق تاختى-
پەرنى تىرەش ۋە مۇقىملاش كېرەك. ئاتلىما تىرەك ئۇزۇن پولات
تۇرۇبىنى يانتۇ تىرەپ تاختىپەرنىڭ سىرتىغا چىقىرىلىشى، يەر
يۈزى بىلەن بولغان قىيپاش بۇلۇڭى 45~60 گىرادۇس بولۇشى
ئۇنىڭ ئارىلىقى ئالتە دانە تەك تۇرۇبىدىن ئاز بولۇشى، ئاتلىما
تىرەكنىڭ تۆۋى توپىغا كۆمۈلۈشى ياكى يەر يۈزىدىكى مۇقىم
نەرسىلەرگە ئىشەنچلىك قىلىپ تىرەك قويۇلۇشى كېرەك. ئاتلىما
تىرەكلىك تاختىپەرنىڭ ئۈستۈنكى قىسمىغا يەنىلا تامغا چېتىش
بالدىقى ئورۇنلاشتۇرۇش كېرەك.

(3) تاختىپەرنى ئىشلىتىش جەريانىدا بىخەتەر باشقۇرۇش

① تاختىپەرنىڭ ئىشلىتىش جەريانىدىكى بىخەتەرلىكنى
تەكشۈرۈش ۋە ئاسراش

تاختىپەرنى ئىشلىتىش جەريانىدا، تاختىپەر ۋە ئۇل تاپانلىرى
غا نىسبەتەن قەرەللىك ھالدا تەكشۈرۈش ۋە ئاسراش ئېلىپ بې-
رىشكە توغرا كېلىدۇ. بولۇپمۇ تۆۋەندىكى بىر قانچە ئەھۋالدا

ۋەندىكى ئىككى خىل ئەھۋالغا دىققەت قىلىش كېرەك: بىرىنچى
دىن، مۆرۈۋەتنىڭ كۈچ قوبۇل قىلىشىغا پايدىلىق بولۇشى؛ ئىك
كىنچىدىن، يامغۇر سۈيىنىڭ تۇرۇبا ئىچىگە كىرىپ كېتىشىنى
توسۇپ قالمىغان بولۇشى كېرەك. شۇنىڭ ئۈچۈن، چوڭ توغر
بالداقنى چېتىشتا ئىشلىتىلمىغان ئۇدۇل چېتىش مۆرۈۋەتنىڭ
ئېچىلىش ئېغىزى ئاستىغا قاراپ قالماسلىقى كېرەك، ئېچىلىش
ئېغىزى ئىچىگە قارىتىلىپ، بولتا ئۇستىگە قارىتىلسا ئەڭ ياخ
شى. بىخەتەرلىككە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، بۇلۇڭلۇق مۆرۈ
ۋەتنىڭ ئېغىزى يەرگە قاراپ قالماسلىقى كېرەك.

(2) ئىمارەتنىڭ ئاستىنقى قەۋىتىنىڭ ئېگىزلىكى بىرقەدەر
يۇقىرى بولۇش ياكى باشقا سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن تاختىپەرنىڭ
ئاستىنقى قىسمىغا تامغا چېتىش بالدىقى ئورنىتىشقا ئىمكانىيەت
بولمىغان ئەھۋالدا، ئاتلىتىپ تىرەش ئۇسۇلى ئارقىلىق تاختا
پەرنى تىرەش ۋە مۇقملاش كېرەك. ئاتلىما تىرەك ئۇزۇن پولات
تۇرۇبىنى يانتۇ تىرەپ تاختىپەرنىڭ سىرتىغا چىقىرىلىشى، يەر
يۈزى بىلەن بولغان قىيپاش بۇلۇڭى 45～60 گىرادۇس بولۇشى
ئۇنىڭ ئارىلىقى ئالتە دانە تىك تۇرۇبىدىن ئاز بولۇشى، ئاتلىما
تىرەكنىڭ تۆۋى توپىغا كۆمۈلۈشى ياكى يەر يۈزىدىكى مۇقىم
نەرسىلەرگە ئىشەنچلىك قىلىپ تىرەك قويۇلۇشى كېرەك. ئاتلىما
تىرەكلىك تاختىپەرنىڭ ئۇستۇنكى قىسمىغا يەنىلا تامغا چېتىش
بالدىقى ئورۇنلاشتۇرۇش كېرەك.

(3) تاختىپەرنى ئىشلىتىش جەريانىدا بىخەتەر باشقۇرۇش

① تاختىپەرنىڭ ئىشلىتىش جەريانىدىكى بىخەتەرلىكىنى
تەكشۈرۈش ۋە ئاسراش

تاختىپەرنى ئىشلىتىش جەريانىدا، تاختىپەر ۋە ئۇل تاپانلىرى
غا نىسبەتەن قەرەللىك ھالدا تەكشۈرۈش ۋە ئاسراش ئېلىپ بې
رىشكە توغرا كېلىدۇ. بولۇپمۇ تۆۋەندىكى بىر قانچە ئەھۋالدا

چۈن، تاختىپەرنىڭ سىرتىغا قوغدىنىش تەدبىرلىرىنى قوللىنىش كېرەك؛

⑥ تاختىپەر سىرتىدىن يامىشىپ چىقىش مەنئى قىلىنىدۇ؛

⑦ تاختىپەر ئۇستىدە، توك ۋە گاز سۈزۈركىلاش مەشغۇلاتى ئېلىپ بارغاندا، چوقۇم ئوتتىن مۇداپىئەلىنىش تەدبىرلىرى ۋە مەخسۇس قارايدىغان ئادەم بولۇشى كېرەك؛

⑧ تاختىپەر بىلەن ئاسما توك يوللاش لىنىيىسىنىڭ بىخەتەر ئارىلىقى، ئىش مەيدانىدىكى ۋاقتىلىق توك ئىشلىتىش سىم يولى ۋە تاختىپەرنىڭ يەرگە چېتىلغان چاقماقتىن ساقلىنىش تەدبىرلىرى قاتارلىقلار، ھازىر يۇرگۈزۈلۈۋاتقان كەسپىي ئۆلچەم «قۇرۇلۇش قىلىش مەيدانىدا ۋاقتىلىق توك ئىشلىتىشتىكى بىخەتەرلىك تېخنىكا بەلگىلىمىسى» (1988 ـ JGJ46) دىكى مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىلەر بويىچە ئىجرا قىلىنىشى كېرەك.

(5) مۆرۈۋەتته چېتىلغان پولات تۈرۈبىلىق تاختىپەرنى چۈۋۈش تاختىپەرنى ئىشلىتىپ بولغاندىن كېيىن، بارلىق قۇرۇلۇش قىلىش مەشغۇلاتىغا تاختىپەرنىڭ ئىشلىتىلمەيدىغانلىقى بىكىتىلگەندە چۈۋۈشنى باشلاشقا بولىدۇ. چۈۋۈشتىن ئاۋۋال، قۇرۇلۇشقا مەسئۇل ئورۇننىڭ مەسئۇل خادىمى تاختىپەرنى ئىشلەتكەن مەسلىككە كاپالەتلىك قىلسا ھەمدە چۈۋۈش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش چۈشۈرسە، ئاندىن چۈۋۈشقا بولىدۇ. مۇرەككەپ تاختىپەرگە نىسبەتەن چۈۋۈش لايىھەسىنى بىكىتىپ، مەخسۇس خادىمنىڭ قوماندانلىقىدا ھەر خىل ئىش تۈرلىرىنى ماسلاشتۇرۇپ مەشغۇلات ئېلىپ بېرىش كېرەك.

تاختىپەرنى چۈۋۈشتا «بالدۇر تىكلەنگىنىنى كېيىن چۈۋۈش كېيىن تىكلەنگىنىنى بالدۇر چۈۋۈش، ئالدى بىلەن ئۇستۇنكى قىسمىنى، ئاندىن ئاستى قىسمىنى چۈۋۈش، ئالدى بىلەن سىرتقى قىسمىنى، ئاندىن ئىچكى قىسمىنى چۈۋۈش، مۇھىم بولمىغان

دېتاللارنى ئالدىن چۈڭۈش، ئاساسلىق دېتاللارنى كېيىن چۈڭۈش» پرىنسىپى بويىچە ئىش كۆرۈش كېرەك.

① چۈڭۈش تەرتىپى

ئالدى بىلەن تاختىپەر ئۈستىدىكى دۆڭلەنگەن نەرسىلەرنى پاكىز تازىلاپ بولۇپ، ئاندىن تاختىپەر تاختىسىنى ئېلىش، ئارقىدىن تەرتىپ بويىچە دېتاللارنى چۈڭۈش كېرەك. ھەرقايسى بالداقلارنى چۈڭۈش تەرتىپى مۇنداق بولىدۇ: بىخەتەرلىك رېشاتكىسى ← قايچىلانما تىرەك ← كىچىك توغرا بالداق ← چوڭ توغرا بالداق ← تىك تۇرۇبا.

② مەشغۇلات ئېلىپ بېرىشتىكى مۇھىم نۇقتىلار ۋە دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك ئىشلار.

a. چوڭ توغرا بالداق، تىك بالداق ۋە قايچىلانما تىرەكتىن ئىبارەت بىرقىسىم ئۇزۇن بالداقلارنى چۈڭۈغاندا، ئۇچ ئادەم ھەمكارلىشىپ مەشغۇلات ئېلىپ بېرىشى كېرەك. ئىككى بېشىدىكىلەر مۇرۇڭۇتنى سۆكۈشكە، ئوتتۇرىدىكى بىرى يەرگە چۈشۈرۈشكە مەسئۇل بولۇشى كېرەك. ئەگەر كىران بىلەن يۆتكەش توغرا كەلمىسە، ئىككى يەردىن باغلاپ تۇز قويۇلغان ھالىتىدە كىران بىلەن يۆتكەش كېرەك. كىچىك توغرا بالداق، مۇرۇڭۇت ساندۇقى قاتارلىقلارنى بىنا ئىچىدىكى پەلەمپەي ئارقىلىق تۆڭۈنگە چۈشۈرۈش كېرەك.

b. بالداقلارنى سۆككەندە بىر باشتىن تازىلاپ مېڭىش، ئاتلاپ چۈڭۈشتىن ساقلىنىش كېرەك. قايچىلانما تىرەك بىلەن تامغا چېتىش بالدىقىنى بىر قېتىمدىلا چۈڭۈشقا بولمايدۇ. پۈتۈن تاختىسىپەر بالداقلىرىنىڭ چۈڭۈلۈش تەرتىپىگە ماس ھالدا يۇقىرىدىن تۆۋەنگە قاراپ تەرتىپ بويىچە چۈڭۈش كېرەك.

c. سۆكۈڭۈتىلگەن مۇرۇڭۇت ۋە زاپچاسلارنى سايمان ساندۇقى ياكى مەخسۇس ساندۇقلارغا يىغقاندىن كېيىن، يەرگە قارىتىپ

تاشلىماي، كىران ياكى ئارغامچا غالتەكلەر بىلەن يەرگە چۈشۈ
رۇش كېرەك، ياكى بولمىسا مۆرۈۋەتلەرنى پولات تۇرۇبىدا قالدۇ
رۇپ، پولات تۇرۇبىنى يەرگە ئالغاندىن كېيىن چۈۋۈسىمۇ بولىدۇ
d. چۈۋۈپتىلگەن بالداق ۋە مۆرۈۋەتلەر ئۆز ۋاقتىدا ئۆلچىمى
تۇرى بويىچە يىغىۋېلىنىشى، ھەمدە ئۆز ۋاقتىدا تازىلاپ ئامبارغ
كىرگۈزۈلۈشى كېرەك.
e. تاختىپەرنى سۆكۈش مەشغۇلاتى بىلەن شۇغۇللىنىدىغانلا
بىخەتەرلىك تاسمىسىنى تاقاپ يۇرۇشى، بىخەتەرلىك تاسمىسىنىڭ
ئىلمىكىنى ئىشەنچلىك ھەمدە مەشغۇلات سۇپىسىدىن ئېگىزرەك
ئورۇنغا ئېلىپ قويۇش كېرەك.
f. تاختىپەرنى چۈۋۈغاندا ئېھتىيات سىزىقى ئورنىتىلىشى
مەخسۇس ئادەم بىخەتەرلىكنى ئاگاھلاندۇرۇشقا مەسئۇل بولۇپ
مۇناسىۋەتسىز كىشىلەرنىڭ كىرىشىنى چەكلىشى كېرەك.
g. سۆكۈش مەشغۇلاتى ئۇدا ئېلىپ بىرىلىۋاتقاندا، ئەگەر ئوت
تۇرلۇقتا ئىشتىن چۈشۈپ دەم ئېلىشقا توغرا كەلسە، تاختىپە
ئۇستىدىكى سۆكۈپ بولغان دېتال، مۆرۈۋەتلەرگە نىسبەتەن تا
زىلاش ئېلىپ بېرىش ھەمدە ۋاقىتلىق تارتما بالداقلارنى تارتى
تاختىپەرنى مۇقىملاش، باشقىلارنىڭ تاختىپەرنى ئىشلىتىپ قو
يۇشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، يەنە مەخسۇس دىجورنى قويۇ
قارىتىش كېرەك.

3 ـ باب يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر

تىك بالداق بىلەن توغرا بالداق يۇمىلاق ئىزمە بىلەن ئۇلىنىدىغان يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر يەنە كۆپ ئىشلىتىلىدىغان تاختىپەر دەپمۇ ئاتىلىدۇ. بۇ خىل پېچى تىپتىكى تاختىپەر بولۇپ، ھەر خىل تىرەك جازا، مەشغۇلات سۇپىسى قاتلىمىغا ئىشلەتكىلى بولىدۇ. ئۇنىڭ تۇزۇلۇشى ئاددىي، مېخانىكىلىق خۇسۇسىيىتى ياخشى، ئۇلىنىشى مۇقاپىل، قۇراشتۇرۇش ـ چۆرۈش ئاسان، بىخەتەر، ئىش ئۇنۇمدارلىقى يۇقىرى، زاپچاسلىرىنىڭ سەرپىياتى تۆۋەن، كۆپ ئىقتىدارلىق بولۇشتەك ئالاھىدىلىكلىرى بار. ئۇنى يەنە ھەر خىل زىچلىق ۋە ئېگىزلىكتە بىرىكتۈرۈپ قۇراشتۇرۇشقىمۇ بولىدۇ.

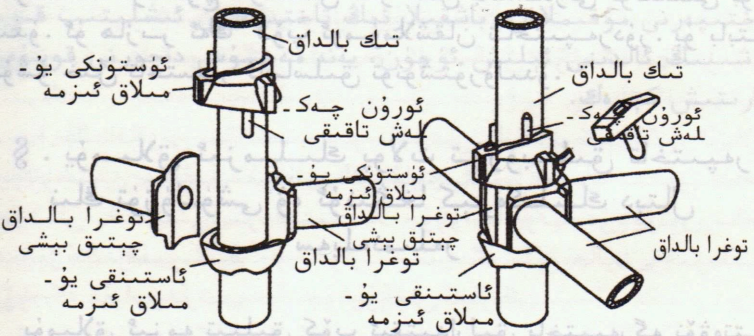
WDJ تىپلىق يۇمىلاق ئىزمىلىك تاختىپەردە چىشلىق يۇمىلاق ئىزمىلىك ئۇلىغۇچ ئارقىلىق ھەر خىل بالداقلارنى ئۇلىغىلى بولىدۇ. ئۇ ھازىر ئەڭ كۆپ ئومۇملاشقان تاختىپەردۇر. بۇ بابتا مۇشۇ خىل تاختىپەر ئاساسلىق تونۇشتۇرۇلىدۇ.

§ 1 . يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ تۇزۇلۇشى ۋە ئۇنىڭغا كېرەكلىك دېتال سەپلەنمىلەر

يۇمىلاق ئىزمە تىپلىق كۆپ ئىقتىدارلىق تاختىپەرگە نۆۋەتتە ئەڭ كۆپ ئىشلىتىلىدىغان A3 3.5mm×48mmφلىق كەپشەرلەپ

ئۇلىنىدىغان پولات تۇرۇبا ئاساسلىق ماتېرىيال قىلىنىدۇ ھەمدە
مەخسۇس ياسالغان چىشلىق يۇمىلاق، ئىزمىلىك ئۇلىغۇچ ئارقى
لىق ھەر خىل بالداقلار ئۇلىنىدۇ. تىك بالداق بىلەن ئۇستىدىكى
بالداق بەلگىلىك ئۇزۇنلۇقتىكى پولات تۇرۇبا ئۇستىگە ھەر
600mm ئارىلىققا بىر يۇرۇش يۇمىلاق ئىزمە ئۇلىغۇچ قۇراشتۇ
رۇپ ياسىلىدۇ. يۇمىلاق ئىزمە ئۇستۇنكى يۇمىلاق ئىزمە ۋە ئاس
تىنقى يۇمىلاق ئىزمىلىك دەپ ئىككى بۆلەككە بۆلۈنىدۇ، ئاس
تىنقى يۇمىلاق ئىزمە پولات تۇرۇبىغا كەپشەرلىنىدۇ، ئۇستۇنكى
يۇمىلاق ئىزمە ماس ئورۇندىكى پولات تۇرۇبىغا كىيدۈرۈلىدۇ. ئۇ
نىڭ بېكىتكۈچ ئوقۇرى پولات تۇرۇبىدىكى بەلگىلىك ئورۇنغا
كەپشەرلەنسە بېكىتكۈچنى يۇقىرى - تۆۋەنگە سىيرىلدۇرۇپ يۆتە
كىگىلى بولىدۇ.

WDJ تىپلىق يۇمىلاق ئىزمىلىك تاختىپەر — ئۇستۇنكى يۇ
مىلاق ئىزمە، ئاستىنقى يۇمىلاق ئىزمە، توغرا بالداق چاتقۇچ ۋە
ئۇستۇنكى يۇمىلاق ئىزمە ئورۇن بېكىتكۈچتىن تۇزۇلىدۇ، ئۇنىڭ
تۇزۇلۇشى 1.3 - رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

1.3 - رەسىم يۇمىلاق ئىزمىلىك ئۇلىغۇچنىڭ تۇزۇلۇشى

1. يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ تۈرى ۋە ئىشلىتىلىش دائىرىسى

(1) قوش رەتلىك تاختىپەر

قۇرۇلۇش قىلىش مەشغۇلات تەلىپىنىڭ ئوخشاشماسلىقىغا ئاساسلانغاندا، يۇمىلاق ئىزمىلىك قوش رەتلىك پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر قۇرۇلۇش قىلىش يۇكىگە مۇناسىپ ھالدا يېنىك تىپلىق، ئادەتتىكى تىپلىق ۋە ئېغىر تىپلىق دەپ ئۈچ خىلغا بۆلۈنىدۇ. بۇلارنىڭ تۈزۈلۈش ئۆلچىمى ۋە ئىشلىتىلىش دائىرىسى 1.3 - جەدۋەلدە كۆرسىتىلدى.

1.3 - جەدۋەل يۇمىلاق ئىزمىلىك قوش رەتلىك پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ تۈزۈلۈشى

تاختىپەرنىڭ شەكىللىرى	ھەربىر دائىرىسىنىڭ كەڭلىكى × رامنىڭ كەڭلىكى × رامنىڭ ئېگىزلىكى (m)	ئىشلىتىلىش دائىرىسى
يېنىك تىپلىق	1.2×2.4×2.4	بېزەكچىلىك، ئاسراش قاتارلىق قۇرۇلۇش مەشغۇلاتلىرى
ئادەتتىكى تىپلىق	1.2×1.8×1.8	ئەھۋالغا قاراپ ئىشلىتىلىدۇ
ئېغىر تىپلىق	1.2×1.2×1.8 ياكى: 1.2×0.9×1.8	ئېغىر يۈك كۆتۈرۈش رولى ئېگىز قەۋەتلىك تاختىپەرنىڭ ئاستىنقى جازىسى قىلىنىدۇ

(2) تاق رەتلىك تاختىپەر

ئۇستۇنكى قەۋەتتىكى مەشغۇلات يۈكىنىڭ تەلىپىگە قاراپ تاق رەتلىك يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر I، II، III تىپلىقتىن ئىبارەت ئۈچ خىل شەكىلدىن تەركىب تاپىدۇ،

ئۇلارنىڭ رام توزۇلۇش ئۆلچىمى ۋە ئىشلىتىلىش دائىرىسى 2.3 - جەدۋەلدە كۆرسىتىلدى.

2.3 - جەدۋەل يۇمىلاق ئىزمىلىك تاق رەتلىك پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ توزۇلۇش شەكلى

تاختىپەرنىڭ شەكللىرى	رام كەڭلىكى × رام ئېگىزلىكى	ئىشلىتىلىش دائىرىسى
I تىپلىق	1.8×1.8	ئادەتتىكى سىرتقى بېزەك، ئاسراش قاتارلىق مەشغۇلاتلار
II تىپلىق	1.2×1.2	ئادەتتىكى قۇرۇلۇش قىلىش
III تىپلىق	0.9×1.2	ئېغىر يۈكلۈك قۇرۇلۇش قىلىش

2. يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ ئاساسلىق دېتال ۋە زاپچاسلىرى

يۇمىلاق ئىزمىلىك كۆپ ئىقتىدارلىق تاختىپەرنىڭ دېتال - زاپچاسلىرى ئىشلىتىلىش ئورنىغا قاراپ، ئاساسلىق دې- تاللار، قوشۇمچە دېتاللار ۋە مەخسۇس دېتاللار دەپ ئۈچ تۈرگە بۆلۈنىدۇ.

(1) ئاساسلىق دېتاللار. ئاساسلىق دېتاللار تىك بالداق، توغرا بالداق، ئۈستۈنكى بالداق، تاق توغرا بالداق، يانتۇ بالداق ۋە تەگ- لىكتىن ئىبارەت ئالتە تۈرگە بۆلۈنىدۇ. بۇلار تاختىپەر گەۋدىسى- نى تەشكىل قىلغۇچى ئاساسلىق زاپچاسلاردۇر.

① تىك بالداق. تىك بالداق ϕ48mm×3.5mmA3 لىق پولات تۇرۇبىدىن تەييارلىنىدۇ. ئۇ تىك يۆنىلىشتە يۈك كۆتۈرىدىغان ئاساسلىق دېتال بولۇپ، ھەر 600mm ئارلىقتا بىردىن يۇمىلاق ئىزمىلىك ئۇلىنىغۇچ بىلەن ئۈستىدىكى كەپشەرلەپ ئولانغان تىك

بالداقلا چېتىلىدۇ. تىك بالداقنىڭ ئاستى - ئۈستى ئۈچىدا ئايرىم - ئايرىم ھالدا پاتۇرما تەگلىك ۋە بالداق ئۈلاش قىسقۇچى بولىدۇ، يۇقىرىدىن تۆۋەنگە ھەر 500mm ئارىلىقتا بىردىن ئەلا سۈپەتلىك پولاتتىن ياسالغان ھالقا (ئاستىنقى يۈمىلاق ئىزمە) بولىدۇ ھەم ئۈنىڭغا يۇقىرى - تۆۋەن سىيرىلىدىغان ئىزمە ھالقىسى (ئۈستۈنكى يۈمىلاق ئىزمە) ئورنىتىلىدۇ. بۇنىڭدىن سىرت يەنە ئاستىنقى يۈمىلاق ئىزمىنىڭ ئۈستىدىن 100mm ئارىلىققا ئارىلىق چەكلەش قۇلۇپى كەپشەرلىنىدۇ.

تىك بالداقنىڭ ئۇزۇنلۇقى ئىككى خىل، يەنى 3m ۋە 1.8m بولىدۇ.

② ئۈستۈنكى بالداق. ئۈستۈنكى بالداق دېگىنىمىز، ئۈستىدىكى تىك بالداقتۇر. ئۇنىڭ ئۈچىغا ئۇلىغۇچ تۇرۇبا ئورنىتىلغان بولۇپ، ئۈچىغا يۇككە بەرداشلىق بېرىش تەگلىكى ياكى تىرەك كىيدۈرۈلىدۇ. ئۇزۇنلۇقىنىڭ ئۆلچىمى ئۈچ خىل: 0.9m، 1.5m، 2.1m بولىدۇ. تىرەك جازا، تىرەك تۇۋرۇك ۋە ماتېرىيال توشۇش جازىسى قاتارلىقلاردا كۆپ ئىشلىتىلىدۇ.

③ توغرا بالداق. بۇ رام جازىسىنى تەشكىل قىلىدىغان توغرا بالداق، يەنى تاختىپەرنىڭ گورىزونتال بالدىقى بولۇپ، φ 48mm×3.5mmQ235 لىك پولات تۇرۇبىنىڭ ئىككى ئۈچىنى توغرا بالداقلا كەپشەرلەپ ئۇلاش ئارقىلىق تەييارلىنىدۇ. پولات تۇرۇبىنىڭ ئۆلچىمى تىك بالداقنىڭكى بىلەن ئوخشاش بولۇپ، 0.3m، 0.6m، 0.9m، 1.2m، 1.5m، 1.8m، 2.4m قاتارلىق يەتتە خىل ئۇزۇنلۇقتا بولىدۇ.

④ تاق رەتلىك توغرا بالداق. پولات تۇرۇبىنىڭ بىر ئۈچىنى توغرا بالداقلا كەپشەرلەپ ياسالغان تاق رەتلىك تاختىپەرگە ئىشلىنىدىغان توغرا يۆنىلىشلىك گورىزونتال توغرا بالداقنى كۆرسىتىدۇ.

⑤ يانتۇ بالداق. يانتۇ بالداق تاختىپەرنىڭ مەزمۇتلۇقىنى ئا
شۇرىدۇ. يانتۇ بالداقنىڭ ئۇزۇنلۇقى 1.6m، 2.16m، 2.55m، m
لىق ئۆلچەملەردە بولىدۇ.

⑥ ئاستىنقى تەگلىك. ئاستىنقى تەگلىك تىك بالداقنىڭ تۇ
ۋىگە ئورنىتىلىدۇ. ئۇ تىك بالداقنىڭ ئولتۇرۇشۇپ كېتىشىنىڭ
ئالدىنى ئالىدۇ ھەمدە ئۇستىدىن چۈشكەن يۈكنى ئۇلغا تارقىتىپ
ئۆتكۈزۈپ بېرىدۇ. ئۇ تەڭشىلىدىغان تەگلىك ۋە مۇقىم تەگلىك
دەپ ئىككى تۈرگە بۆلۈنىدۇ. تەڭشىلىدىغان تەگلىكنىڭ رېزىبىلىق
تەڭشەش ئېغىزلىكى بولىدۇ. تەگلىك تۆۋەندىكى ئۈچ خىل شە
كىلگە بۆلۈنىدۇ:

a. سېلىنچىلىق تەگلىك. 150mm×150mm×8mm لىق پولات
تاختىنى ئوتتۇرىدىن تىك بالداققا كەپشەرلەش ئارقىلىق ياسىلى
دۇ. تىك بالداق بىۋاستە دەسسىتىلىدۇ، ئۇزۇنلۇقىنى تەڭشىگىلى
بولمايدۇ.

b. تىك بالداقنىڭ تەڭشىلىشچان تەگلىكى. 150mm×150mm×8mm
150mm لىق پولات تاختىنى دەل ئوتتۇرىدىن رېزىبىلىق بالداقق
كەپشەرلەش ئارقىلىق ياسىلىدۇ. قول بىلەن تولغىنىدىغان بولتا
سېلىنىدۇ ھەمدە 300mm ۋە 600mm ئارىلىققا تەڭشىگىلى
بولىدۇ.

c. تىك بالداق تومۇقىنى تەڭشەش تەگلىكى. ئومۇمەن تىك
بالداق تەڭشىلىشچان تەگلىكىگە ئوخشايدۇ، لېكىن تەڭشەش ئۇ
سۇلى ئوخشىمايدۇ. 150mm×150mm×8mm لىق پولات تاختا
تىك بالداق تۈرۈبىسى، رېزىبىلىق تۈرۈبا، ساپلىق بولتا قاتار
لىقلاردىن تۈزۈلىدۇ.

(2) قوشۇمچە دېتاللار

① قوشۇمچە دېتاللار تۆۋەندىكىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ:

a. ئارىلىق توغرا بالدىقى. بۇ باشقا ئادەتتىكى پولات تاختىپەر ۋە ياغاچ تاختىپەرلەرنىڭ ئېھتىياجىغا ئاساسەن لايىھەلەنگەن دېتال بولۇپ، پولات تۇرۇبىنىڭ ئىككى ئۇچىغا «∩» شەكىللىك پولات تاختىسىنى كەپشەرلەش ئارقىلىق ياسىلىدۇ. ئاساسلىقى تاختىپەر جازىسىدىكى توغرا بالداقلارنىڭ ئارىسىدىكى ھەرقانداق ئورۇنغا سەپلىنىدۇ. بۇ ئارقىلىق تىرەك ئارىلىقىنى كىچىكلىتىش ۋە چۇغۇندەك تاختىپەرنى تىرەش مەقسىتىگە يېتكىلى بولىدۇ.

b. تاختىپەر تاختىسى. بۇ قۇرۇلۇش قىلىشتا ئىشلىتىلىدىغان يول، مەشغۇلات قەۋىتى قاتارلىقلاردىكى يول تاختىسى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. مۇشۇ خىل تاختىپەرگە سەپلەش ئۇچۇن لايىھەلەنگەن تاختىپەر تاختىسى قېلىنلىقى 2mm، كەڭلىكى 270mm لىق پولات تاختىدىن ياسالغان بولۇپ، تاختا يۈزىگە تېيىلىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش تۆشۈكلىرى ئېچىلغان، ئىككى ئۇچىغا ئىلمەك كەپشەرلەنگەن بولۇپ، توغرا بالداققا مۇقىم ئىلىپ تۇرغۇزۇلىدۇ. ئۇ سىيرىلىپ كەتمەيدۇ، بىخەتەر، ئىشەنچلىك بولۇشتەك ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە.

c. يانتۇ تاختا. 2mm قېلىنلىقتىكى پولات تاختا ئۇستىگە سىيرىلىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش چۈنكى كەپشەرلەپ تەييارلىنىدۇ. يانتۇلۇقى 1:3، كەڭلىكى 540mm، ئۇزۇنلۇقى 1897mm بولىدۇ. ماشىنىغا تىكلەپ قويۇش ۋە ئاسما يول ئۇچۇن ئىشلىتىلىدۇ.

d. تاختىپەر گىرۋەك تاختىسى. 2mm قېلىنلىقتىكى پولات تاختىدىن ياسىلىدۇ. مەشغۇلات بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلىش رولىنى ئويناىدىغان دېتال بولۇپ، مەشغۇلات قەۋىتىنىڭ سىرتقى گىرۋىكىدىكى ئىككى تەك بالداققا چېتىپ قويۇلىدۇ. بۇنىڭ بىلەن

مەشغۇلات قىلغۇچى تاختىپەردىن چىقىپ كېتىشتىن ساقلىنالايدۇ.

e. چۇغۇندەك. چۇغۇندەك تار ۋە كەڭ ئىككى خىل بولىدۇ. ئۇ مەشغۇلات دائىرىسىنى كېڭەيتىش رولىغا ئىگە. شوتا. پولات پەلەمپەي تاختىسىنى ئوقۇرسىمان پولاتقا كەپشەرلەپ ياسىلىدۇ. ئىككى ئۇچىدا ئىلمەكى بولۇپ، توغرا بالداققا پۇختا چاتقىلى بولىدۇ. كۆپرەك مەشغۇلات خادىملىرىنىڭ تاختىپەرگە چىقىپ-چۈشۈش يولى قىلىنىدۇ.

② ئۇلاق ئۇچۇن ئىشلىتىلىدىغان قوشۇمچە دېتاللار

a. تىك بالداقنى چاتقۇچ. بۇ تىك بالداقلارنى ئۇلاش ئۇچۇن ئىشلىتىلىدىغان بېكىتكۈچ دېتال بولۇپ، φ10mm لىق پولات چۇبۇقتىن ياسىلىدۇ.

b. تىك بۇلۇڭلۇق تىرىگۇچ. ئۆزئارا كېسىشكەن ئىككى تاختىپەرنى چېتىش ئۇچۇن لايىھەلەنگەن دېتال بولۇپ، پولات تۇرۇبىنىڭ بىر ئۇچىنى توغرا بالداققا كەپشەرلەش، يەنە بىر ئۇچىنى «∩» شەكىللىك قىسقۇچقا كەپشەرلەش ئارقىلىق ياسىلىدۇ.

c. تامغا چېتىپ تىرىگۇچ. تاختىپەر بىلەن ئىمارەت تېمىنى مەھكەم چېتىپ، تاختىپەرنىڭ شامال كۆچىگە ۋە باشقا گورىزونتال يۆكلەرگە تاقابىل تۇرۇش ئىقتىدارىنى ئاشۇرىدۇ.

③ مەخسۇس ئىشلىتىلىدىغان دېتاللار

① تىرىگۇچى تۇۋرۇككە مەخسۇس ئىشلىتىلىدىغان دېتاللار. تىرىگۇچى تۇۋرۇك 0.3m ئۇزۇنلۇقتىكى توغرا بالداق، تىك بالداق ۋە ئوستى بالداقتىن تەركىب تاپىدۇ. ئۇ بىر خىل ئېغىر-لىق كۆتۇرىدىغان قۇرۇلما بولۇپ، ئايرىم ۋە بىرلەشتۇرۇپ ئىشلەتكىلى بولىدۇ. شۇڭا ئۇنىڭغا مەخسۇس تەگلىك، ئايلانما تەگلىك ۋە تەڭشىگىلى بولىدىغان تەگلىك قاتارلىق مەخسۇس دېتاللار لايىھەلەنگەن.

بىرىنچى، تىرىگۈچ تۈۋرۈك تەگلىكى. تىرىگۈچ تۈۋرۈكنىڭ ئاستىنقى قىسمىغا ئورنىتىلغان بولۇپ، يۇكنى ئۆتكۈزۈپ بېرىدىغان ئالاھىدىلىككە ئىگە. ئۇ ئاساسلىقى تەگلىك تاختىسى، چەۋىق تاختا ۋە تەگلىككە كەپشەرلىنىدىغان تۆت دانە تۈۋرۈك قۇلىقىدىن تەركىب تاپىدۇ.

ئىككىنچى، تىرىگۈچ تۈۋرۈك ئايلانما بۇلۇڭلۇق تەگلىكى. بۇ خىل رولى تىرىگۈچ تۈۋرۈك تەگلىكى بىلەن ئوخشاش، ئەمما ئايلاندۇرغىلى بولغاچقا تىرىگۈچ تۈۋرۈكنى تىك ۋە يانتۇ ھالەتكە تۇرغۇزۇپ تىرىگىلى بولىدۇ.

ئۈچىنچى، تىرىگۈچ تۈۋرۈك تەڭشىلىشچان تەگلىكى. تىرىگۈچ تۈۋرۈكنىڭ ئاستى ۋە ئۈستىگە ئىشلەتكىلى بولىدۇ. ئاستىغا ئورۇنلاشتۇرۇلسا تەگلىك رولىنى ئويناپدۇ. ئېگىزلىكىنى تەڭشىگىلى بولىدۇ، تەڭشەش ئارىلىقى 0mm ~ 300mm بولىدۇ.

② تىك سىيرىلما غالتەك

تىك سىيرىلما غالتەك ئاز مىقداردىكى ماتېرىياللارنى تىك يۆنىلىشتە توشۇش ئۈچۈن لايىھەلەنگەن بولۇپ، ئادەتتە كەڭ چوڭ ئۈندەكلا لىمغا سەپلەپ ئىشلىتىلىدۇ. ئاساسلىقى كىران تۈۋرۈكى، كىران جازىسى ۋە سىيرىلما غالتەك قاتارلىقلاردىن تۈزۈلىدۇ.

(3) چۈغۈندەك جازا

بۇ چۈغۈندەك تاختىپەر ئۈچۈن مەخسۇس لايىھەلەنگەن بىر خىل سەپلەنمە دېتال بولۇپ، ئاساسلىقى چۈغۈندەك بالداق بىلەن تىرەگۈچ بالداقتىن تۈزۈلىدۇ، چۈغۈندەك بالداق بىلەن چۈغۈندەك تەرەك يۇمىلاق تىزمىلىك چاتقۇچ بىلەن بىللە بىنا ئىچىدىكى تەرەك جازىغا چېتىلىپ، بۇ ئاستە بىنا ئىچىدىن چىقىرىلىدۇ. تاختىپەر مۇشۇنىڭ ئۈستىگە تىكلىنىدۇ. چۈغۈندەك تاختىپەرنىڭ كەڭلىكى 0.9m بولىدۇ.

§ 2 . يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش ۋە چۇۋۇش

1. يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش

(1) قۇراشتۇرۇشتىن ئاۋۋالقى تەييارلىق خىزمەتلەر

يۇمىلاق ئىزمىلىك تاختىپەرنىڭ قۇراشتۇرۇشتىن ئاۋۋالقى تەييارلىق خىزمەتلىرى ئىلمەكلىك تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇشتىن ئاۋۋالقى تەييارلىق خىزمەتلەر بىلەن ئاساسەن ئوخشاش بولۇپ، تاختىپەر جازىلىرىنىڭ ئورۇنلىشىشىنى لايىھەلەش، جازىنى تەكشۈرۈش، ئۇلىنى بىر تەرەپ قىلىش قاتارلىق باسقۇچلارغا بۆلۈنىدۇ. ئۇلىنى بىر تەرەپ قىلغاندا يۇمىلاق ئىزمىلىك تاختىپەرنىڭ تەكشىسىز ئولتۇرۇشۇپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، يۇك كۆپرەك چۇشىدىغان تىرنگۇچ تاختىپەر ياكى ئېگىز قەۋەتلىك تاختىپەرنىڭ ئۇلىنى ئاۋۋال ھېسابلاپ كۆرۈپ ئاندىن بىر تەرەپ قىلىش ئۇسۇلىنى بېكىتىش لازىم.

(2) قۇراشتۇرۇش تەرتىپلىرى

قۇراشتۇرۇش تەرتىپى مۇنداق بولىدۇ: ئاۋۋال تەگلىكنى قويۇش ← تىك بالداقنى تىكلەپ تۇرغۇزۇش ← يەرگە تىگىپ تۇرىدىغان بالداقنى قويۇش ← ئاستىنقى قەۋەت توغرا بالداقنى قۇراشتۇرۇش ← يانتۇ بالداقنى قۇراشتۇرۇش ← تاختىپەر تاختىسىنى ياتقۇزۇپ قويۇش ← ئۈستۈنكى قەۋەت رام جازىنى قۇراشتۇرۇش ← تاختا تىرەپ چاتقۇچنى كىرگۈزۈش ← شوتا قويۇش ← مەشغۇلات قەۋىتىگە قوغدىنىش ئەسلىھەلىرىنى قۇراشتۇرۇش.

تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇشقا بىر گۇرۇپپىدا 3 ~ 4 ئادەم بولسا

بولىدۇ. 1 ~ 2 ئادەم ماتېرىيال توشۇيدۇ، قالغان ئىككى ئادەم سىلكىتە قۇراشتۇرىدۇ. قۇراشتۇرغان ۋاقىتتا ئەڭ كۆپ بولغاندا ئىككى قەۋەتنى ئوخشاش بىر يۆنىلىشتە قۇراشتۇرۇش ھەمدە ئوتتۇرىدىن ئىككى تەرەپكە قاراپ قۇراشتۇرۇش لازىم.

(3) قۇراشتۇرۇش قەدەم باسقۇچلىرى

① تىك بالداقنىڭ تەگلىكىنى قويۇش.

قاتتىق ھەم تەكشى يەرگە تاختىپەر قۇراشتۇرغاندا تىك بالداق سىلىنما بىلەن تىك بالداق تەگلىكىنى بىۋاستە قۇراشتۇرۇشقا بولىدۇ. يەر شەكلى تەكشى بولمىغان ياكى ئېگىز قەۋەتلىك ئېغىر يۈكلۈك تاختىپەر ئاستىغا تەڭشىگىلى بولىدىغان تەگلىك ئورنىتىش كېرەك. ئىككى قوشنا تىك بالداق ئورنىنىڭ ئېگىز - پەسلىك پەرقى 0.6m دىن كىچىك بولسا تەڭشىگىلى بولىدىغان تەگلىك ئورنىتىپ تىك بالداق ئۇلىنىڭ ئېگىزلىكىنى تەڭشىگىلى بولىدۇ؛ ئىككى قوشنا تىك بالداق ئۇلىنىڭ ئېگىز - پەسلىك پەرقى 0.6m دىن چوڭ بولغاندا، ئاۋۋال تىك بالداق ئۇلاق ئارىلىقىنى تەڭشەپ، ئوخشاش قەۋەتتىكى يۇمىلاق ئىزمىلىك ئۇلىنى قوچنىڭ ئېگىز - پەسلىك پەرقىنى 0.6m دىن كىچىكلىتىپ، ئاندىن تىك بالداقنىڭ تەڭشىگىلى بولىدىغان تەگلىكى ئارقىلىق ئېگىزلىكىنى تەڭشەپ بىر تەكشىلىككە كەلتۈرگەندىن كېيىن، توغرا بالداقنى قۇراشتۇرسا بولىدۇ.

② تىك بالداقنى تىكلەپ يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان بالداقنى قويۇش

تىك بالداق ئورۇنلاشتۇرۇپ بولۇنغان تەگلىككە كىرگۈزۈلىدۇ. بىرىنچى قەۋەت تىك بالداقنى 3.0m ۋە 1.8m لىق ئىككى خىل ئۇزۇنلۇقتىكى تىك بالداق ئىشلىتىلىدۇ، ھەمدە ئۆزئارا ئۆتۈشتۈرۈپ، ئورۇن ئالماشتۇرۇپ ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ. مۇشۇنداق قىلىغاندا تىك بالداقلارنىڭ ئۇلىنىش ئورنى ئۆزئارا ئۆتۈشكەن بولىدۇ.

دۇ. ئۇستۇنكى قەۋەتلەرگە پۇتۇنلەي 3m لىق تىك بالداق ئىشلە-
تىلىدۇ. ئەڭ ئۈستىگە 1.8m لىق تىك بالداق چېتىپ، بالداق
ئۈچلىرى تەكشىلىنىدۇ.

تىك بالداقنى قۇراشتۇرۇش بىلەن بىر ۋاقىتتا يەرگە تېگىپ
تۇرىدىغان بالداق ئورنىتىلىپ، تىك بالداق ئۆزئارا تۇتاشتۇرۇلە-
دۇ. مۇشۇنداق قىلغاندا تاختىپەر رام جازىسىنىڭ بىر پۇتۇنلۈكە-
گە كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ.

③ ئاستىنقى قەۋەت توغرا بالداقنى قۇراشتۇرۇش

تىك بالداق بىلەن توغرا بالداق يۇمىلاق ئىزمىلىك ئۇلىغۇچ
بىلەن ئۇلىنىدۇ.

ئاستىنقى قەۋەتنىڭ قۇراشتۇرۇلۇشى يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات
تۇرۇبىلىق ئۇلىغۇچ بىلەن ئىنتايىن زىچ مۇناسىۋەتلىك، شۇڭا
قۇراشتۇرۇش سۈپىتىنى قاتتىق كونترول قىلىش لازىم. ئىككى
قەۋەت توغرا بالداقنى قۇراشتۇرۇپ بولغاندىن كېيىن، گورىزون-
تال رام جازىسىنىڭ تىك بۇلۇڭى ۋە بوي يۆنىلىشتىكى تۈزلىكنى
تەكشۈرۈش ۋە تەڭشەش ھەمدە يەنە توغرا بالداقنىڭ تەكشىلىكنى
تەكشۈرۈش لازىم. تىك بالداقنىڭ تەڭشىگىلى بولىدىغان تەگلىكى
ئارقىلىق تەڭشىلىدىغان توغرا بالداق گورىزونتال خاتالىق پەرقى
L/400 (L- رام جازىسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى) دىن كىچىك بولۇشى، بوي
يۆنىلىشتىكى تۈز سىزىقلىق خاتالىق پەرقى L/200 دىن چوڭ
بولماسلىقى، تىك بۇلۇڭلۇق خاتالىق پەرقى ° 3.5 تىن چوڭ بول-
ماسلىقى لازىم.

④ يانتۇ بالداقنى قۇراشتۇرۇش

يۇمىلاق ئىزمىلىك تاختىپەردە قايچىلانما تىرەك ئىشلىتىل-
مەي، يانتۇ بالداق بىلەن مۇقىملاشتۇرۇلىدۇ. ھەر خىل يانتۇ
بالداقلار توغرا بالداق بىلەن بىر ۋاقىتتا قۇراشتۇرۇلىدۇ. يانتۇ
بالداقنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشىغا مۇناسىۋەتلەپ قويۇلىدۇ: تاختى-

يەرنىڭ ئېگىزلىكى 30m دىن ئاشمىغاندا، يانتۇ بالداقنىڭ زىچلىقى پۈتكۈل جازا كۆلىمىنىڭ 1/2 ~ 1/4 گىچىلىك بولسا بولىدۇ؛ تاختىپەر ئېگىزلىكى 30m دىن تۆۋەن بولمىغاندا، يانتۇ بالداقنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇش زىچلىقى پۈتكۈل جازا كۆلىمىنىڭ 1/2 ~ 1/3 گىچىلىك بولسا بولىدۇ. يانتۇ بالداق ئىككى تەرەپتىن سىممېترىك، تەكشى ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى كېرەك. مەشغۇلات قەۋىتىدىكى يانتۇ بالداقنى ۋاقتىلىق ئېلىۋېتىپ ئىش تۈگىگەندە قۇراشتۇرۇپ قويسا بولىدۇ.

⑤ تاختىپەر تاختىسىنى يانقۇزۇش

تاختىپەر تاختىسى جازا بىلەن بىر يۈرۈش لايىھەلەنگەن پولات تاختا بولسىمۇ ۋە ياكى باشقا ئادەتتىكى پولات تاختىپەر تاختىسى، ياغاچ، بامبۇك تاختىپەر تاختىسى بولسىمۇ بولۇۋېرىدۇ. ئۇ تۆۋەندىكى تەلەپلەرگە ئۇيغۇن كەلسىلا كۇپايە قىلىدۇ؛

a. تاختىپەر تاختىسى مەشغۇلات قەۋىتىگە قويۇلغاندىن باشقا يەنە ھەر 10m ئېگىزلىككە بىر قەۋەت قويۇلۇپ، ئۈستىدىن چۆشۈپ كەتكەن نەرسىلەرنىڭ ئادەم ۋە تاختىپەرنى زەخىملەندۈرۈپ قويۇشىنىڭ ئالدى ئېلىنىشى لازىم.

b. مەشغۇلات قەۋىتىگە تاختىپەر تاختىسى تولۇق يانقۇزۇلۇشى لازىم. ئالدى ـ كەينىگە سۈرۈلۈش ئارىلىقى 5mm دائىرىدە كونترول قىلىنىشى كېرەك.

c. مەشغۇلات قەۋىتىدىكى تاختىپەر رام جازىسىنىڭ سىرتى ئىككى قۇر توغرا بالداق ئورنىتىپ تايانغۇچ قىلىنىشى كېرەك.

d. يانتۇ تاختىپەر تاختىسىنىڭ چېتىلىدىغان جايىغا لايىھەگە ئاساسەن توغرا بالداق ئورنىتىش كېرەك.

⑥ تامغا چېتىش تېرىكىنى ئورنىتىش

تاختىپەر بىلەن بىنا ئوتتۇرىسىدىكى ئۇلىغۇچ ــ تامغا چېتىش تېرىكىدۇر. بۇ تاختىپەرنىڭ توغرا يۇنىلىشتىكى مەزمۇتلۇ-

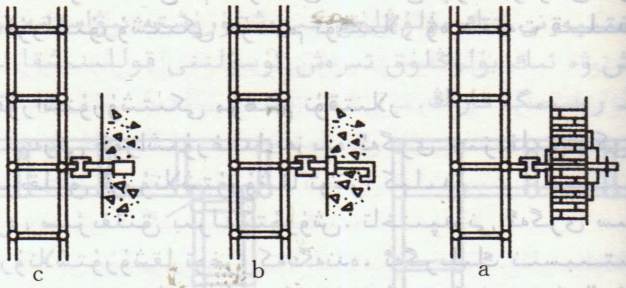
قىنى ئاشۇرۇش، مەركەزدىن چەتنىگەن يۈك بىلەن گورىزونتال يۈكلەرگە تاقابىل تۇرۇشتا ئىنتايىن مۇھىم رول ئويناپدۇ. تامغا چېتىش تىرىكىنى جازىنىڭ ئېگىزلىشى بىلەن ماس قەدەمدە مەڭشى، ھەم بەلگىلەنگەن ئورۇنغا قۇراشتۇرۇلۇشى كېرەك، كېيىن تولۇقلاشقا ياكى خالىغانچە ئېلىۋېتىشكە بولمايدۇ. بىنانىڭ ھەر بىر قەۋىتى تاختىپەر بىلەن چېتىلىشى كېرەك، تامغا چېتىش دېتاللىرىنىڭ سانى ھەر $15 \sim 20m^2$ قا بىردىن توغرا كەلسە بولىدۇ (تەخمىنەن گورىزونتال يۈنىلىشتە $3 \sim 4$ تال بالداق، تا يۈنىلىشتە ئۈچ باسقۇچلۇق جازا ئېگىزلىكىدە). جازىنىڭ ئېگىزلىكى 30m دىن ئېشىپ كەتسە، تۆۋەندىكى تامغا چېتىش دېتاللىرىنى كۆپەيتىش لازىم. ئورنىتىش ئۇسۇلى ئىلمەكلىك پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭكى بىلەن ئوخشايدۇ.

تامغا چېتىش تىرىكىنىڭ تۇزۇلۇشى تۆۋەندىكىدەك ئۈچ خىل بولىدۇ:

a. خىش تام يوچۇقىدىن مۇقىملاشتۇرۇش ئۇسۇلى. تام قۇيۇرغاندا تام ئىچىگە ئالدىن بولتا كۆمۈپ، تاختىپەر جازىسىنى شۇ بولتىغا چېتىلىدۇ. 2.3 - رەسىم (a) دا كۆرسىتىلگەندەك.

b. بېتون تام ئىچىگە پولات دېتال كۆمۈپ مۇقىملاشتۇرۇش ئۇسۇلى. قۇرۇلۇش قىلىش لايىھەسىدىكى تەلەپ بويىچە بېتون تام ئىچىگە رېزىبىلىق پولات دېتال كۆمۈپ، رام جازىسىنى بولتا بىلەن ئۇلاپ مۇقىملاشتۇرۇلىدۇ، 2.3 - رەسىم b.

c. كېڭىيىدىغان بولتىلىق مۇقىملاشتۇرۇش ئۇسۇلى تامغا لايىھەدىكى ئورنى بويىچە كېڭىيىدىغان بولتىنى ئېتىپ كىرگۈزۈپ، ئاندىن رام جازىسىنى بولتا بىلەن چېتىپ مۇقىملاشتۇرۇلىدۇ، 2.3 - رەسىم (c) دە كۆرسىتىلگەندەك.

a. خىش تام يوچۇقىدىن مۇقىملاشتۇرۇش b. بېتون تام ئىچىگە پولات دېتال كۆمۈپ مۇقىملاشتۇرۇش c. كېڭىيىدىغان بولتىلىق مۇقىملاشتۇرۇش

2.3 ـ رەسىم تامغا تىرەپ چېتىش ئۇسۇلى

⑦ شوتا ئورنىتىش

شوتا ئورنى 1.8m×1.8m لىك رام جازىسى ئىچىدە بولىدۇ. يۆلەنگۈچ توغرا بالداقلا ئىلىپ قويۇلسا بولىدۇ. شوتىنىڭ كەڭلىكى 540mm بولۇپ، كۆپىنچە 1.2m كەڭلىكتىكى تاختىپەر ئىچىگە قاتلانما ھالەتتە ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ. شوتىنىڭ ئايلىنىدىغان جايىدىكى گورىزونتال رام جازىسىغا تاختىپەر تاختىسى ياتقۇزۇلىدۇ، تىك رام جازىسىغا يانتۇ بالداق ۋە توغرا بالداق قۇراشتۇرۇلۇپ تايانغۇچ قىلىنىدۇ.

⑧ مەشغۇلات قەۋىتىگە قوغدىنىش ئەسلىھەسىنى ئورنىتىش

مەشغۇلات قەۋىتىگە چوقۇم لايىھەدىكى بەلگىلىمە بويىچە تاختىپەر تاختىسى تولۇق ياتقۇزۇلۇشى كېرەك. سىرت تەرىپىگە 180mm ئېگىزلىكتىكى مېڭىشنى توسۇش تاختىسى ۋە بىخەتەر لىك رېشاتكىسى ئورنىتىش كېرەك. بىخەتەرلىك رېشاتكىسى تىك بالداقتىن 600 ~ 1200mm ئارىلىققا ئىككى قۇر قىلىپ ئورنىتىلسا بولىدۇ.

مەشغۇلات قەۋىتىگە يەنە قوغدىنىش تورى تارتىپ ئاستى ـ ئۈستىدىن ئېتىۋېتىلىشى كېرەك. قۇرۇلۇش قىلىش مەشغۇلات

قەۋىتىنىڭ قوغدىنىش ئېگىزلىكى 1m دىن چوڭ بولۇشى لازىم.

(4) قۇراشتۇرۇشتىكى مۇھىم نۇقتىلار ۋە دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

① قۇراشتۇرۇشتىكى مۇھىم نۇقتىلار

تاختىپەرنى قۇراشتۇرغاندا بەزىدە ئەگرى سىزىقلىق ياكى سۇنۇق سىزىقلىق ئورۇنلاشتۇرۇشقا توغرا كېلىدۇ.

ئەگرى سىزىقلىق بىرلەشتۇرۇش. تاختىپەرنى ئەگرى سىزىقلىق ئورۇنلاشتۇرۇشقا توغرا كەلگەندە، ئەگرىلىك نىسبىتىنىڭ تەلىپى بويىچە ئوخشاش بولمىغان ئۇزۇنلۇقتىكى توغرا بالداق بىلەن بىرىكتۈرۈلىدۇ، ئەمما ئەگرىلىك رادىئۇسى 2.4m دىن چوڭ بولۇشى كېرەك. ئەگرى سىزىقلىق بىرىكتۈرۈلگەن تەكشى يۈز 3.3 ـ رەسىمدىكىدەك بولىدۇ. بىرىكتۈرۈش پارامېتىر 3.3 ـ جەدۋەلدىكى تەلەپكە ئۇيغۇن كېلىشى كېرەك.

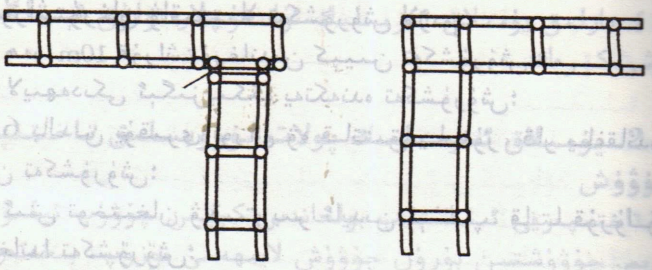
3.3 ـ رەسىم تاختىپەرنى ئەگرى سىزىقلىق ئورۇنلاشتۇرۇش

3.3 ـ جەدۋەل بىرىكتۈرۈش پارامېترى

توغرا بالداقنىڭ بىرىكمە ئۇزۇنلۇقى	ھەر گۇرۇپپىدىكى ئايلانما بۇلۇڭ	ھەر گۇرۇپپىدىكى ئەگرىلىك رادىئۇسى (m)
توغرا بالداقنىڭ ئۇزۇنلۇقى 2.4m ۋە 1.8m	28°	3.6
توغرا بالداقنىڭ ئۇزۇنلۇقى 1.8m ۋە 1.2m	28°	2.4
توغرا بالداقنىڭ ئۇزۇنلۇقى 1.2m ۋە 0.9m	14.25°	3.0

② تىك بۇلۇڭلۇق كىرىشتۈرۈش

تاختىپەرنى تىك بۇلۇڭلۇق كىرىشتۈرۈشتە بېۋاستە تۈز ياپ-
لاش ۋە تىك بۇلۇڭلۇق تىرەش ئۇسۇلىنى قوللىنىشقا بولىدۇ،
4.3 ـ رەسىمگە قارالسۇن.

a. بېۋاستە تۈز ياپسار b. تىك بۇلۇڭلۇق تىرەك بىلەن ئۇلاش

4.3 ـ رەسىم تىك بۇلۇڭلۇق كىرىشتۈرۈش تۈرۈلمىسى

(5) قۇراشتۇرۇشتا دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

يۇمىلاق ئىزمىلىك پولات تۈرۈبىلىق تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش جەريانىدا تۆۋەندىكىلەرگە دىققەت قىلىش لازىم:

① بارلىق دېتاللار لايىھە ۋە تاختىپەرگە ئالاقىدار بەلگىلىمە-
لەر بويىچە ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى لازىم.

② قۇراشتۇرۇش جەريانىدا پۈتكۈل جازىنىڭ تىك بولۇشىغا
دىققەت قىلىش، ئادەتتىكى ئەھۋالدا پۈتكۈل جازىنىڭ تىكلىكى
L/500 دىن چوڭ بولماسلىقى، ئەڭ چوڭ رۇخسەت قىلىنغان خاتا-
لىق پەرقى 100mm بولۇشى كېرەك.

③ قۇراشتۇرۇش، چۈۋۈش ياكى مەشغۇلات تەرتىپىنى ئۆز-
گەرتكەن ۋاقىتتا، خەتەرلىك رايونغا كىرىش قاتتىق چەكلىنىدۇ.

④ تاختىپەر بىنانىڭ ئېگىزلىشىگە ماس ھالدا ئېگىزلىتىلە-
شى، ئادەتتە بىنادىن ئىككى باسقۇچتىن ئارتۇق ئېشىپ كەتمەس-
لىكى لازىم.

⑤ تاق رەتلىك توغرا بالداق تامغا كىرگۈزۈلگەندىن كېيىن، قىسىش تاختىسى قېقىپ چىڭىتىۋېتىش لازىم.

(b) پوتۇن جازىنى تەكشۈرۈش ۋە پىرىيوملاش

① تەكشۈرۈش باسقۇچىدا تۆۋەندىكى بىرقانچە بۆلەكنى تاختىپەر قۇراشتۇرغان ۋاقىتتىلا تەكشۈرۈش لازىم:

a. ھەر 10m قۇراشتۇرغاندىن كېيىن تەكشۈرۈش؛

b. لايىھەدىكى ئېگىزلىككە يەتكەندە تەكشۈرۈش؛

c. 6 بالدىن يۇقىرى بوران ۋە قاتتىق يامغۇر، قار ياغقاندىن كېيىن تەكشۈرۈش؛

d. ئىش توختىغان ۋاقىت بىر ئايدىن ئېشىپ، قايتا قۇرۇلۇش باشلىغاندا تەكشۈرۈش؛

② تەكشۈرۈشنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى

a. ئۇل ئولتۇرۇشقانمۇ - يوق.

b. تىك بالداقنىڭ تەگلىكى يەرگە ئوبدان دەسسىگەنمۇ - يوق.

c. بارلىق ئۇلىنىش نۇقتىلىرىنىڭ ئۇستۇنكى يۈملاق ئىز-مىسى ئېتىلگەنمۇ - يوق.

d. تامغا چېتىش تىرىكى، يانتۇ بالداق ۋە بىخەتەرلىك تورى قاتارلىق دېتاللارنىڭ ئورنىتىلىشى لايىھەدىكى تەلەپكە ئۇيغۇن بولغانمۇ - يوق.

e. يوك بەلگىلىمىگە ئۇيغۇنمۇ - يوق.

③ ئاساسلىق تېخنىكىلىق تەلەپلەر

a. ئۇل يۈزى قاتتىق، تەكشى، سىلىنچا تاختا چىڭ، سۇ چىقىرىۋېتىش راۋان بولۇش.

b. تىك بالداق لىڭشىپ قېلىشىغا رۇخسەت قىلىنمايدۇ.

c. پوتۇن جازىنىڭ تىكلىكى L/500 دىن چوڭ بولماسلىقى، ئەمما ئەڭ چوڭ رۇخسەت قىلىش خاتالىق پەرقى 100mm بولۇشى لازىم.

d. تۈز سىزىقلىق ئورۇنلاشتۇرۇلغان تاختىپەرنىڭ بوي يۆنى-
لىشتىكى توزلۇك خاتالىق پەرقى L/200 دىن چوڭ بولماسلىقى.
e. توغرا بالداقنىڭ تەكشىلىكى، توغرا بالداق ئىككى ئۇچىنىڭ
ئېگىزلىك خاتالىق پەرقى L/400 دىن چوڭ بولماسلىقى لازىم.
f. بارلىق يۆمىلاق ئىزمىلىك ئۇلىغۇچلار تولۇق ئېتىلگەن بو-
لۇشى كېرەك.

2. يۆمىلاق ئىزمىلىك پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنى چۈڭۈش

تاختىپەرنى ئىشلىتىپ بولغاندىن كېيىن چۈڭۈپ ئېلىۋېتىش لازىم. چۈڭۈشتىن بۇرۇن چۈڭۈش لايىھەسى تۈزۈپ، بىخەتەرلىككە كاپالەتلىك قىلىش لازىم.

(1) چۈڭۈش تەرتىپلىرى

تاختىپەرنى چۈڭۈش چوقۇم ئۇستىدىن باشلىنىشى كېرەك. ئاۋۋال توغرا بالداقنى، ئاندىن تىك بالداقنى چۈڭۈش، شۇ بويىچە قەۋەتمۇقەۋەت چۈڭۈش كېرەك.

كونكرېت مەشغۇلات باسقۇچلىرى قۇراشتۇرۇش تەرتىپىنىڭ ئەكسىچە بولۇپ، تۆۋەندىكى تەرتىپلەر بويىچە ئېلىپ بېرىلىدۇ.

بىخەتەرلىك تورى← قايچا تىرەك ←شوتا ←تامغا چېتىش تە-
رىكى ← توغرا بالداق ← تىك بالداق چاتقۇچ ← تاختىپەر تاخ-
تىسى← يانتۇ بالداق ← تىك بالداق ← تىك بالداق تەگلىكى.

(2) چۈڭۈشتىكى مۇھىم نۇقتىلار ۋە دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

① تاختىپەرنى چۈڭۈشتىن بۇرۇن، قۇرۇلۇشقا مەسئۇل خادىم تاختىپەرنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈش، بىخەتەرلىككە كاپالەتلىك قىلغاندىن كېيىن چۈڭۈشقا باشلاش كېرەك.

② تاختىپەرنى چۈڭۈشتىن بۇرۇن چۈڭۈش لايىھەسىنى تۈزۈ-
ۋېلىش ھەمدە چۈڭۈش ئىشچىلىرىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىش، بارلىق

ئارتۇقچە نەرسىلەرنى ئېلىۋەتكەندىن كېيىن، ئاندىن چۈۋۈشقا باشلاش كېرەك.

③ تاختىپەرنى چۈۋۈغاندا بىخەتەر رايون تەسىس قىلىپ، ئاگاھلاندۇرۇش بەلگىسى ئورنىتىش ھەمدە چۈۋۈش مەيدانىغا مەخسۇس ئادەم قاراش كېرەك. تامغا چېتىلىق بالداقلارنى پەقەت شۇ قەۋەتكە كەلگەندىلا چۈۋۈشقا بولىدۇ، جازىنى چۈۋۈشتىن ئىلگىرى ئېلىۋېتىشكە بولمايدۇ.

④ چۈۋۈلغان دېتاللارنى ئېگىزدىن پەسكە تاشلاشقا بولمايدۇ، ئۇنى كىران ياكى ئادەم كۆچى بىلەن چۈشۈرۈش كېرەك.

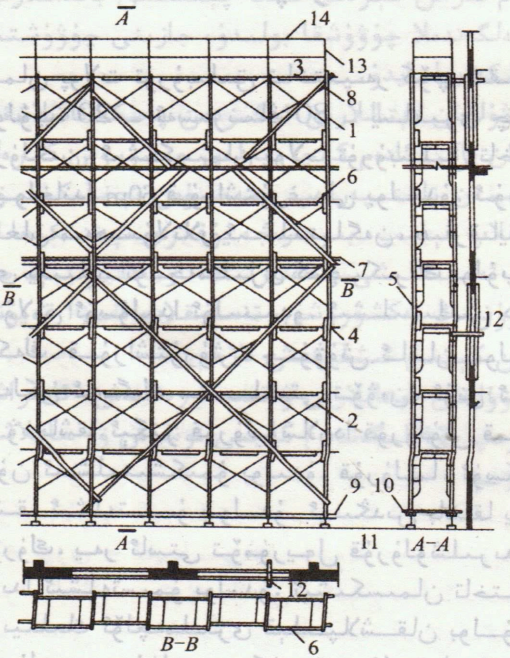
⑤ قىسمەن تاختىپەرلەرنى مەخسۇس تېخنىكىلىق تەدبىرلەر بىلەن ساقلاپ قېلىپ، بىردەرىجە يۇقىرى تېخنىكىغا مەسئۇل خادىملارنىڭ تەستىقلىشى بىخەتەرلىك تارماقلىرىنىڭ ھەم ئىشلەتكۈچى ئورۇنلىرىنىڭ تەكشۈرۈشى، تەستىقلاپ ئىمزا قويۇشىدىن ئۆتكۈزگەندىن كېيىن ئىشلىتىش لازىم.

⑥ چۈۋۈلغان دېتاللارنى ۋاقتىدا رەتلەش، ئاسراش ھەم تۇرلەرگە ئايرىپ دۆۋىلىگەندىن كېيىن توشۇش ۋە ساقلاشقا ئۆتكۈزۈپ بېرىش لازىم.

4 - باب ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر

ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر كۆپ ئىقتىدارلىق تاختىپەر بولۇپ، 20 - ئەسىرنىڭ 80 - يىللىرى چەت ئەل-دىن كىرگۈزۈلگەن. ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنى ئەڭ ئېگىز بولغاندا 60m قۇراشتۇرغىلى بولىدۇ. ئۇنىڭغا قېپ-لىپلاشتۇرۇلغان مەھسۇلاتلار ئىشلىتىلگەن، ھەرقايسى دېتال زاپچاسلىرى يېنىك، ئۆلچەملىرى كىچىكرەك بولۇپ، ئادەتتە قىستۇرما ئۇلاش ئۇسۇلىدا ئۇلىنىدۇ. ئىشلىتىلىش دائىرىسى بىرقەدەر كەڭ. قۇراشتۇرۇش، چۈۋۈش ئاسان بولۇپلا قال-ماستىن، بەلكى ئەمگەك سىجىللىقى تۆۋەن، ئۇنى ئېگىز قە-ۋەتلىك بىنا ۋە باشقا ئېگىز قۇرۇلۇشلاردا قۇرۇلۇش قىلىش ۋە بېزەش ئۈچۈن ئىشلىتىشكىمۇ بولىدۇ. قۇرۇلما، ئۇسكۇنىلەرنى قۇراشتۇرۇشقا ئىشلەتسىمۇ بولىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا يەنە بىنا-كارلىق، كۆۋرۈك، يەر ئاستى تۆمۈرىيول قۇرۇلۇشلىرىدا قېلىپ تىرىكى قاتارىدا ئىشلەتسىمۇ بولىدۇ. ئىشكىسىمان تاختىپەرنىڭ گېئومېتىرىيىلىك ئۆلچەملىرى قېلىپلاشقان بولۇپلا قال-ماستىن، قۇرۇلمىسى مۇۋاپىق، كۈچ قوبۇل قىلىشى ياخشى، يۈك كۆتۈرۈش ئىقتىدارى يۇقىرى بولۇپلا قالماستىن، يەنە قۇراشتۇرۇش ئاسان، ۋاقىت ۋە كۈچنى تېجەيدۇ، بىخەتەر، ئىشەنچلىك، تېجەشلىك بولۇشتەك ئارتۇقچىلىقلارغا ئىگە بولۇپ، بىر خىل ياخشى تەرەققىيات ئىستىقبالىغا ۋە كېڭەي-تىش قىممىتىگە ئىگە يېڭى تىپتىكى تاختىپەردۇر.

1 § . ئىشىكسىمان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنىڭ تۈزۈلۈشى ۋە دېتال ـ زاپچاسلىرى

1. ئىشىكسىمان جازا؛ 2. قايچىلانما تىرەك؛ 3. ئىلمەكلىك تاختىپەر تاختىسى؛ 4. چاتقۇچ تاياق؛ 5. قۇلۇپ ئومۇرتقىسى؛ 6. چاتما جازا؛ 7. گۇرىزونتال پۈختىلىغۇچى بالداق؛ 8. قايچا تىرەك؛ 9. ئاستىنقى بالداق؛ 10. كاۋاك توسىغۇچ بالداق؛ 11. تەڭشىلىشچان تەگلىك؛ 12. تامغا چېتىلىدىغان بالداق؛ 13. سالاسۇن تۈۋرۈكى؛ 14. سالاسۇن تايانغۇچى.

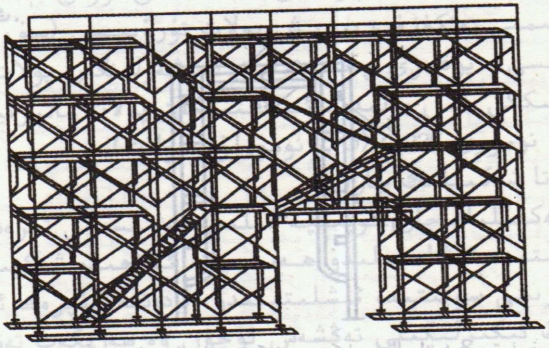
1.4 ـ رەسىم. ئىشىكسىمان پولات تۈرۈبلىق تاختىپەرنىڭ تۈزۈلۈشى

1. ئاساسلىق تۈزۈلۈشى ۋە تۈزۈلمە ئالاھىدىلىكى

ئىشكىسمان پولات تۈرۈبىلىق تاختىپەز پولات تۈرۈبە-دىن ياسالغان قېلىپلاشتۇرۇلغان تاختىپەر بولۇپ، ئىشكىسمان جازا، قايچىلانما نۇرەكلىك چاتقۇ، ئۇلىغۇچ تاياق، ئىلمەكلىك تاختىپەر تاختىسى ياكى ياتما جازا قاتارلىق ئاساسلىق دېتال سەپلەنمىلەردىن تۈزۈلىدۇ. قۇراشتۇرغان ۋاقىتتا مۇقىملاشتۇ-رۇش بالداقلىرى بىلەن تاختىپەرنىڭ مەزمۇتلۇقى ۋە مۇقىملە-قى ئاشۇرۇلىدۇ ھەمدە تاختىپەرنىڭ تىك ۋە توغرا يۆنىلىشىدە بەلگىلىك ئارىلىقتا تامغا چېتىش دېتالى بىلەن ئاساسىي قۇرۇلما چېتىپ قويۇلىدۇ. ئىشكىسمان پولات تۈرۈبىلىق تاختىپەرنىڭ تۈزۈلۈشى 1.4 - رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

ئىشكىسمان پولات تۈرۈبىلىق تاختىپەرنىڭ بىر پۈتۈن ھالەت-تىكى ئىستېرىئولۇق شەكلى 2.4 - رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

2. ئىشكىسمان پولات تۈرۈبىلىق تاختىپەرنىڭ ئاساسلىق دېتال ۋە سەپلەنمە دېتاللىرى

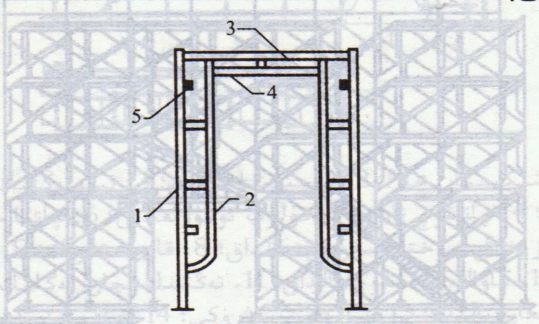

2.4 - رەسىم پۈتۈن ھالەتتىكى ئىشكىسمان تاختىپەر

ئىشىك جازىسى

(1) ئۆلچەملىك ئىشىك جازىسى

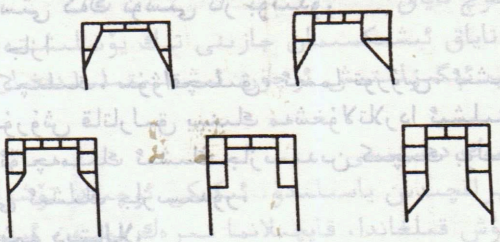
① ئىشىك جازىسىنىڭ تۈزۈلۈشى. ئىشىك جازىسى ـ ئەشكىسىمان پولات تۈرۈبىلىق تاختىپەردىكى ئاساسلىق دېتال بولۇپ، تىك بالداق، توغرا بالداق، كۆچەيتكۈچ بالداق، قىسقا بالداق ۋە كەپشەرلەنگەن قۇلۇپ قاتارلىقلاردىن تۈزۈلىدۇ. بۇنىڭدىكى تىك بالداق ئاستى ـ ئۈستى قەۋەت ئىشىك جازىسى ئارىسىدىكى يۈك ئۆتكۈزۈپ بېرىدىغان ئاساسلىق بالداق. توغرا بالداق ياتما جازا بىلەن تاختىپەرگە قويۇلىدىغان ياكى ئېسىلىدىغان توغرا يۆنىلىشتىكى بالداق بولۇپ، تىك بالداق بىلەن كەپشەرلەپ چېتىلىدۇ. كۆچەيتكۈچ بالداق تىك بالداقنى كۆچەيتكۈچ بالداق ۋە توغرا بالداقنى كۆچەيتكۈچ بالداق دەپ ئايرىلىدۇ، ئاساسلىقى ئىشىك جازىسىنىڭ مەزمۇتلۇقىنى ئاشۇرۇشقا ئىشلىتىلىدۇ. قىسقا بالداق بولسا كۆچەيتكۈچ بالداق، تىك بالداق ۋە توغرا بالداقنى چېتىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدۇ. قۇلۇپ ئىشىك جازىسىدىكى تىك بالداقلاقا كەپشەرلىنىدۇ، ئاساسلىقى قايچىلانما تىرەك بىلەن قۇلۇپ ئومۇرتقىسىنى چېتىشقا ئىشلىتىلىدۇ، 3.4 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

1. تىك بالداق؛ 2. تىك بالداقنى كۆچەيتكۈچ بالداق؛ 3. توغرا بالداق؛ 4. توغرا بالداقنى كۆچەيتكۈچ بالداق؛ 5. قۇلۇپ.

3.4 ـ رەسىم ئىشىك جازىسىنىڭ تۈزۈلۈشى

ئۆلچەملىك ئىشكىسمان تاختىپەرنىڭ جازا شەكىللىرى 4.4 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك. ئۇنىڭ كەڭلىكى 1.5m ۋە 1.6m، ئېگىزلىكى 1.3m، 1.8m ۋە 2m دىن ئىبارەت ئۇچ خىل بولىدۇ.

4.4 ـ رەسىم ئىشكىسمان جازىنىڭ شەكىللىرى

② ئىشك جازىسىنىڭ ئاساسلىق شەكىللىرى. ئىشك جازىسىنىڭ ئاساسلىق شەكىللىرى ئۇچ قىرلىق ئىشك رامى شەكىلىك ۋە تۆت قىرلىق ئىشك رامى شەكىللىك ئىككى خىل بولىدۇ.

③ ئىشك جازىسىنىڭ ماتېرىيالى ۋە ئۆلچەملىرى

ئىشك جازىسىنىڭ ماتېرىيالى ئاساسلىقى تۆۋەن بېسىملىق ئاقار جىسمىنى يەتكۈزۈپ بېرىش پولات تۇرۇبىسى (سۇ، كۆمۈر گاز تۇرۇبىسى)، يۇقىرى چاستوتىلىق كەپشەرلەنگەن پولات تۇرۇبا قاتارلىق ئىككى خىل بولىدۇ، ئىشلىتىلگەن پولات ماتېرىيالنىڭ تاۋار ماركا نومۇرى Q235 (3 ـ نومۇرلۇق پولات).

(2) شوتا شەكىللىك جازا

شوتا شەكىللىك جازا كۆپىنچە قېلىپ تاختىسىنى تىرەش جازىسى سۈپىتىدە ئىشلىتىلىدۇ ھەمدە يەنە ئالاھىدە شەكىلدىكى ئىشك جازىسى سۈپىتىدە ئىشلىتىلىدۇ. ئادەتتە كۆپرەك ئىشك جازىسىنىڭ ئېگىزلىكىنى تەڭشەش ئۈچۈن ۋە ھەرىكەت تەشكىلىگۈچى مەشغۇلات سۈپىسى ئورنىدا ئىشلىتىلىدۇ.

(3) كۆتۈرگۈچ جازا

كۆتۈرگۈچ جازا ئىشكسىمان پولات تۈرۈبىلىق تاختىپەرنى كەڭلىكىنى تەڭشەش، ئۆزگەرتىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ئۆكۈنچى ئىشىك جازىسى ھېسابلىنىدۇ. ئۇنىڭ ئۇستى كەڭ، ئاستى تار ياكى ئاستى كەڭ ئۇستى تار بولىدۇ.

(4) تار جازا

بۇ بېزەكچىلىك، سۈزۈقچىلىق، ئاسما تورۇس، ئىشىك ـ دېرىزە قۇراشتۇرۇش قاتارلىق يېنىك مەشغۇلاتلاردا ئىشلىتىلىدۇ، ئۇ كەڭلىكى ئۆلچەملىك ئىشىك جازىسىدىن كىچىك بولغان غەيرىي شەكىلدىكى ئىشىك جازىسىدۇر.

سەپلەنمە دېتاللار

ئىشىك جازىسىنىڭ سەپلەنمە دېتاللىرى قايچىلانما تىرەكلىك، چاتقۇچ، گورىزونتال جازا، ئىلمەكلىك تاختىپەر جازىسى، چاتقۇچ، تاياق، ئىلمەك دەستىسى، تەگلىك قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

(1) قايچىلانما تىرەك

بۇ ئىككى دانە ئىشىك جازىسىنى بوي يۆنىلىشتە ئۇلايدىغان قايچىلانما شەكىلدىكى تارتما بالداق ھېسابلىنىدۇ.

(2) ئىلمەكلىك تاختىپەر تاختىسى

بۇ ئىشكسىمان جازا توغرا بالدىقىغا ئىلىپ تۇرغۇزۇلىدىغان مەخسۇس ئىشلىتىلىدىغان تاختىپەر تاختىسى. ئۇ مەشغۇلات قۇتىسىدە ئىشچىلارنىڭ دەسسەپ تۇرۇشى ئۈچۈن قويۇلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئىشكسىمان جازىنىڭ ئاساسىي بىرىكمە بىرلىكىنىڭ مەزمۇتلۇقىنى ئاشۇرىدۇ. شۇڭا ئەڭ ئۇستۇنكى بىر قۇت تاختىپەرگە چوقۇم تاختىپەر تاختىسىنى تولۇق ياتقۇزۇش ئاندىن ئاستىنقى ھەر 3 ~ 5 قەۋەتكە بىر قۇر تاختىپەر تاختىسى ياتقۇزۇش كېرەك.

(3) گورىزونتال جازا

بۇ ئىشىكسىمان جازا توغرا بالدىقىغا قويۇلىدىغان گورىزونتال رام جازىسىدۇر. ئۇ قۇرۇلۇش مەشغۇلاتى قىلىنمايدىغان قەۋەتلەر-دە تاختىپەر تاختىسىنىڭ ئورنىدا تاختىپەرنىڭ مەزمۇتلۇقىنى ئاشۇرۇش ئۈچۈن قويۇلىدۇ.

(4) چاتقۇچ تاياق

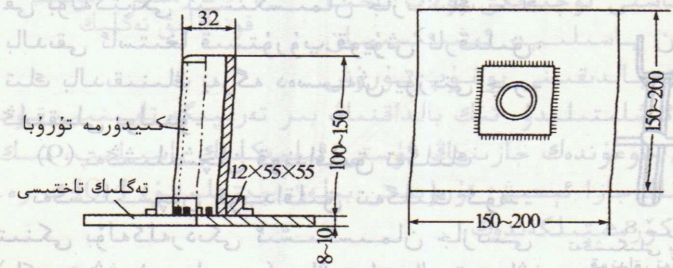
چاتقۇچ تاياق ئىشىكسىمان جازىنى تەك يۆنىلىشتە قۇراشتۇ-رۇش، ئۇلاپ ئېگىزلىتىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ئۇلىغۇچ دېتالدۇر.

(5) ئىلمەك دەستىسى

پولات ياپراقچىدىن ياسىلىدۇ. ئىككى ئۈچىدا تۆشۈك بار بو-لۇپ، قۇرۇلۇش قىلغاندا، قايچىلانما تىرەك بىلەن ئىلمەك دەس-تىسى ئارقا ـ ئارقىلاپ قۇلۇپقا كىرگۈزۈلۈپ، ئىشىك جازىسىنىڭ چەتىپ كېتىشى چەكلىنىدۇ

(6) تەگلىك

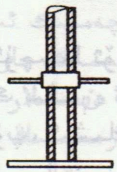
تەگلىك ـ تەگلىك تاختىسى بىلەن كىيدۈرمە تۈرۈبىنى كەپ-شەرلەش ئارقىلىق ياسىلىدۇ. تەگلىك تاختىسى ئادەتتە تەرەپ ئۇ-زۇنلۇقى 150mm ~ 200mm، قېلىنلىقى 8mm ~ 10mm لىق پولات تاختىدىن تەييارلىنىدۇ؛ كىيدۈرمە تۈرۈبا بولسا دىئامېتىرى 32mm، قېلىنلىقى 2.5mm، ئۇزۇنلۇقى 100mm ~ 150mm لىق پولات تۈرۈبىدىن تەييارلىنىدۇ، 5.4 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

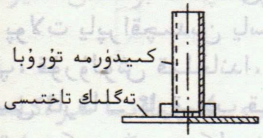
5.4 ـ رەسىم تەگلىك

(7) تەڭشىلىشچان تەگلىك

تەڭشىلىشچان تەگلىك ــ رېزبىلىق بالداق، تەڭشەش كۇلۇچى ۋە تەگلىك تاختىسىدىن تۇزۇلىدۇ. تەڭشەش ئېگىزلىكى 250mm ۋە 520mm دىن ئىبارەت ئىككى خىل بولىدۇ. 6.4 ــ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك. ئۇنىڭدا تەگلىكنى مۇقىملاشتۇرغىلى، تاختىپەرنىڭ بىر تىك بالدىقىنىڭ ئېگىزلىكىنى تەڭشىگىلى، تاختىپەرنىڭ بىر پۈتۈن تەكشىلىكىنى ۋە تىكلىكىنى تەڭشىگىلى بولىدۇ.

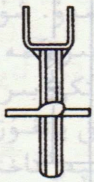
6.4 ــ رەسىم تەڭشىلىشچان تەگلىك

7.4 ــ رەسىم مۇقىم تەگلىك

(8) مۇقىم تەگلىك

مۇقىم تەگلىك يەنە ئاددىي تەگلىك دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئۇنىڭ رولى تەڭشىلىشچان تەگلىكنىڭكى بىلەن ئوخشاش. ئەمما ئېگىزلىكىنى تەڭشىگىلى بولمايدۇ. تەگلىك تاختىسى بىلەن كىيدۈرمە تۈرۈبىنى كەپشەرلەش ئارقىلىق ياسىلىدۇ. 7.4 ــ رەسىم ئاستىنقى بۆلەكتىكى ئىشكىسىمان جازىنىڭ تىك بالدىقى ئاستىغا قىستۇرۇپ قويۇش ئارقىلىق، تىك بالدىقىنىڭ يەرگە دەسسەش يۈزىنى چوڭايتقىلى بولىدۇ.

8.4 ــ رەسىم تەڭشىگىلى بولىدىغان قوناق تەگلىك

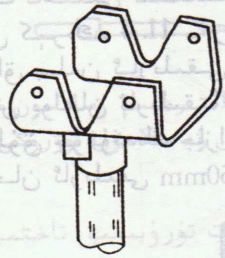
(9) تەڭشىلىشچان قوناقلىق تەگلىك

تەڭشىلىشچان قوناقلىق تەگلىك ئۈستىنكى بۆلەكلەردىكى ئىشكىسىمان جازىسى (ياكى تەڭشەش جازىسى) نىڭ تىك بالدىقىنىڭ

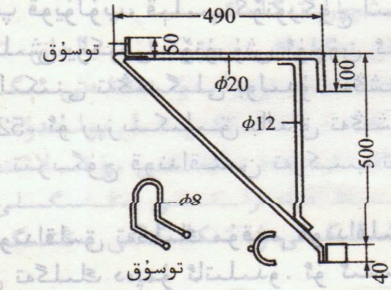
ئۇچىغا قىستۇرۇپ قويۇلۇپ، قېلىپ كۆتۈرگۈچ لىمدىن چۈشىدۇ. غان قۇرۇلۇش قىلىش يۈكىنى كۆتۈرۈش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدۇ، تىرەكنىڭ ئېگىزلىكىنى تەڭشىگىلى بولىدۇ. تەڭشەش ئېگىزلىكى 250mm ۋە 520mm. ئۇ رېزىنكىلىق بالداق تەڭشەش كۇلۇچى، «U» شەكىللىك تىرىگۈچ قوندىقتىن تەركىب تاپىدۇ، 8.4 ـ رەسىمگە قارالسۇن.

(10) مۇقىم قوندىقلىق تەگلىك مۇقىم قوندىقلىق تەگلىك يەنە ئاددىي قوندىقلىق تەگلىك دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئۇ ئىشكىسىمان جازا بالدىقنىڭ ئۈچىغا قىستۇرۇپ قويۇلىدۇ، ئۇستىدىن چۈشكەن يۈكنى كۆتۈرۈش رولىغا ئىگە. ئەمما تەڭشىگىلى بولمايدۇ. «U» شەكىللىك قوندىقلىق تەڭلىك ۋە قىستۇرما بالداقتىن تۈزۈلىدۇ، 9.4 ـ رەسىمگە قارالسۇن.

(11) ئۇچ بۇلۇڭلۇق چۈغۇندەك جازا ئۇچ بۇلۇڭلۇق چۈغۇندەك جازا پولات تاختا بىلەن ϕ12mm ~ ϕ20mm لىق پولات چۇنقىنى كەپشەر. لەپ ياسىلىدۇ. ئۇستى سىرتقى گىر. ۋىكىگە پولات توسۇق كەپشەرلىنىپ تاختىپەر تاختىسىنى توسۇپ تۇرۇش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدۇ. چۈغۇندەك جا. زىنىڭ ئاستى ئۈچىدىكى پولات تاختا يايسىمان ياسىلىپ، ئىشكىسىمان جازا تەك بالدىقنى بوغۇپ تۇرۇش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدۇ. تەك بالداقنىڭ بىر تەرىپىگە تايىنىپ تۇ. رىدىغان چۈغۇندەك جازىنىڭ ئۇستى ئىلمەكلىك ياسىلىپ، تەك بالداقنىڭ جازا ئېسىش تۇرۇبىسى بىلەن چېتىلىدۇ، 10.4 ـ رە. سىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

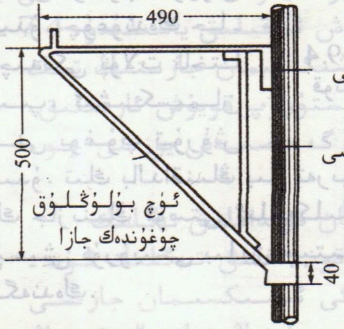

9.4 ـ رەسىم مۇقىم قوندىقلىق تەگلىك

10.4 ـ رەسىم ئۈچ بۇلۇڭلۇق چۇغۇندەك جازىنىڭ قۇراشتۇرۇلۇشى

ئۈچ بۇلۇڭلۇق چۇغۇندەك جازىنى قۇراشتۇرغاندا، چۇغۇندەك جازىنىڭ ئىلمىكىنى ئىشىكسىمان جازا تىك بالدىقىنىڭ جازا ئېسىش تۈرۈبىسىغا قىستۇرۇپ، ئاستىنقى ئۈچىدىكى يايسىمان پولات تاختىنى ئىشىكسىمان جازىنىڭ تىك تۈرۈبىسىغا كىيدۈرۈش كېرەك، 11.4 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك. ئىچكى تىك بالداق بىلەن ئارىلىقى 550mm ~ 600mm، سىرتقى گىرۋىكى بىلەن بولغان ئارىلىقتا 50mm ~ 60mm بولۇشى لازىم. ئۈچ بۇلۇڭلۇق چۇغۇندەك جازا ئىشلەتمىگەندە ئىشىكسىمان جازا بىلەن بولغان ئارىلىقى 50mm ~ 60mm گىچە بولۇشى كېرەك.

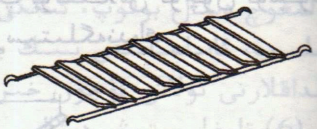
11.4 ـ رەسىم ئۈچ بۇلۇڭلۇق چۇغۇندەكنىڭ ئورنىتىلىشى

(12) پولات شوتا

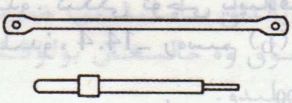
پولات شوتا ــ شوتا بالدىقى، باسقۇچ تاختىسى، ئىلمەك قاتار-لىقلاردىن تۇزۇلىدۇ. ئۇ ئىشچىلارنىڭ چىقىپ-چۈشۈشى ئۈچۈن ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر ئىچىگە ئورنىتىلىدىغان مەخسۇس شوتىدۇر، 12.4 - رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك. شوتا باسقۇچ تاختىسى تېيىلمىشتىن مۇداپىئەلىنىش ئىقتىدارىغا ئىگە بولغان بولىدۇ.

(13) سالاسۇن تۇۋرۇكى، سالاسۇن تايانغۇچى

بۇلار بىخەتەر ئىشلەپچىقىرىش ئۈچۈن سەپلىنىدىغان دېتاللار بولۇپ، مەشغۇلات سۈپىسى ئەتراپىغا ئورنىتىلىدۇ، 13.4 - رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

12.4 - رەسىم پولات شوتا. ئىلمەك تۇزۇلۇش شەكلى

13.4 - رەسىم سالاسۇن تايانغۇچى ۋە سالاسۇن تۇۋرۇكى

چىڭىتقۇچى دېتاللار

چىڭىتقۇچى دېتاللار ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر-نىڭ پۈتكۈل گەۋدىسىنىڭ مەزمۇتلۇقىنى ۋە مۇقىملىقىنى كۈچەيتىدىغان بالداقلار بولۇپ، ئىلمەك بىلەن ئىشكىسىمان جازا-نىڭ تىك بالدىقىنى ئۈزئارا چېتىپ تۇتاشتۇرۇپ تۇرىدۇ. ئۇنىڭغا ϕ 48mm × 3.5mm ياكى ϕ 42mm × 2.5mm لىق پولات تۇرۇبا ئىشلىتىلىدۇ.

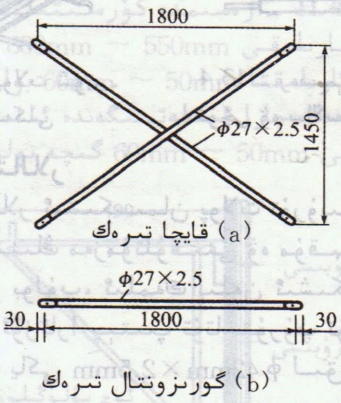
(1) قايچا تىرەك

قايچا تىرەك تام بىلەن پاراللېل كېسىشمە بالداق بولۇپ، ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ سىرتقى تەرىپىگە ئور-

نىتىلىدۇ. ئاساسلىق ئىشىكسىمان جازىنىڭ مۇقىملىقىنى ئاشۇ-رۇش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدۇ. دىئامېترى 27mm، قېلىنلىقى 25mm لىق پولات تۇرۇبىدىن تەييارلىنىدۇ. ئىككى ئۈچى ياپىلاقلىنىپ، بولتىلاش ئۈچۈن تۆشۈك ئېچىلىدۇ، 14.4 ـ رەسىم(a) دا كۆرسىتىلگەندەك.

(2) گورىزونتال تىرەك

گورىزونتال تىرەك تاختىپەرنىڭ سىرتقى تەرىپىنى بويلاپ تۈ-يۈق هالەتتە ئورنىتىلىدۇ. ئۇ يەر يۈزى بىلەن پارالىلىل بالداق بو-لۇپ، تاختىپەرنى ئەتراپىدىن بوغۇپ تۇرۇش رولى بار. ئۇ تاختى-پەرنىڭ بىر پۈتۈنلۈكىنى كۆچەيتىش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدۇ. دىئا-مېترى 27mm، قېلىنلىقى 2.5mm لىق پولات تۇرۇبا بىلەن يا-سىلىدۇ. ئىككى ئۈچى ياپىلاقلىنىپ بولتىلاش ئۈچۈن تۆشۈك ئېچىلىدۇ، 14.4ـ رەسىم (b) دە كۆرسىتىلگەندەك.

14.4 ـ رەسىم قايچا تىرەك ۋە گورىزونتال تىرەك

(3) يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان بالداق

يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان بالداق ئىشىكسىمان جازىنىڭ تەكشـ-

سز ئولتۇرۇشۇپ كېتىشىنى تەڭشەش ۋە ئازايتىش ئۈچۈن ئىش-
لىتىلىدۇ، ئۇ ئاستىنقى بۆلەك ئىشكسىمان جازىنىڭ ئاستىغا
يۇ يۆنىلىشتە ئورنىتىلىدىغان چىڭتىقۇچ بالداقتۇر.

(4) كاۋاك توسقۇچ بالداق

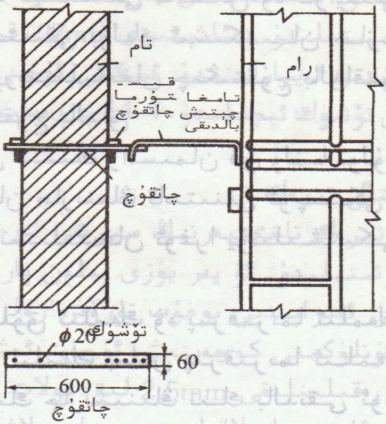
بۇ تۆت ئەتراپى ئىشىك رامسمان قۇرۇلما بولۇپ، ئاستىنقى
قەۋەت ئىشكسىمان جازىنىڭ ئاستىنقى ئۈچىدىكى تىك بالداقلار-
نىڭ ئارىسىغا ئورنىتىلىدىغان توغرا يۆنىلىشتىكى گورىزونتال
بالداقتۇر.

(5) تىك بۇلۇڭلۇق ئىلمەك ۋە پىرقىرىما ئىلمەك

تىك بۇلۇڭلۇق ئىلمەك بىلەن پىرقىرىما ئىلمەك چىڭتىقۇچ
بالداق بىلەن ئىشىك جازىسىنىڭ تىك بالدىقى ئوتتۇرىسىدىكى
ئۇلىغۇچ دېتال بولۇپ، ئىككى تىك بالداق ماسلىشىپ خىزمەت
قىلىپ، ئاساسلىقى تىك بۇلۇڭلۇق ۋە خالىغان بۇلۇڭلۇق
بالداقلارنى ئۇلاش ئۈچۈن خىزمەت قىلىدۇ.

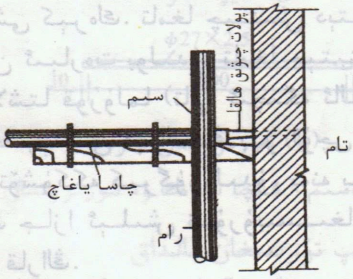
(6) تامغا چېتىش دېتالى

تامغا چېتىش دېتالى ــ تامغا چېتىش بالدىقى بىلەن چىڭتى-
قۇچ دېتالدىن تۇزۇلىدۇ. ئۇ ئىشكسىمان پولات تۇرۇبىلىق تاخ-
تىپەر بىلەن قۇرۇلۇشنى چېتىپ تۇرىدىغان دېتالدۇر. تامغا چې-
تىش بالدىقى 10kn لىق تارتىش ۋە بېسىم كۈچىگە تاقابىل
تۇرالايدىغان بولۇشى كېرەك. تامغا چېتىش دېتالى پولات بالداق
ۋە ياغاچ بالداقتىن ئىبارەت بولىدۇ. تامغا چېتىش پولات بالدىقى
بىلەن تارتىپ ئۇلاشتا قۇرۇلما (تام) ئىچىگە ئالدىن چاتما كۆمۈ-
لىدۇ، ئاندىن تامغا چېتىش دېتالنىڭ بىر ئۇچى چاتقۇچتىكى ئال-
دىن تەييارلانغان تۆشۈككە كىرگۈزۈلىدۇ، يەنە بىر ئۇچى ئىشىك-
سىمان جازىنىڭ جازا ئېلىش تۇرۇبىسىغا كىرگۈزۈلىدۇ،
15.4 ـ رەسىمگە قارالا.

15.4 ـ رەسىم تامغا چېتىش پولات بالدىقى بىلەن تارتىپ ئۇلاش

تامغا چېتىش ياغاچ بالدىقى بىلەن تارتىپ چېتىش ئۇچۇن تام-غا چېتىش چاسا ياغاچ بالدىقىنى تامغا تىرەپ تۇرغۇزغاندىن كې-يىن، 8 ـ نومۇرلۇق سىم بىلەن ئىشكىسىمان جازىنىڭ توغرا تۇرۇبىسىغا باغلىنىدۇ، ئاندىن 8 ـ نومۇرلۇق سىم قۇرۇلمىدىكى ئالدىن كۆمۈلگەن پولات چۆنۈق هالقىنىڭ تۆشۈكىدىن ئۆتكۈزۈپ، ئىشكىسىمان جازىغا تارتىپ باغلىنىدۇ، ئەمما تارتىش كۈچى سەل كىچىكرەك بولۇشى لازىم، 16.4 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

16.4 ـ رەسىم تامغا چېتىش ياغاچ بالدىقى بىلەن تارتىپ ئۇلاش

2 §. ئىشكىسمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش ۋە چۈۋۈش

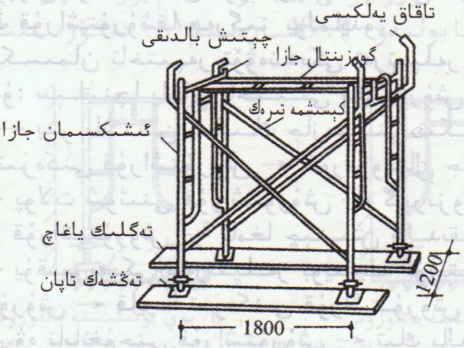
1. قۇراشتۇرۇشتىن ئاۋۋالقى تەييارلىق خىزمەتلىرى

(1) تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇشتىن بۇرۇن، قۇرۇلۇشقا تېخنىكا جەھەتتىن مەسئۇل خادىم «بىناكارلىق قۇرۇلۇشىدىكى ئىشكىسمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ بىخەتەرلىك تېخنىكا قائىدىسى» (JGJ128 – 2000) ۋە قۇرۇلۇش قىلىش تەشكىلىي لايىھەسى، ئىشكىسمان تاختىپەردە قۇرۇلۇش قىلىش تەلەپلىرىگە ئاساسەن قۇراشتۇرۇش خادىملىرىغا تېخنىكا تەربىيىسى ئېلىپ بېرىش لازىم.

(2) تاختىپەرنىڭ دېتال – سەپلەنمىلىرىنى سۈپەت تەكشۈرۈش ئۆتكىلىدىن ئۆتكۈزۈش، لايىقەتسىزلىرىنى ئىشلەتمەسلىك لازىم.

(3) قۇراشتۇرۇلىدىغان جاي تەكشى، قاتتىق بولۇشى، سۇ چىقىرىۋېتىش خىزمەتلىرى ياخشى ئىشلىنىشى لازىم.

ئىشكىسمان تاختىپەر ئۇلىنى ئىشلەش ئۈسۈلى شۇ جايىنىڭ تۈپراق ئەھۋالىغا ئاساسەن قۇراشتۇرۇش ئېگىزلىكىنى ئىشلەش لازىم. ئۇنىڭدىن باشقا يەنە ئولتۇرۇشۇش ئەھۋالىنى كۆزىتىپ

17.4 ـ رەسىم ئىشكىسمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ ئاساسىي بىرىكمە دېتاللىرى

ئۆلچەشنى كۆچەيتىش، تەكشىسىز ئولتۇرۇشقان ئەھۋال كۆرۈلگەن
ھامان تەڭشىلىشچان تەگلىك ئارقىلىق تەكشىلەش لازىم.

2. ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش

ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر جازىسىنىڭ چېتىنى قۇراشتۇرۇلۇشى 17.4 - رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك بولىدۇ.

قۇراشتۇرغان چاغدا ئاۋۋال تۆت تەگلىكنى قويۇپ، بىرىنچى ئىككىنچى ئىشكىسىمان جازىنى دەسسىتىمىز. ئاندىن ئىشكىسىمان جازا ئارىسىدىكى قايچا تىرەكنى ئورنىتىمىز، كېيىن ھەربىر ئىشكىسىمان جازىنى ئورناتقاندا ئارىلىقتىكى قايچا تىرەك بىلەن گورىزونتال تىرەكنى ئورنىتىپ ماڭمىز. بىرىنچى قەۋەت ئىشكىسىمان جازىنى قۇراشتۇرۇپ بولغاندىن كېيىن ئۈستىگە تاختىپەر تاختىسىنى ياتقۇزۇۋېلىپ، ئاندىن ئىككىنچى قەۋەت جازىنى قۇراشتۇرىمىز.

(1) تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش تەرتىپى

تاختىپەرنى قۇراشتۇرغاندا، بىر باشتىن باشلاپ قۇراشتۇرۇش ئاستىدىن ئۈستىگە قاراپ قۇراشتۇرۇش ھەمدە ھەر قەۋەتتە قۇراشتۇرۇش يۆنىلىشىنى ئۆزگەرتىپ مېڭىش لازىم. ئىككى باشتىن تەڭ قۇراشتۇرۇشقا ھەرگىز بولمايدۇ.

ئىشكىسىمان تاختىپەر تۆۋەندىكى تەرتىپلەر بويىچە قۇراشتۇرۇلىدۇ: سېلىنچا ياغاچ تاختىنى ياتقۇزۇش ← تەگلىكنى قويۇش ← بىر باشتىن ئىشىك جازىسىنى تىكلەش ھەمدە كېيىنكى سىشمە تىرەكنى قۇراشتۇرۇش ← گورىزونتال جازىنى قۇراشتۇرۇش ← پولات شوتىنى قۇراشتۇرۇش ← گورىزونتال چىڭىتقۇچ بالداقنى قۇراشتۇرۇش ← تامغا چېتىش بالدىقىنى قۇراشتۇرۇش ← يۇقىرىدىكى تەرتىپلەر بويىچە ئۈستۈنكى قەۋەتنى قۇراشتۇرۇش ← قايچا تىرەكنى قۇراشتۇرۇش ← ئۈستۈنكى سالاسۇن ۋە تايانغۇچنى قۇراشتۇرۇش ← تىك بالداققا بىخەتەرلىك تورىنى تارتىش.

تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش سۈرئىتى قۇرۇلما قۇرۇلۇشى بىلەن

ماسلاشتۇرۇلۇشى كېرەك، بىر قېتىمدا قۇراشتۇرۇلغان ئېگىزلىك ئەڭ ئۈستۈنكى قەۋەت تامغا چېتىش بالدىقى ئۈچ باسقۇچتىن ئېشىپ كەتمەسلىكى ياكى ئەركىن ئېگىزلىكى 6m دىن كىچىك بولۇشى كېرەك. مۇشۇنداق بولغاندا تاختىپەرنىڭ بىخەتەر، مۇقىم بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ.

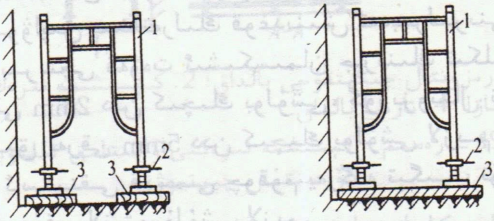
(2) قۇراشتۇرۇش قەدەم باسقۇچلىرى

① سېلىنچا ياغاچ تاختا ياتقۇزۇش

ئىشىكسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنى قۇراشتۇرغاندا، ئۇل يەر پۈختا چىڭدىلىشى ۋە تەكشىلىشى، يەنە تەگلىك سېلىنچا كۆتىكى ياكى سېلىنچا تاختا قويۇلۇشى كېرەك. يەرگە ئولتۇرغۇزۇلىدىغان تاختىپەر يەر مەيدانىنىڭ تەكشى بولۇشى ئىنتايىن مۇھىم بولۇپ، تەكشى، چىڭ، سۇ چىقىرىۋېتىش قولايلىق بولۇشى كېرەك. تىندۇرۇلغان توپا ئۈستىگە قۇراشتۇرۇشقا توغرا كەلسە، يەر يۈزىنى قەۋەتلەرگە بۆلۈپ تىندۇرۇش ۋە چىڭداش كېرەك.

تىك بالداقنىڭ ئاستىدىكى سېلىنچا تاختىنى ياتقۇزۇش ئۇسۇلى: سېلىنچا تاختىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 1.6m ~ 2.0m بولغان بولۇشى، تامغا تىك يۆنىلىشتە توغرىسىغا ياتقۇزۇلۇشى كېرەك، 18.4 ـ رەسىم (a) دا كۆرسىتىلگەندەك.

سېلىنچا تاختا ئۇزۇنلۇقى 4m بولسا تام يۈزىگە پارالىلىل يۆنىلىشتە ياتقۇزۇلسا بولىدۇ، 4. 18ـ رەسىم (b) دە كۆرسىتىلگەندەك.

a. توغرا يۆنىلىشتە ياتقۇزۇش　　b. بوي يۆنىلىشتە ياتقۇزۇش

1. ئىشىك جازىسىنىڭ تىك بالدىقى؛ 2. تەڭشىلىشچان تەگلىك؛ 3. سېلىنچا تاختاي

18.4 ـ رەسىم　سېلىنچا تاختىنىڭ ياتقۇزۇلۇشى

② تەگلىكنى قويۇش

تەڭشىلىشچان تەگلىك ياكى مۇقىم تەگلىك بىرىنچى باسقۇچ تىكى ئىشكىسىمان جازا تىك بالدىقىنىڭ ئاستى ئۇچىغا قويۇلىدۇ. ئەگەر ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ ئىشلىتىلمىش مۇددىتى 3 ئايدىن ئېشىپ كەتسە، تۆمۇر مىخ بىلەن ياغاچ سېلىنچىغا مىخلاپ چىڭىتىش لازىم. ئۇل يەرنىڭ كۆتۈرۈش ئىقتىدارى تۆۋەنرەك بولسا، تەڭشىلىشچان تەگلىك ئىشلەتسە مۇۋاپىق بولىدۇ. يەنى تاختىپەر جازىسىنىڭ ئولتۇرۇلۇشىنى تەڭشىگىلى بولىدۇ. تاختىپەر بۆلەكلەرگە بۆلۈپ قۇراشتۇرۇلسا مۇقىم تەگلىك ئىشلەتكەن ياخشى.

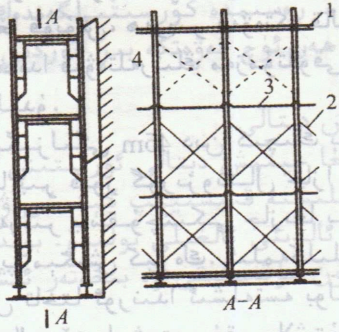
③ ئىشكىسىمان جازىنى تىكلەپ تۇرغۇزۇش

ئىمارەتنىڭ شەكلى، ئۆلچىمى، ئېگىزلىكى ۋە قۇرۇلۇش قىلىش ياكى مەشغۇلات ئەھۋالى قاتارلىقلارغا ئاساسەن ئىشىك جازىسىنىڭ شەكلى تاللىنىدۇ ھەمدە قۇراشتۇرۇش تۈزۈلمىسى ئۇلاش نۇقتىلىرىنىڭ چېرتيوژى سىزىپ چىقىلىپ قۇراشتۇرغۇچى خادىملارنىڭ پايدىلىنىشىغا بېرىلىدۇ. ھەرخىل ئۆلچەمدىكى ئىشىك جازىلىرىنى ئارىلاشتۇرۇپ ئىشلەتكىشكە بولمايدۇ، ئىشىك جازىسىنىڭ ئىچى تەرەپتىكى تىك جازىنىڭ تام بىلەن بولغان ساپ ئارىلىقى 150mm دىن كىچىك بولۇشى، ئەگەر بۇنىڭدىن چوڭ بولۇپ قالسا، مۇۋاپىق بىخەتەرلىك قوغدىنىش تەدبىرلىرىنى قوللىنىش لازىم. بىرىنچى قەۋەت ئىشكىسىمان جازىنىڭ تىكلىكىنىڭ خاتالىق پەرقى 2mm دىن كىچىك بولۇشى، گورىزونتال تەكشىلىكىنىڭ خاتالىق پەرقى 5mm دىن كىچىك بولۇشى لازىم. ئىشىك جازىسىنىڭ ئاستىنقى قىسمى چوقۇم يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان تەرەپ بىلەن مۇقىملاشتۇرۇلۇشى لازىم.

④ كېيىنكى تەرەكنى ئورنىتىش

ئىشكىسىمان تاختىپەرنىڭ ئىچى - سىرتى تەرەپلىرى بىردەك تىك بالداقلا ئورنىتىلغان چاتقۇچ قۇلۇپ بىلەن چېتىلىشى ھەمدە

كېسىشمە تىرەك ئورنىتىلىشى لازىم. قۇرۇلۇش مەشغۇلاتىنىڭ ئەلپىي بويىچە ئىچكى كېسىشمە تىرەك چۈۋۈپتىلگەن (سۇۋاش، چاقچۇق چاپلاش، موزايكا چاپلاش قاتارلىق ېىزەكچىلىك مەشغۇلاتى سەۋەبىدىن) ئەھۋالدا، شۇ ئىشىكسىمان جازىنىڭ ئاستى-ئۈستى تەرىپىگە گورىزونتال جازا ياكى تاختاي قويۇش كېرەك. قۇرۇلۇش مەشغۇلاتى تۈگىگەندىن كېيىن، دەرھال كېسىشمە تىرەكنى قۇراشتۇرۇۋېتىش لازىم ياكى كېسىشمە تىرەك ئېلىۋېتىلگەن بۆلەكنىڭ ئاستى - ئۈستىگە گورىزونتال يۆنىلىشتىكى چىڭتۇچ بالداق ئورنىتىش ئۈسۈلىنى قوللىنىپ، ئىلمەك ئارقىلىق گورىزونتال چىڭتۇچ بالداق بىلەن ئىشىكسىمان جازىنى چېتىپ چىڭتىش لازىم، 19.4 - رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

1. گورىزونتال چىڭتۇچى بالداق؛ 2. كېسىشمە تىرەك؛ 3. گورىزونتال جازا 4. تارتما بالداق.

19.4 - رەسىم كېسىشمە تىرەكنى ۋاقىتلىق ئېلىۋېتىشنى كۆرسىتىش چېرتيوژى

⑤ ئىلمەكلىك تاختىسىر تاختىسى ۋە گورىزونتال جازىنى قۇراشتۇرۇش قۇرۇلۇش مەشغۇلاتى قەۋەتلىرىگە ئىلمەكلىك تاختىسىرنى داۋاملىق قويۇپ مېڭىش كېرەك. ئۇنىڭ كۆڭلىكى 1m

دىن چوڭ بولۇش لازىم. تاختىپەرنىڭ ئىلمىكى چوقۇم توغرا بالداققا چىڭ كىيدۈرۈلۈشى ھەمدە سىيرىلىپ كېتىشنى توسقۇچ تاختا بىلەن قۇلۇپلاپ توختىتىلىشى كېرەك. ئىلمەكسىز پولات تاختا ياكى ياغاچ تاختا ئىشلەتكەندە، سىم ئارقىلىق تاختىپەر تاختىسى بىلەن تاختىپەرنى تاختىپەر تاختىسى بىلەن ئىشىك جازىسى توغرا بالدىقىنى چىڭ باغلاپ چېتىپ قويۇش كېرەك.

گورىزونتال جازىنى قۇراشتۇرۇشتا تۆۋەندىكى تەلەپلەرنى قانىدۇرۇش كېرەك:

a. گورىزونتال جازىنى تاختىپەر جازىسى بىلەن بىنانىڭ تامغا چېتىش دېتالى ئورنىتىلغان قەۋەت ئۈستىگە ئورۇنلاشتۇرۇش ھەمدە كۆتۈرگۈچ تەگلىك جازا، قوغدىنىش لەمپىسى، چۈغۇندەك، گورىزونتال بىخەتەرلىك توري قاتارلىق مەركەزدىن چەتنىگەن يۈك چۈشىدىغان ئورۇنغا قويۇش، ھەربىر قەۋەتكە قالدۇرماي ئورنىتىش لازىم. بۇنداق قىلغاندا قەۋەتلەرنىڭ مەزمۇتلۇقى ۋە بىر پۈتۈنلۈكىنى ئاشۇرغىلى بولىدۇ.

b. تاختىپەر ئېگىزلىكى 45m دىن كىچىك بولغاندا، ھەر ئىككى باسقۇچ جازىغا بىر قۇر گورىزونتال جازا قويۇش؛ 45m دىن ئېشىپ كەتسە، ھەربىر باسقۇچتىكى جازىغا بىر قۇردىن گورىزونتال جازا قويۇپ مېڭىش كېرەك. ئىلمەكلىك تاختىپەر تاختىسىنى گورىزونتال تاختا ئورنىدا ئىشلەتسە بولىدۇ، ياكى ئىككى تەرەپكە گورىزونتال يۆنىلىشتە مۇقىملاشتۇرۇش بالدىقى ئورۇنلاشتۇرۇپ ئىشلەتسىمۇ بولىدۇ.

⑥ پولات شوتىنى قۇراشتۇرۇش.

ئىشىك جازىسىنىڭ ئۆلچىمى پولات شوتىنىڭ ئۆلچىمىگە ماسلاشتۇرۇلغان بولۇشى ھەمدە يەنە ئىشكىسىمان جازىغا ئىلىپ چىڭ تۇرغۇزۇلۇشى لازىم. شوتا ئورنى بىرلەشتۈرۈپ قۇراشتۇرۇشنى ئورۇنلاشتۇرۇش چېرتيوژىدىكى تەلەپلىرىگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك، ئاستىنقى قەۋەتتىكى شوتىنىڭ تۆۋەن تەرىپىگە

ϕ42 لىك پولات تۇرۇبا قوشۇپ ئىشلىتىش ھەمدە ئىلمەك بىلەن تىك بالداقلا چىڭ ئىلىپ تۇرغۇزۇش، شوتىنىڭ ئىككى تەرىپىگە تايانغۇچ ئورنىتىش لازىم.

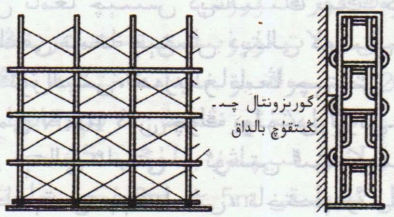
⑦ گورىزونتال مۇستەھكەملەش بالدىقىنى قۇراشتۇرۇش

ئىشىكسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ ئېگىزلىكى 20m دىن چوڭ بولغاندا، ھەر 3 ~ 5 باسقۇچ جازا ئېگىزلىگەندە تاختا-چە ئىچ تەرىپىگە بىر قۇر گورىزونتال مۇستەھكەملەش بالدىقى ئورنىتىش لازىم. گورىزونتال مۇستەھكەملەش بالدىقىنى تاختا-چەرنى قۇراشتۇرغاندا بىرلىكتە ئورنىتىپ مېڭىش ئارقىلىق جا-زىنىڭ بىر پۈتۈن مۇقىملىقىغا كاپالەتلىك قىلىش لازىم.

گورىزونتال مۇستەھكەملەش بالدىقى ئالدىنقى ئۇچ قەۋەتتە ھەربىر قەۋەتكە ئورنىتىلىپ، تەكشىسىز ئولتۇرۇشۇشنىڭ ئالدى ئېلىنىدۇ، 4. 20 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك، ئۇچ قەۋەتتىن ئاشقاندىن كېيىن ھەر ئۇچ قەۋەتكە بىر قۇردىن ئورنىتىپ ماڭسا بولىدۇ.

⑧ تامغا چېتىش دېتالى

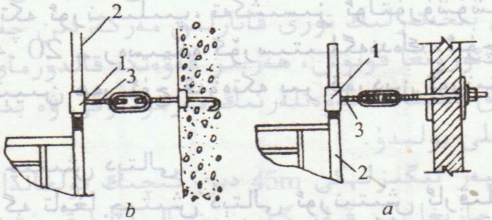
تاختىپەرگە تامغا چېتىش دېتالى ئورنىتىش ئارقىلىق تاختا-چەرنىڭ توغرا يۆنىلىشتە قىيسىيىپ كېتىشى ۋە سىرتقا قىڭغا-يىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئالغىلى بولىدۇ. بۇنداق قىلغاندا تاخ-تىپەرنىڭ بىر پۈتۈن مۇقىملىقى ۋە بىخەتەر ئىشەنچلىك بولۇشى-

20.4 ـ رەسىم گورىزونتال مۇستەھكەملەش بالدىقى ئورنىتىش

نمۇ كۆرۈنەرلىك ئاشۇرغىلى بولىدۇ. تامغا چېتىش دېتالىنى چوقۇم تاختىپەر بىلەن بىرلىكتە قۇراشتۇرۇپ مېڭىش كېرەك كېيىن تولۇقلاپ ئورنىتىشقا بولمايدۇ.

قۇرۇلۇشنىڭ قۇرۇلمىسى ئوخشاش بولمىغانلىقتىن، تامغا چېتىش دېتالى 21.4 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك ئىككى خىل شەكىلدە بولىدۇ. تامغا چېتىش دېتالى تىك يۆنىلىشتە ھەر ئۈچ باسقۇچتا، توغرا يۆنىلىشتە ھەر تۆت چات ئارىلىقتا بىردىن ئو رۇنلاشتۇرۇلىدۇ، ئەمما ھەرقانداق ئەھۋالدا تامغا چېتىش دېتالى نىڭ تىك ۋە گورىزونتال يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى 1.4 ـ جەدۋەل دىكى تەلەپنى قاندۇرۇشى لازىم.

1. مەخسۇس ئىشلىتىلىدىغان ئىلمەك؛ 2. تىك بالداق؛ 3. ئۇلىغۇچ رېزىنكا مىخ.

21.4 ـ رەسىم تامغا چېتىش دېتالىنىڭ تۈزۈلۈشى

1.4 ـ جەدۋەل تامغا چېتىش دېتالىنىڭ تىك، گورىزونتال يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى تامغا چېتىش دېتالى تارتىش ۋە بېسىلىش كۈچىگە تاقابىل تۇرالىشى، ھەربىر تامغا چېتىش دېتالىنىڭ يوك كۆتۈرۈش ئۆلچىمى 10kN دىن چوڭ بولۇشى لازىم.

تامغا چېتىش دېتالى ئاستى ـ ئۈستى ئىشكىسىمان جازىنىڭ ئۇلىنىش ئورنىغا يېقىن چېتىلىشى، تاختىپەرنىڭ ئوتتۇرا ئىشكىسىمان جازىسىنىڭ توغرا بالدىقىغا يېقىن ئورنىتىپ چېتىلىشى، ئۇنىڭ ئارىلىقى 200mm دىن كىچىك بولۇشى لازىم،

22 ـ رەسىمگە قارالا.
تاختىپەردىكى قوغدىنىش لەمپىسى، بىخەتەرلىك توري ئورنى.

1.4 ـ جەدۋەل تامغا چېتىش دېتالىنىڭ تىك، گورىزونتال يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى

تاختىپەرنىڭ قۇراشتۇرۇلۇش ئېگىزلىكى	ئاساسلىق شامال بېسىمى	تامغا چېتىش دېتالىنىڭ ئارىلىقى	
		تىك يۆنىلىشتە	گورىزونتال يۆنىلىشتە
⩽45	⩽0.35	⩽5.0	⩽8.0
	>0.35	⩽4.0	⩽6.0
45~60			

تىلغان جايغا تامغا چېتىش بالدىقى قوشۇپ ئورنىتىش، تامغا چېتىش بالدىقىنىڭ گورىزونتال ئارىلىقى 4.0m دىن كىچىك بولۇشى لازىم. تاختىپەرنىڭ ئايلىنىش بۇلۇڭىغا، تۇز شەكىللىك ياكى ئوقۇر شەكىللىك تاختىپەرنىڭ ئىككى بېشىغا تامغا چېتىش بالدىقىنى قوشۇپ ئورنىتىش، تامغا چېتىش بالدىقىنىڭ تىك يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى 4m دىن كىچىك بولۇشى لازىم.

⑨ قايچا تىرەك قۇراشتۇرۇش

a. ئىشىكسىمان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنىڭ قۇراشتۇرۇلۇش ئېگىزلىكى 20m دىن چوڭ بولغاندا، تاختىپەرنىڭ سىرت تەرىپىگە قايچا تىرەكنى كۆپلەپ ئورنىتىش لازىم. قايچا تىرەك بالدىقىنىڭ يەر بىلەن بولغان قىيپاش بۇلۇڭى 45° ~ 60° قىچە بولۇشى، گورىزونتال ئارىلىقى 5m ~ 9m غىچە بولۇشى لازىم.

b. قايچا تىرەك ئايلانما ئىلمەك بىلەن ئىشىك جازىسىنىڭ تىك بالدىقىغا ئىلىپ بېكىتىلىشى لازىم. بالداق ئۆتۈشتۇرۇپ ئۇلاش

ئۇزۇنلۇقىغا ماس كېلىشى، ئۆتۈشتۈرۈپ ئولاش ئۇزۇنلۇقى 50mm دىن چوڭ بولۇشى، ئۆتۈشتۈرۈپ ئولىنىدىغان ئۇلىغۇچ ئۇچىدىكى ئىلمەكنىڭ سانى 2 دىن كۆپ بولۇشى لازىم.

قايچا تىرەكنى چۈۋىغاندا ۋاقىتلىق مۇستەھكەملەش بالدىقى ئورنىتىپ ئاندىن چۈۋۈش، ئىش تۈگىگەندىن كېيىن دەرھال قايچا تىرەكنى تولۇقلاپ قويۇش كېرەك.

⑩ ئۇستۇنكى سالاسۇن تۈۋرۈكى، سالاسۇن تايانغۇچىنى قۇراشتۇرۇش

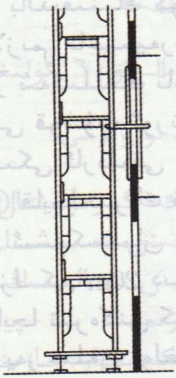
سالاسۇن تاختىپەرنىڭ مەشغۇلات قەۋىتىنىڭ سىرتىدىكى ئىشىك جازىسىنىڭ تىك بالدىقى ئىچ تەرىپىگە ئورنىتىلىشى لازىم. سالاسۇن تۈۋرۈكى ئۇستۇنكى ئىشىك جازىسىغا كىرگۈزۈپ تۇرغۇزۇلىدۇ. تىك بالداقتا سالاسۇن تايانغۇچىنىڭ ئۇچىدىكى يانپىلاقلانغان جايىغا ئېچىلغان تۆشۈكتىن سالاسۇن تۈۋرۈكىگە قولۇق چاتقۇچ بىلەن چېتىپ بېكىتىلىشى لازىم.

⑪ بىخەتەرلىك تورىنى قۇراشتۇرۇش

بىخەتەرلىك تورىنى ئورنىتىشتا ئىلمەكلىك تاختىپەردىكى ئالاقىدار مەزمۇنلاردىن پايدىلانسا بولىدۇ.

(3) قۇراشتۇرۇش جەريانىدىكى مۇھىم نۇقتىلار ۋە دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

① ئۇلىغۇچ تاياقنىڭ سىرتىغا سىر بەرگەندە، قۇراشتۇرغاندا سىرتىنى مايلاش كېرەك. بۇنداق قىلغاندا ئىشلىتىش مەزگىلىدە داتلىشىپ چىرىش، تارتىپ چىقىرىش تەس بولۇشنىڭ ئالدىنى ئالغىلى بولىدۇ، ئۇلىغۇچ تاياق ئوتتۇرىغا قويۇلسا

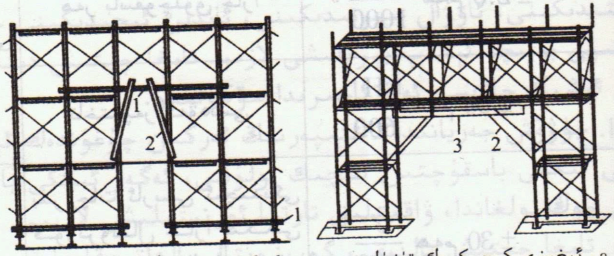

22.4 ـ رەسىم تامغا چېتىش دېتالىنىڭ ئورنى

يۇكنى كىيدۇرمە ھالقا ئارقىلىق تەكشى ئۆتكۈزۈپ بەرگىلى بو-لىدۇ.

② ئىشىكسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىڭ ئېگىزلىكى 10m دىن ئاشماندا قۇلۇپ ئومۇرتقىسى ئورنىتىش لازىم. ھەرقايسى دېتاللاردىكى قۇلۇپ ئومۇرتقىسى، قىستۇرما ئىلمەكلەر قۇلۇپلاڭ-غان ھالەتتە بولۇشى لازىم.

③ ئىشىكسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەر ئۆتۈشمە ئېغىزد-نىڭ كەڭلىكى ئۈچ ئىشىك جازىسىنىڭ جازا ئارىلىقىدىن كىچىك بولۇشى، ئېگىزلىكى ئىككى ئىشىك جازىسىنىڭ ئېگىزلىكىدىن كىچىك بولۇشى لازىم. ئۆتۈشمە ئېغىزى بىر جازا ئارىلىقچىلىك كەڭلىكتە بولغاندا، تاختىپەرنىڭ ئىچى - سىرتى، ئېغىزنىڭ ئاستى - ئۈستى تەرىپىگە مۇستەھكەملەش بالدىقى ئورنىتىش، يەنە ئېغىزنىڭ ئۈستۈنكى ئىككى بۇلۇڭىغا يانتۇ تىرەك بالداق ئورنىتىش لازىم. 23.4 - رەسىم (a) دا كۆرسىتىلگەندەك. ئېغىز كەڭلىكى ئىككى ياكى ئىككىدىن ئارتۇق جازا ئارىلىقى بولغاندا مەخسۇس تەگلىك جازىلىرى بىلەن تىرەپ قويۇش لازىم، 23.4 - رەسىم (b) دە كۆرسىتىلگەندەك.

a. ئېغىزى كىچىكرەك تۇزۇلمە b. ئېغىزى چوڭراق تۇزۇلمە

1. گورىزونتال چىڭىتقۇچ بالداق؛ 2. يانتۇ تىرەك بالداق؛ 3. تەگلىك جازا لىنىي

23.4 - رەسىم ئۆتۈشمە ئېغىزنىڭ تۇزۇلۇش چېرتيوژى

④ تاختىپەرنى تەكشۈرۈش ۋە تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىش

تاختىپەر لايىھە تەلىپىدىكى ئېگىزلىككىچە قۇراشتۇرۇلغاندىن كېيىن، تاختىپەرنىڭ قۇراشتۇرۇلۇش سۈپىتىنى تەكشۈرۈش پىرىيوملاش، تەكشۈرۈشتە لايىقەتلىك بولغاندىن كېيىن ئىشلىتىشكە تاپشۇرۇش لازىم. يەرگە تۇرغۇزۇلىدىغان ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبىلىق سىرتقى تاختىپەرنى تەكشۈرۈش، پىرىيوملاشتا يەرگە تۇرغۇزۇلىدىغان ئىلمەكلىك پولات تۇرۇبىلىق سىرتقى تاختىپەرنى تەكشۈرۈش، پىرىيوملاش مەزمۇنىغا ئاساسلانسا بولىدۇ. ئەمما، ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنىڭ تىكلىكى، گورىزونتاللىقى خاتالىق پەرقىنىڭ رۇخسەت قىلىش دائىرىسى 2.4 - جەدۋەلدە كۆرسىتىلگەن تەلەپلەرگە ئۇيغۇن بولۇشى لازىم.

2.4 - جەدۋەل ئىشكىسىمان تاختىپەرنىڭ قۇراشتۇرۇش تىكلىكى، گورىزونتاللىقى رۇخسەت قىلىش خاتالىق پەرقى

تۈر		رۇخسەت قىلىنغان خاتالىق پەرقى (mm)
تىكلىكى	ھەر باسقۇچلۇق جازا	± 2.0 ھەم $\frac{h}{1000}$
	تاختىپەر گەۋدىسى	± 50 ھەم $\frac{H}{600}$
گورىزونتاللىقى	بىر چات ئارىسى ئىچىدىكى گورىزونتال جازا ئىككى بېشىنىڭ ئېگىزلىك پەرقى	± 30 ھەم $\frac{l}{600}$
	تاختىپەر گەۋدىسى	± 50 ھەم $\frac{l}{600}$

3. ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنى چۇڭۇش

(1) تەييارلىق خىزمەتلەر

ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنىڭ چۇڭۇش تەييارلىق خىزمەتلىرى ۋە بىخەتەرلىك قوغدىنىش تەدبىرلىرى ئىلمەكلىك پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنىڭكى بىلەن ئوخشاش.

(2) ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنى چۇڭۇش

ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنى چۇڭۇش قەۋەتلەر بويىچە ئۇستىدىن ئاستىغا قاراپ ئېلىپ بېرىلىدۇ. ھەربىر قەۋەتنىڭ بىر ئۇچىدىن باشلاپ يەنە بىر ئۇچىغا قاراپ چۇڭۇلىدۇ. تاياغۇچ ۋە سالاسۇن ئاۋۋال چۇڭۇلىدۇ. ئاندىن تاختىپەر ياكى گىرزونتال جازا، شوتا تاياغۇچى چۇڭۇلىدۇ، ئاندىن گورىزونتال مۇستەھكەملەش بالدىقى، قايچا تىرەك چۇڭۇلىدۇ؛ ئاخىرىدا كېسىشمە تىرەك، ئۇستۇنكى تامغا چېتىش دېتالى چۇڭۇلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئىشىك جازىسى چۇڭۇپ ئېلىنىدۇ.

دىققەت قىلىدىغان ئىشلار:

a. تاختىپەرنىڭ ئوخشاش بىر قەۋىتىدىكى دېتال سەپلىمىلەر ۋە چىڭىتقۇچى دېتاللارنى چۇڭۇغاندا ئاۋۋال ئۇستىدىكىنى، ئاندىن ئاستىدىكىنى، ئاۋۋال سىرتىدىكىنى، ئاندىن ئىچىدىكىنى چۇڭۇش تەرتىپى بويىچە ئېلىپ بېرىلىشى لازىم. تامغا چېتىش دېتالى بەلەن ئىشىك جازىسى ئەڭ ئاخىرىدا سۆكۈلىدۇ.

b. چۇڭۇش جەريانىدا تاختىپەرنىڭ ئەركىن چۇغۇنىدەك ئېگىلىكى ئىككى باسقۇچتىن كىچىك بولۇشى، ئەگەر ئىككى باسقۇچتىن چوڭ بولغاندا، ۋاقىتلىق تارتما ئورنىتىلىشى لازىم.

c. تامغا چېتىش بالدىقى، گورىزونتال بالداق، قايچا تىرەك قاتارلىقلارنى تاختىپەرنى چۇڭۇپ مۇۋاپىق ئىشىك جازىسىغا كەلگەندە، ئاندىن چۇڭۇش، ئاۋۋال چۇڭۇۋەتمەسلىك لازىم.

d. ئۇلانما دېتاللارنى چۇڭۇغاندا، قولۇپ تاختىسى، قىستۇرما

ئىلمەكلەرنىڭ ئۇستىدىكى قۇلۇپ چانقۇچىنى تولغاپ ئېچىلىدۇ. غان ئورۇنغا كەلتۈرۈپ، ئاندىن چۈۋۈش كېرەك، كۈچەپ تارتىش. قا، ئۇرۇشقا بولمايدۇ.

(3) تاختىپەر ماتېرىيالىنى تۈزەپ رەتلەش، ئاسراش

چۈۋۈپ ئېلىنغان تاختىپەر ماتېرىيالى ۋە دېتال سەپلىمىلەرنى ۋاقتىدا پىرىيوملاپ، تۈرگە ئايرىپ رەتلەش ۋە ئاسراش ھەمدە تۈ- رى، ئۆلچىمى بويىچە تۈرلەرگە ئايرىپ دۆۋىلەش، توشۇش، ساقلاش لازىم.

5 - باب ئاسما، چۇغۇندەك، كىران ۋە قىستۇرما تاختىپەر

ئاسما تاختىپەر، چۇغۇندەك تاختىپەر، كىران تاختىپەر ۋە قىستۇرما تاختىپەرلەر يەرگە دەسسىتىلمەيدىغان تاختىپەر ھېسابلىنىدۇ. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان ئېگىز قەۋەتلىك بىناكارلىق قۇرۇلۇشلىرىدا كەڭ ئىشلىتىلمەكتە. يەرگە دەسسىتىلمەيدىغان تاختىپەر تۆۋەندىكىدەك ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە:

(1) بۇ خىل تاختىپەر قۇرۇلۇش گەۋدىسىنىڭ ئېگىزلىشىگە ئەگىشىپ، سىرتقى تامنى بويلاپ ئۆرلەپ ماڭىدۇ، كۆپ مىقدارىدا ماتېرىيال ۋە ئەمگەك كۈچىنى تېجەيدۇ.

(2) بۇخىل تاختىپەر پەقەت قۇرۇلۇش قىلىش مەشغۇلاتى ۋە تۇرلۇك بىخەتەرلىك تەلەپلىرىنىڭ ئېھتىياجىنى قاندۇرىدىغان ئېگىزلىكتىلا قۇراشتۇرۇلىدىغان بولغاچقا، ئىقتىسادىي ئۇنۇمى بەك ياخشى.

(3) يەر يۈزى ۋە قاتتىق ئۇلىنى تەگلىك قىلىشنىڭ ھاجىتى يوق، شۇڭا قۇرۇلۇش مەيدانىنى تېجىگىلى بولىدۇ.

§ 1 . ئاسما تاختىپەر

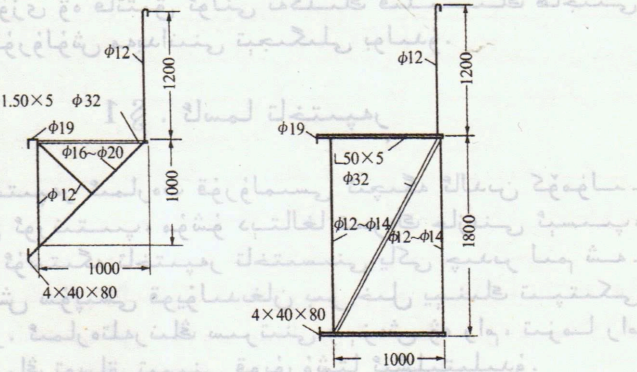
ئاسما تاختىپەر ئىمارەت قۇرۇلمىسى ئىچىگە ئالدىن كۆمۈلىدىغان دېتال ئورنىتىپ، مۇشۇ دېتالغا تىرەك جازىنى ئېسىپ، تىرەك جازا ئۈستىگە تاختىسىنى ياكى چېدىر لىم شەكىلدىكى ئىش سۈپىسى قويۇلىدىغان بىر خىل يېنىك تېپتىكى تاختىپەردۇر. ئىمارەتلەرنىڭ سىرتىنى بېزەش ۋە رام، تىزما رام قۇرۇلمىسىنىڭ توساق تېمىنى قوپۇرۇشتا ئىشلىتىلىدۇ.

1. ئاسما تاختىپەرنىڭ ئاساسلىق قۇرۇلمىسى ۋ
ئاساسلىق دېتال سەپلىمىلىرى

ئاسما تاختىپەر ئاساسلىقى ئاسما جازا، ئىش سۇپىسى، تاختا
چەر تاختىسى، ئاسقۇچ، قوغدىنىش ئۇسكۇنىسى قاتارلىقلاردى
تەركىب تاپىدۇ.

(1) ئاسما جازا

ئاسما جازا ئىككى تۈرلۈك يەنى ئۈچ بۇلۇڭلۇق ۋە تىك تۆت بۇ
لۇڭلۇق بولىدۇ. بۇنىڭ ئىچىدە ئۈچ بۇلۇڭلۇق ئاسما جازا ھە
باسقۇچ ئېگىزلىگەندە بىر قېتىم يۆتكەپ ئىسىلىدۇ، تىك تۆت بۇ
لۇڭلۇق ئاسما جازىنىڭ ئاستى ـ ئۈستىدىكى گورىزونتال بالداق
قا تاختىپەر تاختىسى قويغىلى بولمىغانلىقتىن، ھەر ئىككى باس
قۇچتا بىر قېتىم يۆتكىلىدۇ. ئاسما جازا پولات تۈرۈبا، پولات چە
ۋىق ياكى ئۈچ قىرلىق (بۇلۇڭلۇق) پولاتنى كەپشەرلەپ ياسىلىدۇ
ئۈستۈنكى گورىزونتال بالداقنىڭ ئۈچىغا ئىلمەك كەپشەرلىنىدۇ
ئاستىنقى (ياكى يانتۇ بالداق) گورىزونتال بالداقنىڭ ئۈچىغا تەگ
لىك پولات تاختا كەپشەرلىنىدۇ. ئاسما جازىنىڭ كەڭلىكى m
گەتراپىدا بولىدۇ، تىك تۆت بۇلۇڭلۇق ئاسما جازىنىڭ ئېگىزلىكى
1.8m گەتراپىدا بولىدۇ، 1.5 ـ رەسىمگە قارالا.

a. ئۈچ بۇلۇڭلۇق ئاسما جازا　　b. تىك تۆت بۇلۇڭلۇق ئاسما جازا

1.5 ـ رەسىم　ئاسما جازا

(2) تاختىپەر تاختىسى

تاختىپەرنىڭ تاختىسى يەرگە دەسسىتىلىدىغان تاختىپەرنىڭ تاختىسى بىلەن ئوخشاش بولىدۇ.

(3) ئىش سۈپىسى

ئاسما جازىنىڭ ئۈستىگە ياتقۇزۇلىدىغان تاختىپەر تاختىسى ئىش سۈپىسى بولىدۇ.

(4) ئاسقۇچ

ئاسما تاختىپەرنىڭ ئاسقۇچى تامغا بېكىتىلىدۇ، يەنى تام ئىچىگە 8mm قېلىنلىقتىكى پولات تاختا ئورنىتىلىدۇ، پولات تاختا تامنىڭ گورىزونتال چېكىگە ياتقۇزۇپ قويۇلىدۇ ياكى خىش تامنىڭ تىك چېكىگە تىك ھالەتتە قويۇلىدۇ، ئىككى بېشىغا يۇمىلاق تۆشۈك ئېچىلىپ تام سىرتىغا تاختىپەر ئېسىلىدۇ، ئىچى تەرەپتىكى تۆشۈككە پولات چىۋىق ئۆتكۈزۈپ تامغا ئېلىپ قويۇلىدۇ. 240mm ۋە 370mm لىق خىش تام ئىچىگە قويۇلىدىغان پولات چىۋىقنىڭ ئوتتۇرىسىغىمۇ يۇمىلاق تۆشۈك ئېچىلىدۇ.

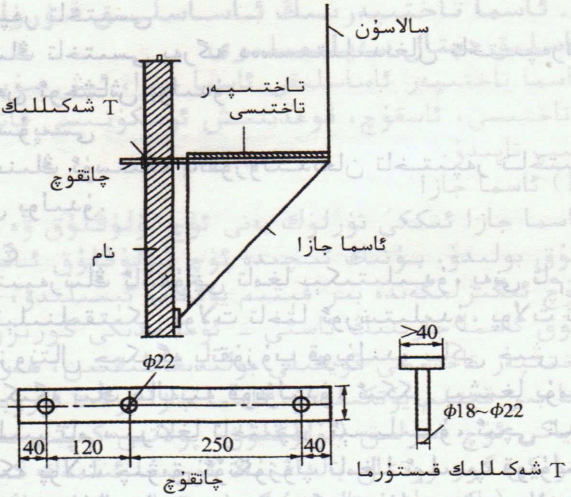
(5) قوغدىنىش ئۈسكۈنىلىرى

ئاسما تاختىپەر ئۈستىگە ئۇچ قۇر قوغدىنىش سالاسۇنى ئورنىتىلىدۇ، ئەڭ ئاستىنقى قوغدىنىش بالدىقى ئاسما جازا ئارىسىدىكى توغرا چاتما بالداق بولۇپ، ھەر قۇردىكى بالداق ئۆزئارا چېتىپ بېكىتىلىشى كېرەك. ئاسما تاختىپەرنىڭ سىرت تەرىپىگە ۋە ئاستىغا بىخەتەرلىك توري ئورنىتىلىدۇ.

2. ئاسما تاختىپەرنىڭ تۈزۈلۈش ئالاھىدىلىكى

(1) ئاسما جازىنى تامغا تۈرغۇزۇش ئۈسۈلى

كۆپىنچە پولات چاتقۇچ تام ئارىسىغا ئالدىن كۆمۈپ بېكىتىلىدۇ، ئاسما جازىنىڭ ئىلمىكى چاتقۇچنىڭ تۆشۈكىگە ئېلىنىدۇ. ھەمدە T شەكىللىك چاتقۇچ قىستۇرمىسى تامنىڭ ئىچى تەرىپىدىن چاتقۇچ تۆشۈكىگە كىرگۈزۈپ قويۇلىدۇ، 2.5 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

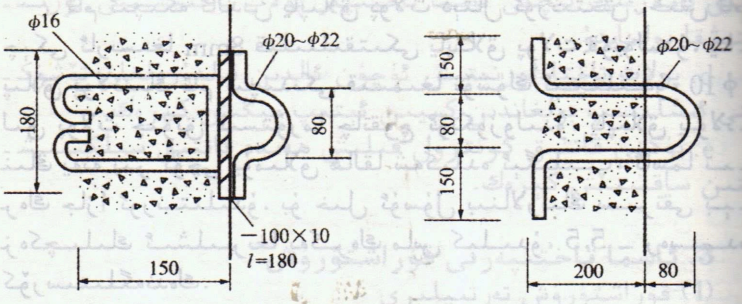

2.5 ـ رەسىم ئاسما جازىنى تامغا تۇرغۇزۇش ئۇسۇلى

(2) ئاسقۇچنىڭ ئورنىتىلىشى ۋە توزۇلۇشى

① ئورنىتىش ئۇسۇلى

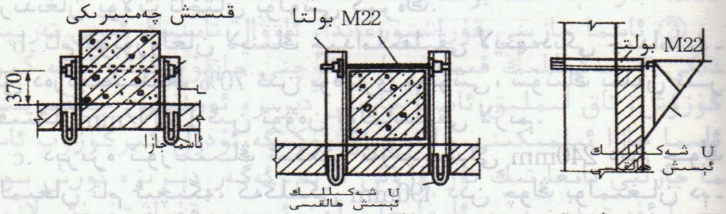
a. بېتون تۇۋرۇك ئارىسىغا ئالدىن ئېسىش ھالقىسى قويۇش ئېسىش ھالقىسى ϕ 20 ~ ϕ 22 لىق پولات چۇبۇقتىن ياسىلىدۇ ئۇنى تۇۋرۇك ئىچىگە ئورۇنلاشتۇرۇشنىڭ 3.5 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك. ئىككى خىل ئۇسۇلى بار: ئېسىش ھالقىسى تۇۋرۇك ئىچىدىكى ئالدىن كۆمۈلگەن چانقۇچقا بۇاستە كەپشەرلەپ چېتىلىدۇ ۋە ئېسىش ھالقىسى تۇۋرۇك ئىچىگە بۇاستە كۆمۈپ ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ. ئادەتتە بىرىنچى باسقۇچى 1.5m ~ 1.6m غىچە، قالغان باسقۇچلار 1.2m ~ 1.4m غىچە بولىدۇ.

3.5 ـ رەسىم تۈۋرۈك ئىچىگە ئالدىن كۆمۈلگەن ئېسىش ھالقىسى

b. بېتون تۈۋرۈك ئۈستىگە ئېسىش بوغما چەمبىرىكى ئورنىتىش. بوغما چەمبىرەك ئۇچ قىرلىق پولات ۋە رېزبىلىق پولاتتىن ياسىلىدۇ، بۇلار تۈۋرۈككە 4.5 ـ رەسىمدىكىدەك ئىككى خىل ئۇسۇلدا ئورنىتىلىدۇ: يەنى تۈۋرۈك ئۈستىدىكى چوڭ چەمبىرەكلىك ئاسقۇچ ۋە تۈۋرۈك ئاستىدىكى كىچىك چەمبىرەكلىك ئاساقۇچ ئورنىتىش ئۇسۇلى بىلەن ئورنىتىلىدۇ.

كىچىك چەمبىرەك ئۇچۇن تۈۋرۈككە ئالدىن بولتىلاش تۆشۈكى قويۇلىدۇ، رېزبىلىق پولات تاياقچە تۆشۈكتىن ئۆتكۈزۈلۈپ، ئۇچ قىرلىق پولات ئۇستىدىن بولتا بىلەن چېكىتىپ بېكىتىلىدۇ.

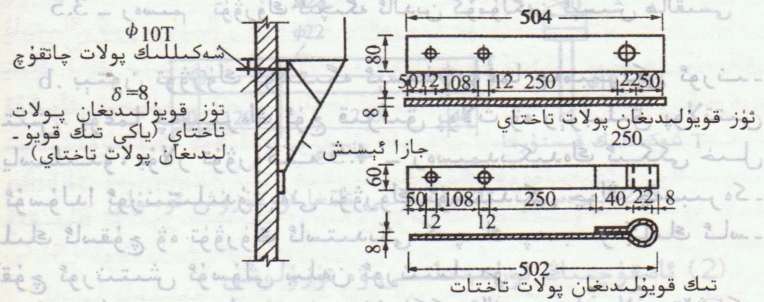

a. تۈۋرۈك ئۈستىدىكى چوڭ قىسىش چەمبىرىكى

b. تۈۋرۈك ئاستىدىكى كىچىك قىسىش چەمبىرىكى

4.5 ـ رەسىم تۈۋرۈك ئۈستىدىكى قىسىش چەمبىرىكى

c. تام ئىچىگە ئالدىن ياپىلاق پولات دېتال ئورنىتىش. خىش تام چېكى ئارىسىغا 8mm قېلىنلىقتىكى ياپىلاق پولات قويۇلىدۇ، يا-پىلاق پولاتنىڭ تام ئىچىدىكى قىسمىغا تۆشۈك ئېچىلىدۇ، ϕ10 لىق پولات چۇۋۇق قىستۇرما چاتقۇچ ئۆتكۈزۈلىدۇ، ياپىلاق پولات-نىڭ يەنە بىر ئۇچى يۇمىلاق ھالقا شەكىلدە ئېگىلىپ، ئاسما تە-رەك جازا ئورنىتىلىدۇ. بۇ خىل ئۇسۇل بىنالارنىڭ سىرتقى بې-زەكچىلىك ئىشلىرىغا بەكرەك ماس كېلىدۇ، 5.5 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

5.5 ـ رەسىم تام ئىچىگە پولات تاختا ئورۇنلاشتۇرۇش

② ئاسقۇچنى تامغا ئورناتقاندا دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

a. ئۇستىدە ئېگىزلىكى 1m دىن ئاشمايدىغان تامنى بېسىپ تۇرىدىغان پولات تاختاي بولۇشى كېرەك.

b. تام قوپۇرۇلغان لاينىڭ چىداملىقلىقى لايىھەدىكى چىداملىق-لىق دەرىجىسىنىڭ 70% تىن يۇقىرى بولۇشى، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا $1.8N/mm^2$ تىن تۆۋەن بولماسلىقى لازىم.

c. دېرىزە ئورنىنىڭ ئىككى تەرىپىدىكى 240mm دىن چوڭ بولمىغان تام ئىچىگە، كەڭلىكى 490mm دىن چوڭ بولمىغان دې-رىزە ئارىلىق تېمى ئىچىگە، يېرىم خىشلىق تام، 180mm لىق تام، كاۋاكلىق تام، كېسەك تام كاۋاكلىك يېنىك خىش تام قاتار-

لىق تاملارنىڭ ئىچكى ئاسما تاختىپەر پولات تاختىسىنى ئورنـ-
تىشقا بولمايدۇ.
d. پولات تاختا ئورنىتىش ئۈچۈن ئالدىن قالدۇرۇلغان توشۇك-
نى ئىشلىتىپ بولغاندىن كېيىن ئېتىپ مېڭىش كېرەك.
e. يۇكنى قاتتىق كونترول قىلىش ھەمدە قاتتىق سىلكىنىش-
تىن ساقلىنىش كېرەك.

3. ئاسما تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش

(1) قۇراشتۇرۇش تەرتىپلىرى

ئاسما تاختىپەرنى مۇنۇ تەرتىپلەر بويىچە قۇراشتۇرۇش لازىم:

تام قوپۇرغاندا جازا ئاسىدىغان پولات چاتقۇچنى ئورنىتىش ← تامنىڭ ئىچ تەرىپىگە T شەكىللىك قىستۇرما چاتقوت ئورنـ-
تىش ← ئاسما جازىنى قۇراشتۇرۇش ← تاختىپەر تاختىسىنى ياتقۇزۇش ← قوغدىنىش سالاسۇنىنى باغلاش

(2) قۇراشتۇرۇشتىكى مۇھىم نۇقتىلار

① ئاسما جازىنى قۇراشتۇرۇشتىن ئاۋۋال چوقۇم تام ئىچىگە پولات چاتقۇچنى ئالدىن ئورۇنلاشتۇرۇش، ئۇنىڭ ئارىلىقى گـورد-
زونتال يۆنىلىشتە 2m دىن كىچىك، تىك يۆنىلىشتە ئوچ بۇلـۇڭ-
لۇق جازا ئىشلىتىلسە 1.8m ئەتراپىدا، تىك توت بـۇلۇڭلۇق جـازا ئىشلىتىلسە 3.6m ئەتراپىدا بولۇشى لازىم. ئۇنىڭدىن باشقا يەنە ئىشىك ـ دېرىزە ئورنىنىڭ ئىككى تەرىپىدىن 18cm ئارىلىققا ئاسما جازا ئېسىشقا بولمايدۇ.

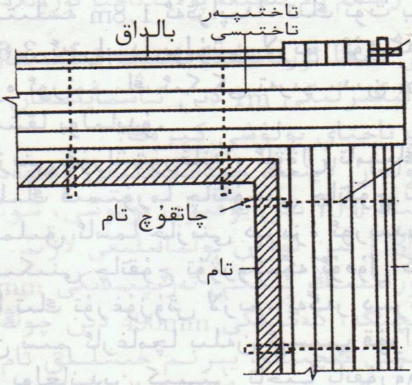
② ئاسما جازىنى قۇراشتۇرغاندا، ئاۋۋال تامنىڭ ئىچى تەرىپـ-
ىدىكى T شەكىللىك قىستۇرما چاتقۇچنى چاتقۇچ توشۇكىگە كىر-
گۈزۈش، تاق لىملىق ئاسما جازىنى دېرىزە ئورنىدىن چىقىرىش، ئاسما جازا ئىلمەكنى چاتقۇچ توۋرۇكىگە ئودۇل كىرگۈزۈپ ئاس-
ما جازىنى تامغا تىك تۇرغۇزۇش لازىم. ئەگەر دېرىزە ئورنى بـول-
مىسا ئوستىدىن سىم ئارغامچا بىلەن ئېسىپ قۇراشتۇرۇش لازىم. جازىنى ئېسىپ بولغاندىن كېيىن تاختا ياتقۇزۇپ، قوغدىنىش سالاسۇنىنى باغلاپ ئورنىتىش لازىم.

③ يۇقىرى ياكى تۆۋەنگە جازا ئالماشتۇرغاندا، ئايرىم بىر يۈ
رۈش ئاسما جازا تەييارلاپ، ئىككى يۈرۈشنى ئالماشتۇرۇپ ئىش
لىتىش لازىم. يەنە بىر نەچچە جازىنى ئارتۇق تەييارلاپ ئايلاندۇرۇپ
ئىشلەتسىمۇ بولىدۇ.

(3) قۇراشتۇرغاندا دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

(1) قۇراشتۇرغاندا، چوقۇم ئاسما جازا ئىلمىكىنى ئوبدان ئە
لىپ تۇرغۇزۇش كېرەك. بىرىنچى جازا تاختىنى ياتقۇزۇپ بولغان
دىن كېيىن، سىم ئارغامچا بىلەن ئاسما جازا بىلەن تاختىپەر
تاختىسىنى باغلاپ، مۇقىملاشتۇرغاندىن كېيىن، ئاندىن مەشغۇلات
قىلىش لازىم.

(2) بىنانىڭ ئايلىنىش بۇلۇڭىدا، ھەر تەرەپتىكى ئاسما جازىغ
گورىزونتال بالداقنى ئاشۇرۇپ ئورنىتىپ، بۇلۇڭ تەرەپكە ئۇچىنى
چىقىرىپ بىر ـ بىرىگە باغلاپ قويۇش لازىم. ئاندىن تاختىپەر
تاختىسىنى ئاسما جازا بىلەن بالداق ئوستىگە ياتقۇزۇش
بالداقلارنىڭ كېسىشكەن جايىغا قىسقا تىك بالداق قوشۇپ باغلاپ
قوغدىنىش سالاسۇنىنىڭ توۋرۇكى قىلىش كېرەك، 6.5 ـ رەسىم
سىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

6.5 ـ رەسىم ئايلىنىش بۇلۇڭىدىكى تاختىپەر تاختىسىنى ياتقۇزۇش ئۇسۇلى

(3) تاختىپەر تاختىسىنىڭ ئۇچىنى چىقىرىپ قويۇشقا بولمايدۇ.

(4) كەپشەرلەنگەن ئورۇننى ھەر قېتىم تاختىپەرنى يۆتكىگەندە ياكى ئىشلىتىشتىن بۇرۇن ئەستايىدىل تەكشۈرۈش لازىم. جازا ئۇستىگە نورمىدىن ئارتۇق ماتېرىيال دۆۋىلەشكە بولمايدۇ.

(5) پولات چانقۇچ ئۇستىدىن يېتەرلىك خىش قويۇرما بېسىپ تۇرغان بولۇشى، بولۇپمۇ تام قويۇرۇش جەريانىدا يۇقىرىغا يۆتكەپ ئاسقان ۋاقىتتا، ئۆرۈلۈپ چۈشۈشتىن ساقلىنىشقا ئالاھىدە دىققەت قىلىش لازىم. مەشغۇلات قىلغۇچىلار چىقىپ ـ چۈشكەن ۋاقىتتا ئاستا، يېنىك ھەرىكەت قىلىشى لازىم. يۇقىرىدىن تۆۋەنگە سەكرەپ چۈشۈشكە بولمايدۇ.

(6) ئاسما تاختىپەرنى يۇقىرى ـ تۆۋەنگە چىقىرىپ چۈشۈرۈشتە، قول بىلەن ھەرىكەتلەندۈرىدىغان ئەسۋاب ياكى نەق مەيدانداكى كۆتۈرۈش ئۈسكۇنىسى بىلەن چىقىرىپ ـ چۈشۈرۈش كېرەك.

4. ئاسما تاختىپەرنى چۈڭۈش

ئاسما تاختىپەرنىڭ تىرەك جازىسىنى چۈڭۈش بىلەن قۇراشتۇرۇش ئاساسلىقى ئىش سۈپىسى ئاستىدىكى كىچىك ئاسما سېۋەتتىن پايدىلىنىپ ئېلىپ بېرىلىدۇ. ئىش سۈپىسى ئەڭ ئاستىنقى باسقۇچقا چۈشۈرۈلگەندە، ئاسما جازىمۇ چۈڭۈلۈپ بولغان بولۇشى، ئىش سۈپىسى يەرگە چۈشۈرۈپ چۈڭۈلۈشى لازىم. تام قويۇرۇشقا ئىشلىتىلگەن ئاسما جازا تام قويۇرۇلۇپ ئەڭ ئۇستىگە چىققاندىن كېيىن، ئۆزگىگە جازا ياكى ئاسما بالداق ئورنىتىپ، ئىش سۈپىسىنى يەرگە چۈشۈرۈش ياكى كىران بىلەن چۈشۈرۈش كېرەك.

§ 2 . چۇغۇندەك تاختىپەر

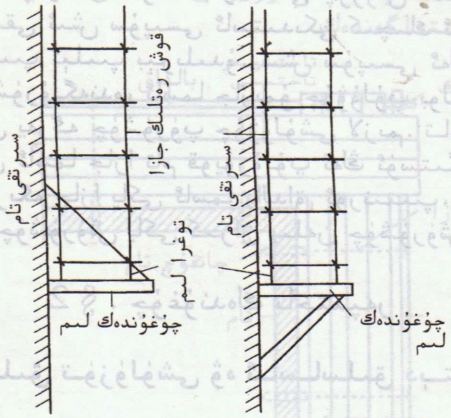
1. ئاساسلىق تۈزۈلۈشى ۋە ئاساسلىق دېتال سەپلىمىلىرى

چۇغۇندەك تاختىپەر تاختىپەردىكى يۈك ياكى بىر قىسىم يۈك

نى بىنا قۇرۇلمىسىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىدۇ، ئۇ تاختىپەر بىنا قۇ-
رۇلمىسىغا ئورۇنلاشتۇرۇلىدىغان چۈغۇندەك تەرەكلىك قۇرۇلمە-
دۇر. چۈغۇندەك جازىنىڭ چۈغۇندەك تەرەكلىك قۇرۇلمىسى يې-
تەرلىك چىداملىققا، قاتتىقلىققا ۋە مۇقىملىققا ئىگە بولۇشى كې-
رەك. ئۇ تۈزۈلۈش شەكلى بويىچە ئاساسلىقى چۈغۇندەك لىملىق
تاختىپەر، چۈغۇندەك بالداقلىق تاختىپەر ۋە چۈغۇندەك سۈپىلىق
تاختىپەر دەپ ئۈچ تۈرگە بۆلۈنىدۇ.

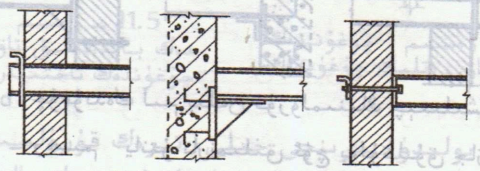
(1) چۈغۇندەك لىملىق تاختىپەر

چۈغۇندەك لىملىق تاختىپەر ئاساسلىق توغرا لىم، ئۈچ بۆلۈڭ-
لۇق جازا ۋە ئىلمەكلىك پولات تۈرۈبا قوش رەتلىك جازىدىن تۈ-
زۈلىدۇ. ئۈچ بۆلۈڭلۇق جازىنىڭ يانتۇ بالدىقىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇ-
لۇش شەكلىگە ئاساسەن، ئاستىدىن تىرىلىدىغان چۈغۇندەك لىم-
لىق ۋە يانتۇ تارتمىلىق چۈغۇندەك لىملىق دەپ ئىككى تۈرگە بۆ-
لۈنىدۇ، 7.5 ـ رەسىمگە قارالسۇن.

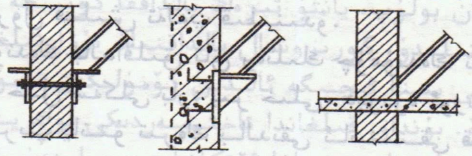

7.5 ـ رەسىم چۈغۇندەك لىملىق تاختىپەر

ئۈچ بۇلۇڭلۇق جازىنىڭ توغرا بالدىقى كۆپىنچە ئوقۇرسمان پولاتتىن ياسىلىدۇ. ئۈچ بۇلۇڭلۇق جازىنىڭ يانتۇ بالدىقى، ئاسىتىنقى تىرىكىگە پولات تۈرۈبا ياكى شەكىللىك پولات، يانتۇ تارتىمىسىغا سىم ئارغامچا ئىشلىتىلىدۇ. ئاستىدىن تىرىلىدىغان ئۈچ بۇلۇڭلۇق جازىنىڭ قۇرۇلما بىلەن چېتىلىش ئۇسۇلى 8.5 - رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك. يانتۇ تارتمىلىق ئۈچ بۇلۇڭلۇق جازىنىڭ قۇرۇلما بىلەن چېتىلىش ئۇسۇلى 9.5 - رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

a. چۇغۇندەك لىم بىلەن قۇرۇلمىنىڭ چېتىلىشى

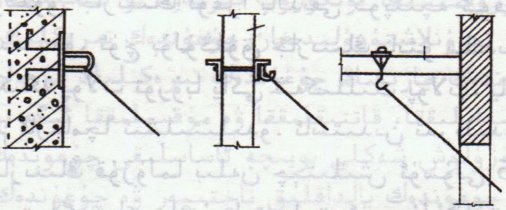

b. يانتۇ بالداق بىلەن قۇرۇلمىنىڭ چېتىلىشى

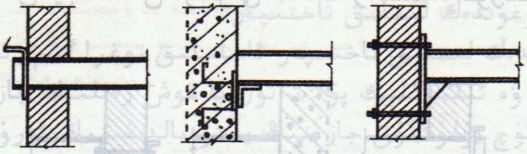
8.5 - رەسىم ئاستىدىن تىرىلىدىغان ئۈچ بۇلۇڭلۇق جازىنىڭ قۇرۇلما بىلەن چېتىلىشى

(2) چۇغۇندەك بالداقلىق تاختىپەر

چۇغۇندەك بالداقلىق تاختىپەر بىۋاستە بالداق بىلەن قۇراشتۇرۇلىدۇ، چۇغۇندەك لىم (جازا) ئىشلىتىلمەيدۇ، قۇراشتۇرۇش ئېگىزلىكى ئالتە باسقۇچلۇق جازىدىن كىچىك بولىدۇ. ئۇستىگە نۆۋەت بىلەن ئالماشتۇرۇلۇپ ئىشلىتىلىدۇ. ئەمما ئىشلىتىش يۈ-

a. پولات ئارغامچا بىلەن قۇرۇلمىنىڭ چېتىلىشى

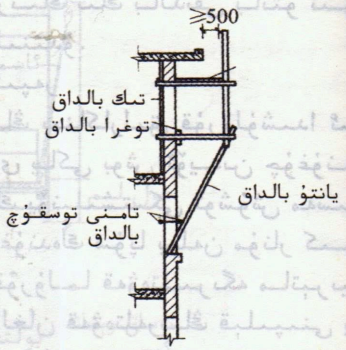
b. چۈغۇندەك لىم بىلەن قۇرۇلمىنىڭ چېتىلىشى

9.5 ـ رەسىم يانتۇ تارتمىلىق ئۈچ بۇلۇڭلۇق جازىنىڭ قۇرۇلمىغا چېتىلىشى

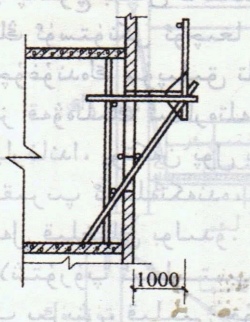
كىنى كونترول قىلىش تەلەپ قىلىنمىدۇ.

① چۈغۇندەك بالداقلىق تاق رەتلىك چۈغۇندەك تاختىپەر. بۇ- نىڭ ئىككى خىل شەكلى بار: بىر خىلى، دېرىزە ئورنىدىن توغرا بالداق چىقىرىپ يانتۇ تىرەك بالدىقى ئاستىنقى قەۋەت دېرىزە تەكچىسىگە تىرىلىدۇ. دېرىزە تەكچىسى بولمىغان ئەھۋالدا تامغا ئاۋۇال توشۇك قالدۇرۇلىدۇ ياكى تىرىگوچ قونداق ئالدىن ئو- رۇنلاشتۇرۇلىدۇ. يانتۇ بالداق بىلەن تام ئوتتۇرىسىدىكى تار بۇلۇڭ 30° تىن كىچىك بولۇشى، جازىنىڭ چىقىپ تۇرۇش كەڭلىكى 1.2m دىن كىچىك بولۇشى لازىم، 10.5 ـ رەسىمدىكىدەك. يەنە بىر خىلى، توغرا بالداق بىلەن يانتۇ بالداقنى ئوخشاش بىر دېرىد- زە ئورنىدىن چىقىرىپ، يانتۇ تىرەك بالدىقى پول يۈزىگە تىرىلە- دۇ. جازىنىڭ چىقىپ تۇرۇش كەڭلىكى 1m دىن كىچىك بولىدۇ، 11.5 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

② چۈغۇندەك بالداقلىق قوش رەتلىك چۈغۇندەك تاختىپەر. بۇ

10.5 ـ رەسىم چۈغۇندەك بالداقلىق تاق رەتلىك چۈغۇندەك تاختىپەر (1)

11.5 ـ رەسىم چۈغۇندەك بالداقلىق تاق رەتلىك چۈغۇندەك تاختىپەر (2)

ئىككى خىل بولىدۇ: بىرىنچى خىلى، تىرەك قۇرۇلمىدا ئىچى سىرتىدىكى ئىككى رەتنىڭ بالداققا يانتۇ تىرەك بالداق قوشۇپ قۇراشتۇرۇلغان بولۇپ، يانتۇ تىرەك بالداققا كۆپىنچە قوش پولات تۇرۇبا ئىشلىتىلىدۇ، گورىزونتال بالداقنىڭ ئۇزارتىلغاندىن كېيىن بىر ئۇچى بىنا ئىچىگە ئالدىن كۆمۈلگەن تۆمۈر هالقىغا كەپشەرلىنىدۇ. بۇنداق قىلغاندا تاختىپەردىكى يۇك يانتۇ بالداق ۋە تىك بالداق ئارقىلىق بىناغا ئۆتكۈزۈپ بېرىلىدۇ. ئىككىنچى خىلى، تىرەك قۇرۇلمىسىدا ئاستىدىن تىرەپ ئۇستىدىن تارتىش ئۇسۇلى قوللىنىلىدۇ، تاختىپەرنىڭ سىرتىدىكى ئىككى رەت تىك بالداققا يەنە ئايرىم يانتۇ بالداق قوشۇپ ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ.

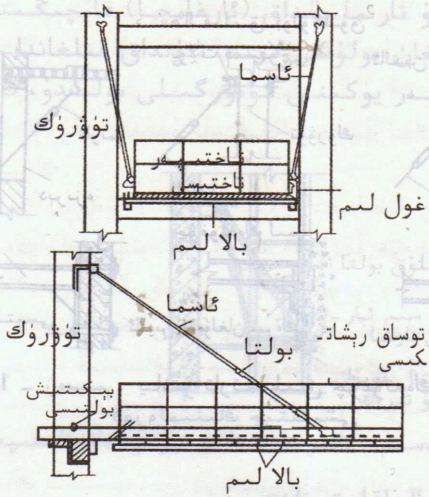
يانتۇ تىرەك بالداقنىڭ ئاستىنقى ئۇچى بىنا قۇرۇلمىسىدىكى لىم ياكى پولغا تىرىلىدۇ، ئىچكى رەتتىكى تىك بالداقنىڭ يانتۇ تىرىكىنىڭ تايىنىش نۇقتىسى سىرتقى رەتتىكى تىك بالداقنىڭ يانتۇ تىرەكنىڭ تايىنىش نۇقتىسىدىن بىر قەۋەت بىنا ئېگىز بولۇشى لازىم.

قوش چاتقۇچ بىلەن تاختىپەرنىڭ تىك بالدىقى يانتۇ تەرەك بالداقنىڭ ئۈستۈنكى ئۇچىغا ئولىنىدۇ.

(3) چۈغۇندەك سۇپىلىق تاختىپەر

ئېگىز قەۋەتلىك ئىمارەتلەرنىڭ بىناكارلىق قۇرۇلۇشىدا ئىش ئېلىپ بارغاندا، پۈتكەن پول يۈزى ياكى بوش ئۆيدىن چۈغۇندەك سۇپا چىقىرىپ ئىشلەتكەندە، تىك يۆنىلىشتىكى توشۇش مەسلىسىنى ھەل قىلغىلى بولىدۇ. چۈغۇندەك سۇپا بىلەن مۇنار كىرانى ماسلاشتۇرۇپ ئىشلىتىپ، قۇرۇلما قەۋەتلىرىگە ماتېرىيال يەتكۈزۈپ بېرىش، قېلىپى چۆۋۈلغان قەۋەتلەرنىڭ قېلىپىنى يۆتكەش مەسلىسىنى ھەل قىلغىلى بولىدۇ. ھەمدە يەنە ئوتتۇرا قەۋەتلەردىكى تام قويۇرۇش ۋە بېزەش قۇرۇلۇشىغا ماتېرىيال يەتكۈزۈپ بېرىدىغان ئارىلىق بېكەت قىلىپ، ئىستېرېئولۇق ھالەتتىكى قۇرۇلۇش قىلىش شارائىتىنى يارىتىلى بولىدۇ.

چۈغۇندەك سۇپىنىڭ تۈزۈلمىسى ۋە ئۆلچىمى قۇرۇلۇش قىلىش تەلىپىگە ئاساسەن بېكىتىلىدۇ. ئاساسلىق لىنىم، جەگە، يول تاختىسى، سالاسۇن، تاسما قاتارلىق بۆلەكلەردىن تۈزۈلىدۇ. لىنىم بىلەن جەگىكە I شەكىللىك پولات بىلەن ئوقۇرسىمان پولات ئىشلىتىلسە بولىدۇ، ئادەتتە لىنىم ئىككى تال بولىدۇ، جەگە ئارىلىقلىرى تەكشى تىزلىپ ئوستىگە ياغاچ تاختاي ياتقۇزۇلىدۇ. سالاسۇن پولات تۇرۇبا ياكى پولات چۆنقىتىن ياسىلىدۇ، ئېگىزلىكى 1m ئەتراپىدا بولىدۇ. ئاسمىغا 1+19×6 لىق پولات سىم ئارغامچا ئىشلىتىلىدۇ، ئۇنىڭغا يەنە تەڭشىگۈچ ئورنىتىلىدۇ. ئاسمىنىڭ ئوستۈنكى ئۇچى ئۆستۈنكى قەۋەتتىكى قۇرۇلمىغا ئىلىنىدۇ، ئاستىنقى ئۇچى لىمغا ئورنىتىلغان ئېسىش ھالقىسىغا بېكىتىلىدۇ. لىمنىڭ بىر ئۇچى پول يۈزى ئىچىگە كىرگۈزۈلۈپ، پولغا بېكىتىلىدۇ، 12.5 ـ رەسىمگە قارالا.

12.5 ـ رەسىم ئاسما سۈپا

2. چۈغۇندەك تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش

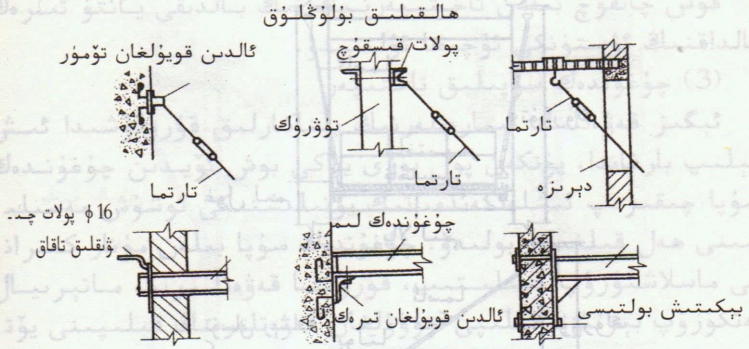
(1) چۈغۇندەك لىملىق تاختىپەر

① ئادەتتە قۇراشتۇرۇش تەرتىپى تۆۋەندىكى تەرتىپ بويىچە ئېلىپ بېرىلىدۇ: شەكىللىك پولات لىمنى ئورنىتىش ← يانتۇ تىرەك بالدىقى ياكى يانتۇ ئاسما ئارغامچا (بالدىقى) نى قۇراشتۇ-رۇش ← بوي يۆنىلىشتىكى پولات لىمنى قويۇش ← ئۇستۇنكى تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش.

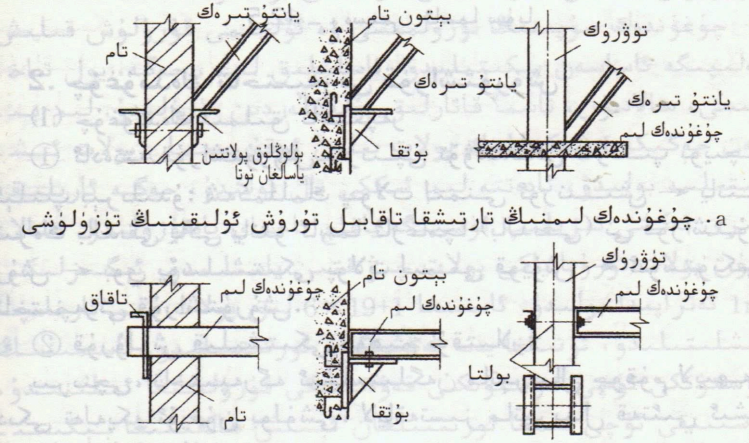
② قۇرۇلۇش قىلىشتىكى مۇھىم نۇقتىلار:

بىرىنچى، تاختىپەرگە ئىشلىتىلگەن ماتېرىيال چوقۇم لايىھە-دىكى تەلەپكە ئۇيغۇن بولۇشى، لاياقەتسىز ماتېرىيال قەتئىي ئىش-لىتىلمەسلىكى لازىم.

بىنا ئىچىگە ئالدىن كۆمۈلگەن بېكىتكۈچى دېتال ھەرقايسىسى تايانچ نۇقتىلار بىلەن پۈختا ئۇلانغان بولۇشى لازىم (13.5 ـ ۋە 14.5 ـ رەسىمدىكىدەك).

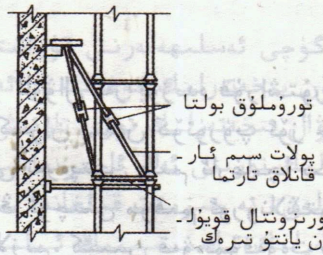

13.5 ـ رەسىم يانتۇ تارتىلىق چۆغۈندەك لىم بىلەن قۇرۇلمىنىڭ چېتىلىشى

14.5 ـ رەسىم ئاستىدىن تىرىلىدىغان چۆغۈندەك لىم بىلەن قۇرۇلمىنىڭ ئۇلىنىشى

ئىككىنچى، يانتۇ تارتما بالداق (ئارغامچا) قا چىڭىتىش تەد-
رىلىرى قوللىنىلغان بولۇشى لازىم. شۇنداق قىلغاندا چىڭىتقاد-
ىن كېيىن تاختىپەر يۇكىنى كۆتۈرگىلى بولىدۇ، 15.5 - رە-
سىمدىكىدەك.

15.5 - رەسىم يانتۇ تارتمىلىق چۇغۇندەك تاختىپەر

(2) چۇغۇندەك بالداقلىق تاختىپەر

① قۇراشتۇرۇش تەرتىپى: گورىزونتال توغرا بالداق ← بوي
يۇنلىشتىكى گورىزونتال بالداق ← قوش يانتۇ بالداق ← ئىچكى
تىك بالداق ← كۇچەيتكۈچ قىسقا بالداق ← سىرتقى تىك بالداق
← تاختىپەر تاختىسى ← سالاسۇن ← بىخەتەرلىك تورى ←
توغرا يۇنىلىشتىكى گورىزونتال بالداق ← تامغا چېتىش بالدىقى
بىلەن تارتىپ ئۇلاش ← گورىزونتال بالداقنى ئالدىن كۆمۈلگەن
بېكىتكۈچ دېتالغا كەپشەرلەپ ئۇلاش.

② قۇرۇلۇش قىلىشتىكى مۇھىم نۇقتىلار: بىرىنچى، تامغا
چېتىش بالدىقنى گورىزونتال يۇنىلىشتە ھەر 6m ئارىلىقتا بىنا
بىلەن چېتىپ مۇقىملاشتۇرۇش، تىك يۇنىلىشتە ھەر 4m ~ 3m
غىچە ئارىلىقتا بىر تارتىپ چېتىش نۇقتىسى ئورۇنلاشتۇرۇش
لازىم. ئىككىنچى، تاختىپەرنىڭ تىكلىكى قاتتىق كونترول قىلى-
نىشى لازىم. ئۈچىنچى، جازىنى چۇڭۇش تەرتىپى بىلەن قۇراشتۇ-
رۇش تەرتىپى ئەكسىچە بولۇشى، ئاۋۋال تارتما بالداقنى چۇڭۇۋەتـ-

مەسلىك لازىم. تۆتىنچى، يانتۇ تىرەكنىڭ پولات تۇرۇبىسى بىلەن تاختىپەر جازىسىنىڭ تىك بالدىقىنى قوش چاتقۇچ بىلەن مەھكەم ئۇلاش لازىم. بەشىنچى، قەۋەتمۇ قەۋەت قۇراشتۇرۇش تەرتىپى بويىچە قۇراشتۇرۇش ھەمدە ئاستىغا بىخەتەرلىك توري ئورنىتىپ مېڭىش كېرەك.

(3) ئاسما سۇپا

چۇغۇندەك تاختىپەر ئاۋۋال يەر يۈزىدە قۇراشتۇرۇلۇپ تەييارلىنىشى، ئاندىن مۇنار كىران بىلەن كۆتۈرۈپ ئۆز جايىغا قۇراشتۇرۇلۇشى لازىم. ئىككى تەرەپتىن سىم ئارغامچا بىلەن بېكىتىلگەندىن كېيىن، لىمنىڭ ئۈچىنى مۇقىم ئورۇنلاشتۇرۇپ، ئاندىن ئىلمەكنى ئېلىۋېتىش لازىم. كېيىن قەۋەتمۇقەۋەت يۆتكىگەندە يەنە مۇنار كىران بىلەن كۆتۈرۈپ يۆتكىسە بولىدۇ.

چۇغۇندەك تاختىپەرنى قۇراشتۇرغان ۋاقىتتا، چىقىپ تۇرغان قىسمى سەل - پەل يۇقىرىغا كۆتۈرۈلۈپ تۇرۇشى كېرەك، شۇنداق قىلغاندا ئۈستىدە بىخەتەر مەشغۇلات قىلغىلى بولىدۇ.

چۇغۇندەك تاختىپەرنىڭ يۇك كۆتۈرۈش مىقدارى قاتتىق كونترول قىلىنىشى، لايىھەدە بەلگىلەنگەن دائىرە ئىچىدە بولۇشى، ئارتۇق يۇك قاتتىق چەكلىنىشى لازىم.

ئىشلىتىش جەريانىدا ئاسقۇچ ھالقا، ئىلمەك، سىم ئارغامچا قاتارلىقلارنىڭ سۈپىتىنى داۋاملىق تەكشۈرۈپ تۇرۇش، لايىقەتسىز بولۇش ئەھۋاللىرى كۆرۈلگەن ھامان ۋاقتىدا ئالماشتۇرۇۋېتىش، شۇ ئارقىلىق بىخەتەرلىككە كاپالەتلىك قىلىش لازىم.

3. قۇراشتۇرغان ۋە مەشغۇلات قىلغاندا دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

(1) بىخەتەرلىك مەسىلىلىرى

چۇغۇندەك تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش ۋە چۈۋۈش پەقەت ئېگىز-لىكتىكى مەشغۇلات بولۇپلا قالماستىن، بەلكى يەنە «مۇئەللەقتە-

كى خىزمەت» تۇر. شۇڭا ئۇنىڭ بىخەتەرلىك مەسىلىسى ئىنتايىن مۇھىم. قۇرۇلۇش قىلغاندا «بىناكارلىق قۇرۇلۇشىدا ئېگىزلىكتە مەشغۇلات قىلىش تېخنىكا بەلگىلىمىسى» گە قاتتىق رىئايە قىلماسلىق كېرەك، يەنە تۆۋەندىكى مەسىلىلەرگە دىققەت قىلىشى لازىم:

① كۆتۈرگۈچى ئەسلىھەلەرنى قۇراشتۇرۇش ياكى جازا تىكلەشتىن بۇرۇن بىخەتەرلىك قوغدىنىش ئەسلىھەلىرى بولمىغان ئەھۋالدا، ئاۋۋال بىخەتەرلىك تورى تارتىش لازىم. جازىنى چۈۋۈغاندا بىخەتەرلىك تورىنى ئەڭ ئاخىرىدا سۆكۈپ ئېلىشى لازىم.

② «مۇئەللەق» تە خىزمەت قىلغاندا بىخەتەرلىك تاسمىسىنى باغلاش بىخەتەرلىك تاسمىسىنىڭ ئىلمەكنى مەھكەم باغلاش لازىم.

(2) ئالدىن كۆمۈلگەن دېتال توغرىسىدا

بۆلەكلەر بويىچە تەرەپ تۇرغۇزۇلمىغان تاختىپەرنىڭ تەرەش ئەسلىھەلىرى جازىنى قۇراشتۇرۇش لايىھەسىنى تۈزگەندە ئوبدان ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى، ئىشلىتىلگەن ماتېرىيال، ئۆلچەملىرى لايىھەدىكى بەلگىلىمىگە ئۇيغۇن بولۇشى لازىم. تارتىش كۆچىگە ئۇچرايدىغان ئالدىن كۆمۈلگەن دېتاللار بېتوننىڭ چىداملىقلىقى لايىھەدىكى چىداملىقلىقنىڭ 70% تىن يۇقىرى چەككە يەتكەندە ئاندىن ئىشلىتىلىشى لازىم.

§ 3 . كىران تاختىپەر

كىران تاختىپەر كۆپىنچە ئېگىز قەۋەتلىك ئىمارەتلەر ھەمدە يۇقىرى ـ تۆۋەن ئۆتۈشۈپ مەشغۇلات ئېلىپ بېرىلمىغان سىرتقى بېزەك قۇرۇلۇشلىرىدا ئىشلىتىلىدۇ. ئاساسلىقى قۇرۇلۇشقا ئالاھىدە ئورنىتىلغان تەرەك نۇقتىسىغا چۈغۇندەك لىم ئورنىتىپ،

كران ئارغامچىسىغا ئېسىلغان ئاسما جازا ياكى ئاسما سېۋەتنى بىرەكچىلىك قۇرۇلۇش قىلىدىغان تاختىپەر قىلىپ ئىشلىتىلىدۇ.

كران تاختىپەر ئىككى خىل بولىدۇ:

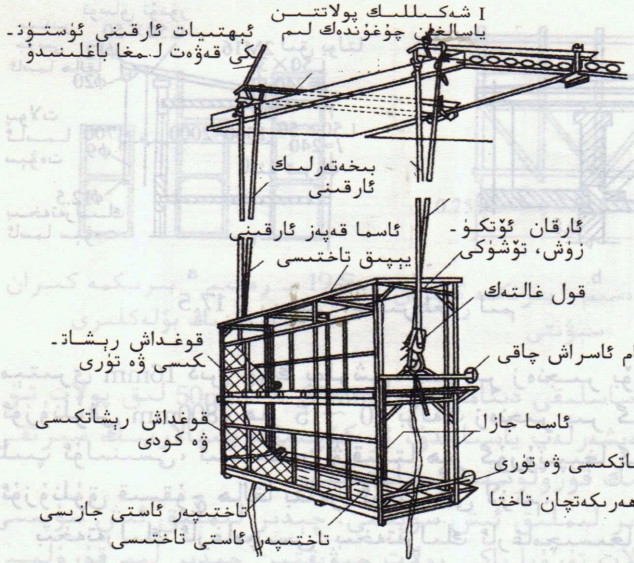
بىر خىلى، قول بىلەن ھەرىكەتلەندۈرۈلىدىغان كران تاختىپەر بولۇپ، ئاساسلىقى كۆلۈچ بىلەن يۇقىرى - تۆۋەن ھەرىكەتلەندۈرۈلىدۇ؛ يەنە بىر خىلى، توك بىلەن ھەرىكەتلەندۈرۈلىدىغان كران تاختىپەر بولۇپ، ئاساسلىقى ئالاھىدە ياسالغان ئېلېكتىرلىك ئېگىزگە كۆتۈرۈش قۇرۇلمىسى بىلەن يۇقىرى - تۆۋەن ھەرىكەتلەندۈرۈلىدۇ.

كران تاختىپەرنىڭ ماتېرىيال تېجەش، ئەمگەك سەرپىياتى تۆۋەن بولۇش، قۇرۇلۇش مۇددىتىنى قىسقارتىش، مەشغۇلات قىلىش قولايلىق بولۇش ۋە تېخنىكىلىق ئىقتىسادىي ئۈنۈمى يۇقىرى بولۇشتەك ئارتۇقچىلىقلىرى بار. نۆۋەتتە قول بىلەن ھەرىكەتلەندۈرۈلىدىغان كران سېۋەتنىڭ ئېلىمىزدە ئىشلىتىلىش دائىرىسى بىرقەدەر كەڭ بولۇپ، قۇرۇلۇش نەق مەيدانىنىڭ ئالاھىدىلىكى بويىچە ئۆزى لايىھەلەپ ئىشلىتىشكە بولىدۇ، ئىلمەك - چاتقۇلىرى پولات تۇرۇبىدىن قۇراشتۇرۇپ ياسىلىدۇ، توك بىلەن ھەرىكەتلىنىدىغان كران سېۋەتكە نىسبەتەن ئېيتقاندا تېخنىكا تېجەشلىك ۋە ئىشلىتىشكە ئەپلىك.

1. كران تاختىپەرنىڭ ئاساسلىق تۈزۈلۈشى ۋە ئاساسلىق دېتال سەپلىمىلىرى

(1) قول بىلەن ھەرىكەتلەندۈرۈلىدىغان كران تاختىپەر

قول بىلەن ھەرىكەتلەندۈرۈلىدىغان كران تاختىپەر ئاساسلىقى تەگلىك ئەسلىھەلىرى (ئىمارەت ئۈستىدىكى چۇغۇندەك لىم ياكى چىدىر لىم)، كران سېۋەت ئارغامچىسى (پولات سىم ئارغامچا، پولات چۇنقىلىق زەنجىرلىك بالداق) بىخەتەرلىك پولات سىم ئارغامچىسى، كۆلۈچ ۋە كران جازىسى (ياكى كران سېۋىتى) قاتارلىقلاردىن تۈزۈلىدۇ، 16.5 - رەسىمگە قارالسۇن.

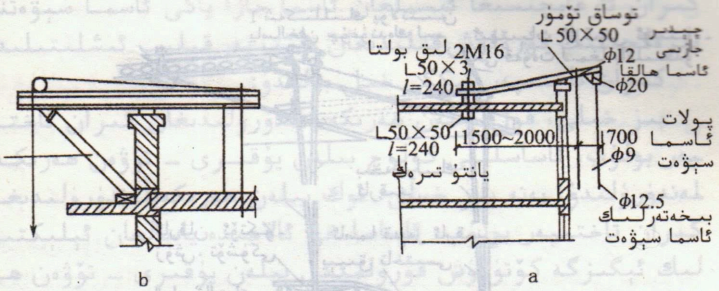

16.5 ـ رەسىم قول بىلەن ھەربىكەتلەندۈرۈلىدىغان كىران تاختىپەر

① تەگلىك ئەسلىھەلىرى

تەگلىك ئەسلىھەلىرىگە كۆپىنچە بىنالارنىڭ ئۈستىدىكى چۈ-غۇندەك لىم ياكى چېدىر لىم ئىشلىتىلىدۇ. بۇلار چوقۇم لايىھە-دىكى بەلگىلىمە بويىچە بىنا قۇرۇلمىسى بىلەن پۈختا ئورنىتىلغان بولۇشى، چىقىپ تۇرۇش ئۇزۇنلۇقى كىران سېۋىتى ئارغامچىسى-نىڭ يەر يۈزىگە تىك چۈشۈشىگە كاپالەتلىك قىلىشى، 17.5 ـ رەسىم (a) دىكىدەك، ئەگەر چىقىپ تۇرۇش ئۇزۇنلۇقى بەك ئۇزۇن بولۇپ كەتسە، ئاستىغا يانتۇ تىرەك ئورنىتىلىشى لازىم، 17.5 ـ رەسىم (b) دىكىدەك.

كىران سېۋىتى ئارغامچىسىغا پولات سىم ئارغامچا ياكى پولات چىۋىق زەنجىر ئىشلىتىش لازىم. پولات چىۋىق زەنجىرنىڭ دىئا-

17.5 ـ رەسىم چىقىرىلغان لىم

مېتىرى 16mm دىن چوڭ بولۇشى، ھەربىر زەنجىر بۆلىكىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 800mm، ھەر 5 ~ 10 بۆلەك زەنجىر بىر گۇرۇپپا قىلىپ ئۇلىنىشى، ئىشلەتكەن ۋاقىتتا ھەر گۇرۇپپىغا كىرەكلىك ئۇزۇنلۇق قىسقۇچ ھالقا بىلەن ئۇلىنىشى لازىم.

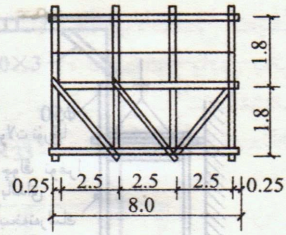
بىخەتەرلىك ئارغامچىسى: بىخەتەرلىك ئارغامچىسىغا دىئامېتىرى 13mm دىن چوڭ بولغان پولات سىم ئىشلىتىلىدۇ.

① كىران سېۋىتى، كىران جازىسى

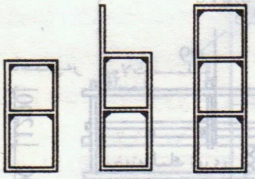
a. بىرىكمە كىران سېۋىتى دىئامېترى 48mm لىق پولات تۇرۇبىنى كەشىرلەپ ياسالغان سېۋەت بۆلەكلىرىدىن تۇزۇلىدۇ، ئاندىن كىران سېۋىتىنىڭ بۆلەكلىرى (18.5 ـ رەسىمدىكىسى تۆت بۆلەكلىك) يەنە 48mm لىق پولات تۇرۇبىغا ئۇلاپ كىران سېۋىتى تەييارلىنىدۇ، كىران سېۋەت بۆلەكلىرىنىڭ ئارىلىقى 2.5m ~ 2.0m غىچە، كىران سېۋىتىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 8m دىن كىچىك بولىدۇ ھەم يۇكنىڭ ئېشىپ كېتىشى چەكلىنىدۇ.

19.5 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگىنى قوش قەۋەت، ئۈچ قەۋەتلىك كىران سېۋىتى بۆلىكىنىڭ شەكلى.

b. راملىق كىران جازىسى. راملىق كىران جازىسى (20.5 ـ

18.5 ـ رەسىم بىرىكمە كىران سېۋىتى

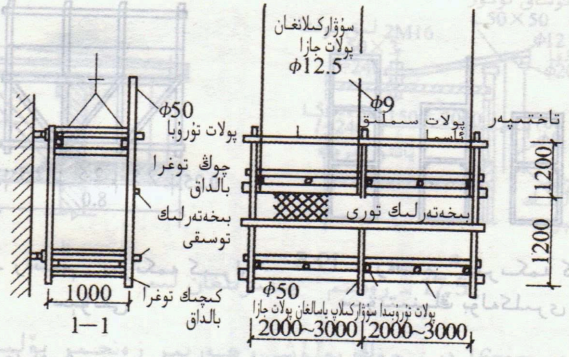
19.5 ـ رەسىم بىرىكمە كىران سېۋىتىنىڭ بۆلەكلىرى

رەسىم) ئاساسلىقى دىئامېتىرى 50mm × 35mm لىق پولات تۇ-رۇبىنى كەپشەرلەپ ياسىلىدۇ، ئۇ كۆپىنچە بىنالارنىڭ سىرتقى بېزەكچىلىك قۇرۇلۇشىدا ئىشلىتىلىدۇ.

c. چېدىر لىملىق ئىش سۇپىسى. چېدىر لىملىق ئىش سۇپىسى ئادەتتە پولات تۇرۇبا ياكى پولات چۈنقتىن چېدىر لىم قۇرۇلمىسىنى ياساپ، ئۈستىگە تاختىپەر تاختىسى ياتقۇزۇپ تەييارلىنىدۇ، ئۇزۇنلۇقى 3.6m، 4.5m، 6.0m، كەڭلىكى 1m ~ 1.4m گىچە بولىدۇ. بۇ خىل ئىش سۇپىسى سانائەت سېخلىرى ياكى رام قۇرۇلمىسىنىڭ تېمىنى قوپۇرۇشتا كۆپ ئىشلىتىلىدۇ. كىران سېۋىتىنىڭ ئىچكى ئىككى تەرىپىگە چاق بېكىتىلىدۇ، بۇ ئارقىلىق كىران سۇپىسى ئىشلىگەندە قۇرۇلما بىلەن بولغان مۇڭاپىق ئارىلىقىنى ساقلاپ، كىران سېۋىتىنىڭ تامغا سۈركىلىشىدىن پەيدا بولغان زىيانىنى ئازايتقىلى بولىدۇ.

② قول بىلەن ھەرىكەتلەندۈرۈلىدىغان كىران سېۋىتىنىڭ ئاساسلىق دېتال سەپلەنمىلىرى

قول بىلەن ھەرىكەتلەندۈرۈلىدىغان كىران سېۋىتىنىڭ ئاساسلىق دېتالىغا نېپىز شەكىللىك پولات ياكى 48mm×45mm ϕ لىق

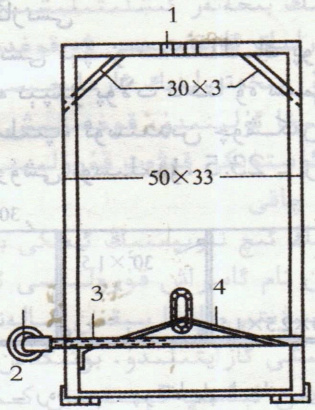

20.5 ـ رەسىم رامىلىق كىران جازىسى

پولات تۈرۈبىنى كەپشەرلەپ ياكى تىك تۆت بۇلۇڭلۇق رام جازىسى قۇراشتۇرۇپ ياسىلىدۇ، قۇراشتۇرغان ۋاقىتتا بىر گۇرۇپپىسىغا 3 ~ 4 رام جازىسى ئىشلىتىلىدۇ، ئارلىقى 3m ~ 2m غىچە قالدۇرۇلۇپ تىزىلىدۇ، بوي ۋە توغرا يۆنىلىشى پولات تۈرۈبا بىلەن ئىلمەكنى چېتىپ بىر گەۋدە قىلىنىدۇ، ئاندىن تاختىپەر تاختىسى ياتقۇزۇلىدۇ، سالاسۇن، بىخەتەرلىك توري ۋە چاق بېكىتىلىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىر گۇرۇپپا ئاستى ـ ئۈستىگە چۈشۈپ چىقىلى بولمىغان قوش قەۋەتلىك كىران جازىسى پۈتىدۇ.

a. كىران جازىسى

ئۇ نېپىز شەكىللىك پولاتتىن ياسىلىدۇ، تام ئاسراش چاقى جازىنىڭ ئاستى قىسمىغا بېكىتىلىدۇ، ئۇنى كىران سېۋىتىنىڭ تام بىلەن بولغان ئارلىقىنىڭ چوڭ ـ كىچىكلىكىگە ئاساسەن تەڭشىگىلى بولىدۇ، 21.5 ـ رەسىمدىكىدەك.

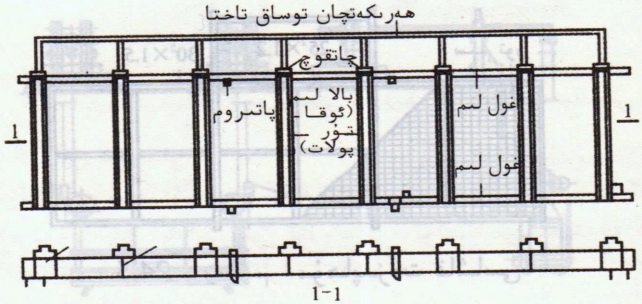

① ئارقان ئۆتكۈزۈش تۆشۈكى ② تامنى ئاشراش چۈنقى ③ سوزۇلىدىغان بالداق ④ تارتىش پولات چۈنقى

21.5 ـ رەسىم كىران جازىسى

b. جازا ئاستى

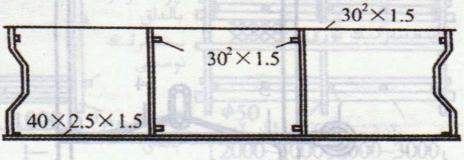
جازا ئاستى نېپىز شەكىللىك پولات لىم ۋە جەگىدىن تەركىب تاپىدۇ، جەگە لىم ئۇستىگە كەپشەرلىنىدۇ، جەگە ئۇستىگە ياغاچ تاختا ياتقۇزۇلىدۇ، 22.5 ـ رەسىمدىكىدەك.

22.5 ـ رەسىم جازا ئاستى

c. چوققا ياپما جازىسى

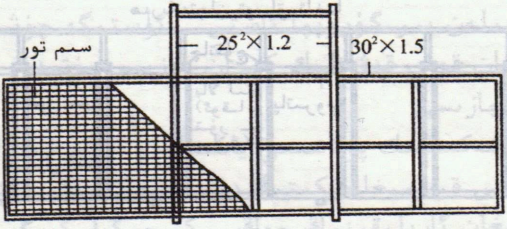
چوققا ياپما جازىسى نېپىز شەكىللىك پولاتتىن كەپشەرلە
ياسىلىدۇ، ئۈستىگە نېپىز پولات تاختا ۋە سىم تور ياكى بەش خە
بىرىكمە تاختا يېپىلىپ، ئۈستىدىن چۈشكەن نەرسىلەرنىڭ ئ
دەمنى زەخمىلەندۈرۈشى توسىلىدۇ، 23.5 ـ رەسىمدىكىدەك.

23.5 ـ رەسىم چوققا ياپما جازىسى

d. مۇھاپىزەت قاشاسى

ئۇ نېپىز شەكىللىك پولات تېك بالداق بىلەن توغرا بالداقنى
كەپشەرلەپ ياسىلىدۇ، تېك بالداق چوققا ياپما جازىسى بىلەن جا
ئاستىدىكى قىستۇرۇش تۆشۈكىگە قىستۇرۇلىدۇ، سالاسۇنغا بې
قەۋەت سىم تور بېكىتىلىدۇ، 24.5 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەن
دەك. قىش پەسلىدە سالاسۇن ئۈستىگە تالالىق تاختا ۋە سۇلياۋ
يېپىلىدۇ.

24.5 ـ رەسىم مۇھاپىزەت قاشاسى

e. بىخەتەرلىك ئارغامچىسى ۋە قوغدىنىش ئارغامچىسى

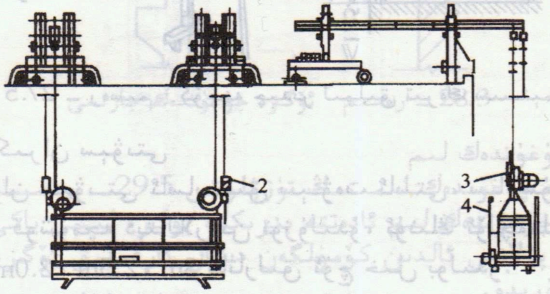
كران سېۋىتىنىڭ بىخەتەر ئىشلىتىلىشىگە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن بىخەتەرلىك ئارغامچىسى ۋە قوغدىنىش ئارغامچىسى ئايرىم ئىشلىتىلىدۇ، بىخەتەرلىك ئارغامچىسى كران سېۋىتى بىلەن چۈغۇندەك لىمغا ئۇلىنىدۇ، قوغدىنىش ئارغامچىسى چۈغۇندەك لىم بىلەن ئۇستۈنكى قەۋەت قۇرۇلمىنى ئۇلايدۇ.

f. تامنى ئاسراش چاقى

كران سېۋىتىنىڭ ئېچ تەرىپىنىڭ ئىككى بېشىغا ئۇزارتقىلى، تارايتقىلى بولىدىغان تام ئاسراش قۇرۇلمىسى ئورنىتىلىدۇ، بۇنىڭ بىلەن كران سېۋىتى تامغا يېقىن ھالەتتە ئىشلەپ، جازا گەۋدىسىنىڭ تەۋرىنىشى ئازايتىلىدۇ. بۇنىڭدىن سىرت ئېگىزلىكى بىر قەۋەت جازىدىن ئېشىپ كېتىدىغان كران سېۋىتىنىڭ جازىسىغا شوتا ئورنىتىلىپ، يۇقىرى - تۆۋەنگە چىقىپ چۈشۈشكە ئىشلىتىلىدۇ. ھەر قەۋەت جازىدىكى چىقىپ - چۈشۈش ئېغىزغا چوقۇم ياپقۇچ بېكىتىلىشى كېرەك.

(2) ئېلېكتىرلىق كران سېۋىتىنىڭ تاختىپەر

ئېلېكتىرلىق كران سېۋىتىنىڭ تاختىپەر ئۆگزىدىكى تەرەك سىستېمىسى، ئارغامچا - غالتەك سىستېمىسى، كۆتۈرۈش قۇرۇلمىسى، بىخەتەرلىك چاتقۇچى ۋە كران سېۋىتى (ياكى كران

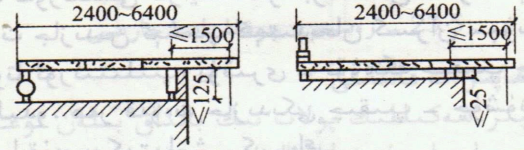

25.5 - رەسىم ئېلېكتىرلىق كران سېۋىتىنىڭ تاختىپەر

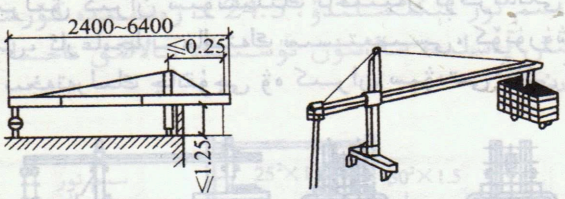
جازىسى) قاتارلىقلاردىن تۇزۇلىدۇ (25.5- رەسىم). ھازىرقى كىر
سېۋىتىلىك تاختىپەرلەرنىڭ ھەممىسى زاۋۇتلاردا ئىشلەپچىقىرى
غان نۇسخىسى بېكىتىلگەن مەھسۇلاتتۇر.

① ئۆگزىدىكى تىرەك سىستېمىسى

ئۆگزىدىكى تىرەك سىستېمىسى ئاساسلىقى چۈغۇندەك لە
تىرەك جازا، غالتەك، ئېغىرلىق تەقسىملەش جازىسى قاتارلىقلا
دىن تۇزۇلىدۇ. 26.5 - رەسىمدىكىسى كۆچمە چۈغۇندەك لىملى
تىرەك سىستېمىسى؛ 27.5 - رەسىمدىكىسى كۆچمە چىدىر لى
لىق تىرەك سىستېمىسى.

26.5 - رەسىم كۆچمە چۈغۇندەك لىملىق تىرەك سىستېمىسى

27.5 - رەسىم كۆچمە چىدىر لىملىق تىرەك سىستېمىسى

② كىران سېۋىتى

كىران سېۋىتى ئاساسلىق سېۋەت ئاستى، سالاسۇن، ئاسما
جازا ۋە قوشۇمچە دېتاللاردىن تۇزۇلىدۇ، ئۇنىڭ ئۆلچەملىك كەڭ
لىكى 2.0m، 2.5m، 3m قاتارلىق ئۈچ خىل بولىدۇ.

③ بىخەتەرلىك چاتقۇچى

بىخەتەرلىك چاتقۇچى كىران سېۋىتىدىكى مەشغۇلات خادىمىنى

كىران سېۋىتى كۆتۈلمىگەن ئەھۋالدا چۈشۈپ كېتىپ يارىلىنىش-تىن ساقلايدۇ.

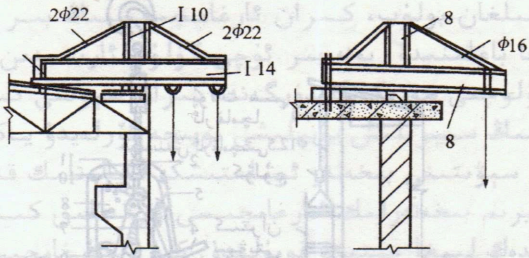
2. كىران تاختىپەرنىڭ تەگلىك ئەسلىھىلىرى ۋە چىقىرىش - چۈشۈرۈش ئۈسكۈنىلىرى

(1) تەگلىك ئەسلىھىلىرى

كىران سېۋىتىنىڭ تەگلىك ئەسلىھىلىرى قۇرۇلۇش قىلىش ۋە خادىملارنىڭ بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلىشتىكى ئاچقۇچ-لۇق ئەسلىھە بولۇپ، چوقۇم لايىھەدىكى بەلگىلىمە بويىچە ئاساس-لىق گەۋدە قۇرۇلما بىلەن مەھكەم بېكىتىلىش لازىم.

① چۈغۇندەك جازا

ئۆگزە چۈغۇندەك جازىسىنىڭ تۈزۈلۈشى 28.5 - رەسىمدىكى-دەك بولىدۇ. كۆپىنچە I شەكىللىك پولات ياكى ئوقۇر شەكىللىك پولاتنى كەپشەرلەپ ياسىلىدۇ. چۈغۇندەك جازا V شەكىللىك بېكىتىش ھالقىسى ياكى ئالدىن كۆمۈلگەن بولتا ئارقىلىق ئۆگزىگە بېكىتىلىدۇ.

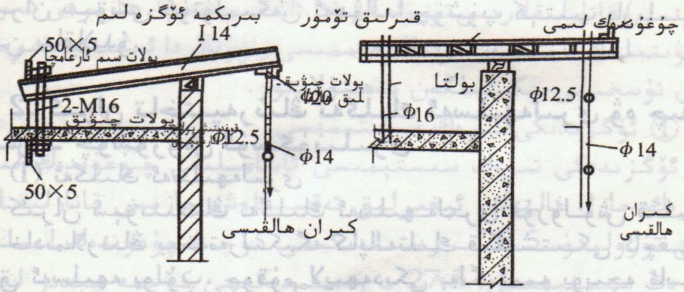

28.3 - رەسىم ئۆگزە چۈغۇندەك جازىسى

② چۈغۇندەك لىم

ئۆگزە چۈغۇندەك لىمىنىڭ تۈزۈلۈشى 29.5 - رەسىمدىكىدەك بولىدۇ. چۈغۇندەك لىم ئادەتتە بىرىكمە ئۆگزە لىمى ياكى I شە-كىللىك پولاتنى ئالدىن كۆمۈلگەن دېتال ئارقىلىق ئۆگزىگە مۇ-قىملاشتۇرىدۇ.

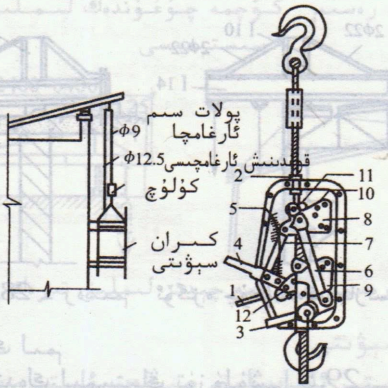
(2) چىقىرىش - چۈشۈرۈش ئۈسكۈنىلىرى

29.5 ـ رەسىم ئۆگزە چۈغۈندەك لىمى

① كۆلۈچ

كىران تاختىپەر كۆلۈچ ئارقىلىق يۈقىرى ـ تۆۋەنگە ھەرىكەت-لەندۈرۈلىدۇ، تاق قەۋەتلىك كىران سېۋىتى كۆتۈرۈش ئىقتىدارى 1.5t بولغان كۆلۈچ بىلەن، قوش قەۋەتلىك كىران سېۋىتى كۆتۈ-

1. بوشىتىش تۈتقۇچى؛ 2. ئارغامچا ئۆتكۈزۈش تۆشۈكى؛ 3. كۆتەرگۈ تۈتقۇ-چى؛ 4. چوشۇرگۈ تۈتقۇچى؛ 5. تارتما پۈرژىنا؛ 6. سول چاتما بالداق؛ 7. ئوڭ چاتما بالداق؛ 8. ئالدى قىسقۇچ؛ 9. ئارقا قىسقۇچ؛ 10. مەركەزدىن ئىغىتىش تاختىسى؛ 11. قىسقۇچ؛ 12. بوشاتقۇچ ئەگرى تۈتقۇچى

30.5 ـ رەسىم كۆلۈچنىڭ تۈزۈلۈشى ۋە چىقىرىش ـ چۈشۈرۈش سخېمىسى

روش ئىقتىدارى 3t بولغان كۆلۈچ بىلەن ھەرىكەتلەندۈرۈلىدۇ. كۆلۈچ ئېلىپ يۈرۈشكە ئەپلىك، ئەركىن مەشغۇلات قىلغىلى بولۇش، خالىغان يۆنىلىشتە ئىشلەتكىلى بولۇشتەك ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە. كۆلۈچنىڭ تۈزۈلۈشى ۋە چىقىرىش - چۈشۈرۈش ئىسخېمىسى 30.5 - رەسىمدە كۆرسىتىلدى.

كۆلۈچ ئىشلەتكەندە، كۆتۈرۈش ۋە چۈشۈرۈش تۇتقۇچىنى بىرلا ۋاقىتتا بېسىشقا بولمايدۇ. مەشغۇلات جەريانىدا يۇكنى نورمىدىن ئاشۇرۇۋېتىشكە بولمايدۇ. بىخەتەرلىككە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن كۆلۈچقا 12.5mm لىق بىر تال بىخەتەرلىك پولات سىمى سەپلەپ ئىشلىتىش ئارقىلىق، كۆلۈچنىڭ سىيرىلىپ كېتىش ياكى ئاغدىچا ئۈزۈلۈپ كېتىشتىن كېلىپ چىقىدىغان خەتەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك.

② كىران ئارغامچىسى

چۈغۈندەك لىم ياكى چۈغۈندەك جازىنىڭ ئالدى ئۈچىدا ھالقا ئورنىتىلغان بولۇپ، كىران ئارغامچىسىنىڭ بىر ئۇچى مۇشۇ ھالقىغا باغلىنىدۇ، يەنە بىر ئۇچى كۆلۈچ ئارىسىدىن ئۆتكۈزۈلىدۇ. كۆلۈچنى ھەرىكەتلەندۈرگەندە كىران سېۋىتى كىران ئارغامچىسىنىڭ سىيرىلىش يۆنىلىشى بويىچە ئۆرلەيدۇ ياكى چۈشىدۇ. كىران سېۋىتىنى بىخەتەر ئىشلىتىشكە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن يەنە ئايرىم بىخەتەرلىك ئارغامچىسى ئارقىلىق كىران سېۋىتى چۈغۈندەك لىمغا چېتىپ قويۇلىدۇ. كىران ئارغامچىسى، بىخەتەرلىك ئارغامچىسى ۋە قوغدىنىش ئارغامچىسىغا پولات سىم ئارغامچا ئىشلىتىلىدۇ. پولات سىملىنىڭ دىيامېتىرىنى چوقۇم ھېسابلاش ئارقىلىق بېكىتىش، لاياقەتسىز پولات سىم ئارغامچا ئىشلەتمەسلىك، يۇكنى چەكتىن ئاشۇرۇۋەتمەسلىك لازىم.

3. كىران تاختىپەرنىڭ ئاساسلىق تۈزۈلمە تەلىپى

(1) كىران سېۋىتىنىڭ ئىچى تەرىپى بىلەن قورۇلما يۈزىنىڭ

ئارىلىقى 100mm ~ 200mm، ئىككى كىران سېۋىتى رام جازد-
سىنىڭ ئارىلىقى 200mm دىن كىچىك بولۇشى لازىم. كىران سې-
ۋىتىنىڭ ئەڭ چوڭ ئۇزۇنلۇقى 8m، كەڭلىكى 0.8m ~ 1.0m بو-
لۇشى، ئېگىزلىكى ئىككى قەۋەتتىن ئېشىپ كەتمەسلىكى، ھەر
قەۋەتنىڭ ئېگىزلىكى 2m دىن كىچىك بولۇشى لازىم. كىران سې-
ۋىتى تىك بالدىقىنىڭ بوي يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى 2m دىن كى-
چىك بولۇشى، سىرتقى قوغدىنىش سالاسۇنىنىڭ ئېگىزلىكى
1.5m، ھەر قۇردىكى سالاسۇنىنىڭ ئارىلىقى 500m دىن كىچىك بو-
لۇشى لازىم. كىران سېۋىتىنىڭ تۆۋەن تەرىپىگە ئورنىتىلغان پۇت
توسۇش تاختىسىنىڭ ئېگىزلىكى 180mm دىن چوڭ بولۇشى كې-
رەك. ئۇنىڭدىن سىرت كىران سېۋىتىنىڭ ئۈستىگە مۇداپىئە
لەمپىسى ئورنىتىش، سىرتى ۋە ئىككى ئۇچى بىخەتەرلىك توري
بىلەن ئېتىلىشى لازىم.

(2) تاختىپەرنى تىرەپ تۇرىدىغان توغرا بالداقنىڭ توغرا يۆنە-
لىشتىكى گورىزونتال ئارىلىقى: 30mm لىق قېلىنلىقتىكى تاخ-
تىپەر تاختىسى ئىشلىتىلگەندە 50cm دىن كىچىك بولۇشى،
50mm قېلىنلىقتىكى تاختىپەر تاختىسى ئىشلەتكەندە 100cm دىن
كىچىك بولۇشى لازىم. تاختىپەر تاختىسى بىلەن توغرا بالداقنىڭ
ئارىلىقى باغلاپ چىڭتىلىشى لازىم.

(3) بارلىق ئىلمەكلىك پولات تۇرۇبا بالداقلارنىڭ ئىلمەكتىن
چىقىپ تۇرۇش ئۇزۇنلۇقى 100mm دىن چوڭ بولۇش، بۇ ئارقىلىق
سىيرىلىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش لازىم. كىران سېۋىتىنىڭ
جازا سىرتىدىكى چوڭ يوزى ۋە ئىككى ئۇچىدىكى كىچىك يۈزىگە
قايچا تىرەك ياكى يانتۇ تىرەك بالداق ئورنىتىپ چىڭتىش لازىم.

4. كىران تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش ۋە چۈۋۈش

1. ئادەتتىكى قۇراشتۇرۇش تەرتىپى:

تىرەك سىستېمىسىنىڭ ئورنىنى بېكىتىش ← تىرەك سىس-

تېمىسىنى ئورنىتىش ← كىران سېۋىتىنىڭ ئارغامچىسىنى ۋە بىخەتەرلىك ئارغامچىسىنى باغلاش ← كىران سېۋىتىنى قۇراش- تۇرۇش ← كۆلۈچنى ئورنىتىش ← كىران سېۋىتىنىڭ ئارغامچىسى بىلەن بىخەتەرلىك ئارغامچىسىنى ئۆتكۈزۈش ← كىران سېۋىتىنى كۆتۈرۈش ← قوغداش ئارغامچىسىنى بېكىتىش.

(2) قۇرۇلۇش قىلىشتىكى مۇھىم نۇقتىلار

① ئېلېكتىرلىك كىران سېۋىتى قۇراشتۇرۇلۇپ، تەكشۈرۈپ لايىھەتلىك بولغاندىن كېيىن، ئارغامچا باغلىنىپ توك مەنبەسىگە چېتىپ سىناق قىلىنىدۇ. ئۇنىڭ بىلەن بىرۋاقىتتا كىران سېۋىتى ئارغامچىسى بىلەن بىخەتەرلىك ئارغامچىسى O ئۇستىدىن ئايرىم - ئايرىم كۆتۈرۈش قۇرۇلمىسى ۋە بىخەتەرلىك چېتىقىغا ئۆتكۈزۈلىدۇ، كىران سېۋىتىنىڭ ئارغامچىسى چوقۇم كۆتۈرۈش قۇرۇلمىسى ھەربىر قىلىۋاتقاندا ئۆتكۈزۈلۈشى لازىم.

② توك مەنبەسىگە ئۇلاشتىن بۇرۇن ئېلېكتىرومات ورنىڭ ئايلىنىش يۆنىلىشىنى بىلىش كېرەك. مۇشۇنداق بولغاندا كىران سېۋىتىنى توغرا يۆنىلىشتە چىقىرىپ - چۈشۈرۈشكە كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ.

③ بىخەتەرلىك ئارغامچىسىنىڭ دىيامېتىرى 12.5mm دىن چوڭ بولۇشى، ئۇلىقى بار پولات سىم ئىشلىتىلمەسلىكى، قىسىپ بوغقۇچ ئۇچ داندىن ئاز بولماسلىقى لازىم.

④ تىرەك سىستېمىسىدىكى چۈغۈندەك لىمغا #14 تىن چوڭ بولغان I شەكىللىك پولات ئىشلىتىلىدۇ، چۈغۈندەك لىمنىڭ چىقىپ تۇرغان ئۇچى مۇقىم ئۇچىدىن سەل ئېگىزرەك بولۇشى كېرەك.

⑤ كىران ئارغامچىسى چوقۇم كىران سېۋىتىنىڭ ئاساسلىق توغرا بالدىقىنىڭ ئاستىدىن ئۆتكۈزۈلۈشى ھەمدە ئۇلىنىش تار بۇلۇڭى 45° بولۇشى ھەمدە قىسقۇچ بىلەن كىران ئىلمىكى ۋە

كران ئارغامچىسى مەھكەم قىسىلىشى لازىم.

⑥ چۇغۇندەك لىمنىڭ تارتىش كۈچىگە ئۇچرايدىغان ئالدىن كۆمۈلگەن تۆمۇر ھالقا دىيامېترى 16mm دىن چوڭ بولغان يۇمۇلاق پولاتتىن ياسىلىشى، بېتونغا كۆمۈلۈش ئۇزۇنلۇقى 360mm دىن كىچىك بولۇشى ھەم يەنە ئاساسلىق پولات چۇۋىقا كەپشەرلەپ بېكىتىلىشى لازىم.

(3) كران تاختىپەرنى چۇۋۇش

كران سېۋەتنى ئاستا يەرگە چۈشۈرۈش ← كۆلۈچنى چۇۋۇپ ئېلىش ← كران سېۋەتنىڭ ئارغامچىسىنى سۇغۇرۇش ← كران سېۋەتنى يۆتكەش ← چۇغۇندەك چۇۋۇش ← كران سېۋەتنىڭ ئارغامچىسى ۋە بىخەتەرلىك ئارغامچىسىنى يېشىش ← چۇغۇندەك لىم ۋە قوشۇمچە دېتاللارنى كران بىلەن يەرگە چۈشۈرۈش.

5. ئىشلىتىشتىكى مۇھىم نۇقتىلار ۋە بىخەتەرلىككە دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

(1) ئىشلىتىشتىكى مۇھىم نۇقتىلار

① كران سېۋەتنى ئىشلىتىشتىن ئاۋۋال، ئۆزىدىكى تەڭلىك ئەسلىھەلىرىنىڭ چىقىپ تۇرۇش ئۇزۇنلۇقى بەلگىلىمىگە ئۇيغۇن بولغان ـ بولمىغانلىقىنى ئىنچىكە تەكشۈرۈش، قۇرۇلمىسىنىڭ ئۇلىنىشى ئىشەنچلىك بولغان ـ بولمىغانلىقى ھەمدە ئېغىرلىق چۈشىدىغان ئورۇن ۋە ئېغىرلىق مىقدارىنىڭ بەلگىلىمىدىكىگە ئوخشاش بولغان ـ بولمىغانلىقىنى تەكشۈرۈش لازىم.

② كران جازىسىنىڭ ئىككى تەرىپىنى تەڭ ئىشلىتىش، بىر تەرىپىنى يالغۇز ئىشلەتمەسلىك كېرەك، ئۇنداق بولمىغاندا ئېغىرلىقنىڭ تەكشى بولماسلىقى سەۋەبىدىن كران جازىسى ئۆرۈلۈپ چۈشۈشى مۇمكىن

③ كۆتۈرگەن ياكى چۈشۈرگەن ۋاقىتتا تەكشى كۈچ بىلەن قوزغاش، كۆلۈچنى تولغاش تېزلىكى بىر خىل بولۇش، ھەرقايسى كىران جازىلىرىنى بىرلا ۋاقىتتا تەكشى ھالەتتە چىقىرىش ۋە چۈشۈرۈش لازىم. چۈشۈرگەن ۋاقىتتا ھەرقايسى بىخەتەرلىك ئار-غامچىلىرىنىڭ قويۇۋېتىلىش ئۇزۇنلۇقى ئوخشاش بولۇشى كېرەك.

(2) بىخەتەرلىككە دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

① كىران سېۋىتى بىلەن كىران جازىسىنىڭ ئىشلىتىش يۈكى $120kg/m^2$ تىن ئېشىپ كەتمەسلىكى، چىقىرىپ - چۈشۈرگەن ۋاقىتتا ئىككى ئادەم تەڭ مەشغۇلات قىلماسلىقى لازىم.

② قوغدىنىش ئارغامچىسىنىڭ دىيامېتىرى 12.5mm دىن چوڭ بولۇشى، ئۇلاش قىسقۇچى ئۇچىتىن ئارتۇق بولماسلىقى، ئۇ-لىقى بار پولات ئارغامچا ئىشلىتىلمەسلىكى لازىم.

③ ھەرقانداق ئادەم كىران جازىسى ياكى كىران سېۋىتىنى خا-لىغانچە چۈۋۈپ ئۆزگەرتىشكە بولمايدۇ.

④ چۈغۇندەك لىمنىڭ تارتىش كۈچىگە ئۇچرايدىغان ئالدىن كۆمۈلگەن ئېسىش ھالقىسى دىيامېتىرى 16mm دىن چوڭ بولغان يۇمۇلاق پولاتتىن ياسىلىشى كېرەك، بېتونغا كۆمۈلۈش ئۇزۇنلۇ-قى 36cm دىن چوڭ بولۇشى ھەمدە ئاساسىي پولات چۇڭ بىلەن كەپشەرلەپ ئۇلىنىشى لازىم.

⑤ چۈغۇندەك لىمغا I شەكىللىك پولات ئىشلىتىش كېرەك. ئەگەر باشقا ماتېرىياللار ئىشلىتىلسە، ھېسابلاپ بېكىتىلىشى لازىم. چۈغۇندەك لىمنىڭ چىقىپ تۇرغان ئۇچى مۇقىم ئۇچىدىن سەل ئېگىزرەك بولۇشى، چۈغۇندەك لىم ئارىسىدىكى بوي يۆنە-لىشتە ئىشلىتىلگەن پولات تۇرۇبا ياكى باشقا ماتېرىياللار بىر - بىرىگە چېتىلىپ بىر گەۋدە قىلىنىشى لازىم.

⑥ كىران ئارغامچىسى كىران جازىسىنىڭ ئاساسلىق توغرا

بالدىقى ئاستىدىن ئۆتكۈزۈلۈشى، ئۇلىنىش تار بۇلۇڭى 45° بولۇ-شى ھەمدە قىسقۇچ ئارقىلىق كىران ئىلمىكى بىلەن كىران ئار-غامچىسى مەھكەم قىسىپ بېكىتىلىشى لازىم.

⑦ بەش بالدىن ئارتۇق بوراندا مەشغۇلات قىلىشقا بولمايدۇ. قاتتىق بوران، يامغۇر، قاردىن كېيىن تەكشۈرۈپ لايىقەتلىك بول-سا داۋاملىق ئىشلىتىش كېرەك.

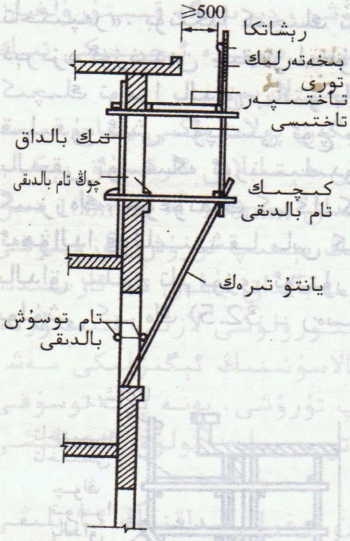
§ 4 . قىستۇرما تاختىپەر

قىستۇرما تاختىپەر يەنە قىستۇرما جازا دەپمۇ ئاتىلىدۇ، ئۇ ئېگىز قەۋەتلىك تۇرالغۇ بىنالارنىڭ «ئىچى قۇيما سىرتى ئاسما» قۇرۇلمىسىنى ئىشلەش داۋامىدا بارلىققا كېلىپ راۋاجلاندۇرۇلغان بىر خىل جازىدۇر. ئۇنىڭدا ئاساسلىقى بىنا قۇرۇلمىسىنىڭ سىرتقى تېمىدىكى ئىشىك ـ دېرىزە ئورنى ياكى رام تۈۋرۈكلىرى ئارىسىدىكى ئارىلىقتىن پايدىلىنىپ، قۇرۇلمىنىڭ ئىچى تەرىپىگە ئورنىتىلغان قىستۇرما بالداق ياكى قىستۇرما ھالقا ئارقىلىق جازا ئېسىپ تۇرغۇزۇلىدۇ. جازا قۇرۇلمىسىنىڭ ئېگىزلىشىگە ئەگىشىپ يۇقىرى ئۆرلەيدۇ. قىستۇرما جازا ئاساسلىقى سىرتى ئاسما (ئالدىن) ئىچى قۇيما چوڭ قېلىپلىق پالۋان تاملىق ئېگىز قەۋەتلىك بىنالاردا قۇرۇلۇش قىلىشتا، ياكى رام پالۋان تام، راملىق ۋە سىرتى ئاسما (ئالدىن) ئىچى قۇيما چوڭ قېلىپلىق پالۋان تام قاتارلىق ئېگىز قەۋەتلىك بىنا قۇرۇلمىسىدا قۇرۇلۇش قىلىشتا ئىشلىتىلىدۇ.

1.«قىستۇرما» تاختىپەرنىڭ ئاساسلىق تۈزۈلۈشى

«قىستۇرما» ــ تاختىپەرنىڭ تەگلىك جازىسىنىڭ بىنا سىرتى-قى تېمىدىكى بوشلۇق (ئىشىك ـ دېرىزە ئورنى) قا كىرگۈزۈلۈپ،

بىنا بىلەن ئۇلىنىدۇ ھەمدە يۈكنى قوبۇل قىلىدۇ ۋە ئۆتكۈزۈپ بېرىدۇ. قىستۇرما تاختىپەر بىر خىل يېنىك تېپتىكى تاختىپەر-دۇر. ئۇنىڭدا ئاساسلىقى بىنا سىرتقى تېمىدىكى بوشلۇق (ئىشىك ـ دېرىزە ئورنى) تىن تىرەك ياكى تىرەك جازا چىقىرىلىدۇ. تاختىپەر بىلەن ئىش سۇپىسى مۇشۇ تىرەك ۋە تىرەك جازىنى تايىنىش نۇقتىسى قىلىپ قۇراشتۇرۇلىدۇ. ئادەتتە يانتۇ بالداق، كىچىك توغرا بالداق، چوڭ توغرا بالداق، بىخەتەرلىك سالاسۇنى، تاختىپەر تاختىسى، ئىش سۇپىسى قاتارلىق بۆلەكلەردىن تۇزۇلىدۇ، 31.5 ـ رەسىمگە قارالسۇن.

31.5 ـ رەسىم قىستۇرما جازا (تاختىپەر)

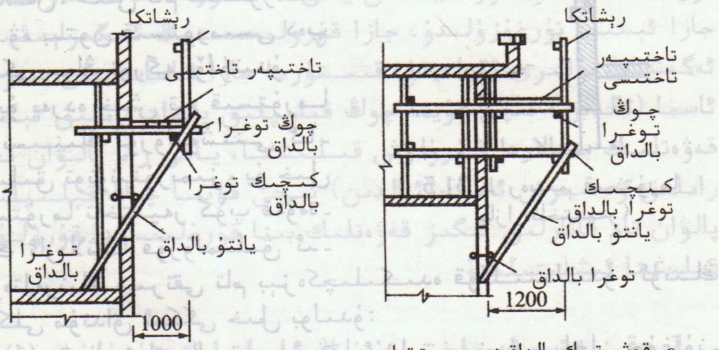
قىستۇرما تاختىپەر تۇزۇلۇشىنىڭ مۇھىم نۇقتىسى تەگلىك قىسمىدا يەنى «قىستۇرما» تېمىدا بولۇپ، ئۇ بىنا قۇرۇلمىسىنىڭ ئوخشاشماسلىقىغا ئاساسەن، خىش تام قىستۇرمىسى ۋە پۈتۈن قىستۇرمىسى دەپ ئىككى چوڭ تۈرگە بۆلۈنىدۇ.

بۇ يەردە خىش تام قىستۇرما جازىسىنىڭ تۈزۈلۇشىنى ئاساسلىق تونۇشتۇرىمىز، بۇ خىل قىستۇرما تاختىپەر كۆپ قەۋەتلىك ئارىلاشما قۇرۇلمىلىق ئىمارەتلەرنىڭ سىرتقى تام بېزەكچىلىكىدە قوللىنىلىدۇ، ئۇنىڭ شەكلى مۇنداق ئىككى خىل بولىدۇ:

(1) «قوش تىك بالدىقى سىرتقا ئۇزارتىپ چىقىرىلغان چوغدەك تاختىپەر». ئۇ مۇنداق ياسىلىدۇ: ئاۋۋال تام ئىچىگە قوش تىك بالداقلىق تاختىپەر قۇراشتۇرۇلىدۇ، ھەمدە كىچىك توغرا

بالداق دېرىزە ئورنىدىن چۈغۇندەك قىلىپ چىقىرىلىدۇ. ئاستىنقى قەۋەتتىكى دېرىزە تەكچىسىگە يانتۇ بالداق قويۇلۇپ، چۈغۇندەك قىلىپ چىقىرىلغان كىچىك بالداقنىڭ ئۈچىغا چېتىلىدۇ، ئاندىن چىقىپ تۇرغان قىسمىغا چوڭ بالداق، بىخەتەرلىك سالاسۇنى قويۇلۇپ، تاختىپەر تاختىسى ياتقۇزۇلۇپ، چۈغۇندەك ئىش سۈپىسى قىلىنىدۇ، 32.5 ـ رەسىم (a) غا قارالسۇن.

(2) «تاق تىك بالدىقى سىرتقا ئۇزارتىپ چىقىرىلغان چۈغۇندەك تاختىپەر». بۇنىڭدا كىچىك توغرا بالداق بىلەن يانتۇ بالداق بىرلا دېرىزە ئورنىدىن چىقىرىلىدۇ، تام ئىچىدىكى تىك بالداق بىلەن كىچىك توغرا بالداق، يانتۇ بالداقلار ئۈچ بۇلۇڭلۇق جازا ھاسىل قىلىدۇ، ئىش سۈپىسى ئۈچ بۇلۇڭلۇق جازىنىڭ كىچىك توغرا بالدىقى ئۈستىگە ئورنىتىلىدۇ. بۇ خىل ئۈسۇل دېرىزە ئورنى ئېگىز بولغان، چۈغۇندەك كەڭلىكى 1000mm دىن كىچىك بولغان ئەھۋالدا قوللىنىشقا ماس كېلىدۇ. بۇ خىل ئۈسۇلدىكى يانتۇ بالداق بىلەن تام يۈزى ئوتتۇرىسىدىكى تار بۇلۇڭ 30° تىن كىچىك بولۇشى كېرەك (32.5 ـ رەسىم (b) گە قارالسۇن).

a. قوش تىك بالداقنى سىرتقا ئۇزارتىپ چىقىرىش

b. تاق تىك بالداقنى سىرتقا ئۇزارتىپ چىقىرىش

32.5 ـ رەسىم خىش تام قىستۇرما تاختىپەر

2. «قىستۇرما» تاختىپەرنىڭ تۈزۈلۈش تەلىپى

(1) قىستۇرما جازا ئادەتتە ئەڭ ئۇزۇن بولغاندا 8m، كەڭلىكى 0.8m ~ 1.0m غىچە بولىدۇ. قىستۇرما جازىنىڭ ئىش سۈپىسى بىر قەۋەت ئېگىزلىكتىن ئېشىپ كەتكەندە چوقۇم ئېشىپ كەتكەن قىسمى قەۋەتمۇ قەۋەت مۇقىملاشتۇرۇلۇپ ماڭىدۇ.

(2) ئادەتتىكى قىستۇرما جازىنىڭ تىك بالدىقى. بوي يۆنىلىشى تىكى ئارىلىقى 2m دىن كىچىك بولۇشى، دېرىزىگە قىستۇرۇلغان يەلكىلىك جازىنىڭ يۇقىرى يەلكىسى دېرىزە ئىچىدىكى تىك بالداق بىلەن چوقۇم مەھكەم چېتىلىشى لازىم.

(3) قىستۇرما جازىغا ئىشلىتىلگەن پولات ياكى ياغاچ قىستۇرما بالداقنىڭ كەسمە يۈز ئۆلچىمى ھېسابلاش ئارقىلىق بېكىتىلىشى لازىم. ياغاچ قىستۇرما بالداق 100mm × 100mm دىن چوڭ بولۇشى، ھەر تەرەپتىكى تامنىڭ بېسىم تۇرۇش ئۇزۇنلۇقى 200mm دىن چوڭ بولۇشى، قىستۇرما بالداق بىلەن تام ئارىسىدىكى بوشلۇققا ياغاچ شىنا چىڭ قىستۇرۇلۇشى لازىم. قىستۇرما جازىنىڭ سىرتىدىكى قوغدىنىش سالاسۇنىنىڭ ئېگىزلىكى مەڭگۈلات قەۋىتىدىن 1m ئېگىز چىقىپ تۇرۇشى، يەنە پۈت توسۇقى ئورنىتىلىشى، سىرتى بىخەتەرلىك تورى بىلەن تولۇق ئېتىلىشى لازىم.

(4) تاختىپەرنى تەرەپ تۇرىدىغان توغرا بالداقنىڭ ئارىلىقى 30mm قېلىنلىقتىكى ياغاچ تاختىپەر تاختىسى ئىشلىتىلگەن بولسا، توغرا بالداقنىڭ ئارىلىقى 50mm دىن كىچىك بولۇشى، 1m قېلىنلىقتىكى ياغاچ تاختىپەر تاختىسى ئىشلىتىلگەن بولسا، تاختىپەر تاختىسى بىلەن توغرا بالداق، توغرا بالداق بىلەن ئاسا-سىي بالداق ئۆزئارا مۇقىم چېتىلىشى لازىم. قىستۇرما جازىنىڭ سىرتقى تەرىپى ۋە ئىككى يان تەرىپىگە قايچا تەرەك ياكى يانتۇ تەرەك ئورنىتىپ، تاختىپەر قۇرۇلمىسى مۇقىملاشتۇرۇلۇشى كېرەك.

3.«قىستۇرما» تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش

(1) قۇراشتۇرۇش قەدەم باسقۇچى

① قۇراشتۇرۇش لايىھەسىنى بېكىتىش

ئىشلىتىش تەلىپى ۋە ئىمارەتنىڭ قۇرۇلما شەكلىگە ئاساسەن، قىستۇرما جازا شەكلى تاللىنىدۇ ۋە قۇراشتۇرۇش لايىھەسى تۈزۈلىدۇ. قىستۇرما جازىنىڭ قۇراشتۇرۇش لايىھەسى تۆۋەندىكى مەزمۇنلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ: قۇراشتۇرۇش ماتېرىيالى، قىستۇرما جازىنىڭ شەكلى ۋە تۈزۈلمىسىنى ياساش ئۇسۇلى، بىخەتەرلىك قوغدىنىش تەدبىرلىرى، قىستۇرۇش دېتاللىرىنىڭ بېكىتىلىش ئۇسۇلى، چىقىرىش - چۈشۈرۈش ئۇسۇلى ھەمدە چىقىرىش - چۈشۈرۈش ئۇسكۇنىلىرى، ئىشلىتىش ۋە ئاسراش تەلەپلىرى قاتارلىقلار.

② قۇراشتۇرۇشنىڭ تەييارلىق خىزمەتلىرى

بۇ قۇراشتۇرۇش ماتېرىياللىرىنى تەييارلاش، ئالدىن ياسىلىدىغان دېتاللارنى تەييارلاش، قىستۇرما دېتاللارنى مۇقىملاشتۇرۇش ئۈچۈن ئالدىن قالدۇرۇلىدىغان تۆشۈك، ئالدىن كۆمۈلىدىغان دېتاللارنى قالدۇرۇش تەييارلىق خىزمەتلىرى قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

③ جازا قۇراشتۇرۇش

«ئاۋۇال تامنىڭ ئىچى ئاندىن تامنىڭ سىرتىنى قۇراشتۇرۇش» — خىش تامنى بېزەش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان قىستۇرما جازىنىڭ قۇراشتۇرۇش پرىنسىپىدۇر. بۇنىڭدا ئاۋۇال تامنىڭ ئىچى تەرەپتىكى جازا قۇراشتۇرۇلىدۇ، يەنە كېچىك توغرا بالداق ئۇزارتىپ چىقىرىلىدۇ. ئاندىن تامنىڭ سىرتىدىكى يانتۇ بالداق، چوڭ توغرا بالداق، بىخەتەرلىك سالاسۇنى قاتارلىقلار قۇراشتۇرۇلىدۇ. ئاخىرىدا تاختىپەر تاختىسى ياتقۇزۇلىدۇ، پۈت توسقى بىر-

خەتەرلىك توري بېكىتىلىدۇ؛ پولات چۆنقلىق بېتون قۇرۇلمىلىق قۇرۇلۇشلارنىڭ قۇرۇلۇش قىلىش قەۋىتىگە كېرەكلىك قوغدىنىش قىستۇرما جازىسى يەر يۈزىدە قۇراشتۇرۇلۇپ، ئاندىن قۇرۇلۇش قەۋىتىگە ئېلىپ چىقىلىپ، بىنادىكى قىستۇرۇش ئېغىزىغا قىستۇرۇپ بېكىتىلسە بولىدۇ.

(2) قىستۇرما جازىنىڭ بىخەتەرلىك قوغدىنىش تەدبىرلىرى ۋە مەشغۇلات قىلغاندا دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك ئىشلار

قىستۇرما جازىنىڭ ئىش قىلىش يۈزىدىكى بوش تەرەپكە بىخەتەرلىك سالاسۇنى ۋە پۈت توسۇقى ئورنىتىلىشى كېرەك. ئېگىزلىكى 3.2m دىن ئاشىدىغانلىرىغا يەنە بىخەتەرلىك توري قوشۇپ ئورنىتىلىشى لازىم، ئۇنىڭ ياسىلىشى ئادەتتىكى تاختىپەرنىڭكى بىلەن ئوخشاش، مەخسۇس قۇرۇلۇش قىلىش قەۋىتىدە ئىشلىتىلىدىغان قىستۇرما جازىغا تۆۋەندىكىدەك بىر نەچچە خىل قوغدىنىش تەدبىرلىرى قوللىنىلىدۇ:

① بىخەتەرلىك سالاسۇنى ئادەتتىكى تاختىپەر بىلەن ئوخشاش، تاختىپەر تاختىسىنىڭ تاختا يۈزىنىڭ نورمال ئېگىزلىكىدىن يۇقىرى بولغاندا 1 ~ 1.2m دائىرىدە ئىككى رەت گورىزونتال سالاسۇن ۋە پۈت توسۇقى ئورنىتىلىدۇ،

② سىرتقى تەك بالداقنىڭ مۇداپىئە توري سىرتىدىكى تەك بالداقنىڭ ئارىلىقى 2m دىن كىچىك بولۇشى، ئېگىزلىكى ئۆي ئىچىدىكى ئەڭ ئېگىز قۇرۇلۇش قىلىش يۈزىدىن 1m دىن ئارتۇق بولۇشى لازىم. تەك بالداقنىڭ ئىچى تەرىپىگە ھەر 1.5m ئارىلىقتا بىر رەت بوي يۆنىلىشتىكى گورىزونتال بالداق (چوڭ بالداق) ئورنىتىش، تەك بالداقنىڭ سىرتىغا بىخەتەرلىك توري ۋە قايچا تىرەك بېكىتىش لازىم. تەك بالداقنىڭ ئېگىزلىكى سەل ئېگىزرەك بولسا، قۇرۇلۇش قىلىش قەۋىتىگە ۋاقىتلىق تارتما ئورنىتىپ مۇقىملاشتۇرۇش لازىم.

③ قوش قەۋەتلىك تاختىسى ياتقۇزۇلغان قۇرۇلۇش قىلىش قەۋىتى قۇرۇلۇش قىلىش يولى ياكى ئىش سۇپىسى قىلىنغان تاختىسى قۇرۇلۇش قىلىش قەۋىتىنىڭ نورمال ئېگىزلىكىدىن سەل پەسرەك بولۇشى، تولۇق ياتقۇزۇپ، سىم بىلەن باغلىنىشى لازىم. قىستۇرما تاختىسىنىڭ ئاستىغىمۇ تولۇق تاختىسى ياتقۇزۇش كېرەك. ئەگەر تۆۋەن قەۋەتكە تاختا ياتقۇزۇلمىسا گورىزونتال بىخەتەرلىك تورى سېلىش كېرەك.

④ قىستۇرما جازىنى ئىشلىتىش جەريانىدا چۈۋۈپ ئۆزگىرىشكە ياكى جازىدىكى ھەرقانداق دېتالنى ئېلىۋېتىشكە بولمايدۇ، ھەمدە يەنە ئارغامچا، شوتا، كابېل قاتارلىق باشقا ئەسلىھەلەرنىڭ قىستۇرما جازىغا تېگىشىپ قېلىشىغىمۇ بولمايدۇ. ئەگەر قۇرۇلۇش قىلىش سەۋەبىدىن قىستۇرما جازىنى ئۆزگەرتىشكە توغرا كەلسە، قۇرۇلۇش قىلىش تۈرىگە مەسئۇل خادىم تەستىقلىغاندىن كېيىن، جازا قۇراشتۇرۇش ئىشچىسى كېلىپ ئۆزگەرتىشى كېرەك.

قىستۇرما جازىنىڭ رۇخسەت قىلىنغان ئەڭ زور يۈك كۆتۈرۈش مىقدارى $1176N/m^2$، تاختىپەر ئۈستىگە نورمىدىن ئارتۇق ماتېرىيال دۆۋىلەشكە، ئادەم يىغىلىۋېلىشقا بولمايدۇ.

(3) قىستۇرما تاختىپەرنى چۈۋۈش

قىستۇرما تاختىپەر كېيىن قۇراشتۇرۇلغاندا ئاۋۋال چۈۋۈش، ئاۋۋال قۇراشتۇرۇلغاندا كېيىن چۈۋۈش تەرتىپىدە چۈۋۈلىدۇ. ئاساسلىق چۈۋۈش مۇھىم نۇقتىلىرى ۋە دىققەت قىلىدىغان ئىشلار ئاسما تاختىپەر ۋە چۈغۇندەك تاختىپەرنىڭكى بىلەن ئوخشىشىپ كېتىدۇ.

6 - باب قېلىپ تىرەك جازىسى

ئىشىكسىمان قېلىپ تىرەك جازىسىمۇ تاختىپەرنىڭ بىر تۈرى بولۇپ، بىنالارنىڭ نەق مەيداندا قۇيۇلىدىغان بېتون قېلىپىنى تىرەش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان بىر خىل ئېغىرلىق كۆتۈرىدىغان تاختىپەردۇر. قېلىپ تىرەك جازىسى قېلىپ يۈزىنىڭ شەكلى ۋە ئورنىغا كاپالەتلىك قىلىدىغان، ۋاقىت خاراكتېرلىك ئېغىرلىق كۆتۈرۈش سىستېمىسىدۇر.

§ 1 . ئىزمىلىك پولات تۈرۈبلىق قېلىپ تىرەك جازىسى

ئىزمىلىك قېلىپ تىرەك جازىسىنىڭ تىك بالداقلىرىنىڭ ئارىلىقى ھېسابلاش ئارقىلىق بېكىتىلىدۇ، كۆپىنچە 1.2m ~ 1.5m بولىدۇ، ئەمما 1.8m دىن چوڭ بولماسلىقى كېرەك. بىرقەدەر مۇرەككەپ بولغان قۇرۇلۇشلاردا بىنا قۇرۇلمىسىدىكى لىم، جەگە، تاختىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى، قېلىپنىڭ تاتىلا سەپلەش لايىھەسى، قۇراشتۇرۇش - چۈشۈش ئۇسۇلى، بوي - توغرا يۆنىلىشتىكى قىرلارنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى قاتارلىق ئەھۋاللارغا ئاساسەن تىرەك جازىسى تىك بالدىقىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇش چېرتيوژنى سىزىپ چىقىش لازىم.

1. ئىزمىلىك قېلىپ تىرەك جازىسىنى قۇراشتۇرۇش

ئىزمىلىك قېلىپ تىرەك جازىسىنىڭ ئاساسلىق قۇرۇلمىسى

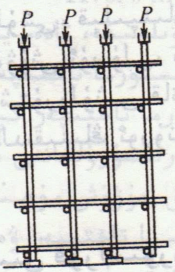
ئىزمىلىك تاختىپەرنىڭكى بىلەن ئاساسەن ئوخشاش بولۇپ، ئاساسلىقى تەگلىك، تىك بالداق، گورىزونتال تارتما دېتال، يانتۇ بالداق قاتارلىقلاردىن تۈزۈلىدۇ. قېلىپ تىرەك جازىسىنىڭ رولى ئۈستىدىكى قېلىپ تاختىسى ۋە قۇرۇلۇش قىلىش ئېغىرلىقىنى تىرەش بولغاچقا، تىرەش جازىسىنىڭ ئۈستۈنكى ئۇچىغا تەگلىك تاختا ئورنىتىپ، قېلىپتىكى يۇكنى تىرەك جازىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىش كېرەك.

(1) تىك بالداقنىڭ ئۇلىنىش ئۇزۇنلۇقى

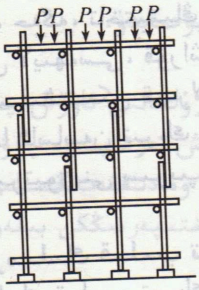
ئىزمىلىك پولات تۈرۈبىلىق تىرەك جازىسىنىڭ ئېگىزلىكى بىنانىڭ قەۋەت ئېگىزلىكىگە ئاساسەن بېكىتىلىدۇ، ئۇنىڭغا ئۈدۈل كەلتۈرۈپ ئۇلاش ياكى ئۆتۈشتۈرۈپ ئۇلاش ئۇسۇلى قوللىنىلىدۇ.

① ئۈدۈل كەلتۈرۈپ ئۇلاش. تىرەك جازىسىنىڭ تىك بالدىقىنى ئۈدۈل كەلتۈرۈپ ئۇلىغاندا تىك بالداقنىڭ ئۈستۈنكى ئۇچىغا قوندۇق ئورنىتىپ، تىرەككە چۈشكەن قېلىپ يۇكىنى قوندۇق ئارقىلىق تىك بالداققا بۆلۈستە تەسىر قىلدۇرۇش لازىم، 1.6 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

② ئۆتۈشتۈرۈپ ئۇلاش. قېلىپتىكى يۇكنى تىرەك جازىسى ئۈستۈنكى قەۋىتىدىكى توغرا بالداققا تەسىر قىلدۇرۇپ، ئاندىن ئىزمە ئارقىلىق تىك بالداققا ئۆتكۈزۈپ بېرىلىدۇ، 2.6 ـ رەسىم.

1.6 ـ رەسىم تىك بالداقنى ئۈدۈل كەلتۈرۈپ ئۇلاش

2.6 ـ رەسىم تىك بالداقنى ئۆتۈشتۈرۈپ ئۇلاش

ئىشلەتكەن ۋاقىتتا گورىزونتال بالداقنىڭ ۋاقىتلىق مۇقىم-
سىقى ئۇچۇن، تىك بالداقنىڭ ئۇستىدىكى قوندۇقنىڭ تەگلىك
ھەكلى ئوقۇر شەكىللىك پولات شەكلىدە ياسىلىدۇ، تەگلىك ئاس-
تىنىڭ ئوتتۇرىسىغا قىسقا پولات بالداق كەپشەرلىنىدۇ.

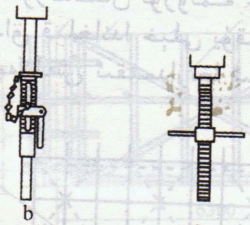
ئىشلەتكەن ۋاقىتتا مۇشۇ پولات بالداق تىك بالداق ئۇستىدىكى
پولات تۇرۇبا ئىچىگە كىرگۈزۈلسىلا بولىدۇ، قوندۇق تەڭشىگىلى
بولىدىغان قىلىپ ياسالسىمۇ بو-
لىدۇ، 3.6 - رەسىمدىكىدەك. ئۇ-
نىڭ تەڭشىگىلى بولىدىغان ئې-
گىزلىكى 150mm بولۇش كېرەك،
تەڭشىگىلى بولىدىغان قوندۇق
ئىككى خىل بولۇپ، بولتىلاپ
تەڭشەش ۋە رېزىبىلىق تۇرۇبا ئار-
قىلىق تەڭشەش دەپ ئايرىلىدۇ.

(2) گورىزونتال كۇچەيتكۈچنى
ئورۇنلاشتۇرۇش

ئېگىز تىرەك جازىسىنىڭ
ئۇستى ۋە ئاستىغا پۇتۇن گەۋدىلىك گورىزونتال كۇچەيتكۈچ قە-
ۋەت ئورنىتىش لازىم.

تىرەك جازىسىنىڭ ئېگىزلىكى بىرقەدەر ئېگىز بولغاندا ياكى
ئۇنىڭ ئېگىزلىكى - كەڭلىك نىسبىتى 6 دىن چوڭ بولغاندا، بىر
نەچچە قۇر پۇتۇن گەۋدىلىك كۇچەيتكۈچ قەۋىتى ئورنىتىپ، جا-
زىنىڭ مەزمۇتلۇقىنى ئاشۇرۇش لازىم. ئۇنىڭ شەكلى ئىككى خىل
بولۇپ، 4.6 - رەسىمدىكىدەك.

① تاق گورىزونتال كۇچەيتكۈچ قەۋىتى. ھەر 6m - 4m غىچە
ئارىلىقتا گورىزونتال قۇرۇلما قەۋىتىنى بويلاپ گورىزونتال يانتۇ
بالداق ياكى قايچا تىرەك ئورنىتىلىدۇ ۋە تىك بالداققا ئۇلىنىدۇ،
يانتۇ بالداقتىن ھاسىل بولىدىغان رام كاتەكچىسىنىڭ سانى گو-
رىزونتال قەۋەتتىكى رام كاتەكچە سانىنىڭ 1/3 دىن ئاز بولماس-

a

a. بولتىلاپ تەڭشەش بالدىقى

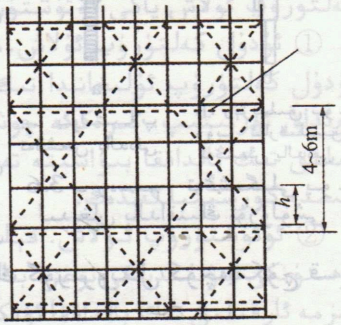
b

b. رېزىبىلىق تۇ-
رۇبا ئارقىلىق
تەڭشەش بالدىقى

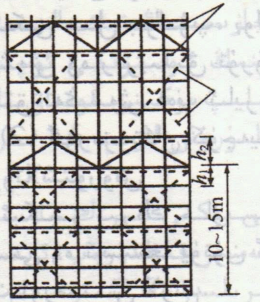
3.6 - رەسىم تەڭشىگىلى بو-
لىدىغان بالداقنىڭ تۇرۇلۇشى

لىقى لازىم.

② قوش گورىزونتال كۇچەيتكۇچ قەۋەت. ھەر 10m – 15m غىچە ئارىلىقتا تىرەك جازىسىنىڭ ئۇستى ۋە ئوتتۇرا قىسمىغا قوش گورىزونتال كۇچەيتىش قەۋىتى ئورنىتىلىدۇ، ھەر 10m ~ 15m ئارىلىقتا تۆت ئەتراپى ۋە ئوتتۇرىسىغا تىك يۆنىلىشتىكى يانتۇ بالداق ئورنىتىلىپ، يۇقىرى ـ تۆۋەن گورىزونتال قەۋەتنى تۇتاشتۇرىدىغان توزۇلمە چىدىر لىمى ھاسىل قىلىنىدۇ، مۇشۇنداق قىلغاندا خېلى يۇقىرى قاتتىقلىق ۋە شەكىل ئۆزگىرىشىنى چەكلەش ئىقتىدارىغا ئىگە بوشلۇق توزۇلمە قەۋىتى شەكىللىنىدۇ.

a. تاق گورىزونتال كۇچەيتكۇچ قەۋەت

b. قوش گورىزونتال كۇچەيتكۇچ قەۋەت

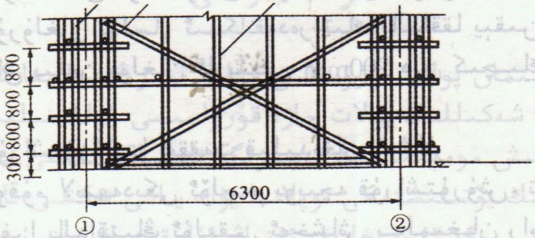
4.6 ـ رەسىم ئىزمىلىك قېلىپ تىرەش جازىسىنىڭ گورىزونتال كۇچەيتكۇچ قەۋىتىنىڭ توزۇلۇشى

(3) يانتۇ تىرەكنى ئورنىتىش

تىرەك جازىنىڭ تۆت ئەتراپىنىڭ سىرتقى تىك يۆزىنى بويلاپ يانتۇ تىرەك ئورنىتىلىدۇ، ئوتتۇرا قىسمىغا كۆرۈش ئېھتىياجى ھەمدە رام كاتەكچىسىنىڭ چوڭ ـ كىچىكلىكى بويىچە ھەر 10m ~ 15m ئارىلىققا بىر رەت ئورۇنلاشتۇرۇش ئارقىلىق تىرەك جازىسىنىڭ بىر پۈتۈن مۇقىملىقىغا كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ. بۇنىڭدىن سىرت يەنە كونكرېت قۇراشتۇرۇش ۋاقتىدىكى ئېھتى-

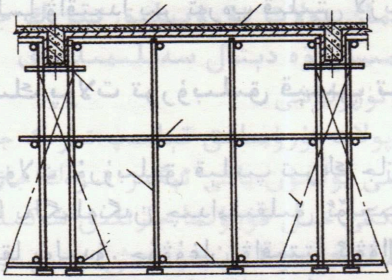
ياج بويىچە قاتتىق يانتۇ تىرەك ۋە يۇمشاق يانتۇ تىرەك ئىشلىتىشكە بولىدۇ.

① قاتتىق يانتۇ تىرەككە پولات تۇرۇبا ئىشلىتىلىدۇ، ئۇ ئىز-مە ئارقىلىق تىرەك جازىسىدىكى تىك بالداق بىلەن گورىزونتال بالداقلا ئۇلىنىدۇ، 5.6 - رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

5.6 - رەسىم قاتتىق يانتۇ تىرەك

② يۇمشاق تىرەككە پولات چىۋىق، قوغۇشۇن سىم، تۆمۈر زەنجىر قاتارلىق ماتېرىياللار ئىشلىتىلىدۇ ۋە كېسىشتۈرۈپ ئو-رۇنلاشتۇرۇلىدۇ. ھەربىر تال تارتما بالداقلا بۇرمىلىق مىخ ئو-رۇنلاشتۇرۇلغان بولىدۇ، مۇشۇنداق بولغاندىلا تارتما بالداقنىڭ بوشاپ كەتمەسلىكىگە كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ، 6.6 - رە-سىمدىكىدەك.

6.6 - رەسىم: يۇمشاق يانتۇ بالداق

(4) ئۇستۇنكى ئېغىرلىقنى تەڭشەش نۇقتىسىنى لايىھەلەش

بۇنىڭدا ئەڭ ياخشىسى تىك بالداقنىڭ چوققىسىغا تىرىگۇچ تاختا ئورۇنلاشتۇرۇش كېرەك، تىرىگۇچ تاختىنىڭ تەگلىك تاختىسىدىن تەڭشەش جازىسىنىڭ ئۇستۇنكى قەۋىتىدىكى توغرا بالداققىچە بولغان ئېگىزلىك 0.4m دىن كىچىك بولۇشى كېرەك. تەڭشەش نۇقتىسى ئۇستۇنكى قەۋەتتىكى توغرا بالداقىغا ئورۇنلاشتۇرۇلغان بولسا، ئىمكانقەدەر تىك بالداققا يېقىن بولۇشى، تىك بالداق بىلەن بولغان ئارىلىقى 200mm دىن كىچىك بولۇشى لازىم.

(5) قۇراشتۇرۇشتا دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

① چوقۇم لايىھەدىكى ئۆلچەم بويىچە قۇراشتۇرۇش، تىك بالداق بىلەن توغرا بالداقنىڭ ئۈلىقى ئوخشاش بولمىغان رام كاتەكچە قەۋىتىدە ئۆزئارا ئۆتۈشتۇرۇلگەن بولۇشى لازىم.

② قېلىپ تەرەپ جازىسىغا چۈشىدىغان يۈكنى كونترول قىلىپ، قېلىپ تەرەپ جازىسىنىڭ تەكشى كۆچكە ئۇچرىشىغا كاپالەتلىك قىلىش، بېتوننى ئوتتۇرىدىن باشلاپ، ئىككى تەرەپكە كېڭەيتىپ قويۇش لازىم. بېتون قويۇشقا باشلىغاندىن كېيىن، ئادەم ئەۋەتىپ تەرەپ جازا ھەمدە ئۇنىڭ تەرەپ ئەھۋالىنى تەكشۈرۈش، ئەگەر ئولتۇرۇشۇش، بوشاپ قېلىش ۋە شەكىل ئۆزگىرىش ئەھۋاللىرى بولسا ۋاقتىدا بىر تەرەپ قىلىش لازىم.

2. ئىزمىلىك پولات تۇرۇبلىق قېلىپ تەرەپ جازىسىنى چۈۋۈش

ئىزمىلىك پولات تۇرۇبلىق قېلىپ تەرەپ جازىسىنى قويۇلغان بېتون قۇرۇلما بەلگىلەنگەن چىداملىقلىق ئۆلچىمىگە يەتكەندىن كېيىن چۈۋۈشقا بولىدۇ. چۈۋۈغان ۋاقىتتا ئاۋۋال تەڭشىلىشچان بولتىنى بوشىتىش، چۈۋۈپ ئېلىنغان قېلىپنى ئېغىرلىق كۆتۈ-

ربدىغان تىرەك جازىنىڭ ياغاچ تاختىسىغا قويۇپ توشۇپ بولغاندىن كېيىن، ئاندىن ئىزمىلىك پولات تۈرۈبىلىق تاختىپەرنى چۈشۈش تەرتىپى ۋە تەلىپى بويىچە چۈشۈش لازىم.

§ 2 . ئىشىكسىمان پولات تۈرۈبىلىق قېلىپنىڭ تىرەك جازىسى

ئىشىكسىمان پولات تۈرۈبىلىق قېلىپ تىرەك جازىغا ئاساسلانغى ئىشىك شەكىللىك پولات جازا قۇرۇلمىسى قوللىنىلىدۇ. ئۇنىڭ ئېگىلىش مومېنتىنىڭ تەسىرىگە تاقابىلچانلىقى بىرقەدەر يۇقىرى، تىك يۆنىلىشتىكى توپلانما يۈك ياكى تەكشى تارقالغان يۈكنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىغاندا، ئۇنىڭ ئۇلىقىنىڭ مەزمۇت قۇرۇلما ئېگىلىش مومېنتىنىڭ تەسىرىگە ناھايىتى ياخشى تاقابىل تۇرىدۇ ھەمدە ئۇنى تىك بالداق ئارقىلىق تۆۋەنگە ئۆزىتىپ بېرىدۇ، ئاندىن ئۇنىڭ تۈۋى يەنە چېتىش كالتىكى ئارقىلىق ئاستىنقى ئىشىك جازىسىنىڭ تىك بالدىقىغا ئۇلىنىدۇ، ئاستىنقى ئىشىك جازىسى توغرا لىمىنىڭ كونترول قىلىشى بىلەن تىك بالداقنىڭ يۈك كۆتۈرۈش ئىقتىدارىنى خېلى ياخشى جارى قىلدۇرىدۇ.

1. ئىشىكسىمان پولات تۈرۈبىلىق تىرەك جازىنىڭ ئاساسلىق قۇرۇلمىسى ۋە دېتال سەپلىمىلىرى

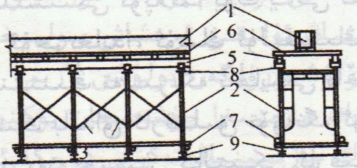
(1) ئاساسلىق تۈزۈلۈشى

ئىشىكسىمان پولات تۈرۈبىلىق قېلىپ تىرەك جازىسى مەيلى پەس تىرەك جازىسى بولسۇن ياكى ئېگىز تىرەك جازىسى بولسۇن، ھەر ئىككىسى ئىككى خىل قۇرۇلما جازىلىق شەكىلگە ئىگە:

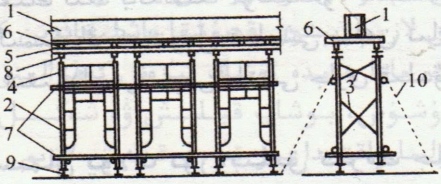
① پارالىل ئىشىك جازىلىق بىرىكىش. يەنى، يەككە ئىشىك

جازىسى ئۇستىگە ئۇلاپ ئېگىزلىتىلىدۇ، ياكى ئۆزئارا پاراللېل بولغان بىر قانچە ئىشىك جازىسى گورىزونتال بالداق ئورنىتىش ئارقىلىق بىر پۈتۈن گەۋدە قىلىپ تارتىپ چېتىلىدۇ، 7.6 ـ رەسىم.

② ئۆتۈشتۇرۇپ قۇرۇلىدىغان دەستىلەنمە ئىشىك جازىسى ئىككى ئىشىك جازىسى ئۆزئارا ئۆتۈشتۇرۇلۇپ ياكى بىر بۆلىكى دەستىلەپ قۇرۇلىدىغان ئۇسۇل بولۇپ، ئاساسلىقى ئىشىك جازىسىدىكى تىك بالداقنىڭ ئارىلىقىنى تارايتىپ، يۇك كۆتۈرۈش ئېقتىدارىنى ئاشۇرىدۇ، ئۇ كۆپىنچە بىرقەدەر ئېغىر بولغان لېنا قېلىپى يۆكىنى تىرەشكە ئىشلىتىلىدۇ، 8.6 ـ رەسىمدىكىدەك.

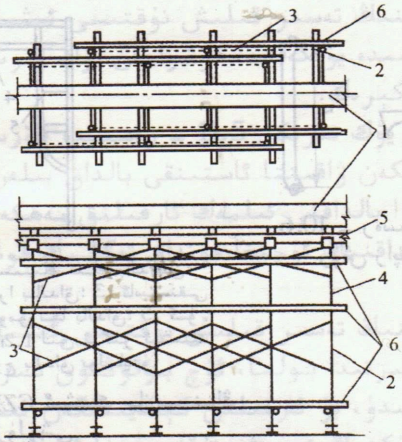
a. بىر قەۋەتلىك ئىشكىسىمان تىرەك جازا

b. تەڭشىلىشچان ئېگىز جازىلىق ئىشكىسىمان تىرەك جازىسى

1. بېتون لىم؛ 2. ئىشىك جازىسى؛ 3. كېسىشمە تىرەك؛ 4. تەڭشەش جازىسى؛ 5. تەگلىك لىم؛ 6. پەس قېلىپنىڭ توغرا لىنىسى؛ 7. گورىزونتال تارتما بالداق، يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان بالداق؛ 8. تەڭشىلىشچان قوندىاق تىرەك؛ 9. تەڭشىلىشچان تەگلىك.

7.6 ـ رەسىم ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبىلىق پەس تىرەك جازىسىنىڭ قۇراشتۇرۇلۇش شەكلى

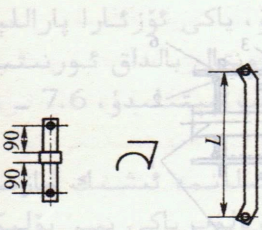

1. بېتون لىم؛ 2. ئىشىك جازىسى؛ 3. كېسىشمە تىرەك؛ 4. تەڭشەش جازىسى؛ 5. تەگلىك لىم؛ 6. گورىزونتال تارتما بالداق، يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان بالداق.

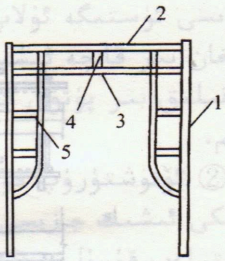
8.6 ـ رەسىم ئىشكىسمان پولات تۇرۇبلىق پەس تىرەك جاـ زىنىك قۇرۇلۇش شەكلى

(2) دېتال سەپلىمىلەر

ئىشكىسمان پولات تۇرۇبلىق تىرەك جازىغا ئىشكىسمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنىك ئىشىك جازىسى، كېسىشمە تىرەك قاتارلىق سەپلىمىلەرنى ئىشلىتىپ قۇراشتۇرغىلى بولۇپلا قالـ ماستىن، يەنە مەخسۇس ئىشلىتىلىدىغان تىرەك جازا قۇراشتۇرىدـ ىدىغان CZX ئىشىك جازىسىمۇ ئىشلىتىلىدۇ، ئۇنىڭ تۇرۇلۇش شەكلى 9.6 ـ رەسىمدىكىدەك.

10.6 ـ رەسىم تۆتاشتۇ-
رۇش زاپچاسلىرى

1. ئىشك جازىسىنىڭ تىك بالدىقى؛
2. ئۈستۈنكى توغرا بالداق؛ 3. ئاستىنقى توغرا بالداق؛ 4. ئومۇرتقا بالداق؛ 5. كۇ-چەيتكۈچ بالداق (1.2m لىق ئېگىز ئىشىك جازىسىدا كۇچەيتكۈچ بالداق بولمايدۇ)

9.6 ـ رەسىم CZX ئىشىك جازىسىنىڭ
تۈزۈلۈشى

ئۇ ئاساسلىقى ئىشىك جازىسىنىڭ تىك بالدىقى، تۈزۈلمە شەكىللىك توغرا لىم، ئومۇرتقا بالداق، كۇچەيتكۈچ بالداق ۋە چەكلىگۈچ چېتىق قاتارلىقلاردىن تۈزۈلىدۇ. ئوخشاش بولمىغان تەرەك قېلىپ ئېگىزلىك تەلىپىگە ماسلىشىش ئۈچۈن تەرەك جازىغا ئېگىزلىك تەڭشەش ئىقتىدارى ھازىرلىنىدۇ، شۇڭا ئىشكىسىمان جازىنىڭ ھەممىسىدە تەڭشەش جازىسى، تەڭشىلىشچان تەگلىك، تەڭشىگىلى بولمىغان قوندىق قاتارلىق دېتاللار ئىشلىتىلىدۇ.

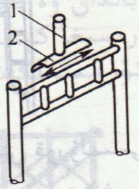
ئاستى ـ ئۈستى ئىشىك جازىسى، تەڭشەش جازىسىنىڭ تىك يۆنىلىشتىكى چېتىقىغا چاتقۇچ كالتەك ئىشلىتىلىدۇ (10.6 ـ رەسىم a)، چاتقۇچ كالتەكنىڭ ئىككى ئۇچىغا تۆشۈك ئېچىلغان بولۇپ، ئاستى ـ ئۈستىدىكى ئىشىك جازىنىڭ تىك بالدىقىغا كىرگۈزۈلىدۇ ھەمدە سىرتىغا تاغاق ئورنىتىلىدۇ (10.6 ـ رەسىم b). ئاندىن تاغاق، تىك بالداق ۋە چاتقۇچ كالتەكنىڭ تۆشۈكىدىن چۈلۈك ئۆتكۈزۈلۈپ (10.6 ـ رەسىم c)

ئاستى – ئۇستىدىكى تىك بالداق بىۋاستە چېتىلىدۇ.

ئەگەر يۇكنىڭ تەسىر قىلىش نۇقتىسى ئىشىك جازىسى كەڭ-لىكى دائىرىسىدە يۆتكەلسە، قوشۇلغان يۈك تىرىكى ئىشلىتىپ ھەل قىلىش كېرەك.

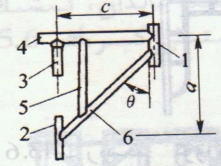
قوشۇلغان يۈك تىرىكى 11.5 – رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك بو-لىدۇ، ئىشلەتكەن ۋاقتتا ئاستىنقى بالداق بىلەن ئىشىك جازى-سىدىكى توغرا بالداقنى ئىلمەك ئارقىلىق مەھكەم چېتىپ، كە-چىك تىك بالداقنىڭ ئۈچىغا قوندۇرۇق تەگلىك قوشۇپ ئورناتسا-لا بولىدۇ.

ئەگەر يۇكنىڭ تەسىر قىلىش نۇقتىسى ئىشىك جازىسى كەڭ-لىكىنىڭ سىرتىدا بولسا، ئۈچ بۇلۇڭلۇق تىرەك جازا قوشۇپ ئىشلەتسە بولىدۇ، بۇ ئارقىلىق كېڭەيتىلگەن ئىشىك جازىسىنىڭ كەڭلىكىنى يۇكنىڭ تىرەش نۇقتىسىغا ئايلاندۇرغىلى بولىدۇ. ئۈچ بۇلۇڭلۇق تىرەك جازىنىڭ كەڭلىكى ئىشلىتىش تەلىپىگە ئاساسەن بېكىتىلىدۇ. ئادەتتە 50mm، 300mm، 400mm بولىدۇ. ئۇنىڭ تۈزۈلۈش شەكلى 12.6 – رەسىمدە كۆرسىتىلگەندەك.

1. كېچىك تىك بالداق؛
2. ئاستىنقى بالداق

11.6 – رەسىم يۇكى ئاشۇ-رۇلغان تەگلىكنىڭ تۈزۈلۈشى ۋە قۇراشتۇرۇلۇشى

1. كېچىك تىك بالداق؛ 2. ئاستىنقى بالداق؛ 3. قىستۇرما بالداق؛ 4. كە-چىك توغرا بالداق؛ 5. تارتما بالداق؛ 6. يانتۇ بالداق

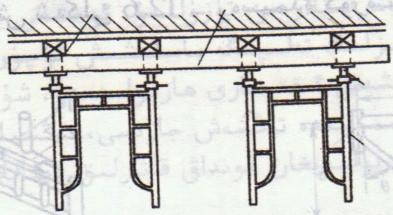
12.6 – رەسىم ئۈچ بۇلۇڭلۇق تىرەك جازىنىڭ تۈزۈلۈشى

ئىشلەتكەن ۋاقىتتا پەقەت قىستۇرما بالداقنى ئىشلەتكەن جازىسىنىڭ تىك بالدىقىنىڭ چوققىسىغا قىستۇرۇپ، ئاستىنقى بالداق بىلەن تىك بالداقنى بىرلەشتۈرۈپ مۇقىملاشتۇرۇپ، ئاندىن كېچىك تىك بالداقنىڭ چوققىسىغا قوندۇق ئورناتسىلا، ئىشلەتكىلى بولىدۇ.

2. ئىشكىسمان پولات تۈرۈبىلىق تىرەك جازىنى قۇراشتۇرۇش

(1) بىنا ئۆگزە ياپمىسىنى قۇيغاندا ئىشلىتىلىدىغان قېلىپ تىرەك جازىسى

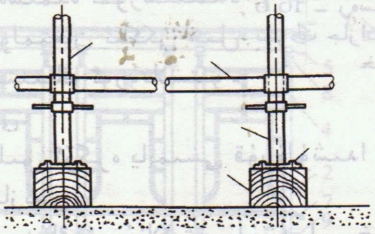
ئۆگزە ياپمىسىنىڭ قېلىپى ۋە ئۇنىڭ تىرەك جازىسىغا ئاساسلىقى يايما شەكلىدىكى تىرەك جازىسى ئىشلىتىلىدۇ، تىرەك جازىسىنىڭ قۇراشتۇرۇلۇشى مۇنداق: ئىشىك جازىسى ئۈستۈنكى چاسا ياغاچنى تىرەيدۇ، چاسا ياغاچ ئۈستىگە قېلىپ قۇرۇلىدۇ، ئۇنىڭ تۈزۈلۈشى 13.6 - رەسىمدىكىدەك.

13.6 - رەسىم تۈۋرۈك ئۇچىنىڭ ئۇلىنىش قۇرۇلمىسى

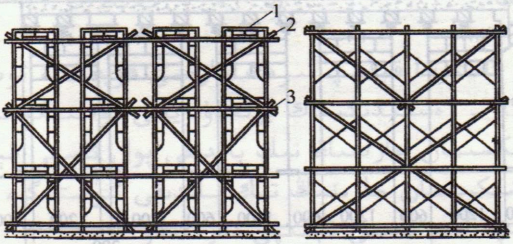
رەسىمدە ئىشىك جازىسىنىڭ تۈۋرۈكى ئۇچىغا تەڭشىلىشچان تەگلىك تاختا ئورنىتىلغان بولۇپ، ئۇنىڭ ئۈستىگە تەگلىك لىم قويۇلغان، تەگلىك لىمنىڭ ئۈزۈنلۇقى ئۇچتىن ئارتۇق تۈۋرۈكتىن ھالقىپ ئۆتۈش تەلەپ قىلىنىدۇ، تەگلىك جازا ئۈستىگە چاسا ياغاچ قويۇلىدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە قېلىپ قۇرۇلىدۇ.

ئىشىك جازىسىنى بىرىكتۇرۇپ قۇراشتۇرغاندا، تۇۋۇنىڭ مۇ-قىملىقىغا چوقۇم كاپالەتلىك قىلىش لازىم. ئاستى قىسمىنىڭ تېگىگە چوقۇم قوش يۆنلىشلىك گورىزونتال چېتىق بالداق ئور-نىتىپ تۇۋرۇكنىڭ يۆتكىلىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش كېرەك. ئۈلى تەكشى قاتتىق بولۇشى، سىلىنچا ياغاچ قويۇپ ئولتۇرۇشۇپ كېتىشىنىڭ ئالدى ئېلىنىشى لازىم. ئۇنىڭ تۇزۇلۇشى 14.6 - رەسىمدىكىدەك.

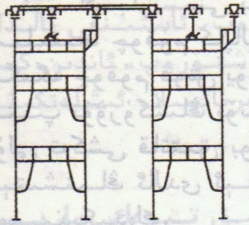
14.6 - رەسىم ئىشىكسىمان تىرەك جازا تۇۋنىڭ مۇقىملاشتۇرۇلۇشى

يايما تىرەك جازىدا مۇقىم - ئىشەنچلىك بىر گەۋدە ھاسىل قىلىش، لېكىشىپ قېلىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن ھەر قەۋەت-تىكى ئىشىك جازىسىغا بوي، توغرا يۆنلىشتىكى گورىزونتال چاتقۇچ بالداق ۋە بەلگىلىك مىقدارىدا يانتۇ بالداق، ئىشىك جازى-لىرى ئارىسىغا كېسىشمە تىرەك ئورنىتىش كېرەك، 15.6 - رە-سمدە كۆرسىتىلگەندەك.

1. ئىشىك جازىسى؛ 2. قايچا تىرەك؛ 3. گورىزونتال چېكىتقۇچ بالداق
15.6 - رەسىم ئىشىكسىمان يايما تىرەك جازىنى قۇراشتۇرۇش

يۇكنىڭ تەسىر قىلىش نۇقتىسىنىڭ ئارىلىقى ئىشىك جازىسىنىڭ كەڭلىكىدىن كىچىك ياكى چوڭ بولغاندا، ئۇچ بۇلۇڭلۇق تىرەك جازا ۋە قوشۇلغان يۈك تەڭلىكى ئىشلىتىپ تەڭشەش كېرەك. 16.6 ـ رەسىم بىلەن 17.6 ـ رەسىمدە كۆرسىتىلگەن ئوخشاش بولمىغان ئىككى خىل ئارىلىق لايىھەسىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇش ئىسخېمىسى.

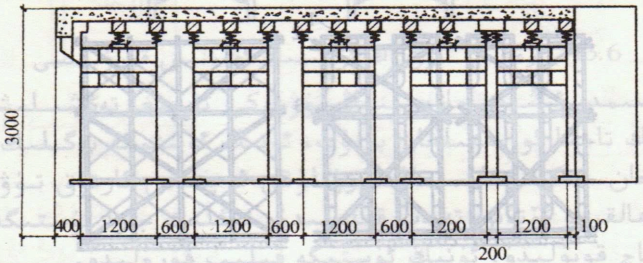

16.6 ـ رەسىم: ئۇچ بۇلۇڭلۇق تىرەك جازا ئىشلىتىش ئىسخېمىسى

(2) قوۋۇرغىلىق ئۆگزە ياپمىسى قۇرۇلۇشىدا ئىشلىتىلىدىغان قېلىپ تىرەك جازىسى

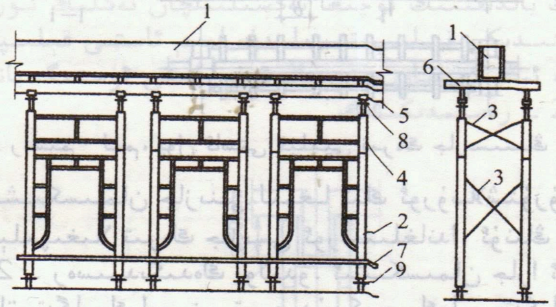
ئىشىك جازىسىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى لېمغا پارالىلىل ياكى لېمغا تىك ئىككى خىل شەكىلدە بولىدۇ. ئىشىك جازىسىنىڭ تىك يۆنىلىشتە ئورۇنلاشتۇرۇلۇشىمۇ، ئوڭ قويۇش ياكى تەتۇر قويۇش تىن ئىبارەت ئىككى خىل بولىدۇ.

① ئىشىك جازىسىنى لېمغا پارالىلىل ئورۇنلاشتۇرۇش. قۇراشتۇرغان ۋاقىتتا ئىككى دانە ئىشىك جازىسى كېسىشمە چاتقۇچ

17.6 ـ رەسىم يۇكنى ئاشۇرۇش نۇقتىسى قوللىنىلغان قۇرۇلما ئىسخېمىسى

بالداق ئارقىلىق بىرلەشتۈرۈلىدۇ. پەقەت لىم ئاستىغىلا قېلىپ تىرەك جازىسى ئورۇنلاشتۇرۇلسا، ئۇنىڭ تۈزۈلۈشى 18.6 ـ رەسىمدىكىدەك بولىدۇ. تەگلىك لىمنى ئىشىك جازىسىنىڭ تىك بالدىقى تىرەيدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئۇ يەنە كىچىك لىمنى تىرەيدۇ، كىچىك لىم يەنە قېلىپنى تىرەيدۇ.

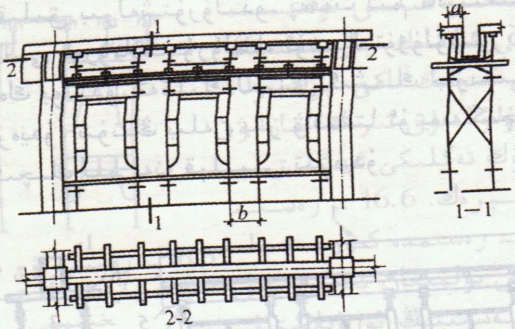

1. بېتون لىم؛ 2. ئىشىكسىمان جازا؛ 3. كېسىشمە تىرەك؛ 4. تەڭشەش جازىسى؛ 5. تەگلىك لىم؛ 6. كىچىك لىم؛ 7. يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان بالداق؛ 8. تەڭشىلىشچان قوندۇقلىق تەگلىك؛ 9. تەڭشىلىشچان تەگلىك

18.6 ـ رەسىم قېلىپ تىرىكىنى ئورۇنلاشتۇرۇش شەكلى

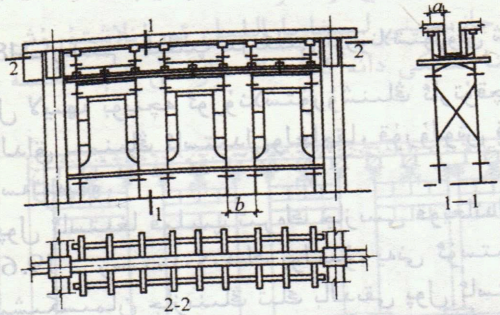
بۇ خىل لايىھە بويىچە ئورۇنلاشتۇرۇشنىڭ ئارتۇقچىلىقى: كېسىشمە بالداق لىمنىڭ ئاستىدا بولغاچقا، قۇرۇلۇش قىلىشقا تەسىر كۆرسەتمەيدۇ.

لىم، پول ئاستىغا قېلىپ تىرەك جازىسى قويغاندا، ئۇنىڭ تۈزۈلۈشى 19.6 ـ رەسىمدىكىدەك بولىدۇ. يەنى ئۇستىگە تەتۇر قويۇلغان ئىشىكسىمان جازىنىڭ تىك بالدىقى پول ئاستى قېلىپنى تىرەيدۇ، ئىشىكسىمان جازىنىڭ تىك بالدىقى ئۇستىگە كىچىك لىم ئورنىتىپ، لىم ئاستى قېلىپى تىرىلىدۇ.

19.6 ـ رەسىم لىم، پول ئاستى قېلىپى تىرەك جازىسىنىڭ شەكلى

② ئىشىكسىمان جازىنى لىمغا تىك ئورۇنلاشتۇرۇش. لى
ئاستى قېلىپىغلا تىرەك جازىسى ئورنىتىلغاندا، ئۇنىڭ تۈزۈلۈ
شى 20.6 ـ رەسىمدىكىدەك بولىدۇ. ئىشىكسىمان جازا ئۈستىدى
كى قوندىاق تەگلىك لىمنى تىرەيدۇ، كىچىك لىم تەگلىك لى
ئۈستىگە توغرا قويۇلىدۇ، لىم ئاستى قېلىپى كىچىك لىم ئۈس
تىگە ياتقۇزۇلىدۇ.

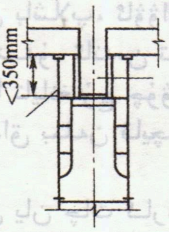

1. بېتون لىم؛ 2. تەڭشەش جازىسى؛ 3. كېسىشمە تىرەك؛ 4. تەگ-
لىك لىم؛ 6. كىچىك لىم؛ 7. يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان بالداق؛ 8. تەڭ-
شىلىشچان قوندىاق تەگلىك؛ 9. تەڭشىلىشچان تەگلىك.

20.6 ـ رەسىم لىم ئاستى قېلىپىنى تىرەش جازىسى

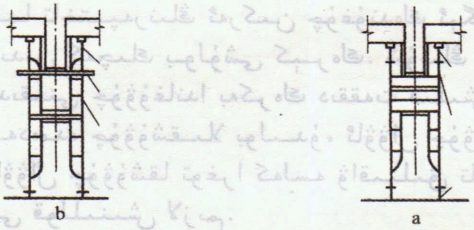
ئىشكىسمان جازىنىڭ ئېگىزلىكى يەتمىسە، تەڭشەش جازىسى قوشۇپ، تىرەك جازىسىنىڭ ئېگىزلىكىنى ئاشۇرۇشقا بولىدۇ. لىم، پول ئاستى تىرەك جازىسى تۆۋەندىكى ئىككى خىل ئەھۋالدا قۇراشتۇرۇلىدۇ:

① لىمنىڭ ئېگىزلىكى $\geqslant$ 350mm (تەڭشىلىشچان ئۈستۈنكى تەگلىكنىڭ ئەڭ چوڭ ئېگىزلىكى) بولغاندا، ئىشكىسمان جازىنىڭ تىك بالدىقىنىڭ ئۈچىغا تەگلىك ئورنىتىپ، پول ئاستىدىكى قېلىپ تىرىلىدۇ، لىم ئاستى قېلىپى بولسا بىۋاستە ئىشكىسمان جازىنىڭ توغرا لىمى ئۈستىگە ياتقۇزۇلىدۇ، 21.6 ـ رەسىمدىكىدەك.

21.6 ـ رەسىم لىم، پول ئاستى قېلىپىنىڭ تىرىلىشى

② لىمنىڭ ئېگىزلىكى $<$ 350mm بولغاندا، تەڭشەش جازىسىنى تەتۈر ئورۇنلاشتۇرۇپ، لىم ئاستى قېلىپى تەڭشەش جازىسىنىڭ توغرا بالدىقى بىلەن تىرىلىدۇ. تىك بالداق ئۈچىغا تەڭ

22.6 ـ رەسىم لىم، پول ئاستى قېلىپى تىرەك جازىسىنىڭ شەكلى

شىلىشچان تەگلىك قويۇلۇپ، پول قېلىپى تىرىلىدۇ، 22.6 رەسىم (a) دىكىدەك.

ئىشكىسىمان جازا تەتۇر قويۇلۇپ، ئىشكىسىمان جازىنىڭ تا بالدىقى پول ئاستى قېلىپىنى تىرەيدۇ، يەنە ئىشكىسىمان جازىنا تىك بالدىقى ئۇستىگە بىر مۇنچە كىچىك لىملار مۇقىملاشتۇرۇ لۇپ، لىم ئاستى قېلىپى تىرىلىدۇ، 22.6 ـ رەسىم (b) دىكىدەك

3. ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنى چۇڭۇش

ئىشكىسىمان پولات تۇرۇبلىق تاختىپەرنى چۇڭۇش تەرتىپى تۆۋەندىكى تەرتىپلەر بويىچە ئېلىپ بېرىلىدۇ:

(1) چات ئارىسى تەرەپتىن باشلاپ، ئاۋۇال ئاستىدىكى تايانغۇچ بىلەن سالاسۇن چۇڭۇپ ئېلىنىدۇ، ئاندىن تاختىپەر تاختىسى ياكى گورىزونتال جازا بىلەن شوتا تايانغۇچ چۇڭۇلىدۇ، ئەڭ ئاخىرىدا گورىزونتال كۇچەيتكۈچ بالداق بىلەن قايچا تىرەك چۇڭۇش ئېلىنىدۇ.

(2) ئۇستۇنكى قەۋەتتىكى يان چات ئارىسى تەرەپتىن باشلاپ كېسىشمە تىرەك چۇڭۇلىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئۇستۇنكى تامغا چېتىش بالدىقى بىلەن ئۇستۇنكى قەۋەت ئىشكىسىمان جاز چۇڭۇپ ئېلىنىدۇ.

(3) يۇقىرىقى تەرتىپ بويىچە داۋاملىق ھالدا ئىككىنچى باس قۇچتىكى ئىشكىسىمان جازا ۋە ئۇنىڭ سەپلىمىلىرى چۇڭۇپ ئې لىنىدۇ، ئەمما تاختىپەرنىڭ ئەركىن چۇغۇندەك ئېگىزلىكى ئۇچ باسقۇچ جازىدىن كىچىك بولۇشى كېرەك. شۇنىڭ ئۈچۈن تامغا چېتىش بالدىقىنى چۇڭۇغاندا بەكرەك دىققەت قىلىش كېرەك، پە قەت ماس قەدەمدە چۇڭۇشقىلا بولىدۇ، ئاۋۇال چۇڭۇپ ئېلىشقا بولمايدۇ، ئاۋۇال چۇڭۇشقا توغرا كەلسە ۋاقىتلىق تارتىپ چېتىش تەدبىرلىرىنى قوللىنىش لازىم.

(4) يۇقىرىقى مەشغۇلات تەرتىپى بويىچە تۆۋەنگە قاراپ

داۋاملىق چۈۋۈلىدۇ. گورىزونتال بالداق، قايچا تىرەك قاتارلىقلار-
نى چۈۋۈشتا، تاختىپەرنى چۈۋۈپ مۇناسىپ چات ئارىسىغا يەتكەن-
دە ئاندىن چۈۋۈش لازىم.

(5) بوي يۆنىلىشتىكى يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان بالداق، توغرا يۆنىلىشتىكى ئارىلىق توسۇش بالدىقى ۋە ئاستىنقى قەۋەتتىكى ئىشكىسىمان جازا چۈۋۈلىدۇ.

(6) تەگلىك چۈۋۈپ ئېلىنىدۇ، تەگلىك تاختا ياكى تەگلىك كۆتكى يۆتكىلىدۇ.

7 - باب تاختىپەرنىڭ بىخەتەر مەشغۇلات قىلىش تېخنىكىسى

بىناكارلىق قۇرۇلۇشىدا تاختىپەر قۇراشتۇرۇش ۋە چۈۋۈش ئېگىزلىكتىكى ئىستېرىئولۇق كېسىشمە مەشغۇلات بولۇپ، ئەگەر سەللا بىخەستەلىك قىلىنسا، بىخەتەرلىك ھادىسى كېلىپ چىقىشى مۇمكىن. بۇ ئوخشاش بولمىغان دەرىجىدە ئادەم ئۆلۈش - يارىلىنىش ھادىسى پەيدا قىلىپ، قۇرۇلۇش سۈرئىتىگە تەسىر يەتكۈزىدۇ. شۇڭا ھەر خىل جازىلارنىڭ قۇرۇلۇشىغا تەييارلىق قىلىش، قۇراشتۇرۇش، ئىشلىتىش، چۈۋۈش ھەمدە توشۇش ۋاقىلاش جەريانىدا، باشتىن - ئاخىر «بىخەتەرلىك بىرىنچى، مۇدا-پىئەلىنىش ئاساس» فاكتىنىدا چىڭ تۇرۇپ، ئىشەنچلىك تەدبىر-لەرنى قوللىنىپ، ھەر خىل بىخەتەرلىك ھادىسىلىرىنىڭ يۈز بە-رىشىنى توسۇش لازىم.

§ 1 . بىخەتەرلىك تېخنىكا مەشغۇلات قائىدىسى

1. جازا ئىشچىلىرى بىخەتەر تېخنىكىلىق مەشغۇلات قائىدىسىدىكى ئومۇمىي بەلگىلىمىلەر

(1) جازا ئىشچىلىرىنى ئالاھىدە مەشغۇلات ۋە ئېگىزلىكتە مەشغۇلات قىلىش بىخەتەرلىك تېخنىكىسى بويىچە تەربىيەلەش - سىناش كېرەك، ئەكس ئاخىرى بەدەن تەكشۈرۈشتە لايىقەتلىك بو-لۇپ، ھەمدە ئالاھىدە مەشغۇلات كىنىشكىسى ئالغاندىن كېيىن، ئاندىن تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش ۋە چۈۋۈش خىزمىتىگە قاتـ-ناشسا بولىدۇ.

(2) تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش چوقۇم ئالاقىدار بەلگىلىمىلەر بويىچە مەشغۇلات قىلىش، يەنى: قۇراشتۇرۇلغان تاختىپەرنىڭ تەكشى ھەم توز بولۇشى، ئۇلاقلىرى مەھكەم چېتىلغان بولۇشى، ئۇلى قاتتىق بولۇشى، قەۋەتلىرىگە تارتما قويۇلغان بولۇشى، تەرەكلىرى تىك بولۇشى، ئۇستى تەكشى بولۇشى، ئەسلىھەلىرى توغرا بولۇشى ۋە مەھكەم ئورنىتىلغان بولۇشى لازىم.

(3) تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش جەريانىدا جازا ئىشچىسى چوقۇم مەخسۇس تۇرده قۇرۇلۇش قىلىش لايىھەسى ۋە مەشغۇلات قىلىش قائىدىسى بويىچە قۇراشتۇرۇش ھەمدە قۇراشتۇرۇش جەريانىدا قوغدىنىش بۇيۇملىرى توغرا ئىشلىتىلىش لازىم.

(4) پولات بىلەن قومۇشنى ئارىلاشتۇرۇپ قۇراشتۇرماسلىق، تىك بالداق، چوڭ توغرا بالداق، كىچىك توغرا بالداق ۋە قايچا بالداق قاتارلىق ئاساسلىق كۇچكە ئۇچرايدىغان بالداقلارغا ئوخشاش بىر قۇرۇلۇشتا ئوخشاش بولمىغان ماتېرىياللارنى ئىشلەتمەسلىك لازىم.

(5) قۇراشتۇرۇشقا ئىشلىتىلىدىغان پولات تۇرۇبا ۋە ئىزمىلار چوقۇم دۆلەت ئۆلچىمىگە ئۇيغۇن بولۇشى، ئېغىر دەرىجىده داتلاشقان، ئېگىلىپ قالغان ياكى دەز كەتكەن پولات تۇرۇبىلارنى قەتئىي قۇراشتۇرۇشقا ئىشلەتمەسلىك ھەمده چۇرۇكلۇكتىن يېرىلغان، شەكلى ئۆزگەرگەن، رېزىبىسى ئۇپرىغان ئىزمىلارنى ئىشلىتىشتىن ساقلىنىش لازىم.

(6) تاختىپەرنىڭ ئىچكى تىك بالدىقى بىلەن سىرتقى تام يۈزى ئارىسىغا قوغدىنىش تەدبىرى قوللىنىش كېرەك. مەسىلەن، تاختىپەر ئۇستىدىكى يانتۇ يوللارغا ئايرىم تەرەك سىستېمىسى ئورنىتىلىشى، ئايلىنىدىغان بۇلۇڭدىكى دەم ئېلىش سۇپىسى $2m^2$ تىن كىچىك بولماسلىقى، يانتۇ يولنىڭ يانتۇلۇقى 1:3 تىن چوڭ بولماسلىق، سىيرىلىپ كېتىشتىن قوغدىنىش چۇڭقۇرلۇقى ئارىلىقى 30cm دىن كىچىك بولماسلىقى لازىم.

(7) پولات تۇرۇبىلىق تاختىپەرنىڭ تىك بالدىقىنىڭ ئاستى ئۇچى بېتون قاتتىق ئۇل ياكى بېتون سېلىنچا كۆتەك ئۈستىگە مۇقىم دەستىلىشى ھەمدە بوي، توغرا يۆنىلىشتە يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان بالداق ئورنىتىلىشى لازىم.

(8) تاختىپەرنىڭ ئىككى بېشى، ئايلىنىش بۇلۇڭى ھەمدە سىرت تەرىپىدىكى قايچا تىرەك چوقۇم تولۇق ئۇلىنىشى تارتما ئۇلاقنىڭ تۇرۇلۇشى ۋە مىقدارى تەلەپكە ئۇيغۇن بولۇشى لازىم.

(9) تىك بالداقنىڭ ئارىلىقى تەڭ بولۇشى، ئۇنىڭ بوي يۆنىلىشتىكى ئارىلىقى 1.8m ئىچىدە بولۇشى، تاختىپەرنىڭ تام يۈزى بىلەن بولغان ئارىلىقى 20cm ئىچىدە كونترول قىلىنىشى، ئەگەر بۇ ئارىلىق 20cm دىن ئېشىپ كېتىش ئەھۋالى كۆرۈلسە ئارىلىقىنى توسۇش تەدبىرى قوللىنىشى كېرەك.

(10) تاختىپەرنىڭ ئاساسلىق بالداقلىرىنىڭ ئۇلىنىش نۇقتىلىرى ئۆزئارا ئۆتۈشتۇرۇپ ئۇلىنىشى، پولات تۇرۇبا قايچا تىرەكنىڭ ئۇلىقى ئۆتۈشتۇرۇپ ئۇلىنىشى، ئۇنىڭ ئۆتۈشتۇرۇلۇش ئۇزۇنلۇقى 50cm دىن كىچىك بولماسلىقى لازىم.

(11) تاختىپەرنىڭ ئۈستى بەلگىلىمىدىكى تەلەپ بويىچە يېپىلىشى كېرەك؛ ئىچكى تىك بالداق باشتىن ـ ئاخىر سەرقەلەمدىن 50cm پەس تۇرغۇزۇلۇشى، سىرتقى تىك بالداق سەرقەلەمدىن 1m ئېگىز چىقىرىلىشى لازىم. تاختىپەرنىڭ سىرتى، ئىككىنچى باسقۇچتىن باشلاپ ھەر باسقۇچقا 30cm ئېگىزلىكتە پۇت توسۇش بالدىقى ۋە 1.2m ئېگىزلىكتە قوغدىنىش سالاسۇنى ئورنىتىلىشى كېرەك؛ ئۈستۈنكى رەتكە ئاز دېگەندىمۇ ئىككى قۇر تايانغۇچ سالاسۇن ئورنىتىلىشى، ئۇنىڭ ئېگىزلىكى ئايرىم ـ ئايرىم ھالدا 1.2m ۋە 1.8m بولۇشى كېرەك.

(12) تاختىپەر ئۈستىدىكى ئەخلەت ۋە كېرەكسىز نەرسىلەر داۋاملىق تازىلىۋېتىلىشى، ئەگەر تاختىپەر بالداقلىرىدا ئېگىلىش، شەكلى ئۆزگىرىش ئەھۋاللىرى بايقالسا دەرھال ئالماشتۇ-

رۇۋېتىلىشى لازىم.

(13) تاختىپەر ئۇستىگە ئېغىرلىق كۆتۈرۈش ۋە تارتىش ئۇچۇن بالداق، ئارغامچىلارنى ئورناتماسلىق؛ تاختىپەر ئۇستىگە ماتېرىيال يەتكۈزۈپ بېرىدىغان سىيرىلما ئوقۇر قۇرماسلىق، ماتېرىيال قو- يۇش سۇپىسى ئورۇنلاشتۇرماسلىق؛ تاختىپەر بىلەن ماتېرىيال يۆتكەشكە توغرا كەلگەندە يانتۇ تارتىش، يانتۇ ئېسىش ئۇسۇلى قوللانماسلىق كېرەك.

(14) تاختىپەر ۋە ماتېرىيال توسۇش لىفتىنى چۇڭغاندا، مەخسۇس خادىم قوماندانلىق قىلىشى، چۇڭۇشتىن بۇرۇن لىفتنىڭ تاختىپەر ۋە قۇرۇلۇش بىلەن چېتىلىش ئەھۋالىنى تولۇق تەكشۈ- رۇش كېرەك؛ چۇڭۇغاندا يەنە مەخسۇس خادىم ئاگاھلاندۇرۇپ تۇ- رۇشى كېرەك؛ ئاستى - ئۇستىنى بىرلا ۋاقىتتا چۇڭۇماسلىق، چوقۇم قۇراشتۇرۇش تەرتىپىنىڭ ئەكسىچە يۇقىرىدىن تۆۋەنگە قاراپ قەۋەتمۇقەۋەت چۇڭۇش كېرەك.

(15) پولات تۇرۇبا، تاختىپەر تاختىسى، ئىلمەك، بىخەتەرلىك توري قاتارلىقلارنى چۇڭۇپ ئالغاندىن كېيىن، ئارغامچا بىلەن ئې- سىپ چۈشۈرۈش، ھەرگىز تاشلىماسلىق لازىم.

(16) پولات تۇرۇبا، تاختىپەر تاختىسى، ئىلمەك، بىخەتەرلىك توري قاتارلىقلارنى ئۆز توري بويىچە ئايرىم دۆۋىلەش ھەم بەلگە تاختىسى ئېسىش كېرەك.

(17) تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇپ بولغاندىن كېيىن پىرىيوملاش- نى ئىلتىماس قىلىش لازىم.

2. گۇلدۇرماملىق چاقماق، توك لىنىيەسى ۋە ناچار ھاۋا رايى قاتارلىق ئالاھىدە ئەھۋاللاردا ئېگىزلىكتە مەش- غۇلات قىلغاندا، يەنە بەزى ئالاھىدە بەلگىلىمىلەرگە رىئا- يە قىلىش كېرەك

(1) چاقماقتىن مۇداپىئەلىنىش ئۇسكۇنىسى ئورنىتىش

قۇرۇلۇش نەق مەيدانىدا يېقىن ئەتراپتىكى بىنا، قۇرۇلمىلار ـ نىڭ چاقماقتىن مۇداپىئەلىنىش ئۈسكۈنىسىنىڭ قوغداش دائىرىسىنىڭ سىرتىدىكى تاختىپەر، كونترول قىلىش جازىسى، قۇ ـ دۇق جازىسى قاتارلىقلارغا ئەگەر 1.7 ـ جەدۋەلدىكى دائىرە ئىچىدە بولسا، چاقماق قايتۇرغۇچ ئورنىتىش كېرەك، يەرگە ئۇلىنىدىغان ئېلېكتىر قارشىلىقى Ω 10 دىن چوڭ بولماسلىق لازىم.

1.7 ـ جەدۋەل تاختىپەر قاتارلىقلارغا چاقماق قايتۇرغۇچ ئورنىتىش بەلگىلىمىسى

رايوننىڭ يىللىق ئوتتۇرچە گۈلدۇرماما ـ چاقماقلىق كۈنى (d)	تاختىپەرنىڭ ئېگىزلىكى (m)
≤15	≥50
15d دىن چوڭ، 40d دىن كىچىك	≥32
40d دىن چوڭ، 90d دىن كىچىك	≥20
≥90 ھەم چاقماقنىڭ زىيىنى ئالاھىدە زور رايون	≥12

(2) ئېلېكتىردىن مۇداپىئەلىنىش قۇرۇلمىسىنى ئورنىتىش

① ئەگەر ئېگىزلىكتە توك لىنىيەسى ئاستىدا خىزمەت قىلىشقا توغرا كەلسە ئاۋۋال توكنى توختىتىش كېرەك. ئەگەر توكنى توختىتىۋېتىشكە مۇمكىن بولمىسا بەزى ئارىلىق توسۇپ مۇداپىئەلىنىش تەدبىرلىرىنى قوللىنىش كېرەك. كىرانىنى توك لىنىيەسى ئاستىغا توختىتىپ ئىشلىتىشكە بولمايدۇ. ئەگەر توك لىنىيەسىنىڭ بىر تەرىپىدىن خىزمەت قىلىشقا توغرا كەلسە، كىرانىنىڭ ئېغىرلىق كۆتۈرۈش دېتاللىرىنىڭ ئەڭ يېقىن ئارىلى ـ

2.7 ـ جەدۋەل ئۇسكۇنە بىلەن توك لىنىيەسىنىڭ ئەڭ كىچىك ئارىلىقى

توك لىنىيەسىدىكى توك- نىڭ بېسىمى (kn)	1دىن تۆۋەن	1~20	35~110	154	220
توك لىنىيەسىنىڭ رۇخ- سەت قىلىنغان ئەڭ كىـ- چىك ئارىلىقى (m)	1.5	2	4	5	6

قى 2.7 ـ جەدۋەلدىكى بەلگىلىمىدىن كىچىك بولماسلىقى لازىم.

② چىراغ يورۇتۇشقا ئىشلىتىلىدىغان ئېلېكتىر بېسىمى 36 ۋولتتىن ئېشىپ كەتمەسلىكى، ئەگەر نەم مۇھىتتا ياكى مېتال ئورالمىلار (قاچىلار) ئىچىدە خىزمەت قىلغاندا، چىراغ يورۇتۇشقا ئىشلىتىلىدىغان ئېلېكتىر بېسىمى 12 ۋولتتىن ئېشىپ كەتـ- مەسلىكى لازىم.

(3) ناچار ھاۋا رايى

① بىر قەدەر ناچار ھاۋا رايى (مەسىلەن، 6 بالدىن يۇقىرى بوران، قاتتىق يامغۇر، قويۇق تۇمان قاتارلىق) كىلىماتى سەۋەبـ- دىن نورمال قۇرۇلۇش قىلىش تەسىرگە ئۇچرىسا، ئېگىزلىكتە ئۇستى ئوچۇق ھالەتتە كىران ئىشلىتىش، قۇرۇق قېتىش مەشـ- غۇلاتى قىلىشقا بولمايدۇ.

② قۇرۇلۇش مەيدانىدىكى يوللارنى ئاسراش، رېمونت قىلىشنى كۈچەيتىش، تاختىپەر تاختىسى بىلەن يانتۇ يوللارغىمۇ مۇناسىپ سىيرىلىشتىن قوغدىنىش تەدبىرلىرىنى قوللىنىش لازىم.

③ ياز پەسلىدە مەشغۇلات قىلغاندا، دەم ئېلىش ۋاقتىنى مۇۋاـ- پىق تەڭشەپ، يۇقىرى تېمپېراتۇرىدا مەشغۇلات قىلىشتىن ساقـ- لىنىش كېرەك. يۇقىرى تېمپېراتۇرىدا مەشغۇلات قىلىنىدىغان

ئورۇنلاردا شامال ئۆتۈشتۈرۈش ۋە تېمپېراتۇرا تۆۋەنلىتىش تەد
بىرلىرىنى قوللىنىش لازىم.

④ قىش پەسلىدە مەشغۇلات قىلىش جەريانىدا، ئەگەر خىزمەت
مۇھىتىنى كۆمۈر قالاپ ئىسسىتىشقا توغرا كەلسە، ئوتتىن مۇدا
پىئەلىنىش تەلىپىگە ئۇيغۇن بولۇش ھەمدە مەخسۇس خادىم ئو
رۇنلاشتۇرۇپ باشقۇرۇش، شۇنىڭ بىلەن بىرۋاقىتتا كاربون چا
ئوكسىدىتىن زەھەرلىنىشتىن مۇداپىئەلىنىش تەدبىرلىرىنى قول
لىنىش كېرەك.

(4) ئېگىزلىكتە مەشغۇلات قىلىش

ئېگىزلىكتە مەشغۇلات قىلىدىغان خادىملار قەرەللىك بەدەن
تەكشۈرتۈپ تۇرۇشى لازىم. ئەگەر يۇقىرى قان بېسىمى، يۈرەك
كېسىلى، كەم قانلىق، تۇتقاقلىق كېسىلى بارلار ھەمدە ئېگىز
لىكتە مەشغۇلات قىلىشقا ماس كەلمەيدىغان باشقا خادىملار بۇ
ئىشقا قاتناشتۇرۇلماسلىقى لازىم.

§ 2 . تاختىپەرنىڭ بىخەتەرلىك تېخنىكىسى ۋە مەشغۇلات مۇھىم نۇقتىلىرى

1. بىخەتەرلىك تېخنىكا تەلەپلىرى

تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش، ئىشلىتىش ۋە چۈۋۈش جەريانىدىكى بىخەتەرلىك تېخنىكا تەلەپلىرى تۆۋەندىكىچە:

(1) جازا قۇرۇلمىسى

جازىنىڭ ئۆلچىمى ئىشلىتىش تەلىپىنى قانائەتلەندۈرۈش بە
لەن بىر ۋاقىتتا، تۆۋەندىكى بىخەتەرلىك تەلەپلىرىگە كاپالەتلىك
قىلىنىشى لازىم.

① جازا قۇرۇلمىسىنىڭ مەزمۇتلۇقى

a. بىرلىك جازىدا ئاساسلىق تۈزۈلمىسىنى مۇقىملاشتۇرغۇچى

بالداق دېتاللىرى كەم بولماسلىقى لازىم.

b. پوتۇن جازىغا بەلگىلىمە بويىچە يانتۇ بالداق، قايچا تىرەك، تامغا چېتىش دېتالى ياكى تىرەك، تارتما ئورنىتىش لازىم.

c. ئېھتىياجغا ئاساسەن، يەر ئاستى يولى، كامار ـ توشۇك ھەمدە باشقا قۇرۇلما ئۆلچىمىنى (ئېگىزلىك، كەڭلىكنى) چوڭايتىش زۆرۈر بولغان ياكى بەلگىلىمىدىن ئارتۇق يوك قوبۇل قىلىدىغان بۆلەكلەرگە كۈچەيتكۈچ بالداق ياكى قۇرۇلما ئورنىتىش لازىم.

② ئۆلىنىش نۇقتىلىرى ئىشەنچلىك بولۇش

a. بالداقلارنىڭ كېسىشكەن جايىنىك بەلگىلىمىگە ئۇيغۇن بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش كېرەك.

b. چاتقۇچى دېتاللارنىڭ قۇراشتۇرۇلۇشى ۋە چىڭىتىلىشى قۇراشتۇرۇش تەلىپىگە ئۇيغۇن بولۇشى لازىم.

(2) ئۆل ۋە تىرەك تارتىش قۇرۇلمىسى

① تاختىپەرنىڭ ئۆلى توزلەپ چىڭدىلىشى ھەمدە يېتەرلىك مۇقىملىققا ۋە يوك كۆتۈرۈش ئىقتىدارىغا ئىگە بولۇشى لازىم. ئەگەر ئۇ گىرۋەككە ياكى سۇپا ئۈستىگە ئورۇنلاشتۇرۇلسا، تىك بالداقنىڭ گىرۋەك، سۇپا قىرى بىلەن بولغان ئارىلىقى 1m دىن كىچىك بولماسلىقى، گىرۋەكنىڭ يانتۇلۇقى توپراقنىڭ تەبىئىي سىيرىلىش بۇلۇڭىدىن چوڭ بولۇشى لازىم. تاختىپەرنىڭ تىك بالدىقى ئاستىغا سىلىنچا تەگلىك ياكى سىلىنچا تاختا قويۇش كېرەك.

② تاختىپەرنىڭ تامغا چېتىلىش نۇقتىسى، تارتىش ـ تىرەش نۇقتىسى ۋە ئېسىلىش نۇقتىسى تارتىش ـ تىرەش يۆكىنى كۆتۈرەلەيدىغان ئىشەنچلىك قۇرۇلما ئورنىغا بېكىتىلىشى، زۆرۈر بولسا، قۇرۇلمىنى ھېسابلاپ كۆرۈش لازىم.

(3) بىخەتەرلىك قوغدىنىش تەدبىرلىرى

تاختىپەر ئۈستىدىكى بىخەتەرلىك قوغدىنىش ئەسلىھەلىرى

بىخەتەرلىك قوغدىنىش شارائىتى بىلەن ئۇنۇملۇك تەمىنلەيدۇ، جازا ئۇستىدىكى خادىملار ياكى بۇيۇملارنى چوشۇپ كېتىشتىن ئۇنۇملۇك ساقلايدۇ

① قۇراشتۇرۇش ۋە چۈۋۈش جەريانىدىكى بىخەتەرلىك قوغدىنىش تەدبىرلىرى

a. مەشغۇلات جەريانىدا بىخەتەرلىك توسۇقى ۋە ئاگاھلاندۇرۇش بەلگىسى ئورنىتىش، مۇناسىۋەتسىز خادىملارنىڭ خەتەرلىك رايونغا كىرىشىنى مەنئى قىلىش لازىم.

b. قۇرۇلمىسى تېخى مۇقىملاشتۇرۇلمىغان ياكى مۇقىملىقىنى يوقاتقان تاختىپەرلەرگە ۋاقتىلىق تىرەك ياكى تارتما ئورنىتىش لازىم.

c. بىخەتەرلىك تاسمىسى ئىشەنچلىك بولمىغان بۇيۇملارنى ئىلغان ئەھۋالدا بىخەتەرلىك ئارغامچىسى تارتىش لازىم.

ماتېرىيالنى بىۋاستە تاشلىماسلىق، مۇناسىپ بولغان ماتېريال توشۇش ئەسلىھەسى ئورنىتىش لازىم.

② مەشغۇلات يۈزىدىكى بىخەتەرلىك قوغدىنىش تەدبىرلىرى

a. ئېگىزلىكى 2m دىن كېچىك بولغان بېزەك ئۇچۇن ئىشلىتىلىدىغان تاختىپەرگە ئىككى دانە تاختىپەر جازىسى ئىشلەتسە بولىدۇ، ئەمما باشقا تاختىپەرلەرنىڭ مەشغۇلات يۈزىدە تاختىپەر تاختىسى ئۇچ پارچىدىن ئاز بولماسلىقى ھەمدە تاختىپەر تاختىسى ئارىسىدا بوشلۇق قالدۇرۇلماسلىقى، تاختىپەر تاختىسى بىلەن تام يۈزى ئارىسىدىكى بوشلۇق ئادەتتە 200mm دىن چوڭ بولماسلىقى لازىم.

b. تاختىپەر تاختىسى ئۇزۇنىسىغا ئۇلاپ قويۇلغاندا، ئۇنىڭ تۇتاشقان ئۇچى بىر - بىرىگە تاقىشىپ تۇرۇشى، ئۇنىڭ ئۇچ قىسمى ئاستىدىكى كېچىك توغرا بالداقمۇ مۇقىم بولۇشى كېرەك. بۇنىڭدىن سىرت كېچىك بالداقنىڭ مەركىزىدىن تاختا ئۇچىغىچە بولغان ئارىلىق 150 ~ 200mm دائىرىدە بولۇشقا كاپالەتلىك قىلىش

لازىم. ئەگەر ئۆتۈشتۇرۇپ قويۇشقا توغرا كەلسە، ئۆتۈشتۇرۇش ئۇزۇنلۇقى 30mm دىن چوڭ بولۇشى، ئاستىدىكى كىچىك توغرا بالداقنىڭ ئۆتۈشتۇرۇش ئارىلىقىنىڭ ئوتتۇرىسى ياكى ئاستىنقى تاختا ئۇچى بىلەن بولغان ئارىلىقى 150mm دىن كىچىك بولماسلىقى، ئۇنىڭ باش ـ ئاخىر ئۇچى بولتىلاپ بېكىتىلىشى لازىم.

③ مەشغۇلات يۈزىنىڭ سىرتقى يان تەك يۈزىدىكى قوغدىنىش ئەسلىھەلىرى

پۈت توسۇش تاختىسىغا ئىككى قۇر قوغدىنىش سالاسۇنى ئورناتسا بولىدۇ؛ ئۇچ قۇرلۇق سالاسۇنىنىڭ سىرتىنى سۈلياۋ تور (ئېگىزلىكى 1m تۆۋەن بولماسلىق ياكى قەدەم ئارىلىقى بويىچە ئورۇنلاشتۇرۇش) بىلەن ئوراش كېرەك؛ ئىككى قۇرلۇق سالاسۇنغا ئېگىزلىكى 1m دىن تۆۋەن بولمىغان بامبۇك چېت باغلاش كېرەك؛ ئىككى قۇرلۇق سالاسۇننى پۈتۈنلەي بىخەتەرلىك تورى بىلەن يۆگەش لازىم.

④ كوچىغا قارىغان قوغدىنىش تەدبىرلىرى

a. تاختىپەرنىڭ كوچىغا قارىغان تەرىپى سۈلياۋ تور، بامبۇك چېت، بورا ياكى بېرزىنت رەخت بىلەن ئېتىلىشى لازىم.

b. كوچىغا قارىغان تەرەپكە بىخەتەرلىك تورى تولۇق تارتىلىشى ھەمدە ئاستىغا بىخەتەرلىك ئۆتۈشمە يولى تەسىس قىلىنىشى لازىم. يول ئۇستى تاختىپەر تاختىسى ياكى ئۇستىدىن چۈشكەن نەرسىلەرنى توسۇيالايدىغان باشقا ئىشەنچلىك ماتېرىياللار بىلەن يېپىلىشى لازىم.

⑤ ئادەم ماڭىدىغان ياكى تىرانسپورت ئۇسكۇنىلىرى قاتنايدىغان ئۆتۈشمە يوللارنىڭ بىخەتەرلىك تەدبىرلىرى

a. تاختىپەر ئاستىدىن ئۆتۈدىغان ياكى ئۇنىڭغا بەك يېقىن بولغان ئادەم ماڭىدىغان يول ياكى تىرانسپورت ئۇسكۇنىلىرى قاتنايدىغان ئۆتۈشمە يوللارنىڭ ئۇستى تاختاي بىلەن يېپىلىشى لازىم.

b. تاختىپەرگە چىقىپ چۇشۇشتە ئېگىزلىك پەرقى بولغان كىرىش ئېغىزلىرىغا يانتۇ يول ياكى پەلەمپەي ئورۇنلاشتۇرۇش، ھەمدە يەنە سالاسۇن ئورنىتىپ يىقىلىپ، چۇشۇشتىن ساقلىنىش لازىم.

⑥ كىران، ئاسما تاختىپەرنىڭ قوغدىنىش ئەسلىھەلىرى

كىران، ئاسما تاختىپەر مەشغۇلات ئورنىغا يۆتكەلگەندىن كېيىن، تىرەش، تارتىش ئۇسۇلى ئارقىلىق مۇقىملاشتۇرۇش ياكى تەۋرىنىشنى ئازايتىش لازىم.

2. بىخەتەرلىك تېخنىكا مەشغۇلاتىدىكى مۇھىم نۇقتىلار

(1) تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش مەشغۇلاتى

تاختىپەرنى پۇختا قۇراشتۇرۇش ئۈچۈن تۆۋەندىكى تەلەپلەرگە ريئايە قىلىش لازىم:

① ئاۋۇال يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان بالداقنى قويۇش، تىك بالداقنى تىكلەپ بولغاندىن كېيىن، ئارىلىق بويىچە يەرگە تېگىپ تۇرىدىغان بالداق بىلەن چېتىش ياكى چىك باغلاش كېرەك، بىرىنچى باسقۇچتىكى چوڭ توغرا بالداقنى قۇراشتۇرغاندا، تىك بالداققا تىكلەشتۇرگەندىن كېيىن مەھكەم چېتىش لازىم. قۇراشتۇرغاندا ئاۋۇال بىر بۇلۇڭنىڭ ئىككى تەرىپىدىكى 1~2 بالداق ئۈزۈنلۇقتا ۋە 1 بالداق ئېگىزلىكتىكى جازىنى قۇراشتۇرۇش كېرەك ھەمدە بەلگىلىمە بويىچە يانتۇ بالداق، قايچا بالداق ئورنىتىپ، مۇشۇ ئارقىلىق بىر پۈتۈن جازىنى پۇختا باشلاش، ئاندىن مۇشۇ ئاساستا ئىككى تەرەپنى داۋاملىق ئۈزارتىپ قۇراشتۇرۇش، پۈتۈن ئەتراپنى قۇراشتۇرۇپ بولغاندىن كېيىن، باسقۇچقا بۆلۈپ ئەتراپنى بويلاپ ئۇستىنى قۇراشتۇرۇش لازىم.

② بىرىنچى قۇردىكى تامغا چېتىش نۇقتىسىنى ئورنىتىشتىن بۇرۇن، بۇلۇڭدىن باشقا، ھەر 10 ~ 12m ئارىلىقتا بىر تال چاچما

تىرەك ئورنىتىش، ئۇنىڭ يانتۇ بۇلۇڭى 45°～60° قىچە بولۇش، يەرگە كۆمۈلگەن قىسمى 30cm دىن كىچىك بولماسلىقى لازىم. تامغا چېتىش بالدىقى ئورنىتىلىپ بولغاندىن كېيىن، چاچما تىرەكنى ئېلىۋەتسە بولىدۇ.

③ ئىشىكسىمان تاختىپەر ھەمدە باشقا بوي يۆنىلىشتىكى تىك يۈزىنىڭ مەزمۇتلۇقى سەل ناچار بولغان تاختىپەرلەرنىڭ تامغا چېتىلىش نۇقتىسى قەۋەتلەر بويىچە بوي يۆنىلىشتە گورىزونتال ئۇزۇن بالداق ۋە چاتقۇچ دېتاللار بىلەن چېتىلىشى لازىم.

(2) مەشغۇلات يۈزىدە مەشغۇلات قىلىش

① تاختىپەرنىڭ تامغا چېتىش دېتالى ۋە ئاساسلىق دېتاللارنى خالىغانچە چۈۋۈپ ئېلىۋەتمەسلىك، تاختىپەر مۇقىملىقىنىڭ تەسىرگە ئۇچرىشىدىن ساقلىنىش لازىم. مەشغۇلات ئېھتىياجىدىن بەزى بالداق ياكى تامغا چېتىش دېتالىنى چۈۋۈپ ئېلىۋېتىشكە توغرا كەلسە، چوقۇم قورۇلۇشقا مەسئۇل خادىمنىڭ تەستىقىنى ئېلىپ، ئىشەنچلىك تولۇقلاپ پۇختىلاش تەدبىرلىرىنى قوللانغاندىن كېيىن، ئاندىن چۈۋۈش لازىم.

② تاختىپەرنىڭ بىخەتەرلىك قوغدىنىش ئەسلىھەلىرىنى خالىغانچە چۈۋۈشقا بولمايدۇ. بىخەتەرلىك ئەسلىھەلىرى ئورنىتىلمىغان ياكى ئورنىتىلىشى لايىقەتلىك بولمىغان ئەھۋالدا، چوقۇم قايتا تولۇقلاپ ئورنىتىش ياكى ياخشىلاشتىن كېيىن، ئاندىن جانلىق چىقىپ مەشغۇلات قىلىش كېرەك.

مەشغۇلات يۈزىدە مەشغۇلات قىلغاندا تۆۋەندىكى ئىشلارغا دىققەت قىلىش لازىم.

a. مەشغۇلات يۈزىدىكى ماتېرىياللارنى ۋاقتىدا تازىلاپ تۇرۇش، قورال ـ سايمانلارنى قالايمىقان تاشلاپ قويماسلىق، شۇ ئارقىلىق مەشغۇلات بىخەتەرلىكى تەسىرگە ئۇچراشتىن ساقلىنىش لازىم.

b. ئىشتىن چۈشكەندە جازا ئۇستىدىكى ماتېرىياللارنى ئىشلەتمەپ تۇگىتىش، ئىشلىتىپ بولالمىغانلىرىنى رەتلەپ دۆۋىلەپ

قويۇش لازىم.

c. مەشغۇلات يۇزىدە قومۇرۇش، تارتىش، ئىتتىرىش، سوزۇش قاتارلىق مەشغۇلاتلارنى قىلغاندا، توغرا ئۇسۇلنى قوللىنىش، مەھكەم دەسسەش ياكى سالاسۇننى چاك تۇتۇپ، پەم بىلەن ئىشلەش، بەك كۆچۈبتىپ، تەڭپۇڭلۇقنى يوقتىپ قويۇشتىن ساقلىنىش لازىم.

d. مەشغۇلات يۇزىدە كەپشەرلەش قىلغاندا ئىشەنچلىك بولغان ئوتتىن مۇداپىئەلىنىش تەدبىرلىرىنى قوللىنىش لازىم.

e. يامغۇر، قار ياغقاندىن كېيىن جازىغا چىقىپ ئىشلەشكە توغرا كەلگەندە، جازا ئۇستىدىكى توپلانغان قار، يامغۇر سۇيىنى پاكىز تازىلۇۋېتىش، بۇ ئارقىلىق تېيىلىپ كېتىشتىن ساقلىنىش لازىم.

f. مەشغۇلات يۇزىنىڭ ئېگىزلىكى يەتمەي، نەرسە قىستۇرۇپ ئېگىزلىتىشكە توغرا كەلگەندە، ئىشەنچلىك بولغان ئېگىزلىتىش ئۇسۇلىنى قوللىنىش، ئەمما ئېگىزلىتىلگەن ئېگىزلىك 0.5m دىن ئېشىپ كەتمەسلىك لازىم؛ 0.5m دىن ئېشىپ كەتكەندە قۇراشتۇرۇش بەلگىلىمىسى بويىچە جازىدىكى يانقۇزۇلغان تاختاي قەۋىتىنى ئېگىزلىتىش كېرەك.

③ تاختىپەرنى چۈۋۈش مەشغۇلاتى

a. تاختىپەر چۈۋۈش مەشغۇلاتىنىڭ خەتىرى قۇراشتۇرۇشقا قارىغاندا چوڭ بولىدۇ. شۇڭا چۈۋۈشتىن بۇرۇن چۈۋۈش لايىھەسىنى بېكىتىپ چىقىش، بىرلىككە كەلتۈرۈپ قوماندانلىق قىلىش ھەمدە چۈۋۈشقا قاتنىشىدىغان خادىملارنى بىخەتەرلىك تېخنىكىسى بويىچە تەربىيەلەش لازىم.

b. چۈۋۈش مەشغۇلاتىنى لايىھەدىكى تەرتىپ بويىچە ئېلىپ بېرىش كېرەك، چۈۋۈغان چاغدا تۆۋەندىكىلەرگە دىققەت قىلىش كېرەك؛

بىرىنچى، تاختىپەر، بالداق، ئىشىكسىمان جازا ھەمدە بىر قە-

دەر ئۇزۇن، ئېغىر، ئىككى ئۇچى چېتىلغان دېتاللارنى چۈۋۈپ ئالغاندا، ئىككى ياكى ئۈنىڭدىن كۆپ ئادەم بىرلىكتە مەشغۇلات قىلىش لازىم. گورىزونتال بالداقنى چۈۋۈغاندا چېتىقنى بوشاتقاندىن كېيىن، گورىزونتال ھالەتتە كۆتۈرۈپ چۈشۈرۈش كېرەك. تىك بالداقنى چۈۋۈغاندا ئاۋۇال ئۈستۈنكى ئۇچىنى مۇقىملاشتۇرۇۋېلىپ، ئاندىن ئاستىنقى چېتىقىنى بوشىتىپ ئېلىش كېرەك.

ئىككىنچى، چوقۇم ئاۋۇال قۇراشتۇرۇلغاننى كېيىن چۈۋۈش، كېيىن قۇراشتۇرۇلغاننى ئاۋۇال چۈۋۈش پىرىنسىپىغا ئەمەل قىلىپ، باسقۇچمۇباسقۇچ، دېتالمۇدېتال، بىر - بىرلەپ چۈۋۈش، چۈۋۈپ ئېلىنغان ماتېرىياللارنى ۋاقتىدا يەر يۈزىگە چۈشۈرۈش كېرەك.

ئۈچىنچى، يالغۇز كىشىلىك مەشغۇلات قىلىشتىن ئىمكانقەدەر ساقلىنىش لازىم. كۆپ ئادەم مەشغۇلات قىلغاندا قوماندانلىقنى كۈچەيتىش، قالايمىقان، تەرتىپسىز چۈۋۈشتىن ساقلىنىش لازىم.

c. ئۈستۈنكى بۆلەك ياكى بىر تەرەپتىكى تامغا چېتىش دېتالنى چۈۋۈش سەۋەبىدىن جازىدا مۇقىمسىزلىق ئەھۋالى كۆرۈلگەندە، ۋاقتىلىق تىرەش، تارتىش تەدبىرلىرىنى قوللىنىپ، بىخەتەرلىكە تەسىر يەتكۈزۈشتىن ساقلىنىش لازىم.

d. ئىش مەيدانىدىكى بىخەتەرلىك قوغدىنىش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش كېرەك.

بىرىنچى، چۈۋۈش مەيدانىغا ئىشەنچلىك ئاگاھلاندۇرۇش رايونى تەسىس قىلىش، مەخسۇس ئادەم ئورۇنلاشتۇرۇپ قاراش، مۇناسىۋەتسىز كىشىلەرنىڭ چۈۋۈش رايونىغا كىرىشىنى چەكلەش لازىم.

ئىككىنچى، چۈۋۈپ ئېلىنغان بالداق ۋە ماتېرىياللارنى يەرگە تاشلىماسلىق كېرەك. يەر يۈزىگە ئېلىپ چۈشۈرۈلگەن ماتېرىياللارنى ۋاقتىدا چۈۋۈش رايونىدىن يۆتكەپ، نەق مەيدانىنىڭ رەتلىك، راۋان بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش لازىم.

ئۈچىنچى، مەشغۇلات خادىملىرىنىڭ بىخەتەرلىك قوغدىنىش

تەلىپى قۇراشتۇرۇش مەشغۇلاتىنىڭكى بىلەن ئوخشاش.

3. قۇراشتۇرۇش جەريانىدىكى دىققەت قىلىدىغان بەزى ئىشلار

تاختىپەر قۇراشتۇرۇش بىرقەدەر چوڭ قۇرۇلۇش بولغانلىقتىن، تاختىپەرنى قۇراشتۇرۇش جەريانىدا تۆۋەندىكى نۇقتىلارغا دىققەت قىلىش لازىم:

(1) جازا ئۇستىدە ماڭغاندا دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

جازا قۇراشتۇرۇش جەريانىدا چوقۇم توغرا بالداق ئۇستىدە مېڭىش كېرەك. ئەمما ماڭغاندا تۆۋەندىكى بىر نەچچە نۇقتىغا دىققەت قىلىش لازىم.

① شۇ توغرا بالداقنىڭ ئىزمىسى چوقۇم چىڭ بېكىتىلگەن، مۇقىملاشتۇرۇلغان بولۇشى كېرەك.

② ماڭغاندا تام يۈزى ياكى ئۇستۇنكى توغرا بالداقنى تۇتۇپ مېڭىش، ئىككى قولدا نەرسە كۆتۈرۈپ ماڭماسلىق لازىم.

③ بىخەتەرلىك تاسمىسىنى باغلاش لازىم.

(2) جازا ماتېرىياللىرىنى يۆتكەشتە دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

جازا ئۇستىدە ئۇزۇن پولات تۇرۇبىنى يۆتكىگەندە تىك يۆتكەش ۋە يېقىندىن يۆتكەش پىرىنسىپىغا ئەمەل قىلىش لازىم. قىسقا پولات تۇرۇبىلارنى ئۆي ئىچىدىن سۈنۈپ بېرىش كېرەك. ئىزىلارنى ئەسۋاب خالتىسىغا قاچىلاپ، ئارغامچا بىلەن تارتىپ ئېلىش، تاشلىماسلىق لازىم. ماتېرىيال سۈنۈپ بەرگۈچىلەر ياخشى ماسلىشىشى، ئۇستىدىكىلەر چىڭ تۇتمىغىچە، پەستىكىلەر قويۇپ بەرمەسلىك، ئىزىلارنى توشۇغاندا «پەستىكىلەر قاچىلاپ بولماي تۇرۇپ، ئۇستىدىكىلەر ئارغامچىنى تارتماسلىق» لازىم.

جازا ماتېرىياللىرىنى يۆتكەش - توشۇش بىلەن جازا قۇراشتۇرۇش ئىشى زىچ باغلىنىشلىق، قۇراشتۇرۇش تەييارلىق خىزمىتىنى تولۇق ئىشلەپ بولغاندىن كېيىن، ئاندىن ماتېرىيال يەتكۈزۈپ

بېرىش كېرەك. جازىغا سۈنۈپ بېرىلگەن پولات تۇرۇبا دەرھال قۇراشتۇرۇلۇشى، بوشلۇقتا تۇرغۇزۇلماسلىقى لازىم. ئىزمىنى قانچىلىك ئىشلىتىشكە توغرا كەلسە شۇنچىلىك يەتكۈزۈپ بېرىش، جازىغا چىقىرىلغان ئىزمە خالتىسى ئوبدان ئېسىپ قويۇلۇشى، ئىزمىلارنى جازا ئۈستىگە چېچىپ قويماسلىق لازىم. بەزى پارچە - پۇرات ئىزمىلارنى پولات تۇرۇبىغا ئۆتكۈزۈپ سۈنۈپ بەرسەمۇ بولىدۇ. ئەگەر ئېغىرلىق كۆتۈرۈش ئۈسكۈنىلىرى بىلەن پولات تۇرۇبا يەتكۈزۈپ بېرىشكە توغرا كەلسە، پولات تۇرۇبىنىڭ ئۇزۇن - قىسقىلىقىنىڭ قانچىلىك بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ئىككى يەردە باغلاپ كۆتۈرۈش كېرەك.

(3) دىققەت قىلىدىغان باشقا ئىشلار

① ئىشتىن چۈشۈشتىن بۇرۇن، جازىغا چىقىرىلغان بارلىق ماتېريال، پولات تۇرۇبىلارنى ئىشلىتىپ بولۇش، جازا قۇراشتۇرغاندا ئەڭ ياخشىسى ئۇلاپ مەشغۇلات قىلىش، قۇراشتۇرۇپ بولغان جازىنىڭ مەزمۇتلىقىغا كاپالەتلىك قىلىش، بەرەر تال جازىنىمۇ چىڭىتىپ بولماي تۇرۇپ چۈشۈپ كەتمەسلىك لازىم. جازىنى قۇراشتۇرۇپ بولغاندىن كېيىن، تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋالمىغىچە ئىشلەتمەسلىك لازىم. مۇناسىۋەتسىز كىشىلەرنى جازىغا چىقارغۇزماسلىق لازىم.

② بامبۇكنى پولات تۇرۇبا ئورنىدا بىخەتەرلىك سالاسۇنى قىلىپ ئىشلەتكەندە، يېرىقى بارلىرىنى ئىشلەتمەسلىك، دىيامېترى 70mm دىن چوڭ بولۇش لازىم.

③ تاق رەتلىك تاختىپەر ئىشلەتكەندە، كىچىك توغرا بالداقنىڭ بىر ئۇچى تامغا تىرەلگەچكە، تىرەكنىڭ مۇقىملىقىغا كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ، كىچىك توغرا بالداقنى تىرەيدىغان تام چوقۇم ئۇيۇل قىش تام بولۇش، كىچىك توغرا بالداقنىڭ تامدىكى تىرەش ئۇزۇنلۇقى 240mm دىن چوڭ بولۇشى لازىم.

图书在版编目（CIP）数据

架子工：维吾尔文 / 王振如，郝婧主编；阿里木江·马合苏提等译. -- 乌鲁木齐：新疆大学出版社，2010.2
ISBN 978-7-5631-2180-9

Ⅰ.①架… Ⅱ.① 王… ②郝…③ 阿… Ⅲ.① 脚手架—工程施工—技术培训 — 教材 — 维吾尔语 （中国少数民族语言）
Ⅳ.① TU731.2

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2010）第 010955 号

责任编辑：吾买尔·尼亚孜
责任校对：阿达来提·牙合甫
封面设计：苗莉

架子工

阿里木江·马合苏提
乃比江·卡迪尔

新疆大学出版社出版发行
（乌鲁木齐市胜利路 14 号 邮政编码：830046）
新华书店经销
新疆新华印刷厂
开本 850mm×1168mm 1/32 5.5 印张
2010 年 2 月第 1 版 2010 年 2 月第 1 次印刷
印数：00001—18420 册

ISBN 978-7-5631-2180-9
定价：9.00 元

新疆大学图书馆
民文图书 755MWZS0003594

تاختپه رچی

ISBN 978-7-5631-2180-9
9 787563 121809 >
定价: 9.00 元